

**T.C. KÜLTÜR VE TURİZM
BAKANLIĞI**

**©Kütüphaneler ve Yayınlar
Genel Müdürlüğü**

Eser Adı: Hüsrev ü Şîrîn

Müellifi: Ahmed Rıdvân

Hazırlayan: Orhan Kemal Tavukçu

Yayın Yılı: 2020

ISBN: 978-975-17-4528-6

Ana Yayın Numarası: 3663

Kültür Eserleri Dizisi- 624

Adres: Emek Mahallesi, Wilhelm Thomsen Caddesi

N0:4 06490 Çankaya/ANKARA

Telefon: +90 312 470 80 00

Faks: +90 312 470 54 71

e-posta: yaphaz@ktb.gov.tr

www.ktb.gov.tr

<http://ekitap.ktb.gov.tr>

AHMED RIDVÂN

HÜSREV Ü ŞÎRÎN

Hazırlayan

Dr. Orhan Kemâl TAVUKÇU

Ankara

2020

GİRİŞ

AHMED RIDVAN'IN HAYATI

Kaynaklardaki yetersiz bilgilerden “Tütünsüz” veya “Bi-duhan” diye anıldığı, son yıllarını Edirne’de geçirdiği ve iyi bir sancakbeyi olduğu anlaşılan Ahmed Rıdvan’ın hayatı tam anlamıyla aydınlanmış değildir.

1502’de bitirdiği Hüsrev ü Şirin’in baş tarafındaki

Dirîgâ kıanı eyyâm-ı cevânî
Kıanı ‘ahd-i şebâb u zinde-gânî (95)

Bugün pîrem baña şeyb oldı nâşih
N’ola bernâlara versem neşâyiğ (96)

şeklindeki beyitler onun bu sıralar gençlere öğüt verecek yaşta, yaşlanmış biri olduğunu ifade ediyorsa da, İskender-namesi’nin Osmanlı Tarihi bölümünde ve Divanı’nda Moton kalesine sancak diktiğini belirten şairin, Moton kalesi alındığında (906/1500) elden ayaktan düşecek kadar yaşlı olmadığı anlaşılmaktadır. Şairin yine Hüsrev ü Şirin’deki

Velî bir dahı düşdi cânê guşşa
Kim almışdı ‘ömrden ba‘z-ı hişşe (221)

Ki zîrâ ‘ömr-i fânîniñ neşâtı
Çile irincedür ‘ayş u simâtı (222)

beyitleri, onun bu eseri yazdığı yıllarda kırk yaşın üstünde olduğunu düşündürüyor.

Tezkireler Ahmed Rıdvân'ın Edirne'de yerleştiğini söylemektedir. Ancak asıl memleketinin neresi olduğu hakkında herhangi bir kayıt yoktur. Bu konuda şairin Hadım Ali Paşa'ya yazdığı bir kasidesindeki

Rây-ı münîre rüşen olsun ki bu faķîre
Çokdan sıla olupdur vâcib ü hacc u erkân

Eylerse mihr-i cūdın bu zerreye ʿināyet
Derdine derd-mendüñ luţfın kılırsa dermân

Ohri'yi ya mişâlin ʿarz eyleyüb faķîre
Cūduñ nesîmi-y-ile cūş ide baħr-ı iħsân¹

beyitlerinde sılaya gitmenin vacip olduğunu söyledikten sonra **Ohri**'nin verilmesini istemesi onun buralı olabileceğini düşündürmektedir.

Şairin 888/1483 tarihli vakfiyesinde kendi adı Ahmed Beg, babasının adı Abdullah olarak geçmektedir. İsmail Ünver, babasının isminden hareketle onun devşirme olabileceğini söylemektedir.² Ahmed Rıdvân'ın Dimetoka'daki Ahmed Fakihlü (Eceköy) köyünü evlatlık vakfı yaptığı bu vakfiyeden, ayrıca şairin defterdar olduğunu öğreniyoruz.³ Bu köyün Ahmed-i Rıdvân'a Sultan II. Bayezid tarafından verildiği, 890/1485 yılından başlayarak tapu defterinde “*Mülk-i Ahmed Beg defterdar-ı köhne. Padişahumuz Sultan Bayezid Han mülklige virmiş Ahmed haliya mülkiyet üzre tasarruf olunur ammâ berâtu görülmedi. Karye-i Ahmed Fakih nâm-ı diger Ece*” ibaresiyle kaydedilmiştir.⁴

¹ Ahmed Rıdvân. *Divan*. TDK Ktp. B. 32. yk. 331b ve 332a'nın kenarında.

² İsmail Ünver (1986). “Ahmed-i Rıdvân”. *TTK-Belleten*. L/196. 75 (Osmanlı'nın başta gelen devşirme toplama merkezlerinden biri olan Ohri'den olma ihtimali de Ünver'in bu düşüncesinin doğru olabileceğini düşündürmektedir.)

³ İsmail Ünver (1986). “Ahmed-i Rıdvân”. *TTK-Belleten*. L/196. 75.

⁴ İsmail Ünver (1986). “Ahmed-i Rıdvân”. *TTK-Belleten*. L/196. 75.

1483 tarihli vakfiyesinde “defterdar” diye anılan şair için bu tapu defterinde şairin “defterdar-ı köhne” ibaresinin kullanılması, onun görevinden ayrıldığı ve azledildiğini göstermektedir. Ancak şairin, Ahmed Paşa’ya nazire olarak yazdığı “Kerem” kasidesindeki

Ben günāh itdüm ise n’ola günāhum ‘afv it
Başdan ayağa günāh oldısa kul kıanı kerem

Ķāyilem himmetüñ ile ki olam bir segbān
Çünkü bārañ ile fer bula gülistān-ı kerem

beyitleriyle padişahıtan özür dileyerek bir iş istediği göz önüne alınırsa, defterdarlıktan azledildiğini düşünmek daha doğru olacaktır.⁵

Ahmed-i Rıdvān bundan sonra sancakbeyi olarak Moton Seferi’nde karşımıza çıkmaktadır. İskender-nāmesi’nde bu seferde gösterdiği yararlılıklardan iki yerde bahsetmektedir;

Ķulları sa‘y eylediler bīş ü kem
Musuna dikdi velī Rıdvān ‘alem⁶

Yidi yoldaş kal‘aya çıkdum revān
Eyledüm kāfirlerüñ kıanın revān

Sa‘y idüb ol yolda çekdüm çok elem
‘Ākıbet burc üstine dikdüm ‘alem

⁵ İsmail Ünver (1986). “Ahmed-i Rıdvān”. *TTK-Belleten*. L/196. 75-76.

⁶ Ahmed Rıdvān. *İskender-nāme*. DTCF Ktp. M. Çon. B 20. yk. 14b.

Gördiler şancağum anda âşikâr

Leşkerüñ halkı şıgar ile kibar

.....

Gör hasûdı nicesi itdi hased

Ƙıldı Şâha remz idüb ilkâ-i bed

Ahmed-i Rıdvânı çün gamz eyledi

Ƙal'aya destürsuz çıƘdı didi

Anuñ için habbe in'âm olmadı

Şâd olup Rıdvân murâdın bulmadı⁷

Şairin kaleye izinsiz çıkıp sancak diktiğini, onun ismini vermeden, Lâmi'i de "...*Bi-icâzet-i sultani heman vakt-i asr idi ki râyât u feth ü nasrı yürüdüb kal'a üzerine depindiler.*"⁸ ifadesiyle belirtmiştir. Ahmed Rıdvân'ın, Divanı'nda bu sancak dikme hadisesini anlattığı bir gazelindeki

ÇıƘardı evvelâ şancağı Rıdvân

Anı Hağ eylesün cennetde irzâ⁹

beyti onun kendi sancağını kaleye diktiğini, dolayısıyla Moton'un fethi (906/1500) esnasında sancakbeyi olduğunu göstermektedir. Bu kaleye Anadolu beylerbeyi Damad Sinan Paşa'nın girdiği bilindiğine göre, Ahmed Rıdvân da bu sırada Anadolu'da bir sancakbeyi olmalıdır.¹⁰ Şairin, Anadolu'da görev yaptığı yerlerle ilgili birtakım bilgileri de divanındaki bir kasidesinde buluyoruz.¹¹ Şair, bu manzumede, eski dostları olduğunu

⁷ İsmail Ünver (1979). "Ahmed Rıdvân'ın İskender-nâmesindeki Osmanlı Tarihi (Nusret-nâme-i Osman) Bölümü". *Ankara Üniversitesi DTCF Türkoloji Dergisi* VIII: 378-379.

⁸ Lâmi'i. *Şevahidü'n-nübüvve Tercümesi*. İstanbul 1257. cüz-i sâmin. 42.

⁹ Ahmed Rıdvân. *Divan*. TDK Ktp. B. 32. 325a-325b.

¹⁰ İsmail Ünver (1986). "Ahmed-i Rıdvân". *TTK-Belleten*. L/196. 77.

¹¹ Ahmed Rıdvân. *Divan*. TDK Ktp. B. 32. 346b-347b.

söylediği Hadım Ali Paşa, Koca Mustafa Paşa ve Yahya Paşa'dan, makam ve mevki sahibi olduktan sonra, kendisine yakınlık göstermedikleri için Sultan II. Bayezid'e dert yanar. Ayrıca kasidede Karahisar, Hamid, Teke, Karaman ve Ankara'da görev yaptığını da söylemektedir:

Faķire ĶaraĶiŗaruñ livāsı evvelde
Olınmıŗ idi ʿaā bulmıŗ idi dīde küŗād

Terakķī-y-ile Ķamid olmıŗ idi ŗancaĶum
Ķü ŗehden itmiŗ idüm himmetin istimdād

Varup murādile andan Teke vilāyetine
Bu Ķāker olmıŗ idüm ol maĶalde Ķāŗ-ı ʿibād

Ķuzūr-ı Ķalbile andan varub Ķaramana
Bu bendesini Ķabül itmiŗidi ol ŗeh-zād

Livā-yı AnĶara olmıŗdı ba'dehü cāhum
Duʿā-yı devlet iderdüm sürūr ile dil-ŗād

Buradaki ifadelere göre Ahmed Rıdvan, Karaman'da dönemin Karaman valisi ŗehzade ŗehinŗeh (ö. 1511)'den kabul görmüŗtür.

Hüsrev ü ŗirin'in sonunda yer alan II. Bayezid'e yazdıĶı kasidede ŗairin padiŗahtan kendisine Rumeli'nde bir sancak istediĶini görüyoruz:

Rūmilinde olunursa bendeye ŗancaĶ ʿaā
İriŗe göñli murāda bula ŗādī-yi viŗāl (4903)

Bendeye ol memleketde luş olunmuşdur mekân
 Ārzūsı Rūmilidür andadur fikr ü ĥayāl (4904)

Gerçi yogıdi liyākāt bendede elťāfuna
 Dāimā cūduñ virüpdür bendeye mařşūd u bāl(4906)

Umaram bu def'a da göñlüm bulup mařşūdunu
 Bendenüñ Şeh devletinde bula nořşānı kemāl(4907)

Şairin ikinci beyitte bahsettiği mekan, kendisine daha önce verilen Ahmed Fakihlü köyü olmalıdır. Rumeli'nde ısrar etmesinin bir sebebi de muhtemelen budur.¹²

Ahmed Rıdvan kimin için yazdığı belli olmayan bir kasidesinde devrin vezirinden, Rumeli çerçevesini daha da daraltarak Ohri sancağını istemektedir. Bu kasidede emsallerinden geride kaldığını, bulunduğu yerde on yıldır görev yaptığını söyleyerek kendisine Ohri sancağının veya onun dengi güzel bir yerin verilmesini talep etmektedir;

Düstūr-ı hümā-rif'ate aĥvālini ķāşır
 Bu şūret ile ķaşdı bu kim eyleye inhā

Peydā vü nihānum çü benüm tapuña ma'fūm
 Akrānum içinde ne-y-içün ben ķalam ednā

Ĥaşşı Ķaracaťađ imiş evvel bu livānuñ
 Anunla kılurmuş ümerā ādetin icrā

Bu ĥālet-i 'acizile cenāb-ı keremüñden
 Şimdi bu faķır eyledüği fikr ü temennā

Budur ki yā Ohri ola ya ḥod bedel-i nīk
Bu çāker için şarf olına himmet-i ʿulyā¹³

Şairin on yıldır çalıştığı ve memnun olmadığı görev yerinin neresi olduğu bilinmemektedir. Ancak “*Hassı Karacadağ imiş evvel bu livânun*” mısraından hareketle sancakbeyi olduğu yerin **Karacadağ** olduğu söylenebilir. Şair Ohri sancağını istediğine göre, son görevinin Rumeli’de, ve Karacadağ’ın da o dönemde Filibe’ye bağlı olan kasaba olduğu tahmin edilebilir.¹⁴ Ahmed Rıdvan’ın bu kadar ısrarla istediği Ohri sancağının kendisine verilip verilmediği hakkında herhangi bir kayıt yoktur.

Ahmed Rıdvan, Sultan Bayezid’in son zamanlarında oğulları Ahmed ve Selim arasında çıkan çatışmalarda, padişahın şehzadesi Ahmed’in tarafını tutmuş ve Heftpeyker adlı mesneviyi onun adına yazmıştır. Yavuz Sultan Selim’in tahta geçmesinden sonra şairin ona hitaben yazdığı kasidelerde yer alan

Dür itme fakīrūñ naẓarından ki sezādur
Firdevs-i sarāyında çü derbān ola Rıdvān¹⁵

İy şehriyār-ı ʿālem muḥtār-ı āl-i Ādem
Muḥliş kuluña bir dem luṭf eyleyüp naẓar kııl

Çapuñ ṭolu niʿamdur her sâyile neʿamdur
Ya ben kula ne ğamdur kim böyle kala ʿāṭıl¹⁶

gibi beyitlerden onun bir süre açığa alınmış olduğu anlaşılmaktadır. Ancak kendisine Sultan Bayezid tarafından verilen köy, bu dönemde de kendi adına kayıtlıdır.¹⁷ Bu köy

¹² İsmail Ünver (1986). “Ahmed-i Rıdvan”. *TTK-Belleten*. L/196. 79.

¹³ Ahmed Rıdvan. *Divan*. TDK Ktp. B. 32. 348a-348b.

¹⁴ İsmail Ünver (1986). “Ahmed-i Rıdvan”. *TTK-Belleten*. L/196. 80.

¹⁵ Ahmed Rıdvan. *Divan*. TDK Ktp. B. 32. 327b-328a.

¹⁶ Ahmed Rıdvan. *Divan*. TDK Ktp. B. 32. 328b-329b.

Kanuni Sultan Süleyman döneminde (935/1528-29) de onun adına kayıtlıdır.¹⁸ Ayrıca bu dönemin tezkirecilerinden Sehi Bey'in onu "*Padişah sancağını çeker ağır dirliklü beg idi*"¹⁹, Latifi'nin "*Ümeradandır*"²⁰ diye anmaları, şairin Yavuz zamanında açığa alınmış olsa bile Kanuni döneminde tekrar sancakbeyi olduğunu göstermektedir.

Edirne'nin Çavuşbey Mahallesi, Tütünsüz Baba sokakta bulunan türbesinin giriş kapısı üzerindeki kitabede ölüm tarihi olarak ima edilen "bi-hayrin bâkî" ibaresinden ebced hesabıyla 925 (1529) tarihine ulaşılmaktadır.²¹

ESERLERİ

Divan²²

Ahmed Rıdvan'ın bir divanı olduğu kaynaklarda zikredilmemiştir. Tezkirecilerden Latifi "*Egerçi kasayid ü eş'ârı hadden birun ve 'adedden efzûndur.*"²³, Hasan Çelebi ise, "*Eş'ârı egerçi hadden birundur.*"²⁴ Diyerek onun şiirlerinin çokluğuna işaret etmişlerdir. Latifi'nin yukarıda zikredilen sözlerinin devamındaki "*...umde-i ebyâtı ve defter-i divânınınun âb-ı rûyü.*"²⁵ şeklindeki ifadede geçen "defter ü divan" kaydı da onun divanına işaret edildiğinin yeterli bir kanıtı değildir. Zira bu ibare, eski kaynaklarda kullanılan genel geçer bir klişedir.

Ahmed Rıdvan'ın divanı önce klâsik divan düzenine göre tertib edilmiş, ancak sonradan yeni şiirlerin sonuna eklenmesiyle bu tertip bozulmuştur. Ahmed Rıdvan ve eserleri üzerine bir doçentlik tezi²⁶ hazırlamış olan İsmail Ünver, şairi ve eserlerini incelediği yukarıda zikrettiğimiz makalesinde divana sonradan eklenen bu manzumeleri

¹⁷ İsmail Ünver (1986). "Ahmed-i Rıdvan". *TTK-Belleten*. L/196. 81.

¹⁸ İsmail Ünver (1986). "Ahmed-i Rıdvan". *TTK-Belleten*. L/196. 82.

¹⁹ Günay Kut (1978). *Heşt Bihişt, Sehi Beg Tezkiresi*. Harvard Üniversitesi Basımevi. 141.

²⁰ Rıdvan Canım (2000). *Latîfi, Tezkiretü's-Şu'arâ ve Tabsıratü'n-Nuzamâ*. Ankara: AKM Yay. 107.

²¹ Ayşe Gülçin Küçükkaya ve Gökhan Umaroğulları (2005). "Edirne'de Onikigen Bir Türbe - Tütünsüz Baba Türbesi, Restorasyon Projesi ve Defterdar Ahmet Rıdvan". *Vakıflar Dergisi* XXIX: 197.

²² Ahmed Rıdvan. *Divan*. TDK Ktp. B. 32.

²³ Rıdvan Canım (2000). *Latîfi, Tezkiretü's-Şu'arâ ve Tabsıratü'n-Nuzamâ*. Ankara: AKM Yay. 107.

²⁴ Haz. İbrahim Kutluk (1989). *Kınaltzade Hasan Çelebi, Tezkiretü's-Şu'arâ*. Ankara: TTK Yay. 149.

²⁵ Rıdvan Canım (2000). *Latîfi, Tezkiretü's-Şu'arâ ve Tabsıratü'n-Nuzamâ*. Ankara: AKM Yay. 107.

de ilgili nazım şekli içerisine almış ve bu şekilde değerlendirmiştir.²⁷ Bu makale, ihtiyacımız olan bilgileri, mevcut verilere göre eksiksiz ve derli toplu bir halde verdiği için şairin eserleri bahsinde büyükölçüde bundan yararlanacağız. Ünver, Divan'ın üç bölümden oluştuğunu tespit etmiştir:

a)- Kasaid bölümü: Bu bölümde Rıdvan'ın kasideleri, müzeyyel gazelleri, gazelleri, mesnevi tarzında yazılmış manzumeleri, terki-i bendleri ve iki kıtası bulunmaktadır. Divanına sonradan eklenen kısımda da bu türden şiirler vardır.

Kasideler: Divanda yer alan toplam 44 kasidenin 27'si padişah ve vezirlere, 9'u da adı bilinmeyen memduhlara yazılmıştır. Padişahlara yazılan kasidelerin 7'sinde II. Bayezid'in, 2'sinde de Yavuz Sultan Selim'in adı geçmektedir. Vezirlere yazılanların da sadece birinde Hadım Ali Paşa'nın adı geçmektedir. Padişah ve vezirlerle ilgili diğer kasidelerde herhangi bir isim zikredilmemiştir. Bu kasidelerin arasında bunların dışında bir münacat ve bir Hz. Hüseyin mersiyesi ile konusunu din tasavvuf ve ahlaki meselelerden almış 6 manzume vardır.

Müzeyyel Gazel ve Gazeller: Divanda, kasidelerin arasında dağınık olarak müzeyyel gazel veya kaside-beçe tarzında 7 manzume ve 2 gazel vardır. Bunlardan ikisi II. Bayezid için övgü olarak yazılmışlardır.

Mesneviler: Kasidelerin arasında ve divana sonradan ilave edilen bölümde mesnevi tarzında, değişik konularda yazılmış 7 manzume vardır. Bunlardan II. Bayezid için kaleme alınan biri Farsça'dır. Kitabın sonuna eklenen bir diğeri de Yavuz Sultan Selim'e övgü mâhiyetindedir.

Terki-i bendler: Divanda, başlıkları "terci" olarak verilmiş, ikisi kasideler arasında, diğeri de sonradan eklenen kısımda olmak üzere üç terki-i bend vardır. Bunlardan biri II. Bayezid, biri Yavuz Sultan Selim'e övgü mâhiyetindedir. Sonuncusu da tasavvufi bir muhtevaya sahiptir.

²⁶ İsmail Ünver (1982). *Ahmed Rıdvan, Hayatı, Eserleri ve Edebi Şahsiyeti*. Doçentlik Tezi. Ankara: Ankara Üniversitesi.

²⁷ İsmail Ünver (1986). "Ahmed-i Rıdvan". *TTK-Belleten*. L/196. 73-125.

Kıt'alar: Bu bölümde yer alan iki kıt'anın birinde şair kendisinden bahseder, diğesinde de Koca Mustafa Paşa'yı över.

b)- Gazeliyyât bölümü: Bazı yerleri kopmuş ve karışmış olduğu anlaşılan Divan'da biri Arapça, 9'u Farsça olmak üzere toplam 903 gazel vardır. Ayrıca divanın sonuna sayfa kenarına bir de müstezad eklenmiştir.

c)- Mukattaat ve ebyât bölümü: Divan'ın bu bölümünde beyit sayısı farklı ve birisi Farsça olmak üzere 74 kıt'a ile matla ve müfred olmak üzere 68 beyit bulunmaktadır.

Divan'ın mevcut yazmasında Ahmed Rıdvan'ın Camiü'n-nezair'deki bir gazeli ile Latifi ve Hasan Çelebi'nin tezkirelerindeki örnek beyitler yoktur. Ayrıca değişik mecmualarda karşımıza çıkan Kaside-i Bür'e Tercümesi de bu yazmada bulunmamaktadır.²⁸

Divan Halil Çeltik tarafından yayımlanmıştır.²⁹

İskender-nâme³⁰

İskender-nâme, Ahmed Rıdvan'ın ilk mesnevisidir. Bunu Hüsrev ü Şirin'in başındaki

Didüm evvel Sikender-nâmesini
Tamâm itdüm anuñ hengâmesini (187)

şeklindeki beyitten anlıyoruz. Ayrıca şairin eserin sonunda "Tarih-i İskender-nâme" başlığı altında

Düşdi tarihi bu mısraç kıl şumār
Çala benden şoñra āli yādigār

²⁸ İsmail Ünver (1986). "Ahmed-i Rıdvan". *TTK-Belleten*. L/196. 97-99.

²⁹ Haz. Halil Çeltik (2011). *Ahmed-i Rıdvan Divanı*. Ankara.

beytiyle bitiş tarihini bildirmektedir. İkinci mısram hesaplanmasıyla 904 hicri yılı çıkmaktadır. Ahmed Rıdvan, eserinin bittiği ayı da

Āhıri-y-idi cumāzinūñ tamām
Ḥayr ile buldı bu nazmum ihtitām

beytiyle vermektedir. Hicri 904 yılının cemaziye'l-âhir ayı da 1499'un Ocak ayına denk düşmektedir.

Ahmed Rıdvan'ın eserinde vezin ve beyit sayısı itibariyle, Anadolu'da ilk İskender-nâme'yi yazan Ahmedî (ö. 1412-13)'ye uyduğu görülmektedir. Eser remel bahrinin “fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün” kalıbıyla yazılmıştır. Şair, eserinin kaç beyit olduğunu söylememiştir. Ancak 8300 beyit kadar olduğu tahmin edilmektedir.

İskender-nâme'nin konusu, Makedonyalı Büyük İskender'in efsaneleşmiş hayatıdır. Eserde onun, tarihi gerçeklere itibar edilmeksizin, anlatılan hayatı ve seferlerinin yanında bir takım ansiklopedik bilgiler de verilmiştir.

Bu eserin Ahmedî'ninkinden başlıca farkı I. Mehmed'den II. Bayezid'e kadar olan dönemi kapsayan bir Osmanlı tarihini içremesidir.³¹

Leylâ vü Mecnun³²

Rıdvan'ın ikinci mesnevisi olduğu Hüsrev ü Şirin'in baş tarafında yer alan

İkinci Leylî vü Mecnūn maḳālīn
Beyān itdüm ser-ā-ser ḥāl ü ḳālīn (188)

³⁰ Ahmed Rıdvan. *İskender-nâme*. DTCF Ktp. M. Çon. B 20.

³¹ İsmail Ünver (1986). “Ahmed-i Rıdvan”. *TTK-Belleten*. L/196. 99-103.

³² Ahmed Rıdvan. *Leylâ vü Mecnun*. Atatürk Üniv. Ktp. ASL. 414.

şeklindeki beyitten anlaşılın Leyla vü Mecnun'un bilinen tek yazmasının baştan ortadan ve sondan eksik olduğu anlaşılmaktadır. Bu kopan yaprakların arasında bulunduğu sanılan sebep-i telif ve eserin ithaf edildiği kişi hakkındaki bölümler olmadığı için, bu konular hakkında kesin bir bilgiye sahip değiliz. Ancak bu eserin şairin ikinci eseri olduğu yukarıdaki beyitten de anlaşılmaktadır. Bu durumda şairin, ilk mesnevisi İskender-nâme'nin yazılış tarihi 1499, üçüncü eseri olan Hüsrev ü Şirin'in yazılış tarihi 1502 olduğuna göre Leyla vü Mecnun'da 1499 ile 1502 yılları arasında yazılmıştır. Bu tarihler göz önüne alındığında, Ahmed Rıdvan'ın Leyla vü Mecnun'u II. Bayezid'e sunmuş olabileceği anlaşılmaktadır.

Leyla vü Mecnun'un mevcut tek yazmasında 11 satırlık 152 yaprak vardır. Yazma dağılmadan önce verildiği anlaşılın numaralar da 188'e kadar gitmektedir. Ancak metnin bütünlüğü göz önüne alındığında eserin 200 yaprak olabileceği tahmin edilmektedir. Bu durumda mesnevinin de 4000-4250 beyit arasında olduğu tahmin edilmektedir.

Eser hezec bahrinin *mefâ'ilün mefâ'ilün fa'ülün* kalıbıyla kaleme alınmıştır. Şair Nizami'den tercüme ettiği anlaşılın eserini orijinal kılabilmek için başta bu vezinde bir değışiklik yapmış, ikinci olarak da eserine Nizami'de bulunmayan bazı ayrıntılar katmış, ikinci derecedeki bazı kahramanların isimlerini değışirmiştir.³³

Hüsrev ü Şirin

Sasani hükümdarlarından Hüsrev-i Perviz'in tarihi kaynaklarda yer alan hikâyesinin bir edebi metin halinde ortaya konmasıyla ilk kez Nizami tarafından kaleme alınan Hüsrev ü Şirin, büyük ölçüde, Nizami'nin kuvvetli kalemi sayesinde çok sevilmiş ve ondan sonra birçok şair için bir malzeme teşkil etmiştir. Bu konu Nizami'den sonra, genellikle İran ve Türk şairleri tarafından toplam 56 kez ele alınmıştır. Ancak bu şairlerin bazıları asıl konuya bağlı kaldıkları halde, hikâyenin ikinci erkek kahramanı Ferhad etrafında bir kurgu geliştirerek Ferhad u Şirin yazma yoluna gitmişlerdir.

³³ İsmail Ünver (1986). "Ahmed-i Rıdvan". *TTK-Belleten*. L/196. 103-105.

Eser Türk diliyle (Anadolu dışında) ilk kez Kutb adlı bir Kıpçak şairi tarafından Nizami'den tercüme yoluyla ortaya konmuştur. Konuyu Anadolu sahasında ilk ele alansa Fahri'dir. Fahri 1367 yılında bitirdiği eserini yazarken Nizami'yi esas almış, ancak Nizami'de bulunmayan bazı tarihi olayları Şeh-nâme'den yararlanarak yazmıştır. Anadolu'daki ikinci Hüsrev ü Şirin müellifi Şeyhi de, diğer birçok şair gibi büyük ölçüde Nizami'nin etkisinde kalmıştır. Ahmed Rıdvan'ın Hüsrev ü Şirin'i, bugünkü bilgilere göre Anadolu sahasında, bu konuda yazılmış üçüncü eserdir. Rıdvan eserini yazarken Nizami'den de Şeyhi'den de yararlanmıştır.

Ahmed Rıdvan'ın Hüsrev ü Şirin'in sonlarına doğru söylediği

Tamām oldı çü sözüm faşl-ı gülde
Bu mışra^c düşdi tarihi gönülde (4895)

şeklindeki beytin ikinci mısraının ebced sistemindeki karşılığı 907 rakamını vermektedir. Buradaki faşl-ı gül (bahar) terkibi de dikkate alınırsa, bu 907 hicri yılı M. 1502'ye tekabül etmektedir. Eserdeki

Şeh-i gitî-sitan Şeh Bāyezid Hān
Ser-i şāhān-ı ʿālem hān bin hān (159)

beytinden de şairin Hüsrev ü Şirin'i Sultan II. Bayezid için yazdığı anlaşılmaktadır.

Hüsrev ü Şirin'in bilinen iki nüshasından biri olan Berlin nüshasının fotoğrafları, iki cilt halinde, Atatürk Üniversitesi Kütüphanesi'ndedir.³⁴ Bizim metni oluştururken esas aldığımız yazma da budur. Şairin, Hüsrev ü Şirin'in bu nüshasının sonunda söylediği

Bu nazm-ı dil-güşā çün rişte-i dūr
ʿAdedde altı biñ üç yüz sekizdür (4897)

şeklindeki beyitten de anlaşılacağı gibi, eser 6308 beyit olarak kaleme alınmıştır. Ancak metnin başından veya sonundan herhangi bir eksiklik söz konusu olmamasına karşın, muhtelif yerlerinden bazı yaprakların koptuğu anlaşılmaktadır. Bu konuda yazılmış diğer bazı eserler üzerine yaptığımız araştırmada bu eksik kısımların, içinde Mehin Banu'nun ölümü ve Şirin'in Ermen hükümdarı olduktan sonra tahtı bırakıp Medayin'e, Hüsrev'in yanına gidişinin de anlatıldığı bölümler olduğu anlaşılmıştır.

Gotha Katalogu'nda, eserin ikinci bir nüshasından bahsedilmektedir.³⁵ W. Pertsch'in 5700 beyit olduğunu söylediği bu nüshaya ne yazık ki ulaşamadık. Bu konuda yaptığımız bütün başvurular sonuçsuz kaldı.

İsmail Ünver yukarıda zikrettiğimiz makalesinde Ahmed Rıdvan'ın diğer bazı eserleri gibi, Hüsrev ü Şirin'inin de bir intihal yoluyla Hayati adına kaydedilmiş olduğunu dolayısıyla bu eserin metni tamamlarken farklı bir nüsha gibi kullanılabileceğini söylemiş ve aslında Ahmed Rıdvan'a ait olup da Hayati adlı biri tarafından intihal edilmiş iki farklı Hüsrev ü Şirin nüshasından bahsetmiştir.³⁶ Bunlardan birisi, Ünver'in kendisinin de gördüğünü söylediği Hasan Kavruk'taki nüshadır. Bu nüsha hakkında bugün malumat sahibi değiliz.³⁷ Hüsrev ü Şirin'in "Hayati" adına kayıtlı ikinci nüshası ise Atatürk Üniversitesi Kütüphanesi'ndedir.³⁸ Ancak bu nüsha metin tamirinde kullanılamayacak kadar bütünlükten uzak ve dağınık bir durum arz etmektedir. Bu bakımdan çalışmamızda bu türden değerlendirmeye tâbi tutulmamıştır.

³⁴ Atatürk Üniv. Ktp. ASL 632 F 1, 633 F 1. (Bu nüshaların doğruluğunu teyid etmek üzere Almanya'dan getirttiğimiz filmi incelediğimizde, aralarında herhangi bir fark olmadığını gördük.)

³⁵ W. Pertsch (1864). *Die Türkischen Handschriften der Herzoglichen Bibliothek zu Gotha*. Wien. 173-174.

³⁶ İsmail Ünver (1986). "Ahmed-i Rıdvan". *TTK-Belleten*. L/196. 85-97.

³⁷ Metnin bu nüshası hakkında yaptığımız araştırma, eserin Hasan Kavruk'tan sonra çeşitli kişilerin eline geçtiğini ve son zamanlarda yurt dışındaki birinde bulunduğunu ortaya koymuştur.

³⁸ Atatürk Üniv. Ktp. ASL. 373. 147a-197b arasında.

Rıdvaniyye

Eserin tek yazma nüshası Süleymaniye Kütüphanesi'ndedir.³⁹ Bu eser de muhtelif yerlerinden eksiktir. Rıdvan'ın dini ve ahlaki öğütler ve hikâyelerden oluşan bu küçük mesnevisinin bitiş tarihi

Didi tarih bu mışra^c hūbdur
Bu kitābum şamudan maḥbūbdur

beytiyle verilmiştir. İkinci mısraın hesaplanmasıyla H. 914/M. 1508-1509 tarihi çıkmaktadır. Şairin eserin sonundaki ifadelerinden onu bir veli olarak tasvir ettiği Sultan II. Bayezid'e ithaf ettiği anlaşılıyor.⁴⁰ Eser, Nebî Yılmaz tarafından yayımlanmıştır.⁴¹

Mahzenü'l-esrâr⁴²

Ünver'in, aslında Ahmed Rıdvan'a ait olduğunu düşündüğü⁴³ Mahzenü'l esrar'ın tek yazma nüshası Hayati adına kayıtlıdır. Şair çeşitli beyitlerde eserinin orijinal olduğunu ima etmişse de bu doğru değildir. Zira bu eser her yönüyle Nizami'nin aynı adlı eseriyle bir beraberlik içerisindedir. Ancak bu imalardan ona gelinceye kadar Anadolu'da Mahzenü'l-esrar yazılmadığı anlamını çıkarmak mümkündür. Mesnevinin yazıldığı tarih tam olarak belli değildir. Eserin tarih beyti Hayati tarafından çıkarılmış olmalıdır. Ancak Mahzenü'l-esrar'daki bazı ifadelerden 1505-1506 yıllarından sonra yazılmış olabileceği tahmin edilmektedir.⁴⁴ Ayrıca II. Bayezid'e sunulmuş olması da yazılış tarihinin 1512'den önce olduğunu göstermektedir.

Mevcut yazmasında 2023 beyit bulunan Mahzenü'l esrar, beyit sayısı itibariyle de Nizami'nin eserine benzemektedir. Seri bahrinin “*müfte'ilün müfte'ilün fâ'ilün*” kalıbıyla yazılmış olan Mahzenü'l-esrar, bu konuda da Nizami'nin eseriyle bir aynılık

³⁹ Ahmed Rıdvan. *Rıdvaniyye*. Süleymaniye Ktp. Hacı Mahmud. 3330.

⁴⁰ İsmail Ünver (1986). “Ahmed-i Rıdvan”. *TTK-Belleten*. L/196. 112-113.

⁴¹ Ahmed-i Rıdvân (2007). *Rıdvâniyye*. Haz. Nebi Yılmaz. Ankara.

⁴² Ahmed Rıdvan. *Mahzenü'l-esrar*. Atatürk Üniv. Ktp. ASL. 369. 1b-22b arasında (Hayati adına kayıtlı)

⁴³ Bu hususta öne sürülen deliller için bkz. İsmail Ünver (1986). “Ahmed-i Rıdvan”. *TTK-Belleten*. L/196. 90-93.

⁴⁴ İsmail Ünver (1986). “Ahmed-i Rıdvan”. *TTK-Belleten*. L/196. 119.

göstermektedir. Şairin birkaç yerde Nizami'ye göre küçük değişiklikler yaptığı bu eseri baştan sona Nizami'nin Mahzenü'l-esrar'ını izlemektedir.⁴⁵

Heft-peyker⁴⁶

Elde Hayati adına kayıtlı iki yazma nüshası bulunan Heft-peyker'de de durum Mahzenü'l-esrar'da olduğundan farklı değildir.⁴⁷ Bu iki yazmadan birinin, diğerinden istinsah edildiği, aynı yanlışların tekrarlanmış olmasından anlaşılmaktadır.

Heft-peyker'de de yazılış tarihi bulunmamaktadır. Ancak bu tarih, bazı olaylardan hareketle tahmin edilebilir. Mesnevi ilk önce II. Bayezid'in şehzadesi Ahmed adına yazılmış, daha sonra Selim'in padişah olmasıyla, bu isim Selim'e dönüştürülmeye çalışılmıştır. Ancak mesnevinin sonundaki bir beyit unutulmuş, bu beyitteki Ahmed adı değiştirilmemiştir. Yapılmaya çalışılan bu değişiklikler ve eserin sonundaki kasidenin bazı beyitleri eserin, II. Bayezid'in son yıllarında, şehzadeleri Ahmed'le Selim'in çekişmeleri sırasında kaleme alındığını göstermektedir ki, bu tarih de 1511-1512 yıllarına tekabül eder.

Şair, Nizami'nin aynı adlı eserinden kısaltarak tercüme ettiği bu eserinde, yine Nizami ile aynı vezni "*fe'ilâtün mefâ'ilün fe'ilün*" kullanmıştır.⁴⁸

⁴⁵ İsmail Ünver (1986). "Ahmed-i Rıdvân". *TTK-Belleten*. L/196. 119.

⁴⁶ Ahmed Rıdvân. *Heft-peyker*. Atatürk Üniv. Ktp. ASL. 369/2. 23b-65b arasında (Hayati adına kayıtlı)

⁴⁷ Ünver, Hayati adına kayıtlı olan bu eserlerin de aslında Ahmed Rıdvân'a ait olduğunu düşünmektedir (bkz. İsmail Ünver (1986). "Ahmed-i Rıdvân". *TTK-Belleten*. L/196. 93-95; 121.)

⁴⁸ İsmail Ünver (1986). "Ahmed-i Rıdvân". *TTK-Belleten*. L/196. 121-124.

KAYNAKLAR

- Ahmed Rıdvan. Divan. TDK Ktp. B. 32.
- Ahmed Rıdvan. *İskender-nâme*. DTCF Ktp. M. Çon. B 20.
- Ahmed Rıdvan. *Leylâ vü Mecnun*. Atatürk Üniv. Ktp. ASL. 414.
- Ahmed Rıdvan. *Rıdvaniyye*. Süleymaniye Ktp. Hacı Mahmud. 3330.
- Ahmed Rıdvan. *Mahzenü'l-esrar*. Atatürk Üniv. Ktp. ASL. 369.
- Ahmed Rıdvan. *Heft-peyker*. Atatürk Üniv. Ktp. ASL. 369/2.
- Canım, Rıdvan (2000). *Latîfi, Tezkiretü 'ş-Şu'arâ ve Tabsiratü'n-Nuzamâ*. Ankara: AKM Yay.
- Çeltik, Halil (Haz.) (2011). *Ahmed-i Rıdvan Divanı*. Ankara.
- Kut, Günay (1978). *Heşt Bihîşt, Sehi Beg Tezkiresi*. Harvard Üniversitesi Basımevi.
- Kutluk, İbrahim (Haz.) (1989). *Kınalızade Hasan Çelebi, Tezkiretü 'ş-Şu'arâ*. Ankara: TTK Yay.
- Küçükaya, Ayşe Gülçin ve Gökhan Umaroğulları (2005). "Edirne'de Onikigen Bir Türbe - Tütünsüz Baba Türbesi, Restorasyon Proiesi ve Defterdar Ahmet Rıdvan". *Vakıflar Dergisi* XXIX: 191-253.
- Lâmi'i. *Şevahidü'n-nübüvve Tercümesi*. İstanbul 1257.
- Ünver, İsmail (1979). "Ahmed Rıdvan'ın İskender-nâmesindeki Osmanlı Tarihi (Nusret-nâme-i Osman) Bölümü". *Ankara Üniversitesi DTCF Türkoloji Dergisi* VIII: 378-379.
- Ünver, İsmail (1982). *Ahmed Rıdvan, Hayatı, Eserleri ve Edebi Şahsiyeti*. Doçentlik Tezi. Ankara: Ankara Üniversitesi.
- Ünver, İsmail (1986). "Ahmed-i Rıdvan". *TTK-Belleten*. L/196.
- Pertsch, W. (1864). *Die Türkischen Handschriften der Herzoglichen Bibliothek zu Gotha*. Wien.
- Yılmaz, Nebi (Haz.) (2007). *Ahmed-i Rıdvân, Rıdvâniyye*. Ankara.

METİN

- 1b 1 Hudāvendā der-i tevḫikūñi aç
Bu hāke rahmetüñ bārānını saç
- Reh-i tahkīkūñi Rıdvāna göster
Sırāt-ı müstakīmüñ kıl müyesser
- Aña nūr-ı yakīnūñ şem‘-i cān it
Mukaddes nāmeñi vird-i zebān it
- Hevā dīvine verme gönline rāh
Hevesden eyle hem destini kütāh
- 5 Kılub esrāruñi cānına tefhīm
Zebānına senāñi eyle ta‘līm
- Sözini cān mezākına çü kand it
Sadāsını bu güftārın bülend it
- Bu bīkr-i fikr kim cāndaydı mestūr
Anuñ-çün kıl cihān içinde pür-sūr
- ‘Arūs eyle anı ‘ālemde zībā
Kabül etsün anı üstād u dānā
- 2a Okuyanlar kamu gül gibi gülsün
Safādan ravza-i Rıdvānı bulsun
- 10 Göze kuhl-ı sevādı virüben nūr
Semā‘ından gönüller ola mesrūr
- Dil-i gam-dīde andan şādī bolsun
Kilīd-i müşkil-i bend-i gam olsun
- Bugün şād eyleyüb Şeyhī revānın
Bedī’ etsün Me‘ānīñ beyānın
- Cemālī zīb-i lutfile tonansun
Sa‘ādet burcını meh-veş tolansun
- Hicāb-ı nūrile özi bürinsün
Yüzi şeh gözine şīrīn görinsün

15 Nesîm-i ‘avnüñi eyle añâ yâr
Nisâr itsün bu deryâ dürr-i şeh-vâr

Çü ‘avn ide añâ feyz-i ‘inâyet
Bula bu kân güher ahter sa‘âdet

‘Ayân oldukda bu dürr-i şeb-efrüz
Şeb-i muzlim ola çün rüz-ı nev-rüz

Döner emrünüle mâh u mihr-i hâver
Olur gice karañu rüz enver

Sepîd-i rüzile bu leyle-i dâc
Olupdur feyzüñe ser-cümle muhtâc

2b 20 Senüñ emrünüle gerdândur bu gerdün
Mutî‘uñdur kamu ‘âlî vü gerdün

Senüñdür nîkile bed her ne kim var
Murâduñ üzredür bu çarh-i devvâr

Bitürdüñ hâk-i hârâdan gül-i ter
Karataşdan çıkarduñ la‘l ü gevher

Demüñdür feyz iden eşyâya cānı
Tenüruñda bişübdür cümle nānı

Hudâyâ lutfuñile ser-firâz it
Beni halk-ı cihândan bî-niyâz it

25 Miyâncısız verürsün nānımı sen
Kamu mahlûka hem rızkını ahsen

Egerçi sözlerüm cümle hatâdur
Kabûl eylerise lutfuñ revâdur

Cihân içinde ben ser-geşte kaldum
Tabîbe irmedüm dil-haste kaldum

Kime feryâd idem yokdur penâhum
Senüñ lutfuñdan özge iy ilâhum

Bu sırlar kim halâyıkdan nihāndur
Senüñ katuñda ser cümle ‘ayāndur

30 Haka kıl Ahmed-i Rıdvān tazarru‘
Eger rif‘at dilerseñ kıl tevāzu‘

3a Bülend it himmetin isterseñ adı
Ki himmetden bulurlar her murādı

Tevhîd-i Bârî Te‘âlâ şānehu

Yine yādıyla nām-ı Zü’l-Celālūñ
Kılalum ibtidā’ nazm-ı makālūñ

Kim anuñ hükm-i nāmına olub rām
Felek cünbiş kılubdur merkez ārām

Kamu eşyāya oldur evvel āhir
Anuñ emrindedür pinhān ü zāhir

35 Vücūdudur kamu mevcūda kāhir
Nişānı cümle-i eşyāda zāhir

Te‘ālallah ki yok mānend ü misli
Benī Ādem ‘abīd ol Rabb Mevlī

Sücūd eyler aña her şey kemāhī
Vücūdına virür cümle güvāhī

Feleklerde kılub encüm firūzı
Bu hākī kavme gösterdi rumūzı

Anuñ hikmetleridür cümle bārik
Beyāz-ı rüz-ı rüşen leyl-i tārık

40 Gelür gam yirine şādī vü ümmīd
Togar emriyle anuñ bedr ü hurşīd

3b Nücūma emr ider her demde çok kār
Sanāyi‘ gösterür sun‘ıyla her bār

Görür nûrî-y-ile bârîk-bînân
Anuñ zikriyledür halvet nişînân

Münezzehdür nekâyısdan müberrâ
Mukaddesdür me'âyibden te'âlâ

Yetişmez kimsene kudretlerine
'Ukûl ermez anuñ hikmetlerine

45 Ne kâdirsin sen ey şūrîde-ahvâl
Ki şerh idesin andan ba'z-ı akvâl

Ne haddüñdür senüñ bu nazm-ı güftâr
Neden geldi saña bu bebr ü refâr

Eger hüşyâr iseñ ey merd-i 'âşık
Bu yola gitmege olduñsa lâyıık

Bu cürmiçün ayıt *estagfirullah*
Hulûs-ı kalbile *tübtü ila'l-lah*

Eger bu yolda gerçek tâlibiseñ
Likâsına habîbüñ rāgıbiseñ

50 Kamu eşyâda zâhir gözle anı
Ki her şeyde anuñ vardur nişânı

'Aceb sehv itdiler sūret-perestler
Bütiçün kaldılar hayrân u mestler

4a Hicâbından bu nakşın geçmediler
Me'ânî 'aşkına yetişmediler

Halîl-i Hakk bu remze oldu vâkıf
Aña keşf oldu esrâr-ı mevâkıf

Anuñ-çün bütleri kıldı şikeste
Bu sūret dāmına kalmadı beste

55 Gel imdi sen dahî şevkile vecde
Gene Ma'būd-ı pāke eyle secde

Çün İbrāhīm-i Āzer-cānı mest et
Hevā esnāmını cümle ūkeŷt et

Göresin tā ki sen ‘ayne’l-yakīni
Cemāl-i *lā-uhibbū’l-āfilīni*

Der-istidlāl-i nazar ber-tevfik

Hakāyıkdan ger olduŷsa haber-dār
Saña ‘arz eyleyim bir nice esrār

Neden cünbiŷdedür bu çarh-ı eflāk
Niçün sākīn-dürür bu merkez-i hāk

- 60 Çü Ma‘būd-ı cihān ol müste‘āndur
Neden bu mescid ol deyr-i mugāndur

Der-hikmet-i Bārī Te‘ālā

- 4b Nedür bu Ka’be vü Bathā vü zemzem
Nedür bu buk’a-i Kuds-i mükerrrem

Sükūnı merkezün ābuñ revānı
Hevānuñ rif’ati nāruñ duhānı

Neden bulduñ ‘anāsır tıbkı terkīb
Nedendür bunlara bu nazm u tertīb

Niçün devrān ider bu heft devvār
Neden seyr üzredür be seb’ seyyār

- 65 Nedendür kim uzayub meskeninden
Şevābit gitmedi yerlü yerinden

Niçün düŷdi zamāna münkalib hāl
Kimün emriyledür bu vaz’ u ahvāl

Bu efkārile kalmıŷdum dil-efgār
İriŷdi gūŷuma āvāz-ı dil-dār

Ki ey gâfil nedür bu fikr-i fâsid
Bu sevdâ kim kılursun pür-mefâsid

Eger cüyâ-yı hakkisen hakikat
Hakı fikr eyle ol sâhib-basiret

70 Çün irdi sem'üme savt-ı 'inâyet
Açıldı kalbüme bâb-ı hidâyet

Halâs etdi beni bâr-ı mihenden
Göñül Ya'kübını dâr-ı hazenden

5a Beni bu sûretile kıldı dil-şâd
Ser-efrâz eyledi çün serv-i âzâd

Bu şükre Ahmed-i Rıdvân sücüd et
Özüñ şükranê ver terk-i vücüd et

Mey-i vaslını yâriñ eyleyüb nüş
Dü 'âlem zevkini eyle ferâmüş

75 Hudâyâ derd-mendem zâr u bîmâr
Fakîr ü müstemendem 'âciz ü h'âr

Men-i bî-dest ü pâya dest-gîr ol
Garîb ü bî-kese yâr u zahîr ol

Beni bir dem özümden kılma gâfil
Çü maksüdum tapuñdur eyle vâsıl

Yüzüm yokdur bilürsin çün katuñda
Beni şermende kılma hazretüñde

Der münâcat-ı Bârî Te'âlâ 'azze ismehu

İlâhî dîdeden ref' et hicâbı
Baña göster tarîk-i pür-savâbı

80 İki gözüm baña sen kıldıñ in'âm
Keremden perde-dâr etme çü bādâm

Hudāvendā za'īfem ben güneh-kār
Garīb ü bī-nevā bī-yār u gam-h'ār

5b Nice tā'at kılam ben hazretüñe
Nitesi kādir olam hidmetüñe

Kavīsin lutfīle hāşā ki senden
Za'īfüñ hidmetin redd idesin sen

Verelden meyve-i eltāfı bu şāh
Kılubdur Ahmed-i Rıdvānı küstāh

85 Vücūdumdur asılda bir avuc hāk
Senüñ cūduñdan oldum gevher-i pāk

Çü benden gelmedi ey pür-hidāyet
Saña lāyık ne tā'at ne 'ibādet

Senin eltāfına kaldı ümīdüm
Ki lutfuñdur benüm nevrüz u 'īdüm

Eger bu mest-i hāk olursa hoşnūd
Ziyān olmaz saña baña olur sūd

Cemālūñle dü çeşmüm eyle rüşen
Visālūñle dilüm kıl tāze gülşen

90 Hatādan dūr idüb rāyum bülend et
Götür gaflet hicābın sūd-mend et

Benüm taksīrūme yokdur nihāyet
Şefī'ümdür huzūruñda hacālet

Eger sehvile kıldumsa hatāyī
Kalem çek sehvüme eyle devāyı

6a Tenüm mescidde göñlüm lehv içinde
Kabül ola mı secdem sehv içinde

Yele verdüm bu 'ömrüm gülşenini
Savurdum göklere gül hırmenini

- 95 Dirîgâ kâni eyyâm-ı cevânî
 Kanı ‘ahd-i şebâb u zinde-gânî
- Bugün pîrem baña şeyb oldı nâsih
 N’ola bernâlara versem nesâyih
- Çü pîr itdüñ beni Yâ Rabb meded kıl
 Dem-i âhir bedenden cânı redd kıl
- Şeb-i ‘isyânumı nûruñla rûz et
 Dem-i feryâd u âhum dil-fürûz et
- Nasîb eyle baña sen râst kârı
 Hatâlardan ‘akîdem eyle ‘ârî
- 100 Bilürsin kim tapuñdur dil murâdı
 Gamuñdur göñlüme miftâh-ı şâdî
- Egerçi korkaram dâyim ölümden
 Ümîdüm kesmezem lîkin keremden
- Kemîne bilmezem n’olmuşdur ahvâl
 Ya merdûdem ya makbûlem nedür hâl
- Velî hâlüm budur kim Hakk-perestem
 Mey-i ‘ışk-ı hakîkî-y-ile mestem
- 6b İlâhî ben za’îfe kıl terahhum
 Kelâm-ı lutfile eyle tekellüm
- 105 Baña âhir demümde rahmet eyle
 Güneh-kâram keremden şefkat eyle
- Çerâgum âteşin lutfuñla yandur
 Bu cânım kevseriñ âbına kandur
- Baña fazluñla kıl dâyim ‘atâyı
 Hisâlüme göre kılma cezâyı
- Heves h’âbından idüb cânı bîdâr
 Beni gaflet meyinden eyle hüşyâr

Baňa nür-ı yakīnūñ sen ‘ayān et
Şehādet lafzını vird-i zebān et

110 Beni dīnimde dāyim ser-bülend et
Benī Ādem içinde ercümend et

Resülūñ na’tini dilde revān et
Nebīnūñ mihrini cānda nihān et

Şu na’ti kim ola makbül-ı ‘ālem
Cihān halkı içinde key müsellemler

Der-na’t-ı Resül sallallahu ‘aleyhi vesellem

Resül-ı maksad-ı tā vü sīn
Şefī’ü’l-müznibīn hayru’l-nebiyyīn

7a Meh-i tābende-i eflāk-i sermed
Resül-ı cümle-i ‘ālem Muhammed

115 Saňa ol vechile yazıldı nāme
Ki mürselsin kamu hāsile ‘āme

Tapuñ kevn [ü] mekāna kurretü’l-’ayn
İki kaşuñ tufeyli *kābe kavseyn*

Senüñ çeşmeynüñe kuhl oldı *mā zāg*
Te’ālallah hümāyı göre mi zāg

Seni halk etdi nūrından çün ol Pāk
Ne tañ görmezse sāyeñ dīde-i hāk

Çün olduñ hātem-i dest-i risālet
Süleymān hātemi buldı hacālet

120 Dem-i ‘İsī bulundı hazretüñde
Hızır pāyende kaldı hidmetüñde

Çü gördi sa’ıdüñ Mūsī sözi ne
Yed-i beyzāyı saldı āstīne

Zemîn nâfına baglar kühdan seng
Olam diyü bu gün tapuñla hem-seng

Felek senden bulubdur bî-karārī
Zemîn oldı mahalleñ hāk-sārī

Rekūbuñda Burāk u gāh Refref
Rikābuñda melāyik cümle saf saf

7b 125 Degüldür manzaruñ bu zāl ‘ālem
Ki bu mekkāre olmaz saña mahrem

Bugün serheng-i meydān-ı vefāsın
Sipeh-sālār-ı cümle enbiyāsın

Reyāhīn bahş ider her dem nesīmüñ
Gül-i hoş-büy u hamrādur nedīmüñ

Senüñ ahbābuñ olmışdur kamu şād
İki ‘ālemde hem-çün serv-i āzād

Serīr-i şer’üñ oldı ‘āleme tāk
Ki sensin sāhib-i İsrā vü Mi’rāc

130 Cihān içinde gösterdiñ sanāyi’
Ki mensüh oldı şer’üñle şerāyi’

Tapuñdan bed-gümān dāyım hacildür
Kamu sengīn gönüller teng-dildür

Hakuñ şemşiri seyfisın guzātuñ
Habīb-i Rabb şefi’isın ‘usātuñ

Tapuñda kılmışam envā’-ı taksīr
Ne tedbīr eyleyem Yā Rabb ne tedbīr

Velīkin umaram ol gevher-i pāk
Hatāmuzdan geçe eylemeye bāk

135 İlāhī Ahmed-i Rıdvān senüñdür
Ser-ā-ser ‘ayb ü pür-noksān senüñdür

8a Günāhumı ko lutfuñ işin işle
 Muhammed yüzi suyına bağışla
 Hatāmuz gerçi kim tagdan girāndur
 Velī deryā-yı lutfuñ bī-gerāndur

Der-du'ā-yı pādişāh-ı İslām

Revān oldı çü tahta rahş-ı sultān
 Sa'ādet bahtını buldı bu devrān

Hilāfet nūrı saçıldı cihāne
 Kerāmet tācını geydi zamāne

140 Kılur pür-süzile biş nevbet āgāz
 Gülistān-ı İremde murg-ı hoş-sāz

Bu taht üzre oturdı zırh-ı Cemşid
 Ki cāmın nüş ede sultān-ı hürşid

Bu şevkile gönül dengidi hayrān
 Mey-i 'aşk-ı nigārīnile sekrān

Meger bir nīm-şeb bu çeşm-i bīdār
 Cihān işinden olmışdı haber-dār

Yatardum derdile sermest ü hayrān
 Kalem destümde çün şemşir-i bürrān

145 Erişdi gönlüme ilhām-ı Yezdān
 Ki n'eylersin cinān ü hūrī Rıdvān

8b Cihāna genc-i esrārı 'ayān et
 Makālātuñ zülālını revān et

Düzet 'ālemde bir bezm-i şehāne
 Kimesne bulmaya aña bahāne

Yetişdi nā-gehān ol peyk-i dil-dar
 Hezārān lutfile gösterdi dīdār

Didi müjde ki mes'ud oldı fālũñ
Ola ŧimden-gerü pür-hande hālũñ

150 Kamu baglu eŧek bula küŧadı
Dahi görmeye bāzāruñ kesadı

Feleklerden geçe hançer zebānuñ
Aça evrākını heft āsmānuñ

Gire birbirine cism-i felekler
Ferāmüş ide tesbihin melekler

'Utārid hāmesin eyleye mismār
Bürine başına hem Zühre bir çār

Çü bu güftārı andan güş kıldum
Hum-ı mey bigi ol dem cüş kıldum

155 Dedüm kim baña yüz gösterdi devlet
Akar ŧimden-gerü deryā-yı ni'met

İrer nazmum serādan tā süreyyā
Gider 'arŧ-ı 'alādan dāhi a'lā

9a Velī ŧol demde olur bu sa'adet
Sözüm cevherlügi bulur nihāyet

Kim ire güşına ŧāh-ı cihānuñ
Emīn-i Hakk Süleymān-ı zamānuñ

ŧeh-i gītī-sitān ŧeh Bāyezīd hān
Ser-i ŧāhān-ı 'ālem hān bin hān

160 Emānet-dār-ı esrār-ı İlähī
Dür-i yek-dāne-i deryā-yı ŧāhī

İrer hükmüñ ser-ā-ser kāf tā kāf
Urur nāmuñla hükkām-ı cihān lāf

Vücūduñdur sebep emn ü āmāne
Musahhardur saña devr-i zamāne

Nizāmı ‘ālemüñ zātuñla kāyim
Vücūduñla bu mülküñ emni dāyim

Getürdüm şāh için bir gevher-i pāk
Ki görmedi nazīrin çeşm-i eflāk

165 Anuñ-çün eyledüm bir şeh̄r bünyād
Ki görenler didiler āferin bād

Kamu gencīnenün kapusın açdum
Cevāhirler yükin āfāke saçdum

Menem zenbūr-veş bennā-yı üstād
Ki kıldum hāne-i pür-şem’i ābād

9b Toludur şem’ile meşhed musaffā
Müzeyyendür ser-ā-ser nakş-ı zībā

Anuñ-çündür baña işbu ‘atiyye
Kim idem şāh eşigine hediyye

170 Eger makbül-ı şāh olursa şādam
Kamu hāsıl murādum ber-murādum

Gel ey Rıdvān bu sevdādan güzer kıl
Sudā’ından bu güftāruñ hazer kıl

Sözüñ kanda cenāb-ı şāh kanda
Belī mähī ne yirde mäh kanda

Kanı tahte’s-serā kānı süreyyā
Kanı gabrā’ kanı ‘arş-ı mu’allā

Bu sözlerden velī maksūdı anuñ
Du’āsıdur garaz şāh-ı cihānuñ

175 Hemīşe devletüñ ola mü’ebbed
Bulasın bahtile mülk-i muhalled

Vere gül-zār-ı bahtuñ verd-i nā-yāb
Nihāl-i ‘izzetüñ ser-sebz ü şād-āb

Zemînile zamân ola mutî'üñ
Nıgeh-dâruñ Hudâ Ahmed şefî'üñ

Der-pijühiş-i kitâb gūyed

10a Bu ma'nî kim dedüm pür-nakş-ı zîbâ
Bezenmiş suffedür envâ'-ı dîbâ

Baňa ol dem yetişdi lutf-ı Yezdân
Ki ben zulmetde buldum âb-ı hayvân

180 Ne sözler kim dedüm çün dürr-i meknûn
Sözüm serv-i sehî-veş râst mevzûn

Bu esnâda irüb âvâze-i gayb
Didi etme sözümde key sakın reyb

Ki tîz tut Ahmed-i Rıdvân oturma
Söze gir gönülüne kaygu getürme

Bilürsin kim vefâsızdur bu gerdün
Gider turmaz eger dâne eger dün

Terennüm kıl sefâdan eyleyüb cüş
Cinân bülbüllerini eyle hāmüş

185 Suhan nakdine ur bir sikke-i nev
Ki reşk ide aňa dînâr-ı Husrev

Sözi fark eyleyübenin girişdüm
Şehiçün sa'y idüb muhkem dürişdüm

Didüm evvel Sikender-nâmesini
Tamâm etdüm anuñ hengâmesini

İkinci Leylî vü Mecnûn makâlin
Beyân etdüm ser-â-ser hâl ü kâlin

10b Bu def'a Husrev u Şîrîn diyeyin
Ne deñlü telhisem şîrîn diyeyin

190 Me'ânî bahrine gavvâs olayın
Kamu gevherlerüñ hâsın alayım

Yapayın şâh için kasr-ı şehâne
Kim ola Husrev u Şirîn bahâne

Şu resme ideyin gül-zârı terhîn
Ki firdevs-i berîn eyleye tahsîn

Bu sözler vâkı'â 'âlî binâdur
Hakikatde behişt-i dil-küşâdur

Ki her bir beyti bir hürî cinândur
Ya gilmân-ı behişt-i câvidândur

195 Ya hod firdevs içinde büstândur
Tolu reyhân u verd u erguvândur

Ya her bir beytidür bir dil-ber-i hûb
Müzeyyen nokta-i hâlile mergûb

Sanasın her biri âşüb-ı cândur
Kamusı fitne-i âhir zamândur

Söze kılma hakâretle nazar sen
Derûnından sözüñ eyle hazer sen

Ki sözdür 'âlem-i gayb armaganı
Suhandır kişver-i cânüñ nişânı

11a 200 Kalan sözdür cihân içinde bārī
Kamu ehl-i kemâlüñ yâdgarı

Kolayından gelür sanma sözi sen
Sözüñ aslını diyeyin saña ben

Kılur emr-i Hudâ icâd u tekvîn
Sürüş eyler kulüb-ı nâse telkîn

Ya mıgnâtîsdur söz ehli yüzi
Çeker kendüye âhen bigi sözi

Veyâhüd keh-rübâ bigi kemâhî
Kapar kande bulursa berg-i kâhı

205 Velî 'ışk oldu her sözüñ esâsı
Ki yokdur sözleriñ ansuz safâsı

Kamu bunca bâ'is-i 'ışk olubdur
Vücüdile bile evvel gelübdür

Bes andan soñradur icâd-ı 'âlem
Kamunuñ âhiri geldi bu âdem

Eger 'ışk-ı ezel urmaydı dem
Ne 'âlem zâhir olurdu ne âdem

Kamusı 'ışkile peydâ olubdur
Zemîn ü âsmân andan tolubdur

210 Hakikat 'ışkdur cânı cihânuñ
Anuñladur yakîn ârâmı cânuñ

11b Sebeb bu nazma da 'ışk-ı ezeldür
Ki ma'şûkı Hudâ-yı lem-yezeldür

Anuñ-çün 'ışkile meydâne geldüm
Miyânum bağladum merdâne geldüm

Şurû' etdüm bu nazm-ı dâstâna
Ki 'arz idem anı ol âstâna

Der- 'özü-h'âsten

Sebeb bu nazma bir dahi bu düşdi
Yaturken göñlüme endîşe düşdi

215 Ki bir nesne kılam ola mü'ebbed
Kala mülk-i cihân içre muhalled

Yogidi bendede hîç istitâ't
Kim ideydim binâ 'âlî 'imâret

Cihān içre kalaydı yādgarum
Anıñla hoş geçeydi rüzgarum

Zarūrī eyledüm Hakka niyāzı
Irāg etdüm gönülden kibr ü nāzı

Didüm ey lutfı çok rahmetleri bol
Baña göster keremden hamseye yol

220 Bu fikr içinde nā-geh h'āba vardum
Ne kim maksūdum idi anda gördüm

12a Velī bir dahi düşdi cāne gussa
Kim almışdı 'ömrden ba'z-ı hisse

Ki zīrā 'ömr-i fānīnūñ neşātı
Çile irincedür 'ayş u simātı

Gelür pencāsı irse cisme süstlük
Dahi görmez cihānda ten dürüstlük

Eger şībe irürse saht ola kār
Geçe 'ömri günü bīmār u pür-zār

225 Eger heftād olursa rüzgaruñ
Eceldür şübhesüz bu āb-dāruñ

Eger heştād eger yüz yaşıyasun
Hezār olursa da bir dem sayasın

Bes ol iysi budur kim şād olasın
Bu gamlardan kamu āzād olasın

Hudānuñ zikrine bünyād idesin
Huzūr-ı kalbile hoş yād idesin

N'ola hande iseñ çün şem'-i pür-tāb
Gerek çeşm-i dür-efşānuñ tolu āb

230 Olur giryān hemīşe ebr-i nīsān
Kopar ol giryeden lü'lü-yi mercān

Ne deñlü kim olabiz berk-i handân
Çıkar ol handeden bir nâr-ı sūzân

12b Bes ol yigdür saña giryân olasın
Hudānuñ yādile handân olasın

K'anuñ yādıyla girye handelükdür
Hemīşe tāli'-i ferhündelükdür

Gel imdi Ahmed-i Rıdvân hurūşa
Mey-i sāfi bigi şevkile cūşa

235 Gene Mānī bigi nakş et makāli
Gider gönlüñdeki hüzn ü melāli

Bugün bir vechile göster hurūşı
Kim işiden kişinüñ gide hūşı

Dimişlerdür belī bu dāstānı
Tutubdur Husrev ü Şīrīn cihānı

Velī bu nüsha şīrīn-ter düşübdür
Olar şehdise bu şekker düşübdür

Olardan muhtasar kıldum bu genci
Ki gūş-ı sāmi'e vermeye renci

240 Bunı kıldum bugün 'ālemde ma'lūm
Ki beyne'n-nās ola fehvāsı mefhūm

Āgāz-ı dāstān

Rivāyet kıldı ol pīr-i sühan-senc
Şeh-i erbāb-ı ma'nā sāhib-i genc

13a Çü Kısra kalmadı mülk-i cihāna
Oturdı tahtına Hürmüz şahāne

Selātīn-i cihāna oldu server
Eşiginde kamu şehler çü çāker

Cihān mülkinde kıldı ‘adlile dād
Ki ‘adlile cihānı kıldı ābād

245 Tarīk-i ceddinüñ şartın tamāmet
Getürdi yirine kıldı ri’āyet

Kamu yohsullaruñ yirdi gamını
Ki her zahmuñ ururdi merhemini

‘Adālet seyfini çekdi ‘alem-veş
Kalem-zen destini kesdi kalem-veş

Sipāhīler anuñ havfindan el-hakk
Kılurlardı kemāna zūrı ancak

Zamānında meger ol ‘anberīn-müy
Veyāhūd kākül-i müşkīn ü hoş-büy

250 Perīşānluk bular görmişidi bes
Dahi görmiş degüldür gayr bir kes

Figān etmezdi bir kimse meger ney
Yogidi telh-kām illā hum-ı mey

Ganī olmuşdı cümle halk-ı ‘ālem
Ki māl envā’ına garkidi ādem

13b Anuñ devrinde bāy olmuşdı merdüm
Ki nām-ı ihtiyāc olmuşdı güm

Bu resme şahidi bī-misl ü mānend
Velī olmuşdi muhtāc-ı ferzend

255 Egerçi māl u iklīmi çoğidi
Yerine bir halef oğlu yogidi

Bu gamda hāli olmuşdı mükedder
Görünmezdi gözine māl ü kişver

Yogidi kalbinüñ hergiz huzūrı
Tolu hüznidi gitmişdi sürūrı

Ederdi arzū ‘ömri nihāli
Göreydi meyve-i sāhib-cemāli

Dırehtī kim anuñ olmaya bārı
Bu halk içinde olmaz i’tibārı

260 Kişi kim eyleye kalbin aña ‘akd
Ogul mānendi olmaz hıc bir nakd

Garaz budur oguldan nık merde
Kim ismi atanuñ olmaya mürde

Kala zinde anuñla ata adı
Oguldan atanuñ budur murādı

Gece kim dīdeden hūrşīd ola dūr
Gerekdir mäh-ı tábān kim vere nūr

14a Ogul endīşesiyle Hürmüz-i şāh
Yaturken gözine uyhu bulur rāh

265 Görür hvābında Hürmüz şāh-ı kışver
Yakasından girer hūrşīd-i hāver

Cihānı toldurur nūrile yekser
Ser-ā-ser yiryüzi olur münevver

Çü hvābından uyanur şāh-ı şeb-hız
Mu’abbirler kığırdur katına tız

Düşin takrīr idüb şāh-ı muzaffer
Bulardan hvābınuñ ta’bīrin ister

Didi bu hvābumuñ ta’bīrin eyleñ
Ne ma’nīdür bunuñ tefsīrin eyleñ

270 Mu’abbirler didiler açuben rāz
Şehā şādī hümāsı kıldı pervāz

Saña Hakk viriser bir hüb ferzend
K’aña hūrşīd u mäh olmaya mānend

Ola mihr-i felek bigi cihān-gīr
Budur bil h'ābuña ey şāh ta'bīr

Bu h'ābuñ bildiler çünkim me'ālin
Hemān-dem yazdılar tarīh ü sālın

Yıl olmadın dahı Vehhāb ü Kādir
'Atā kıldı şehe bir dürr-i nādir

14b 275 Şudur kim misli deryāda bulunmaz
Zemīn üzre nazīri hem görünmez

Şeh-i ferhunde-fāl u ferruh-ahter
Meh-i sāhib-cemāl ü hūb-manzar

Çü togdı anadan bu resme ol māh
Felek mihriyle didi zādehu'llah

Yetürdiler yirine çünki resmin
Kodılar Husrev-i Pervīz ismin

Anuñ-çün didiler ismine Pervīz
K'olurdı her kişi görse dil-āviz

280 Bes andan sonra düzdiler aña mehd
Gıdāsın kıldılar pür-şekker ü şehd

Zer ü zīverle mehdin kıldılar pür
Tolu la'l ü cevāhir kıymetī dūr

Meh-i nev mehdine olmuşdı çenber
Aña tās-ı zeridi mihr-i enver

Anı uyutmakiçün gāh u bī-gāh
Sabā gehvāresin ügrirdi her gāh

Bu dehrün māderi kalmışdı tāña
Verirdi lutfile pistānın aña

285 Gıdā olmuşdı aña şehdile şīr
Eger şehd olmasa olmazıdi sīr

15a

Gıdāsın bulmasa hic uyumazdı
Ta'āmı şehd ü şırınsüz yemezdi

Ezelden meyli Şīrīn'idi zāhir
Bu tohmidi ki peydā oldı āhir

Çü bu tertībile yaşına yetdi
Yire inüb yürümek kasdın etdi

Kılile dāyesi cānını asdı
Çıkub zerrīn bişikden yire basdı

290 Zemīn itdi tefāhur 'arşa ol dem
Didi şimden-gerü hācet degül gam

Bunuñ bigi ayaguñ ferşi oldum
Şu kim göñlüm murādı-y-idi buldum

Çü biş yaşına yetdi şāh Pervīz
İletdiler mu'allim hāneye tīz

Meger ol demde varidi bir ādem
Kim olmışdı zamānında müselleme

Kemālātı-y-ile meşhūr u mevsūf
Bozorg Ümmīd adı adıyla ma'rūf

295 Şeh-i Kısra bulub getürmişidi
Anı Pervīze hvāce etmişidi

Aña sa'yile ta'līm etmişidi
Kamu esrārı tefhīm etmişidi

15b

Tabi'ī vü riyāzī vü İlahī
Fünūnı cümle bilmişdi kemāhī

Şu deñlü ma'rifet kılmışdı hāsıl
Makām-ı 'ārife olmışdı vāsıl

Hākīm-i 'āleme ādem dimezdi
Atası sözini fehm eylemezdi

300 Kemālile kılub nefsinı tekmīl
Sehil müddetde ‘ilmi kıldı tahsīl

Çü ‘ilm ü ma’rifet kaydını gördi
Sipāhīluk yolına gitdi turdı

Getürdiler hemān-dem esb-i tāzī
K’ide şemşīrile nīzeyle bāzī

Mübārizler kamu ta’līme geldi
Savaş ahvālını tefhīme geldi

Kimi gösterdi tīrile kemānı
Kimi şemşīrile tīg u sinānı

305 Kimi nīze kimi kalkan yolını
Kamu gösterdiler şāha yolını

Kimi çevgān u tob öğretti añā
Ki bāzīsın görenler kaldı tāñā

Bes andan atile meydāna düşdi
Nice gün topile çevgāna düşdi

16a Biraz müddet bu bāzile geçindi
Usanub didi gel bundan geç indi

Anı terk idüb oldı ‘ayşa meşgūl
Mey ü mahbūb u sāz idindi makbūl

310 Perī-peykerleriyle cām içerdı
Müdām içse eli altun saçardı

Mugannīler çoğidi sohbetinde
Rebāb u ‘ūd u çengidi katında

Cevān-ı hūbidi şeh-zāde Pervīz
Suhen tarzında olurdu şeker-rīz

Kaçan söz söylese dürler dökerdi
Lebi söz yerine şekker dökerdi

Söze girse fasîhidi be-gâyet
Ki harc eylerdi her sözde belâgat

315 Gehî nûş-ı meyile eglenürdi
Gehî gûş-ı neyile diñlenürdi

Gece gündüz işi ‘ayşidi ‘işret
Kılurdi tâze dil-berlerle sohbet

Degüldi rûz u şeb hâlî tarabdan
Velî çıkmazidi hergiz edebden

Suvâr olub gehî cevân iderdi
Seherden bâzını çevgân iderdi

16b Geh eylerdi sefâdan ‘azm-i nahcîr
Şikâr eylerdi bebr u âhû vü şîr

320 Geh eylerdi çemende sohbet-i çeng
İçilürdi şarâb-ı erguvân-reng

Gehî bahşış kılurdi sîmile zer
Saçardı meclise envâ’-ı gevher

‘Atâsını göreydi Hâtem-i Tayy
Sehâsı defterin eyleydi tayy

Kerem aslını andan ögreneydi
Sehâ didiklerinden utanaydı

Cihân içinde olmuşdı nişâne
Kemâlâtiyle bî-misl-i zamâne

325 Şarâb u devlet ü subh-ı cevânî
Makâm-ı ‘ayş ü vakt-i kâmrânî

Sa’âdetdür ki Hakk kıldı müyesser
Safâ vü zevk u ni’metdür mukarrer

Gurûr-ı hüsnidi başında bâde
Katında tâze mutriblerdi sâde

Neşâtı gönline kılmışdı ‘âdet
Mey ü mahbûbile eylerdi ‘işret

İşi gūş-ı neyidi nūş-ı bāde
Gamuñ bünyādını vermişdi bāde

17a 330 Nidā itdürmişidi Hürmüz-i şāh
Kamu iklîmini kılmışdı āgāh

Ki vāy ol kimseye kim ola bed-kār
Ere bir kimseye fi’linden āzār

Gire gasbile āhir hānesine
Veyā meyl eyleye bir dānesine

Yahod bir kimsenüñ bāgına gire
Sebebsiz meyvesin zulmile dire

Yahod salub tavārın geşt-zāra
Sala dihkānları āhile zāra

335 Aña bir vechile idem siyāset
Ki her kişi ala andan nasīhat

Der-taleb-i icāzet-i Husrev be-şikār-reften

Meger tahtında bir gün Hürmüz şāh
Oturmuşdı felek burcında san māh

Gelüb yādına oğlu şāh Pervīz
Derūnına yetişdi āteş-i tīz

Gene mihr ü mahabbet geldi cūşa
Getürdi Hürmüzi ol dem hurūşa

Vezirine didi handān [u] hurrem
Getürdüñ Husrev-i Pervīzi bu dem

340 Yügürdüb niçe serheng ü yasavul
Didi Pervīz öninde yort u savul

Hezâr i'zâzile Pervîz[i] ol dem
Getürdiler huzûr-ı şâha hurrem

Geçürdi yanına Pervîzi der-hâl
'Atâ eyledi vâfir gencile mâl

(208b) Nisâr itdi cevâhirlere firāvân
'Akîk ü la'l ü yâkûtile mercân

'Înâyetler kılub gösterdi ragbet
Hezârân lutfile kıldı ri'âyet

345 Velîkin bakmadı bunlara şeh-zâd
Dil-i gam-gîni bir dem olmadı şâd

Görüb Hürmüz didi ey nûr-ı dîde
Nedendür hâtıruñ böyle remîde

Niçün gül bigi gülmezsün sen ey gül
Degülsün şevkile gūyâ çü bülbül

Sebeb n'oldı bunuñ sırrın 'ayân it
Murâduñ n'idügin cümle beyân it

Didi şâhâ bu dünyâdur pür-âfet
Olur mı genc ü mâl aña mükâfat

350 Kılur her subh-dem kûs-ı şeh âvâz
Dem-i rihlet yetişdi eyle pervâz

Anuñ-çün gitdi bu gönlüm kararı
Bu gamdandır mizâcum inkisârı

Didi ey nûr-ı 'aynum eyle seyrân
Çü bildüñ kimseye kalmaz bu devrân

Süvâr ol dâyimâ 'azm-i şikâr it
Temâşâ-yı kenâr-ı cūybâr it

(209a) Ola kim hâtıruñ olub küşâde
Sürürü kalbünüñ ola ziyâde

355 Gehī gül-şenlere ‘arz-ı cemāl it
Mey-i gül-reng içüb def’-i melāl it

Çü şāhuñ sözini gūş itdi Husrev
Tulū’ itdi ufukdan çün meh-i nev

Açıldı hātırı gül bigi ol dem
Turugeldi yirinden şād u hurrem

Du’alar eyleyüb şāha firāvān
Sarāyına yetişdi şād u handān

Kıgırdı ol zamān mahremlerini
Katında hāsekī hem-demlerini

360 Didi görüñ ne varise yaragı
Şikār eyleyelüm sahrā vü tagı

Kamu esbābumı eyleñ mükemmel
Dakīka kalmasun mensī vü mühmel

Didiler cümlesi fermān-pezirüz
İşigüñde gulāmuz hem esirüz

Ne emr itdünse iltelüm yirine
Kamu buyruklarūñ varsun yirine

Oturdı ol gece şeh-zāde halvet
Buyurdı kıldılar bir ‘ālī sohbet

(209b)365 Şeh-içün kurdılar taht-ı murassa’
Oturdı anuñ üstinde murabba’

Getürdiler iki biñ micmer-i zer
Buhūr eylediler ‘ūdile ‘anber

İki biñ meş’al-i sīm ü zer-endūd
Sabāh olinca yandı sāf u bī-dūd

Getürdiler reyāhīnile rāhı
Mey-i nābile memlū’ biñ sürāhī

Murassa' la'lile zerrîn kadehler
Ki nûrından bulur meclis ferahlar

370 Derildi sâkî-[yi] sîmîn-bedenler
Kamu gül-çehreler gonçe-dehenler

Buyurdı şeh kamu devr eylediler
Meyile meclisi heb toyladılar

Bu sâkîler içinde birisi hûb
Şehe mahsüsidi zîbâ vü mergüb

Aña kıldı işâret şâh Pervîz
Didi toldur murassa' kâseyi tîz

Ki cānān 'ışkına nûş eyleyelüm
Anuñla göñlümüz hoş eyleyelüm

375 İşidüb bu sözi sâkî kulagı
Pür eyledi revān altun ayagı

Hitāb-kerden-i Hürmüz bā-Husrev

Meger eyyām-ı nev-rüzidi 'ālem
Bahārile cihān olmışdı hurrem

Ki Husrev leşker-i dil-berlerile
Perî-peyker melek-manzarlarile

Turub ol gün seherden gitmişdi
Hevā-yı sayd-ı nahcîr etmişdi

Ki tîr-i gamzesin idüb havāle
Kemend ataydı zülfiyle gazāle

17b 380 Hevā-yı hūbidi eyyām-ı nîsān
Gidermişdi yoluñ gerdini bārān

Güneş vermişdi dehre reng-i zerdi
Benefşeyle yiridi lāciverdî

Bitüb lāle içinde sebze-i ter
Çü tütī beyzadan gösterdi san per

Yir itmiş lāle-zār içinde ‘ar’ar
Sanasın ayagı hınnālu dil-ber

Hevānuñ i’tidālinden çü nev-rüz
Cihān olmuşdı cümle hātır-efrüz

385 Harīr-i āb olub çün penbe-i berf
Gülüñ ‘aksi-y-idi tamgā-yı şengerf

Gül-i sūrīyi görmüş gonce-i ter
Girbānına dikmiş tügme-i zer

Çü ‘ayş etdi çemende verd-i hod-kām
Didiler hāne-i bülbül aña nām

Olur zīr-i şükūfe nahl-i ter kum
Geyür sırma ucından sanki kākum

Gül idüb haymesi rengini ahmer
Hezāruñ yirin etmişdi mukarrer

390 Dakub kavs-i kuzahdan boynına tavk
Ebr kumrı bigi iñlerdi pür şevk

18a İçüb lāle şarāb-ı erguvānī
Geyüb gonce kabā-yı şādmānī

Çemende gonce-i ra’nā-yı lāle
Gazāluñ kāmına oldu nevāle

Hevā-yı mu’tedil ne germ ne serd
Ne balçık zahmeti ne mihnet-i gerd

Bu şevkile turub ol şāh Pervīz
Gene ‘azm-i şikāre eyledi hīz

395 Suvār olub perīler esb-i tāzī
Ederlerdi biribiriyle bāzī

Ol âfetler kamusı perniyân-pūş
Kılurlardı niçe hüşyârı bî-hüş

Tolanurlardı Husrev çevresinde
Çü yıldızlar meh-i nev çevresinde

Alub ellerine kavs-i keyânı
Nişânî tîr ederlerdi cihânı

Halâs olmazdı bir sayd ellerinden
Kaçarlardı tokunsa yellerinden

400 Biri kebgile tîhû idüb omac
Biri fitrâkine baglardı derrâc

Hadengile tolanurlardı servi
Atarlardı şikâr idüb tezervi

18b İderdi derdile âvâze ñavek
Ururdi nâ'reyi bî-hod çekâvek

Yire şol deñlü dökmişlerdi kanı
Bu korkudan gidüb sayduñ kalanı

Bırakmışdı Hitây âhūsı nâfe
Kaçub gitmişdi 'ankâ küh-ı Kâfe

405 Gazâliçün olub âşüfte-ahvâl
Yügürürdi seg-i dîvâne pâ-mâl

Kaçabilmezdi keklik bâz elinden
Ne bâz ol türk-i tîr-endâz elinden

Melâyik leşkeri-y-ile bu şeh-zâd
Gece olunca sayd etmişdi dil-şâd

Şebâ-hengâm kim hürşîd-i tâbân
Hayât âbı bigi olmuşdı pinhân

Cihân içi karañu olmuşıdi
Halâyık yolların yañılmışıdi

410 Kazā-y-ile görüñdi karşudan nār
Gözine Husrevüñ nūr oldı ol nār

Ol āteş oldı ol kavme gülistān
Aña ‘azm eyledi āteş-perestān

Meger bir evimiş ol cāy-ı āteş
Yetiştiler aña ol kavm-i dil-keş

19a Şehiçün tutdılar bir hüb otag
Kayurdılar her esbāb u yarag

Otagına şeh indi devletile
Geçüb tahta oturdu şevketile

415 Buyurdu şeh getürdiler şarābı
Müheyyā kıldılar nukl [u] kebābı

Mugannīler girüb sözile sāza
Gene başladı ‘āşıklar niyāza

Çü mutribler ururdu ‘ūda zahme
Dem-i dāvda iderlerdi ta’āme

Ney-i nāyī diyeydim ney şekerden
Dahı şirīnidi ol ney şekerden

Şeker sanma ki nukl-ı cāmī-y-idi
Güzeller gözleri bādāmı-y-idi

420 Isırlardı ol şeb mest olanlar
Lebiçün kandile sīb-i zekānlar

Gece ol bütler olmışlardı tā-rüz
Mey-i nāb āteşiyle ‘ayş-efrüz

Açıldı subh-dem çün şemse revzen
Çıkardı ser girībān-ı ufukdan

Zamān subhile geydi gine kākum
Çıkardı gice semmürın didi kum

- 19b Meger şeh-zâdenüñ âdemlerinden
Katında hâsekî mahremlerinden
- 425 Birisi yañılıb bir bâğa girmiş
Meyüñ fi'liyle birkaç elma dermiş
- Uzadub sîb-çün ol bih zekan dest
Siyâh itmiş iki bādāmını mest
- Anuñ hırsını sîb idüb ziyâde
Dimâgını dahı vermiş fesâde
- Ki dihkānuñ tutub rîşini yolmuş
Elinden cebrile hurmāsın almış
- Şütürbānlar dahı uyhuya varmış
Şütürler de varub bir bâğa girmiş
- 430 Ziyānlar eyleyüb ol bâğı yıkmış
Sanasın od urub ser cümle yakmış
- Gelüb Pervîze feryād itdi dihkān
Didi şāhā elüñden dād u efgān
- Agaclarda ne kim var sîb ü hurmā
Kamusın kullaruñ eyledi yagmā
- Gelüb üstürlerüñ de yıkdı bâğı
Çubuklarda komadı hîc sāğı
- Husūsā kim o bāğ öksüzlerüñdür
Atasuz anasuz dilsüzlerüñdür
- 20a 435 İşidüb bu sözi hışm itdi Pervîz
Tokundı cānına bir âteş-i tîz
- Kıgırdı kulları ol demde der-hāl
Su'āl etdi bulardan n'oldı ahvāl
- Gelüb şāh öñine ol sâde-ruhsār
Şehüñ hışmını gördi kıld(1) inkār

Buyurdu şeh ki karnını yaralar
Eger elma yedi-y-ise göreler

Hemān-dem batnını eylediler şakk
İçinde gördiler sibi muhakkak

440 Virüb bāg ıssına üştürleri hem
Tesellī eyledi eytāmı muhkem

Şütür-bānı dahı etdirdi ber-dār
Yasagın yirine yetürdi tekrār

Zihī ‘akl u zihī fikr ü ferāset
Zihī insāf u tedbīr u kiyāset

Nasīb etmiş cevānīgin aña Hakk
Te’ālallah zihī Feyyāz-ı Mutlak

Cihāndan geçdiler şāhān-ı nīşīn
Düzetdiler bu resme vaz’ u āyīn

445 Ederlerdi kamu anlara tahsīn
Husūsā kim olardı münkir-i dīn

20b Gerek dīn ehli dahı olub evlā
Şeh-i İslām ola ‘adlile a’lā

Muhammed şer’ini ide ri’āyet
Kıla ahkāmın icrā tā-kıyāmet

Bi-hamdillah bugün sultān-ı devrān
Ki ‘adlile kemālin buldı imān

Cihān oldu anuñ cūdıyla ma’mūr
Zamānuñ kalbi eltāfıyla mesrūr

450 Gel ey mü'min bu ni'met şükrini bil
Şeh-i devrāna hayr ile du’ā kıl

Vücūduñdan gider kibr ile kīni
Ki tahsīl idesin ‘ilme'l-yakīni

Sakın nâr-ı hased yakmaya cânuñ
Irag eyle mesāvīden zebānuñ

El irdükce edin ihsānı pīşe
İşüñ hayrile cūd olsun hemīşe

İlāhī kāmuya insāfı sen vir
Gider dürdi gönülden sāfı sen vir

455 Gel ey Rıdvān gene remzüñ ‘ayān et
Bize Pervīzüñ ahvālin beyān et

Der-gamz-kerden-i Gassānī

21a Kemīne vāki’-i hāli diyeyin
Sözüñ togrusını heb söyleyeyin

Bir oğlan mest olub bir bāga girmiş
Hatā-y-ile agacdan elma dermiş

Getürdüb aña etdürdüm siyāset
Ra’iyyet hātırın kıldum ri’āyet

Şütür-bānlar dahı uyhuya varmış
Şütürler de varub bir bāga girmiş

460 Verüb bāg ıssına üstür katārın
Dahı üstürlerin mecmū’-ı bārın

Kamunuñ kalbini kıldum ri’āyet
Şütür-bāna dahı etdüm siyāset

Çü bu güftārı Hürmüz güş kıldı
Gine mihr ü mahabbet cüş kıldı

Cevābından [hep] itdiler şehādet
Ki şeh-zāde sözi hakkdur hakikat

Bes andan soñra itmedi tevakkuf
Himāyet gösterüb kıldı talattuf

465 Hemân-dem Husrevi yanına aldı
Hasûdînüñ yüzi karası kaldı

Kemân-ı hışmını lutfıyla yadı
Ciger-güşem diyü bagrına basdı

21b Kenârına çeküb Pervîzi ol şâh
Nasîhatler verüb didi kim ey mâh

Bugün sensin cihân içre hîred-mend
Saña lâzım degüldür nushile pend

Velî birkaç kelâmum var diyeyin
Saña maksûdumı şerh eyleyeyin

470 Senüñdür ‘ākıbet bu tâcile taht
Saña olur müyesser mülkile baht

Re’âyaya gerekdür ‘adlile dād
Ki ‘adlile olur her kişver ābād

Nisār et leşkere envā’-ı bahşiş
Ki cüdle biter ‘ālemde her iş

Sakın ehl-i kalemden etme küstāh
Ki bahtuñ hānesi olmaya sūrāh

Kalem zulmile çevre ger tuta yüz
Siyāh ola niçe mazlūma gündüz

475 Ra’iyyet bil ki boynuzsuz koyundur
Sibā’uñ dest-i zulmından zebūndur

Sipāhîler-dürür çün şîr ü sirhān
Sakın kurdı koyuna etme çöpān

Kilāb-ı vahşdur gūyā ki ‘ummāl
Kılurlar zulmile bu halkı bed-hāl

22a Bulardan eyleme zencîri taksîr
Ki seg dāyim gerekdür beste-zencîr

Sakın nâkeslerüñ kadrin yüceltme
Ekâbirler makâmına iletme

480 Degüldür şüre yir çün kâbil-i kişt
Anuñ bigi zemînüñ geştidür zîşt

Ger etse çeşme-i hayvânı menzil
Komaz cân almagı zehr-i helâhil

Bu zîb [ü] ziynetüñ magrûr[1] olma
Kabâ-yı pür-zeheb bendinde kalma

Baña bu nükte-i dâñā dimişdür
Ki şehler ziyneti dād u dihişdür

Yatur ehl-i hired kül-hende ‘uryân
Geyür zerrîn kabâlar merd-i nadân

485 Sakın çekdürmegil yohsullara renc
Ki sen hoş-dil bulasın rāhat u genc

Kalur sanma saña hergiz bu işi
Ki bir nūşuñ olur biñ dürlü nişi

Bu deyr-i köhnede işle revāsın
Bulur her kişi fi’linin cezāsın

Budur feryādı kūsūñ gāh u bī-gāh
Ki rihlet vaktidir ac gözüñ ey şāh

22b Tarık-i ‘adl ü ihsân eyle pīşe
Ki bulasun zafer hasma hemīşe

490 Çeküb Rıdvân bu fikr içinde çok renc
Bu fikrile demişdür cār u penc genc

Menem meydānda çün merd-i suhen-senc
Sözüm birdür n’ola didümse sad genc

Be-hvāb-dīden-i Husrev Nūşīrevān-rā

Meger bu māh-tāb-ı ‘ālem-efrūz
Fūrūğıyla şebi kılmışdı çün rūz

Felek sahrāsı olub encümen-gāh
Kevākib çün sipāhiydi kamer şāh

Veyāhud şem’idi pür-nūr u hande
Aña pervāne kevkebler çü bende

495 Turub ol gīce Husrev mezhebince
Zamānı kavminüñ hem meşrebince

Haka kılmışdı envā’ıyla tā’at
Hulūs-ı kalbile hüsn-i ‘ibādet

Bu hāletde varub uyhuya nā-gāh
Görür hvābında Nūşīrvānı ol şāh

Buña der cecdi kim ey kurretü’l-’ayn
Cemālūñle bulur cān u gönül zeyn

Velī olsun beşāret saña mutlak
‘Atā kıldı saña dört nesneyi Hakk

23a 500 Biri bu kim müyesser ola bir taht
Senüñ bahtuñ bigi olmaya bir baht

Biri bir atuñ ola key revende
Ki bād urmaya gerdine devende

Siyāh ola tonı hem adı Şeb-dīz
Ola yügrük sabādan otdan tīz

Biri bir yāruñ ola adı Şīrīn
Nazīrin görmeye çeşm-i cihān-bīn

Biri mutribuñ ola hōş-āvāz
K’anuñ yanında Zühre ola nā-sāz

505 Dene mutribler içre Bārbūd nām
Aña tahsīnler ide hāsile ‘ām

Çü h'âbından bu şeh-zâd oldu bîdâr
Haka şükr eyledi sıdkıyla sad-bâr

Çü bildi ceddinüñ hakkdur makâli
Giderdi lâ-cerem dilden melâli

Müdâmî kıldı 'âkillerle sohbet
Bulardan dâyimâ aldı nasîhat

Virürdi dâyimâ kalbi şehâdet
Kim olur bu işâretten beşâret

510 Meger bir gîce şeh mahremleriyle
Oturmuşdı harîf âdemleriyle

23b Nedîmi varidi şâhuñ kadîmî
Ezelden hâne-i devlet mukîmi

Dinürdi adına Şâbûr-ı nakkâş
Ki nakşıyla şehi etmişidi fâş

Harîf-i hurde-bînidi cihânda
Ki yogidi nazîri ol zamânda

Seferler çoğ idüb yol sürmişidi
Eyü yāvuz inen çok görmişidi

515 Hünerde kimseye âdem demezdi
Hayâlin nakşınıñ Mânî yimezdi

Çün ol meclisde ancak yâridi yâr
Dahı yogidi ol dâr içre deyyâr

İşâret eyledi Şâbûra Pervîz
Didi şerh-i kelâm et fitne-engîz

Bize meh-rûlar evsâfın beyân et
Ne kim gördünse 'âlemde 'ayân et

Çün olur hâtıruñ her söze meyli
Velî hüblar sözi kamudan evlî

520 Zemîn öbdi şehüñ öñinde nakkâş
Du'alar eyledi tahsîn ü sâbâş

Güher saçub yolından_gîne Şâbūr
Söze girdi çün oldı söze destūr

24a Didi devrân içi pürdür garâyib
Diyeyin her ne gördümse 'acâyib

Şurū' idüb kelāma didi ey şāh
Cemālūñle bezensün taht u der-gāh

Temāşā etmişim bir hoş diyārı
Kim oldur Bahr-ı derbendüñ kenārı

525 Ol iklīmüñ şehi bir 'avret olmuş
Şeh-i feth ü zafer pür-şevket olmuş

Mehîn Bānū denür adına bir han
Sipāh olmuş kamu emrine fermān

Anuñ nesli-y-imiş Fagfūr u Hākān
Kamu hükminde Der bend ü Sipāhān

Elinde kişver-i Ermen mukarrer
Dahı çok memleket kılmış musahhar

Zamānında kılurdu 'adlile dād
Cihānı cūdile kılmışdı ābād

530 Anuñ devrinde ma'müridi 'alem
Safā bulmuşdı ihsānından ādem

Ederdi bāy u yohsula himāyet
Re'āyāsını eylerdi ri'āyet

Geçürmüş 'ayşile bunca zamānlar
Düzetmiş çār fasliçün mekānlar

24b Ki her fasla mülāyim bir hevāyı
Mu'ayyen eyleyüb sürmüş sefāyı

Fusûluñ tab'ına olan münāsib
Tabî'at her neye olursa rāgıb

535 Kamu esbābını idüb müheyyā
Geçerdi 'ayşile bī-şūr u gavgā

Kabül eylememiş 'ālemde şevher
Ne ferzend-i püser görmüş ne duhter

Velīkin hvāherinüñ bir kızı var
Perī-süret melek-siretlü dil-dār

Ferīdi 'ālemüñ bī-misl ü mānend
Nazīri yok cihān içinde dil-bend

Nihāl-i servdür līkin hırāmān
Gulām-ı kāmetsi şimşād-ı bustān

540 Beyāzı subh-dem alnı ruhi rüz
Ne hoşdur subhile rüz-ı dil-efrüz

Kaşıdur vesmeden çün sebze-i ter
Yatur āhūlar altında dil-āver

Kemān ebrūsına enfi gümüş tır
Lebi kand u nebāta çāşnī-gır

Ruhındandur gülüñ gül-şende hārı
Gözinden nergisüñ başda humārı

25a Dehānı çāşni-yi bahş-ı nebātuñ
Lebi hem-şīresi āb-ı hayātuñ

545 'Akīkinden sunubdur surh mercān
Tolubdur la'l ü yākūtuñ içi kan

Zenahdānına kim zülfi yetişmiş
Çü Yūsuf sāyesidür çāhe düşmiş

Görüb reftārın anuñ serv-i āzād
Dahı reftārını hīc etmedi yād

Dehānı gonceye öğretti guncı
Zenahdānıyla turş etdi turuncı

Salınsa nāzile ol serv-i āzād
Aña karşu sanavber ide feryād

550 Gözinüñ gamzesi āşüb-ı cāndur
Leb-i la'li nemek-dān-ı cihāndur

Çü buldı dāyesi agzını şirīn
Bu lezzetden didi adını Şirīn

Anuñ evsāfı hüsninde tamāmet
Sözüm harc eyledüm buldı nihāyet

Nisār etdüm suhen cevherlerini
Velī diyemedüm biñde birin

Anuñ vafında kāsırdur zebānum
Kemāl-i 'acizle 'aciz beyānum

25b 555 Ne kim varise ol kişverde duhter
Olurlar kızları pākīze-gevher

Kamu Şirīne olmuşlardı çāker
Komışlardı müdāmī pāyına ser

Olurlardı hemīşe hıdmetinde
Nücūmidi sanasın meh katında

Bu dil-berlerle Şirīn 'ayş ederdi
Şikār u 'işrete dāyim giderdi

Geh olur bāzī-yi çevgān ederdi
Felek topını ser-gerdān ederdi

560 İşi 'ayşidi zevkile temāşā
Gece gündüz bu dil-berlerle tenhā

Reften-i Şâbūr be-taleb-i Şîrîn

Çü Şîrîn sözini şerh etdi Şâbūr
Diline Husrevüñ irişdi biñ şūr

Alub göñlini Şîrîn gāyibāne
Kılurdu dāyimā tārāc-ı hāne

Aña serd eyleyüb her han u mānı
Siyāh etdi gözine bu cihānı

Çü tākat kalmadı Husrevde nā-çār
Zebān açub didi Şâbūra ey yār

26a 565 Ki sūzı sözüñüñ yakdı bu cānı
Karañu eyledi baña cihānı

Şu deñlü eyledüñ cāna füsünü
Ki dökdi gözlerüm deryā-yı hūnı

Bu göñlüm şîşesin kılduñ şikeste
Bu ben dil-haste kaldum pāy-beste

Senüñ her sözlerüñ dāg oldı dilde
Tenüm gark-āb içinde pāy-ı gilde

Hudā [i]çün benüm fikr eyle kārüm
Yele vardı bu gamdan kār u bārüm

570 Bu gamdan korkaram dīvāne olam ben
Yanam bu āteşe pervāne olam ben

Benüm fikr et bu kārüm etme te'hîr
'İlācına bu rencüñ eyle tedbîr

Çü hālüm böyledür işitmekile
'Aceb hālüm n'olaydı görmekile

Bu yolda 'ahd idüb sa'y eyle ekser
Aña kasd it ki tîz ola müyesser

Eger mākşüd ele girmezse bārī
Gerek tasvîr edesin şekl-i yārī

575 Ki nakşile kılām bu cānı tezyīn
Edem timsāli-y-ile gönli teskīn

26b Yirinden turdı Şābūr-ı hıred-mend
Didi şāhā dilūnde olmasun bend

Senūñ bu müşkilūñ hall eyleyem ben
Bulam sa'yile ārām-ı dilūñ ben

Bu yolda terk edem başile cānı
Cihān içre koyam nām u nişānı

Kadīmī böyle gelmişdür rivāyet
Tevārīh ehli kılmışdur hikāyet

580 Çü derdi Husrevūñ oldı ziyāde
Yakīn oldı ki 'ömri vare bāde

Bu ahvāli görüb Şābūr-ı nakkāş
Hakīkat bildi kim bu sırr olur fāş

Bilürdi her sebep kendüsi-y-idi
Ki bu sihrūñ özi cādüsi-y-idi

Zarūrī gitmege kasd etdi nā-çār
Sefer esbābını düzdi ne kim var

Miyānın bağlayub merd-i yigāne
Medāyinden yaña oldı revāne

585 Sürüb Der-bende togru gitdi çün bād
Devāsına bu derdūñ kıldı bünyā[d]

Çü kat' etdi niçe tag u beyābān
Diyār-ı Ermene erdi şitābān

27a Giderken anda Şābūr-ı revende
Yolı tūş oldı bir küh-ı bülende

Kim ol tag içre bitmiş sebze-i ter
Reyāhīn ü şakāyık verd-i ahmer

Geyüb süsen libās-ı lāciverdi
Gül-i nesrîn kabāsın geydi zerdi

590 O yirde varidi bir deyr-i zîbā
Tolukısı-y-ile ruhbān-ı tersā

Çekerlerdi bu deyr içre riyāzet
Ederlerdi Hudāya şükr ü tā'at

İrişdi bunlara Şābūr-ı nakkāş
Velī hergiz bu sırrı etmedi fāş

Düzetdi ol dahı şeklin çü ruhbān
Bu deyr içre niçe gün oldı mihmān

Bulardan birisin edindi mahrem
Beyān etdi aña esrārın ol dem

595 Çü Şābūr eyledi bu remzi takrîr
Isırdı barmagın hayretten ol pîr

Didi Şābūra fikriñ cümle fāsîd
'Abesdür etdüğüñ bāzār-ı kāsîd

Serüñde var senüñ sevdā-yı hāmuñ
Ki dāne bulmaya hergiz bu dāmuñ

27b 'Aceb bî- 'akl ü bî-tedbîr misin sen
Tamām idem bu işi dir misin sen

Anı görmek degüldür serserî kār
Ki gözden saklanur ol meh perî-vār

600 Yil olsañ izine iremeyesin
Ayagı tozını göremeyesin

Anuñ bir kasrı var zîbā vü zerrîn
Feleklerden yüce pür-nakş-ı sîmîn

Müzeyyendür nukūşile çün Erjeng
Ki nakşında anuñ Mānî kalur deng

Sıpihr-i nıl-gündur san revākı
Hemîn kavs-i kuzahdur ‘aks-i tākı

Nukūşıdur kamu zībā vü rengīn
Ururlar dīn yolın hem-çün büt-i Çīn

605 Bezenmiş şīşeler sāfī mülevven
Çü hūbān-ı cihān olmuş müzeyyen

Lebi her suffesinūñ hūb u handān
Ki göstermiş kamusı dürr-i dendān

Açub her küngüre_dest-i du’āyı
Niyāz idüb diler ol dil-rubāyı

Kamu dīvārdur pür-seng-i mermer
Ki tayınur tokınsa sarsar

28a Melek bāzı hevāsından uçamaz
Felek murgı hayālinden geçemez

610 Velī bir revzeni vardur mu’ayyen
Kılur andan nazar ol māh-ı rüşen

Velīkin görse nā-mahrem yüzini
Çıkarurlar hemān ol dem gözini

Görenler anı bulmuşdı güzelden
Niçe gözler çıkub gitmişdi elden

Yakīn yirde velī bir köşki hūb
İrem bāğı bigi mahbūb u mergūb

Nigārīn-i şeker-leb ya’nī Şīrīn
Karār eyler bu kasr içinde yāyın

615 Eger bir kaç gün āsūde olursañ
Bizümle yāya_dek bunda kalursañ

Görürsün şübhesüz anuñ yüzini
İşidürsün şeker-lebden sözünü

Didi *sem'a ve tā'a* ey karındaş
Sözüñden çekmezem şimden-gerü baş

Biraz müddet ki turdı anda Şābūr
Geçürdi günlerin handān u mesrūr

Meger günlerde bir gün mahremi pīr
Didi Şābūra müjde ol cihān-gīr

28b 620 Gelüb kasrına indi devletile
Bile duhterleri pūr-şevketile

İşidince bu sözi oldı dil-şād
Yaraga başladı ol demde üstād

Ele alub kalem Şābūr-ı hurrem
Düzetdi sūret-i Şīrīni ol dem

Anuñ bir vechile nakşını yazdı
Kim ol nakşı görenler yoldan azdı

Öñürdü Husrevi kılmuşdı tasvīr
Hezārān rengile etmişdi tahrīr

625 Alub timsālīni Pervīz şāhuñ
Güzer-gāhında ol gün yüzlü māhuñ

Uzakda bir gül agacını buldı
Asub tasvīri kendü gāyib oldı

Seher-gehden turub ol şāh-ı hūbān
Çıkub kasrından etdi 'azm-i seyrān

Gelüb gül-zāra ol duhterleriyle
Dererdi verd-i ter dil-berleriyle

Kabā-yı sebzile ol serv-i āzād
Hīrām eylerdi gül-şende çü şimşād

630 Biraz kim kıldılar şevkile bāzī
Yügürdiler sanasın esb-i tāzī

- 29a Gül-âb oldu revân ter-güllerinden
Saçıldı müşk-i ter sünbüllerinden
- Çü bāzīden usandı ol dil-ārām
Huzūr idüb çemende kıldı ārām
- Buyurdı hāzır itdiler mey-i nāb
Getürdiler şarāb-ı la’l-i nā-yāb
- Çün oldu sohbet esbābı müretteb
Oturdu yirine māh-ı şeker-leb
- 635 Mehüñ yanında ol kızlar çün ahter
Oturdu yerlü yerinde ser-ā-ser
- Tolandurdı çü sākī sāgar-ı mül
Gazeller söyledi mutrib çü bülbül
- Gene devr eyledi cām-ı muravvak
Safā deryāsına salındı zevrak
- Oturanlar kamu pākīze duhter
Bulınmazdı o meclisde meges ner
- İderlerdi biri biriyle hande
Sürerlerdi niçe demler çemende
- 640 Virürlerdi güle karşı dūrūdı
Geh eylerlerdi çün bülbül sürūdı
- Bu duhterler içinde ol nigārīn
Meh-i bedridi anlar sanki Pervīn
- 29b Çü yogidi çemende çeşm-i agyār
Bu dil-berlerle seyr eylerdi dil-dār
- Safāsı olduğu yire giderdi
Murādı her ne kim olsa iderdi
- Giderken şevkile ol meh perī-veş
Göründi gözine ol nakş-ı dil-keş

- 645 Çü kendözin[i] görmişidi ol mäh
Unutdurdı aña kendü özin şāh
- Buyurdı Gül-deme ol dem şeker-rīz
Nihān etme getir şol sūreti tīz
- Yerinden sıçradı Gül-dem şitābān
Yüridi sūrete togru hīrāmān
- Budagından kesüb anı getürdi
Hemān-dem dest-i Şīrīne yetürdi
- Nazar kıldı çü nakşa ol nigārīn
Göründi gözine çün sūret-i Çīn
- 650 Cemāline bu nakşuñ oldı ‘āşık
Nite kim sūret-i ‘Azrāya Vāmık
- Züleyhā-veş görüb Yūsuf cemālin
Fedā kıldı yolında mülk ü mālın
- Ya Mecnūna göründi şekl-i Leylī
Ziyād oldı nazar kıldıkca meyli
- 30a Elinden komadı ol nakşı bir dem
Esīr oldı anuñ ‘ışkına muhkem
- Nazar kıldıkca oldı vālih ü deng
Sanasın kıldılar efsūn-ı nīreng
- 655 Bu sūret şevkile ol deñlü içdi
İçerken kendüden mest oldı geçdi
- Bu kızlar gördiler k’ış başdan aşdı
Bu sūret ‘ışkınıñ deryāsı taşdı
- Giderdiler hemān ol demde anı
Dahı fāş etmediler ol nihānı
- Uyanub istedükde didiler dīv
Bize sihr eyleyüb kılmışımıñ rīv

Bize gâlib bu kim efsün ederdi
Getürüb gösterüb gîne giderdi

660 Didiler cinnî yurduymuş bu gül-zâr
Makâm-ı dîvimiş bu cây-ı pür-kâr

Bu yurddan bārumuz cümle erelüm
Geçüb bir gül-şene dahı varalum

Senediyle yakub ol demde nârı
Buhūr eylediler ‘ūd u komârı

Ki saklaya Hudā mähı hatardan
Yavuz gözlerden irişen zarardan

30b Buyurdı göcdiler ol mäh-päre
Yetişüb kondılar bir sebze-zäre

665 Kim adı Tākidi ol sebze-zāruñ
Kenârı servidi ol cüy-bāruñ

Tarāvetde İrem bāğı diyesin
Yanardı şeb-çerāgidi sanasın

Karār eylediler ol Tāk içinde
Nazîri yogidi āfāk içinde

Gene ‘ayşile nūşa başladılar
Seher-gehden hurūşa başladılar

Söze gir Ahmed-i Rıdvān hurūş et
Mey-i ‘ıškuñ humısun gîne cüş et

670 Dileriseñ cihānuñ cān u ser vir
Bize Şîrîn kelāmından haber vir

Hikāyet

Çü subh erdi cihān oldı münevver
Takındı yeryüzi nūrānī peyker

Boyandı sebzenüñ rengine sahrâ
Geyindi atlas u nâsinc u dîbâ

Gidüb bir gayr yoldan gîne Şâbûr
İrişmeden o yire leşker-i hûr

31a Varub nakşı yazub tedbîrin etdi
Anı bir hoş dırahta asdı gitdi

675 ‘Acâyib nakşidi şîrîn ü rengîn
Gören derdi budur bût-hâne-i Çîn

Seher-gehden olub mehler süvâre
Yetişdiler revân ol sebze-zâre

Begendiler be-gâyet ol mekânı
Bıñârı çoğidi âb-ı revânı

Hemân-dem kondılar ol gül-sitâna
‘Anâdil başladı gîne figâna

Yediler içdiler ol meh-likâlar
Elemsüz sürdiler zevk ü sefâlar

680 Gülüb oynadılar sahn-ı çemende
Bu dehre kıldılar çok rîş-hande

Gezerken lâle-ruh ol sebze-zârı
Gözi gördi gene nakş-ı nigârı

Göründükde aña ol nakş-ı dil-keş
Dil-i hoş-vaktini kıldı müşevveş

Hemân ol demde geçdi kendözinden
Haber-dâr olmadı hergiz özinden

Görince süreti emr etdi der-hâl
Ki bu nakşı getirüñ itmeñ ihmâl

31b 685 Yügürdiler bu duhterler ser-â-ser
Bunu fikr etdiler rây-ı mukarrer

Ki Şirinden bu nakşu saklayalar
Peri aldı diyu hile kılalar

Hemân ol demde nakşu gizlediler
Bu kâr üftâde hâlin gözlediler

Didiler kim gene bu buk'a-i şüm
Mekân-ı dîvimiş hem mesken-i büm

Hayâlin gösterüb gîne yaşurdu
Tagıtdı 'aklumuz muhkem şaşurdu

690 Bu mevzi'den dahı lâ-büdd göçelüm
Selâmet yerlere varub geçelüm

Periler göçdiler ol dem şitâbân
Velikin cümlesi hâtır-perişân

Giderek yolları bir bâga erdi
Re'îsi kızlaruñ ol bâğı gördi

Begendiler gönülden ol makâmı
Sanasın buldılar Dârü's-selâmı

Hemân-dem kondılar ol bâğ içinde
Çü hürî kızları uçmag içinde

695 Kalub ol sebzde Şâbûr-ı miskin
Oturmuşdı müşevveş zâr u gam-gîn

32a Bu gamdan agrayub hîc gülmezidi
Şehine diyecegin bilmezidi

Bu endişeyle çeşmi h'âba vardı
Hemân-[dem] devleti h'âbında gördi

Didi gam çekme tâli' sa'd olubdur
Sitâreñden nuhüsetler gidübdür

Saña ikbâl ü devlet yüz tutubdur
Sa'âdet murgını bâzuñ tutubdur

- 700 Uyandı uyhudan Şâbūr-ı üstâd
Didi bu h'âb-ı nîke âferîn bād
- Gerekdür kim gidem kızlar suynca
Revân oldu olaruñ der-peyince
- Yetürdi kendözin ol demde bâga
Nazar kıldı çü pervâne çerāga
- Hezārân sa'y idüb muhkem dürtüşdi
Bu bâguñ bâg-bānıyla görüşdi
- Aña mihmân olub düşdi musāhib
İki başdan mahabbet oldu gālib_
- 705 Biri biriyle kıldılar çü peyvend
Aralıkda olundu 'ahd ü sevgend
- Anı mahrem bilüb Şâbūr-ı nakkâş
Kamu esrârını kıldı aña fâş
- 32b Anuñ ahvālını çün bildi bâg-vân
Anı bir güşede eyledi pinhân
- Yasagidi eger biliş eger yād
Görünmezdi bulara Âdemî-zād
- Gece bu bâg içinde ol perîler
Huzür eylediler gamdan berîler
- 710 Sabâh oldu gene hürşid-i rahşân
Cihānı nūrına gark etdi yeksân
- Bu duhterler turub çün serv-i âzād
Kamusı geldiler Şîrîne dil-şād
- Egerçi niçe yerden açdılar rāz
Velî bu perdeden derdiler âvāz
- Kamusı didiler Şîrîne ey māh
Hatarlardan seni saklasın Allah

Senüñ rüşen dilüñde gam yaraşmaz
Bu kasr içinde nā-mahrem yaraşmaz

715 Çü Şirinsün niçün telh ola hālün
Bunuñ def'ine yok mıdur mecālün

Didi yoldaşlarum hem-demlerümsüz
Gece gündüz benüm mahremlerümsüz

Benüm gamdan olubdur cānum āzād
Sizüñle hurremem 'ālemde dil-şād

33a Bunı fikr eyleyüb olmañ müşevveş
Safādan hātırum çün cām-ı bī-gış

İşidüb bu sözi mehden perīler
Bu gamdan oldılar cümle berīler

720 Haka şükr-i firāvān eylediler
Niçe dervīşe ihsān eylediler

Dönüb Şirine didiler kim ey mäh
Saña bir vechile gam bulmasın rāh

Çü mahfidür bize āgāz u encām
Gerekdür bu neşātiçün mey-i cām

Bu bāg içre kılalum 'ayş-ı bāde
Gam-ı dehri verelüm cümle bāde

Buyurdi kıldılar bir mevzi'-i hüb
Kemāl-i hüsnile mevsüf u mergüb

725 Behişt-āsā makāmidi mükemmel
Ki ismine denürdi Tāk-ı sandal

Bes anda düzdiler bir meclis-i hās
Ki zühreydi mugannī mäh rakkās

Müheyyā kıldılar cām-ı piyāle
Kamu esbāb-ı 'ayş erdi kemāle

Buhūr eylediler ‘ūdile ‘anber
Meşâmın kıldılar dehrüñ mu’attar

33b Çü her âyînile meclis bezendi
Gönülden gussanuñ gitdi gezendi

730 Kamer-ruh yirine geçdi oturdı
Kamu endişeyi dilden getürdi

Bes emr etdi ki devr ide kadehler
Gele gam yirine tola ferahlar

Bu meclisde düzüb bezm-i şehâne
Neşât etmişdi Şîrîn husrevâne

Bu cânibde turub Şâbûr-ı üstâd
Gene bir şu’bede kılmışdı bünyâd

Edüb bâg-vânile hem ittifâkı
Getürmişlerdi ortadan nifâkı

735 Didi sen nakşuñı yaz eyle hâzır
Neye varur görelüm emr-i Kâdir

Ola kim dâyeden bir râz alam ben
Bu remzüñ aslını andan bilem ben

İdinüb Sandalı Şîrîn güzer-gâh
Gelür seyr iderek bu burca ol mâh

Getür sūretleri bunda asalum
Neye yetişdürür Yezdân görelüm

İki sūret düzetdi çün büt-i Çîn
Biri Pervîzidi birisi Şîrîn

34a 740 İkinin asuben iki budaga
Gidüb bakmadılar solile saga

Seher-gehden turub ol serv-i âzâd
Makâm-ı sandala ‘azm etdi dil-şâd

Mehüñ yanınca duhterler çün ahter
Gelürlerdi bile nā-süfte dürler

Bahāridi cihān ol demde handān
Çemenler sebzidi pür-gül gülistān

Şakāyık yeryüzin etmişdi tezyīn
Ki sanurdı gören büt-hāne-i Çīn

745 Cemālin tāze tutmuşdı kızıl gül
Aña karşu figān eylerdi bülbül

Bilürdi kim degüldür bākī ‘ömri
Kılurdı nevhalar zārile kumrı

Çemen murgı gelüb cümle hurūşa
Getürmişdi der ü dīvārı cūşa

Seher-gehden nevālar idüb āgāz
Açardı her nefes ‘uşşākile rāz

O sūretler ki asmışıdı Şābūr
Görünürdi göze çün tal’at-i hūr

750 Erince Sandala ol lāle-ruhsār
Göründi aña sūretler kamer-vār

34b Biri şīrīn bir şekker misālī
Biri şemsüñ biri bedrūn cemālī

Çü gördi bunları gitdi karārı
Tagıldı ‘aklınuñ başında vārı

Gidüb hūşı diğeri-gün oldı hālī
Yıkıldı kalmadı sabra mecālī

Ne cānın añladı ne hod cihānı
Özinden tuymadı hergiz nişānī

755 Bu sūretlerle sayd etdi hümāyı
‘Aceb rīvile tutdı ejdehāyı

Çü tar oldu ‘anākib dām ü kaydı
Anuñ-çündür meges oldugı saydı

Hemān görene sūret düzdiler dām
Anuñla kıldılar ol devlet-i rām

Çü Şīrīn oldu bu nakşa hevā-dār
Nazar kıldukca kaldı vālih ü zār

Komazdı bir nefes nakşı elinden
Ne bir dem sāhibi yādın dilinden

760 Sürerdi yüzine gāhī gözine
Enīs etmişdi ol nakşı özine

Deridi dem-be-dem idüb figānı
‘Aceb bilsem bu nakşuñ ıssı kanı

35a Yüzini ölmedin bir kez göreydüm
Ruhı gül-zārınuñ verdin dereydüm

Bu resme aglayub sagu sagardı
Gözinden dür bigi bārān yagardı

Görüb Şīrīni bu hālile dāye
Zarūrī başladı tedbīr ü rāye

765 Gelüb kızlarla bu hālī tanışdı
Bu işüñ öñin ü soñın sanışdı

Didi bīmāre çāre eyleyelüm
Devāsını bu derdüñ söyleyelüm

Bes andan geldiler Şīrīn katına
Taraldılar anuñ bu hāletine

Didiler sen bizüm sultānumuzsun
Bedendür cümlemüz sen cānumuzsun

Senüñ yoluñda ser terkin kılalum
Bu sūret ıssını kimdür bulalum

770 Soralum aslını yād u bilişden
Haber-dār olavuz başda bu işden

Gamuñdan olmuşuz gāyet perīşān
Hem evvel etdügümüzden peşīmān

Bu sözden añladı bunları Şīrīn
Kim olmuşlar anuñ derdiyle gam-gīn

35b Bu gamdan kamunuñ bagrında yāre
Bu hayretten cigerler pāre pāre

Dilerler cümlesi bu derde dermān
Umarlar kim bu müşkil ola āsān

775 İdüb bunlara Şīrīn istimālāt
Kamunuñ hātırın kıldı ri'āyet

Didi yārānlarum siz şād olasuz
Hemīşe gussadan āzād olasuz

Benüm de derdüme dermān ide Hakk
Bu düşvārı baña āsān ide Hakk

Dönüb Şīrīne duhterlerle dāye
Didiler 'ālemi verme fenāye

Bu işden göñlüñe kaygu getürme
Bu gamdan bir nefes mahzūn oturma

780 Ne derd ola ki anuñ dermānı yokdur
Ne yoldur kim anuñ pāyānı yokdur

Bugün bu nakş ile dem-sāz olalum
Göñülden gussanuñ def'in kılalum

Bu sūret şevkine nūş idelüm cām
Ola kim hayr ola bu işde encām

Kabül eyledi bu güftārı Şīrīn
Buyurdı kıldılar gül-zārı tezyīn

- 36a Gene meclis düzüldi 'âşıkâne
İçildi sāgar-ı 'işret şehâne
- 785 Velī perhīz idüb içmezdi dāye
Kenārından meyün geçmezdi dāye
- Nıgeh-dāridi gözlerdi buları
Hesābın yazub eklerdi şümārı_
- Okurlardı şeker-lebler gazeller
Ki iderlerdi kavlıle 'ameller
- İçerdi hāturiçün cām-ı gül-reng
Velī cāmı hazīnidi dili teng
- Hemīn göñli gözi sūretde-y-idi
Çü ma'nī bulmadı sūretde-y-idi
- 790 Hired-mendidi likin sabr iderdi
Degüldi ihtiyārī cebr iderdi
- Çü gördi dāye ol şīrīn-keleāmı
Hilāle beñzemiş bedr-i tamāmı
- Kemān olmuş bu gamdan serv kaddi
Bu endişeyle solmuş lāle haddi
- Turub yerinden ol bāğı aradı
Kamu sahrāyile tağı taradı
- Aradı her yeri sa'y ile tekrār
Velī olmadı bu işden haber-dār
- 36b 795 Gene geldi makāmında oturdı
Sanasın ki haber buldı getürdi
- Sorub Şīrīn didi ey dāye n'itdüñ
Bu sūretten ne tuyduñ ne işitdüñ
- Didi gezdüm ser-ā-ser bu diyārı
Kamu geşt eyledüm bu küh-sārı

Bu sırra olmadı hergiz vukūfum
Nedendür bilmezem ey meh husūfum

Meger bir dīvimiş etmiş bu rīvi
Gidüb kendüsi koparmış gırīvi

800 Buyurursañ sorayın bāg-vāndan
Ola kim aslını bir tuyam andan

Didi bu yolda sa'y eyle firāvān
Ola kim bulasın bu derde dermān

Turub dāye gene gezdi cihānı
Araşdurdı zemīn ü āsmānı

Gene ma'lūmı olmadı bu esrār
Bu gafletden gözi olmadı bīdār

Yoruldu 'ākıbet gezmekden ardı
Zarūrī bāg-bān katına vardı

805 Çü mahrem buldı esrār-ı nihāna
Kamu ahvālī didi bāg-bāna

37a Didi Sandalda ğiki sūret bulundu
Ne ma'nīdür hemīn sūret bulundu

Eger aslın bilürseñ eyle takrīr
Me'ānīsın beyān et eyle tefsīr

İşidince bu bu sözi korkdı cānı
Tutuldu havfile anuñ zebānı

Didi dāye sakın havf etme zinhār
Eger aslın bilürseñ etme inkār

810 Ziyān olmaz saña anı demekden
Çog assılar bulursun söylemekden

Bu peymān üstine çog itdī īmān
Didi dimezseñ olursun peşīmān

Çü gördi dāyeyi çoğ içdi andı
Yemîni işidüb gönli inandı

Ne kim gördi-y-ise kıldı hikāyet
‘Ayān etdi bu esrârı tamāmet

Didi Şābūr-ı nakkāşuñ işini
Beyān eyledi fikr-i cünbişini

815 Ne resme yazduğın tasvîri nakkāş
Kamu rengini kıldı dāyeye fāş

Āgāh-şoden-i dāye ez-sûret-i Pervîz ü Şîrîn

37b Açanlar ‘âlem-i gencîneden rāz
Edenler gevherüñ cinsini mümtāz

Didiler dāye çün kim bildi hālî
Hazerden kalmadı setre mecālî

Gelüb Şîrîne didi bilgil ey māh
Bu sûret ma’nîsinden oldum āgāh

Eger olursa fermān-ı işāret
İdeyin cümlesin bir bir hikāyet

820 Çü gördi dāyede Şîrîn haber var
Yüzinde nūr-ı şādîden eser var

Didi billahî bu sırrı ‘ayān et
Bedî’ olmaz me’ânîsin beyān et

Ne kim işitdiyise didi dāye
Bu sözlerle nigārîn buldı vāye

İşidince yerinden taşra çıkdı
Nazar saldı kamu etrāfa bakdı

Görünmedi anuñ gözine bir ferd
Halāyıkdan eger zendür eger merd

825 Didi kandedür ol merd-i musâfir
Anı kılmak gerek elbette hâzır

Hemân ol dem buyurdu bâg-bâna
Didi tîz ol sakın etme bahâne

38a Getür nakkâşî bu sâ'at huzûra
Hatâ idüb düşünme fikr-i dūra

Be-cidd tut saña hil'atler verem ben
Zer ü sîmile ni'metler verem ben

Olursa emrüme ger bende-fermân
Kılam Nakkâşa da envâ'-ı ihsân

830 Bes andan bâg-bân oldu revâne
Gelüb Şâbüra didi ey yegâne

Hudâ hakkıyçün işüñ râst geldi
Hümâyı sūretüñ şâhîni aldı

Tutuldu dāmuña ol āhū-yı Çîn
Seni ta'cîlile ister nigārîn

Çü māhuñ buyrugın işitdi Şâbūr
Turugeldi yerinden şād u mesrūr

Gelüb māhuñ yüzini gördi turdı
Du'alar eyleyüb yire yüz urdı

835 Didi ey mäh-rü pür-nür olasın
Hemîşe nürile ma'mür olasın

Yüzüñ meh-tābı bulmasun husûfi
Ruhüñ hürşîdi görmesün küsûfi

Bizi lutfuñla toyladuñ pür etdüñ
Eteklerüm yeñümle pür-dür etdüñ

Bize ihsânlaruñ bî-hadd ü pâyân
Yetişdi cūd u en'āmuñ firāvân

Mürivvetde komaduñ zerre eksük
Çü deryâsın ola mı katre eksük

840 İřaret eyledi řābūra řīrīn
Otur diyü revān gösterdi yirin

Bes andan soñra řīrīn-i şeker-bār
Bu sūret ma'nīsinden sordı ahbār

Didi bu sūret esrārın 'ayān et
Bize ismin diyüb resmin beyān et

38b Didi māhā felek turdukca var ol
Cihān içre hemīşe üstivār ol

Güneşsin görmegil hergiz küsūfı
Cemālūñ bedri bulmasun husūfı

845 Denür bu sūretüñ ıssına Pervīz
Nişānıdır bu nakş-ı fitne-engīz

Bu nakşuñ ıssı cānıdur cihānuñ
Kim oğlu oğlıdur Nūşīnrevānuñ

İşidüb bu sözi řīrīn-i dil-keş
Ruhınuñ gülleri gösterdi āteş

Kızardı gül bigi ol lāle-ruhsār
Didi řābūra ey merd-i haber-dār

Bize bir sūretile bāzī salduñ
Bizüm bir nakşile göñlümüz alduñ

850 Bizi bir bendile pā-beste kıldıñ
Belā-yı derdile dil-haste kıldıñ

Dil-i bīmārumuñ añla mizācın
Tutub nabzını fikr eyle 'ilacın

Didi řīrīne řābūr ey hıred-mend
Çü dānāsın saña lāzım degül pend

Bu esrârı saña keşf eyleyeyin
Devâsın derdünüñ cümle diyeyin

39a Şu şartile kim ola cāy tenhā
Bu sırra olmaya bir kimse dānā

855 Bes andan soñra Şirîn-i yegāne
Turub Şābūrile oldı revāne

Varub oturdı bir hālī mekānda
Gül ü bülbül bigi bir gül-sitānda

Çü Şirîn yirine geçdi oturdı
Cemālinden nikābını götürdü

Yüzün gördükde Şābūr oldı bī-hüş
Gidüb ‘aklı özin kıldı ferāmüş

Görüb sīmāsını fehm etdi Şirîn
Ki geçdi kendüden Şābūr-ı miskīn

860 Cemālını gene çekdi nikāba
Güneş bigi gene girdi sehāba

Biraz sabr eyledi ‘aklı gelince
Sükūt etdi bu meyden ayılınca

Çü geldi kendüye Şābūr-ı üstād
Gene Şirîn kelāma kıldı bünyād

Didi evvel ne yerdensin ‘ayān et
Ne kim geçdiyse başuñdan beyān et

Anuñ ardınca nakşuñ vasfın eyle
Bu sūret ma’nīsın aslıyla söyle

39b 865 Gelür senden çü bŷy-ı āşināluk
Yüzüñden görünür ol rüşenāluk

Gider bu sūreti cāndan haber vir
Bize iklim-i cānāndan haber vir

Su'âlini tamâm etdi çü cānān
Cevāba başladı merd-i sühandān

Didi bir merd-i seyyāham cihānda
Seyāhatdür murādum her zamānda

Hatāyı görmişem tā hadd ü pāyān
Musahhardür baña Īrān u Turan

870 Zemīn-i Şām u mülk-i Rūm u Hāver
Kamu seyrān-gehümdür heft kişver

Haber-dāram ne yerden sorariseñ
Cevābın virürem her ne deriseñ

Didi bildük senüñ ahvālün üstād
Velī süretten eyle bir haber yād

Anı künhi-y-ile bize beyān et
Bilürsin sırrını togru 'ayān et

Didi bu kıssa uzundur dükenmez
Kıyāmetler kopunca şerh olunmaz

875 Bunuñ vafında çok şādī vü gam var
Gehī lezzet mezāka geh elem var

40a Kemāliyle saña tafsīl ideyin
Murādātuñ kāmı tahsīl ideyin

Şu şartile kim ola cāy hālī
Ki tuymaya kimesne bu hayālī

Senüñle ben kalam bir yerde tenhā
Kılam bu sırr-ı mahfiyi hüveydā

Bes ol duhterlere emr etdi Şīrīn
Tagıldılar katından hem-çü pervīn

880 İrag oldı çü gülden zahmet-i hār
Tagıldı dil-berüñ yanından agyār

Söze başladı Şābūr-ı hüner-mend
Dehanından akıtdı şehdile kand

Didi Şīrīne ey dil-dār-ı cānī
Bahāruñ görmesün bād-ı hazānı

Bu sūret aslını ben hoş bilürven
Bu nakş-ı dil-keşüñ nakkaşı benven

Bu sūret nakşıdur şāh-ı cihānuñ
Cem-i sānī Süleymān-ı zamānuñ

885 Ruhındandur günüñ gökde zevāli
Meh-i bedrūñ hüsūfiyle hilāli

Bugün devrinde Yūsuf çākeridür
Sarāyında Züleyhā kem-teridür

40b Kılı kıldan yarub vafında anuñ
Akıtdı gönlini serv-i revānuñ

Bu sihrile mehi dīvāne kıldı
Bu şem'i Husreve pervāne kıldı

Bes andan soñra didi ey şeker-rīz
Eger maksūdise dīdār-ı Pervīz

890 Ve ger kılduñsa togru yāri der-hvāst
Kuşanduñsa kemer bu yolda key rāst

Seni ol şāha iltem hurrem u şād
Ser-efrāz olasın çün serv-i āzād

Bular bu sözdeyiken geldi dāye
Sorub güftārın aslın bildi dāye

Dönüb dāye didi nakkāşa üstād
Bize gerçi bu yolu kılduñ irşād

Velī evlā budur tedbīr idesin
Nigāruñ sūretin tasvīr idesin

895 Bu nakşa viresin bir vechile reng
Görüb hayrân ola Mânî vü Erjeng

Bu nakşî iltesin Pervîz şaha
Selâmile bile ol pâdişâha

Bunuñ hod kalmadı sabra mecâli
Görelüm nice olur Pervîz hâli

41a Kabûl idüb sözi Şâbûr-ı üstâd
Şurû' eyledi nakşa hurrem u şâd

Nigârûñ süretin hûb etdi tasvîr
Hezârân sihrile eyledi tahrîr

900 Anı tuhfe iletdi şâha nakkâş
Görenler didiler tahsîn ü sâbaş

Çü gördi süret-i Şîrîni Pervîz
Göründi gözine key fitne-engîz

Gene göñlini saldı ibtilâya
Giriftâr eyledi dâm-ı belâya

Düşürdi cismine bir âteş-i tîz
Ki dūdına boyandı cân-ı Pervîz

Nazar kıldukda nakşa çeşm-i sultân
Dökerdi ebr-veş bârân-ı nîsân

905 Komazdı bir nefes nakşî elinden
Gidermezdi nigârîni dilinden

İdinüb nakşını hem-dem özine
Sürerdi yüzine gâhî gözine

Deridi sürete ey nakş-ı cân-süz
Gehî dem-sâz olursun geh dil-efrüz

Eger cân istesem yokdur nişânî
Kımıldanmaz yatur sâmit zebânî

41b Ve ger ni cān isem ol da degül hūb
Ser-ā-ser şīvedür bu nakş-ı mahbūb

910 Verürdüm adımı bu sūrete ad
Bu sūretde bulunsa ādemī-zād

Baňa bu sūreti kılduñ hemīn yār
Senüñ katuñda niçe hem-demüñ var

Sen anda ‘ayşile her dem geçersin
Perī-peykerlerle cām içersin

Menī dil-haste tenhā bunda bī-hūş
Ederven derdile hūn-ı ciger nūş

Bu derd içinde Pervīz-i dil-efgār
Didi Şābūra ey yār-i vefā-dār

915 Yüri dil-dāre ben kuldān selām et
Du’ālar yitürüb ‘arz-ı peyām et

Nice gördüñse ahvālüm beyān et
Derūnum sırrını anda ‘ayān et

Du’ālar eyleyüb Şābūr-ı üstād
Gene Şīrīne togru gitdi dil-şād

Resīden-i Şābūr be-kasr-ı la’l-i Şīrīn

Mugān şekline koydı kendözini
Nigārīnden yaňa tutdı yüzini

42a Yüzin sürdi irişüb kapusına
Du’ālar eyledi çok tapusına

920 Haber verdi bunu gördükde der-bān
Didi Şīrīne ey sultān-ı hūbān

Gene geldi yetişdi bende Şābūr
Diler buluşmaga sen şāha destür

İşitdükde icâzet verdi Şîrîn
Getürdiler huzûra kıldı tahsîn

Kudûmından olub handân u hurrem
Didi Şâbüra ehlen hayr-makdem

Nitesin bu sefer zahmetlerinden
Belâ-yı gurbetin mihnetlerinden

925 Bize ahvâl-i cânândan haber vir
Ten-i pejmürdeye cândan haber vir

İşidüb bu sözi Şâbür-ı nakkâş
Nisâr etdi gözinden dür bigi yaş

Yüzün Şîrîn önünde hâke sürdi
Du'âlar eyleyüb karşıda turdı

Didi Pervîz ider mâha du'âlar
Selâmile kılur bî-hadd senâlar

Benüm duşvârum âsân eylesün dir
Dil-i pür-derde dermân eylesün dir

42b 930 Senüñ-çün dâyimâ âşüfte-dildür
Senüñ derd ü gamuñdan münfa'ildür

Velî sîmâsı şâh-ı nev-civândur
Murâd-ı cân u maksûd-ı cihândur

Sehâ meydânınıñ çâpük-suvârı
Mürüvvet kâını Kisrâ yâd-gârı

Cemâlinde çü hürşîd-i cihândur
Kemâlinde çü Cemşîd-i zamândur

Yüzinden mâh alur her dem ziyâyı
Ruhı pür-nür eder arz u semâyı

935 Kemâlinde şehûn Şâbür-ı miskîn
Demişdi sözleri şîrîn ü rengîn

Velī cāndan kulāk tutmuşdı Şīrīn
Zebān-ı hālile iderdi tahsīn

Göñülden ‘ışkile eylerdi bāzī
Diyesinden velī saklandı rāzı

Anuñ derdini bilmişidi nakkāş
Anuñ katında olmuşdı bu sır fāş

Anuñ-çün diridi Şīrīne Şābūr
Kemīneñden bu rāzı tutma mestūr

940 Dilerseñ kim bu derdüñ bula dermān
Tabīb olandan etme derdi pinhān

43a Didi Şābūra ol dil-dār-ı pür-fenn
Neden kim saklayım bu ‘ışkı senden

‘Ayāndur çün ki çehremde nişānı
Degül hācet beyān etmek ‘ayānı

Velī şermümden etdüm anı pinhān
Yire geçdüm sanasın āb-ı hayvān

Hayānuñ perdesin āhir çü sökdü
Utanmağı koyub derdini dökdi

945 Didi Şābūra ey üstād-ı devrān
Beni kılduñ bugün ‘ālemde destān

Ne sihr etdi baña bu sūret-i yār
Ki göründi zamāne çeşmüme tar

Bu nakşuñ cāmile hayrān u mestem
Ezelden sanasın sūret-perestem

Bu sūret kim nigār etdüñ çü gül-zār
Baña gösterdüñ ol şehden nümū-dār

Baña andan göründi sūret-i cān
Nice cān sūreti bil ‘ayn-ı cānān

- 950 Velî havfum budur kim âhirî kâr
Göründükce bu sûret baña tekrâr
- Gelüb şevki bu nakşuñ kalb ü câne
Bu sûret ıssına ola revâne
- 43b Didi Şîrîne Şâbûr ol şehen-şâh
Yaratmışdur anı nûrından Allah
- Dahı misli cihâna gelmemişdür
Felek çeşmi nazîrin görmemişdür
- Gece gündüz işidür sayd-ı nahcîr
Gözi âhûdur ammâ kendüsi şîr
- 955 Müzeyyendür reyâhînile bâğı
Dahı şimdi yetişdi hüsni çâğı
- Nihâl-i kaddidür bir tâze şimşâd
Olubdur servile süsenden âzâd
- Suvâr olsa olur çün Rustem-i Zâl
Kubâd u Behmen ü Kisrâyadur âl
- Nesebde irişür Cemşîd şâha
Hasebde ta'n eder mihriyle mâha
- Nisâr eyler cihâna mâl ü genci
Anuñ mülkinde hîc olmaz dilenci
- 960 Anuñ cûdı elinden kaldı magbûn
Yire geçdi hazerden genc-i Kârûn
- Kılur bezminde cāmîle Cemi mest
Hayâdan urımaz Cem cāmına dest
- Bu hüsniyle ki hürşîd-i cihândur
Zamânında bugün sâhib-kırândur
- 44a Velî cân u gönülden çâkerüñdür
Hevâ-dâruñ gulâm u kem-terüñdür

Hayālüñdür gece gündüz enîsi
Gamuñdur münisi derdüñ celîsi

965 Lebüñ fikriyledür cüş u hurüşı
Senüñ 'ıškuñ meyinden gitdi hüşı

Gece gündüz yürür bî-hvâb u ârâm
Ne 'ayş eyler çemende ne tutar cām

Sözi sensin dilinde virdi nāmuñ
Esirüñdür senüñ mahbūs-ı dāmuñ

Saña 'arz etmege bu hāli ey māh
Yemīn itdürdi ben bîçāreye şāh

Emānetdür ulaşdurdum saña ben
Vebālinden anuñ kurtuldum ahsen

970 Eyu yavuz kılanın sen bilürsin
Ne kim tedbīrise anı kılursın

Çü Şābüruñ sözün güş etdi Şīrīn
Suhen pistānınuñ emdi çü şīrīn

Na'am düşdi su'āline cevābı
Sanasın hasteye verdi cev ābı

Bes andan soñra Şābüra tanışdı
Usañ olmadı işinde önişdi

44b Didi şimden-gerü n'itmek gerekdür
Tahammül kalmadı gitmek gerekdür

975 Aña gelmek bize çün düşdi düşvār
Bize gitmek görüñdi aña nā-çār

Velī sabr eyle Bānūya varayın
Mübārek çehresin bir dem göreyin

Gelüb soñra senüñle tanışavuz
Sefer kaydını her neyse görevüz

Çü vardı hazret-i Bânüya Şîrîn
Didi Bânü aña ey serv-i sîmîn

Neden döndi yüzüñ bedri hilâle
Niçün vardı güneş çehreñ zevâle

980 Neden buldı tagayyur reng-i hūbuñ
Yakîn olmuş meger ey meh gurūbuñ

Didi Bânüya Şîrîn ey şehen-şâh
Segirdürdüm şikâr ardınca nâ-gâh

Yügürürken tenüm oldı ‘arak-rîz
Yürürken itmedüm ol demde perhîz

Anuñ-çün münharif düşdi mizâcum
Senüñ hüsn-i nigāhuñdur ‘ilâcum

Buyurdı lâ-cerem Bânü-yı a’zam
Getürdiler tabîb-i hâzık ol dem

45a 985 Kim ide derdine göre ‘ilâcı
Devâsından bula sıhhat mizâcı

Didi Şîrîn be-nâm-ı pāk-i ma’būd
Tabîb etmez benüm bu rencüme sūd

Devâsın derdümüñ bilmeye Bokrât
‘İlâc itmeye Cālînüs u Sokrât

Benüm-çün gayr-ı fikr eyleñ bunı koñ
Tabîbüñ râyile tedbîrini koñ

Didiler Bânüya yâ ze’l-me’âlî
Senüñ mülküñde var bir deyr-i ‘âlî

990 Kamu hâcet bulur anda revâyı
Marîz olan kişiler hem şifâyı

Çü deyrüñ vasfını işitdi Bânü
Anı görmeklige kasd itdi Bânü

Didiler sizlere varmak ne hâcet
Velî Şîrîne lâzımdur ziyâret

Buyurdı düzdiler esbâb-ı râhı
Müheyyâ kıldılar zâdî kemâhî

Hemân ol demde Şîrîn-i yigâne
Göneldi gitmege deyr-i mugâne

995 Bile dâye kamu duhterleriyle
Sefer kıldı çü meh ahterleriyle

45b Nice mîl yer bile gitmişdi Bânū
Buları gönderüb dönmişdi Bânū

Giderken yolda Şîrîn-i dil-efgâr
Ayıtdı dâyeye olma sitem-kâr

Saña hâlüm beyân etmek ne hâcet
Bilürsin kıssa-i derdüm tamâmet

Beni ta'cîlile Pervîze irgür
Bu Gül-günı be-cidd Şeb-dîze irgür

1000 Bilürsin derdümüñ oldur devâsı
Leb-i pür-kanddür rencüm şifâsı

Didi dâye aña ey şâh-ı devrân
Serüm üzre ne kim kıldıñsa fermân

Murâd idinmişem cümle murâduñ
Murâdumdur velî hayrile yâduñ

Bes andan kıldılar 'azm-i Medâyin
Hudâ takdîridür elbette k'âyîn

Kamu tertîbini düzdi şahâne
Libâsını geyindi husrevâne

1005 Başında tâc-ı la'lîni murassa'
Kemer pür-la'l ü na'lîni murassa'

Libâsı-y-idi başdan ayaga la'l
Geyürmişdi semendine zeheb na'l

46a Egerçi deyridi dillerde bir ad
Velî Pervîzidi cânlarda bünyâd

Medâyin yolu ugrardı o deyre
Giderken irdiler ol köhne deyre

Karâr etmeyüb anda turmadı ân
Medâyin yolına gitdi şitâbân

1010 Kulavuzidi ol yollarda Şâbûr
Giderdi şevkile handân u mesrûr

Bile gitmişdi duhterler ser-â-ser
Meh-i bedridi Şîrîn anlar ahter

Giderken kıldılar bir cây menzil
Revân endürdiler ol yerde mahmil

Velî bir câyidi ol mevzi'-i şîr
Makâm-ı su'bidî hem korkulur yir

Buyurdı göçdiler andan şitâbân
Sabâh olunca gitdiler firāvân

1015 İrişüb bir yire kıldılar ârâm
Mekân-ı hûbidi ol cây-ı hoş-nâm

Denürdi adına sahrâ-yı Behmen
Makâm-ı emnidi pür-sebz ü gül-şen

Bu cânibde turur Bânû-yı gâfil
Sanur Şîrîni deyre vardı hoş-dil

46b İşidür nâ-gehân Şîrîn perî-vâr
Binüb gül-gûna olmuş nâ-bedîdâr

İşitdükde salar birkaç emîni
Her işde mu'temed hâs âdemini

1020 Ki Şîrîn n'olduğın varub göreler
Sahîhini bu ihbâruñ bileler

Varub ol kişiler sa'y eylediler
Bilüb bu hâlin aslın añladılar

Ki Şîrîn eylemiş şevkile pervâz
Medâyin mülkine gūyâ ki şehbâz

Gelüb Bânūya takrîr eylediler
Ne kim işitdilerse söylediler

Mehîn Bânū işidüb oldı bî-hüş
Sükût etdi zebânı kıldı hāmüş

1025 Didi sabr oldı tedbîri bu kâruñ
Geçince şiddeti bu rûzgâruñ

Velî Şîrîn gidüb yollarda dil-şâd
Medâyin haddine irişdi çün bād

Bes ol yerde didi Şîrîne Şâbūr
Şikâr eyleyelüm olursa destür

Ki bu vādide çokdur şîr gazālân
Toludur saydile tâg u beyâbân

47a Şikâr eyleyelüm yarın bu yerde
Bu resme av bulunmaz degme yerde

1030 İşidüb bu sözi meyl etdi Şîrîn
Ki saydını bu yirüñ göre yarın

Buyurdı kıldılar etrâfa i'lâm
Ki avcılar geleler hâs eger 'âm

Şikâr eyleyeler yarın bu tâgı
Süreler ser-be-ser sahrâ vü bâgı

Oturdı ol gece kendüsi halvet
Sabâh olunca kıldı 'ayş u sohbet

Kenârında hemîn üç duhter-i hâs
Mugannîler ikisi biri rakkâs

1035 Komışdı nakşını Pervîz şâhuñ
Yanında münisiyidi o mâhuñ

Safâsından bu nakşuñ ol şeker-rîz
İçerdi tolular bâ-yâd-ı Pervîz

Birazdan uyhuya vardı o meh-tâb
Ki ‘âdetdür gelür mest olana h‘âb

Reften-i Şîrîn be-taleb-i şikâr

Çü subh oldu geyindi hâzin-i Çîn
Libâs-ı gevheri hem tâc-ı zerrîn

47b Uyanub uyhudan ol nakş-ı Çînî
Görür duhterleriyle dâyesini

1040 Kim etmişler hevâ-yı sayd-ı nahcîr
Takınmışlar silâh u tîg [u] şemşîr

Didiler her biri ol gül-’îzâre
Gidelüm vaktidür şimdi şikâre

Hemân turdı yerinden ‘âşıkâne
Takındı tîg u şemşîrin şehâne

Sokındı biline elmâs hançer
Miyânına kemer bağladı pür-zer

Suvâr olub revân gül-gûna dil-şâd
Şikâruñ yirine irişdi çün bād

1045 Giderdi leşker-i hûriyle Şîrîn
Sanasın her biri bir âhû-yı Çîn

Velîkin sayd iderlerdi nehengi
‘Ukâb u şîrile bebr ü pelengi

Namāz-ı şāma dek ol gün seherden
Şikār eylediler her cān-averden

Gazāl u gāv-ı vahşī-y-ile har-gūr
Büz-i kūhī-y-ile har gūş-ı bī-zūr

Ol āhūlar atub tūr-i hadengi
Kılurlardı hedef şīr u pelengi

48a 1050 Çü sundı toluyı şāhuñ eline
Getürdi şeh de Şīrini diline

Anuñ ‘ışkına nūş etdi şarābı
Yedi yanmış cigerden hem kebābı

Sürüldi ol gece tā subha dek mey
Çalındı barbut u kânūnile ney

Olub yārān-ı meclis cümle bī-hūş
Kimi söyler bedīhī kimi hāmūş

Gene sākīleriñ bürrān u ser tīz
Çü hançer kirpiği olmışdı hūn-rīz

1055 Bu cānibde şarāb-ı erguvān-reng
Ururdı şīşe-i ‘ākillere seng

Ney-i nāyī çün arturmuşdı zārın
Yele vermişdi ‘uşşākuñ karārın

Terennümler kılub şevkile kavvāl
Niçe bī-dilleri etmişdi pā-māl

Hadengine gönüller idüb ovmāc
Metā’-ı sīneyi kılmışdı tārāc

Göründükde bu nakş-ı fitne-engīz
İçerdi bādeler şevkile Pervīz

1060 Çü ‘ayş-ı bāde haddin geçmişidi
Meyüñ devri nihāyet bulmuşidi

48b

Şehe gelmişidi endîşe-i hvâb
Gözi sâkîlerüñ tolmuşdı hün-âb

Buyurdı şeh ser-â-ser ehl-i sohbet
Varub yerlü yerine oldı rāhat

Çü bād-ı subh erişdi merg-zāre
Gazāl oldı çemende āşikāre

Revān turdı yerinden şāh Pervīz
Şikār etmeklige ‘azm eyledi tīz

1065 ‘Acem resmince ol bālāsı togru
Külāhın başına geymişdi egri

Boyu bir servidi nev-reste mevzūn
Anuñ altında şeb-dīzi çü süglün

Bahar-ı hüsni olmuşdı dil-efrūz
Ruh-ı ferhundesı zībā çü nev-rūz

Çü bir āhū-y-içün olmuşdı dil-teng
Şikārına zarūrī kıldı āheng

Medāyinden yaña varidi bir kūh
Mu’azzam kühidi gāyet de enbūh

1070 Anuñ her çeşmesi çün mihr-ī rüşen
İrem gül-zārına açmışdı revzen

Velī ol çeşmeler içinde yeksān
Niçe āb-ı hayāt olmuşdı pinhān

49a

Aña yol bulmamışdı germile serd
Anuñ görmüş degüldi sebzesi zerd

Pelengi eyleyüb hālin mu’anber
Gazāluñ sabrını almışdı yekser

Gazālınüñ gözi mestidi hün-rīz
Şakāyık kanına hem gamzesi tīz

1075 Şu denlü cānver olmuşdı küşte
Ki her yerde yaturdı püşte püşte

Çü kalmışdı hiyelden rübeh-i pîr
İdemezdi cihānda mekr ü tezvîr

Şu deñlü tîr-i ney olmuşdı bürrān
Kim ol sahrāyı kılmışdı neyistān

Giderdi zārile kebk-i hırāmān
Şikār olmaga şahîne şitābān

Biri turmaz atardı saydına tîr
Biri fitrākine baglardı nahcîr

1080 Kimi şîri irak yerden dökerdi
Kimisi anda şemşîrin dögerdi

Vuhūşuñ başına kopub kıyāmet
Görünmişdi bulara çün ‘alāmet

49b Döküldi şāhuñ üstine ‘adedsüz
Gazāl-ı vahşler kaldı mededsüz

Terahhum eyleyüb anlara şeh-zād
Yasag etdürdi halka kıldı āzād

Şikārı tağıdub devşürdi çün raht
Gene tahtına geldi ol civān-baht

1085 Sarāyında huzūra kıldı āgāz
Mey-i nābile sāze oldu dem-sāz

Meger bir gice şevk olmuşdı gālib
Şehi kılmışdı dil-dārına tālib

Çü gitmişdi elinden ihtiyārı
Yele varmışdı sabrile karārı

Didi mahremlerine şāh Pervîz
Ki ben dil-dār iline giderem tîz

Müheyyâ eyledi esbâb-ı rāhı
Kamusın yerlü yerinde kemāhı

1090 Nihāyetsüz götürdi māl u genci
Ki yolda kimseden görmeye renci

Kimesne tuymasun diyu özini
Geru bir vaz'a koydı kendözini

Halāsiçün kılub dāyim niyāzı
Gazāl-ı nāzenīn komışdı nāzı

Değişdi atile cümle libāsın
Giderdi alını geydi karasın

50a Çıkardı atlas-ı şāhı kabāsın
Geyindi kullaruñ köhne palāsın

1095 Turub Ermen yolına düşdi gitdi
Gece gündüz demeyüb sürdi gitdi

Çü düşmenden hazer kılurdu şeh-zād
Keserdi yolları havfile çün bād

Çü buldı subh-dem reng-i sepīdi
Siyāhından şebüñ kesdi ümīdi

Çog açdı nergis-i mestin bu devrān
Ki gül-şende göre bir verd-i handān

Anuñ-çün taldı deryāya bu gavvās
Ki destine düşe bir gevher-i hās

1100 Medāyin mülkini terk eyleyüb şāh
Giderdi Ermene togru kesüb rāh

Bu cānibde Medāyin diyu Şīrīn
Gelürdi Husrevüñ derdiyle gam-gīn

Dökerken gözleri yollarda seyl-āb
Göründi karşudan bir çeşme-i āb

Kenârı sebze vü reyhân vü sünbül
Ser-â-ser süsen ü lâle kızıl gül

Cevânib lâle-zâr idi gülistân
Belâbiller okurdu nice destân

50b 1105 Begendi ol yeri çün kim dil-ârâm
Buyurdu kıldılar ol yerde ârâm

Tutuldu hayme-i zerrîn u har-gâh
Oturdu sandal-ı ‘üd üzre ol mâh

Biraz yatdı çü diñlendi nigârîn
Eyitdi dâyeye ol demde Şirîn

Senüñle yalañuz seyrân idelüm
Varalum çeşmede suya girelüm

Yasag eyle bizümle ir eger gic
Kimesne gelmesün ol çeşmeye hıc

1110 Çü yol zahmetlerin çok çekmişidi
Kavî cismini haste kılmışidi

Ten-i pâkini gerd almışdı yekser
Anuñ-çün hâli olmuşdı mükedder

Turub yirinden ol serv-i dil-ârâ
Gelüb ol çeşmeyi seyr etdi tenhâ

Görür bir sebze-i mergüb u ra'nâ
Müzeyyen dürlü rengile mutarrâ

Enâr u serv ü envâ’-ı dirahtân
Agaclar içre bir havz-ı dür-efşân

1115 Suyı ol çeşmenüñ çün şehd-i sâfî
Olur dil-teşneler derdine şâfî

51a Bu havz u çeşmenüñ reşkinden ey cân
Siyâh olmuşdı cây-ı âb-ı hayvân

Yüzi mâhın kılub mihre mukâbil
Bu havz üzre salındı serv-i mâyl

Nazar kıldukda havza ol gül-i ter
Gül-âb oldı suyu havzuñ çü kevser

Kabâsından çıkub nâzile meh-rû
Kemer bendini çözdü ol miyân-mû

1120 Miyânına tutub bir nîl[î] mîzer
Bırakdı çeşmenüñ âbına âzer

Anuñ-çün nîl-gün etdi hicâbın
Ki sakladı nazardan âfitâbın

Hicâb itmese sîme lâciverdî
Yire düşerdi çarhuñ tâc-ı zerdi

Nikâb eyledi ‘âce âbanūsın
Kebûd itdi sefid sefidâcuñ lubūsın

Begendi Şîrîn ol âb-ı zülâli
Cihân agyârdan hem gördü hâlî

1125 Libâsından soyundu ol semen ten
Dür-i nâ-süfte-veş çıkdı sadefden

Suya girdi yunur ol çeşme-i nûr
Hakîkatde bu nûr ol çeşmeyi yur

52b Çü âb içre göründü verd-i ahmer
Sarardı gussadan nîlûfer-i ter

Çü sâfidi teni sudan nigâruñ
Suyın kılmışdı sâfî ol bekâruñ

Şeker-veş çün suya düşmişdi Şîrîn
Dehânın çeşmenüñ kılmışdı şîrîn

1130 Karışmışdı suya ol râh-ı bî-gışş
Gören derdi ne hoş âb içre âteş

Çü yunmuşdı suda ol cism-i verdi
Komamışdı ten-i pâkinde gerdi

Gene çıkmışdı sudan gevher-i pāk
Oturmuşdı yirinde şād u bī-bāk

Haber bu resme virdi bize üstād
Ki kılmışdı bize bu yolu irşād

Çün Ermen mülkine gitmişdi Pervīz
Keserdi yolları çün āteş-i tīz

1135 Velī av adına çıkmışdı evden
Ki havf etmişdi gāyet kurd u çavdan

Sarāyından çıkub gitdükde ol şāh
Cevārīye dimişdi oluñ āgāh

Ki ben av etmege idüb ‘azīmet
Bir ay mikdārı kıldum ava niyyet

53a Eger ben gelmedin bir havf u nādir
Gelürse Kasr-ı meşkūya musāfir

Çü mihmāndur aña ta’zīm idesüz
Hezār eltāfile tekrīm idesüz

1140 Eger bu kasrı idinmezse menzil
Bu yerden gitmege bağlarsa mahmil

Ne yerde istese ol meh mekānı
Gerekdür kim idesüz hāzır anı

Bu sözi söyleyüb gitmişdi Husrev
Şikār adını rīv itmişdi Husrev

Giderken yel bigi ta’cīlile şāh
Yolu ol çeşmeye ugradı nā-gāh

Çü gördi çeşmeyi şeh-zāde Pervīz
Didi yoldaşlarına siz gidüñ tīz

1145 Ki sapub çeşmeye bir su içeyin
Gene ta'cîlile size yeteyin

Giderken çeşmeye ol şâh-ı firûz
Kılurdu derdile âh-ı ciger-süz

Okurdu şevkile eş'âr-ı mevzûn
Ki Leylî işidüb olurdu mecnûn

Görürler halkı Şîrînüñ ki nâ-gâh
Ki âb-ı çeşmeye togru kesüb râh

53b Suvâr olmuş gelür bir merd-i 'âşık
Okur süz-ı derûndan şî'r-i fâyik

1150 İşidüb bu sözi dil-dâr-ı nâzûk
Turugeldi yirinden cüst-i çâbük

Nazar kıldukda gördi bir dil-âver
Şeh-i hürşîd-tal'at mâh-peyker

Boyanmış derdile feryâd u âha
Suvâr olmuş gelür ebr-i siyâha

Yüzinde görünür şehluk nişânı
Şüreyyâdan yüce ferhunde şâmı

Bu hüsn ü hulkile ol nev-civânı
Görince kaynadı cisminde cânı

1155 Hayâl etdi budur varise Husrev
Ki şehlükden anuñ şeklinde var zav'

Eger Husrev degülse bu melek-hû
Anuñ mânendi bir şeh-zâdedür bu

Egerçi istedi Şîrîn bu şâhı
Düşürdi gönline 'ışkın kemâhı

Buluşmaga bunuñla etdi niyyet
Velikin komadı anı hamıyyet

Hazer kıldı ki bu olmaya Pervîz
Kıla gül-günümü hem-reng-i şeb-dîz

54a 1160 Baña yâr olmaya ol şâh-zâde
Vere sa'yum bu yolda cümle bâde

Nişânın Husrevüñ sormışdı tekrâr
Anuñ-çün şübheye varmışdı dil-dâr

Dimişlerdi ki atı na'lı zerrîn
Libâsı kendinüñ hem âl ü la'lîn

Kamu tâc u kemer zerrîn ü la'lîn
Bu vaz'ı kendüye kılmışdur âyîn

Habîr olmadı Şîrîn bu haberden
Ki Husrev râh-ı Ermende hazerden

1165 Yüzi meh-tâbını yaşurmuşıdi
Libâsını dahı degşürmüşıdi

Didi kendüye Şîrîn ol ferâgat
Ki tâ görmeyesin soñra nedâmet

Eger şâhise sūd etmeye buşmak
Gerekmez şehlere yolda buluşmak

Ve ger gayrise bu fâsid hayâlün
Neye yiter bu sevdâ-y-ile hâlün

Dü-rüya söyleme hergiz sözüñi
İki mihrâba döndürme yüzüñi

1170 İki sanan yolın görmez didiler
Çatal kazık yire girmez didiler

54b Gözi tüş oldı Pervîziñ de nâ-gâh
Ki oturmış sandel-i 'üd üzre bir mâh

Suya girmiş yumuş tâze gülüni
Döküb sîm üzre çözmüş sünbülüni

Makâm etmiş kamerdür burc-ı âbı
Edinmiş Nîli nûrınûñ hicâbı

Bu envâriyle ol sa'dî sitâre
Tecellî kıldı şâha ol sitâre

1175 Görince şâh anı çekdi özini
Çemenden yaña döndürdi yüzini

Ki hatun üstine varmak edebdür
Edeb terk eyleyen key bü'l-'acebdür

Velî 'aklı gidüb oldu müşevveş
Takıldı boynına zencîr-i âteş

Görüñdi burc-ı âbîde çü meh-tâb
Revân oldu gözinden eşk-i seyl-âb

Velî şehden nigârîn gâfilidi
Ki saçları gözine hâyilidi

1180 Çü devr eyledi gülden sünbülünü
Irag etdi mehinden kâ'külünü

Açub nergislerin Pervîzi gördi
'Ayân ol gamzesi hûn-rîzi gördi

55a Görür karşuda turur bir civân-baht
Şarâb-ı 'ışk anı mest eylemiş saht

Özin bu şevkile dîvâne kılmış
Ruhınûñ şem'ine pervâne kılmış

Görüb Şîrîn bu hâli kaldı hayrân
Hayâlinden kılub cismini lertzân

1185 Hemân ol dem geyindi serv-kâmet
Eyitdi dâyeye tîz ol bu sâ'at

Senüñle ikimüz tenhâ gidelüm
Varalum bir yire dahı yetelüm

Hemân ol demde Şîrînile dāye
Binerler her biri bir bād-pāye

Keserlerdi yolu üftân u hîzân
Giderlerdi sanasın murg-ı perrân

Gelür Husrev görür ol lāle-ruhsār
Nihân etmiş cemālını perî-vār

1190 Yügürdi istedi her merg-zārı
Araşdurdı gözetdi her diyārı

Nişânın görmedi serv-i revānuñ
Hayālın tuymadı mūy-ı miyānuñ

Çü görmedi diyār içinde deyyār
Akıtdı gözleri lü'lü-yi şeh-vār

55b Figāna başladı bülbül bigi zār
Didi n'oldı 'aceb gül yüzlü dil-dār

Perî miydi ki saklandı nazardan
Ya āhū-y-idi gizlendi hazerden

1195 Ne gencidi ki buldum yāvī kıldum
Bu derdile 'aceb der-mānde kaldum

Belā-y-imiş sanurdum bal buldum
Sanasın kim düşümde māl buldum

Baña yüz tutdı sandum 'izz ü devlet
Anı gördüm ki gelmiş züll ü mihnet

Sanurdum kim bu teşne irdüm āba
Ya bir bāg içre tüş oldum serāba

Şerābimiş gözüme görünen su
Hakīkatde ne ol peydā ne hod bu

1200 Ne hasretdür kim irişdüm hümāya
Gene gitdi baña salmadı sāye

Suda bulmuşdı mâhî bigi cānı
Sorardı suya cānından nişānı

Deridi çeşmeye ey ‘aynı cānuñ
Ne yirde sakladuñ serv-i revānuñ

Kanı reşk-i sanavber tāze şimşād
Beni kul eyleyen ol serv-i āzād

56a Kamer miydi ki ‘aksi geldi suya
Hicābından gene girdi busuya

1205 Olaydı mâlik-i deryā bu ser-tāc
Kabā geymezi urunmazdı ser tād

Yiridür cehlile bulsam memātı
Ki yitürdüm suda āb-ı hayātı

Firākile dökerdi eşk-i gül-gün
Kılurdu çeşmenüñ ābını pür-hün

Çü āb içre görüb kalmışdı bî-hüş
Anuñ-çün ābı kılmışdı der-āgüş

İçerdi suyunı kanmazdı cānı
Görünmezdi suda nām u nişānı

1210 Anı dīvāne kılmışdı o meh-veş
Arardı lā-cerem āb içre āteş

Çü Husrev istedi her merg-zārı
Aradı gül-şen ü her lāle-zārı

Atı yoruldu kendü de usandı
Isuz yiridi düşmeden üşendi

Kesüb āhir ümīdi döndi gitdi
Gene Ermen yolına düşdi gitdi

Bu cānibde hümā-peyker çü şebāz
Medāyin mülkine kılmışdı pervāz

- 56b 1215 Çün irdi ‘ākıbet ol şehre ŞİRİN
Görenler kıldılar dil-dāra tahsīn
- İrişüb Kasr-ı meşkūya Perī-vār
Bu kasr ehline gösterdükde dīdār
- Şehen-şeh Husrev-i Pervīzi sordu
Çü ŞİRİNİDİ şekker-rīzi sordu
- Didiler sayda gitmişdür şehen-şāh
Şikār eyler bir ay mikdārı ey māh
- Sizi līkin bize ısmarlamışdur
Sizün bu kasra gelmeñüz dimişdür
- 1220 Nüzül itsün buyuruñ bār u mahmil
Kamer bigi kılūñ bu burcı menzil
- Huzūr eyleñ gelince tahta Pervīz
Sizi işidicek o da gelür tīz
- Bu kasr içinde olan dil-rubālar
Melek-sīmā güzeller meh-likālar
- Görüb ŞİRİNİ hayrān kaldılar zār
Anuñ reşkinden cümle oldu bīmār
- Gören şeklini çatlatub timāgın
Isırrıdı te’accübden tutagın
- 1225 Velī gāyetde ta’zīm eylediler
Görüb ŞİRİNİ tekrīm eylediler
- 57a Makāmını müheyyā kıldılar tīz
Atı ayagina döşediler bīz
- Dütüzdiler buhūr u ‘ūd u ‘anber
Gül-ābile yolını kıldılar ter
- Nüzül itdi çü kasr içinde dil-ber
Derildiler anuñ yanına kızlar

Nigârîne didiler ey hümâ-fer
Bu dünyâda bulunmaz saña beñzer

1230 Ne dil-bersin nedür aduñ ‘ayân it
Ne yirdensüñ nedür asluñ beyân it

Hazer kıldı bulardan itdi perhîz
Dimedi togrusın ol fitne-engîz

Velî bir niçe yüzden söyledi söz
Dimedi vâki’in göstermedi yüz

Didi bu kıssanuñ şerhi uzundur
Benüm göynüklerüm haddin füzündür

Velîkin yolda bir kadre irişdüm
Gelürken gice Pervîze buluşdum

1235 Benümle niçe söz söyleşdi ol şâh
Velî yigdür kim ola kıssa kütâh

Biri bu atı virmişdür emânet
Buyurmuşdur kim idesüz ri’âyet

(80b) Bu atıñ kıymeti yokdur cihânda
Bunun misli bulunmaz bir zamânda

Bu şeb-rengüñ dinür adına Şeb-dîz
Geçer yelden koşulsa oddan tîz

Çü şahuñ buyruğın güş eylediler
Hemîn râyizlere emr eylediler

1240 Alub râyızlar atı sakladılar
Şehüñ hâs tavlasına bağladılar

Oturub kasr-ı meşkûda nigârîn
Medâyin mülkine gösterdi âyîn

Niçe gün ‘ayşile eğlendi onda
Huzûr-ı kalbile diñlendi onda

Ol atıñ aslını iden hikāyet
İşitdüm böyle kılmışdur rivāyet

Ki mülk-i Ermen içinde müselleme
Meger kim varımış bir deyr-i a'zām

1245 O deyr öginde varmış bir magāra
Demürden kapusu beñzer hisāra

O gar içinde varımış mukarrer
Feres şeklinde bir seng-i musavver

Olurmuş her yılıñ içinde bir gün
Gelürlermiş bu gāra iller ol gün

(81a) Bile alub gelüb ögreklerini
Koyarlarmış bu gāra yundlarını

Varub kısrāk bu taşa sürünürmiş
Hakuñ fermānı-y-ile yığılurmuş

1250 Bu taş aslı-y-imiş Şeb-dīz u şeb-reng
Sümi sahtımış anuñ sanasun seng

Mehin Bānū işidüb almış imiş
Sarāyında anı saklamış imiş

Nigārīne şehūñ nākşı gelicek
Medāyin mülkine 'azm eyleyicek

Niçe mekrile hīle kılmış imiş
Mehīn Bānūdan anı almış imiş

Çü döndi çeşmeden şeh-zāde Pervīz
Yüridi dār-ı Ermenden yaña tīz

1255 Çü mülk-i Ermene irişdi ol şāh
Mehīn Bānū bu işden oldı āgāh

Hemān ol demde derdi leşkerini
Tonatdurdı ser-ā-ser kişverini

Katında hâsekîden yiglerinden
Sipâhîden mukarreb beglerinden

Niçe biñ kiřiye emr itdi Bânū
Şehi karşulayu gönderdi Bânū

(81b) Bile emr eyledi esbâb-ı vâfir
Kumaş u sîm u zer la'l u cevâhir

1260 Kabâ-yı şâhî zer tâc u kemerler
Gulâm-ı mâh-rûlar sîm-berler

Müretteb hayme vü har-gâh-ı mahbûb
Mükemmel cümlesi zîbâ vü mergûb

Tavîleyle bile tâzî yedekler
Katârile şuturlar niçe ester

Yimek kısmından envâ'-ı garâyib
Mey ü nuklile ecnâs-ı 'acâyib

Bularuñla bile gönderdi Bânū
Yolında Husrevüñ yeldi kıvanu

1265 Karîb oldı çü tahta şâh-ı a'zam
Mehîñ Bânū suvâr oldı hemân-dem

Ne kim varise a'yân u sipâhî
Kamu karşıladı Pervîz şâhı

O şehriñ âdemi su bigi akdı
Gelüb Pervîz[i] istikbâle çıkdı

Şehe buluşdı çün Bânū-yı hoş-nâm
Biri birine kıldı 'izzet ikrâm

Görüşdiler niçe 'izzetlerle
Söze girişdiler ragbetlerle

(82a) 1270 Şehi çün kim otagına getürdi
Geçüb karşusına Bânū oturdu

Ayag üzre kalanı turdılar heb
Kamu saf bağladı begler müretteb

Didi Bānūya Pervīz-i yigāne
Hudā eyleye mülküñ cāvidāne

Egerçi bendeye rāhatlar ola
Velī Bānūya çok zahmetler ola

Mehīn Bānū görüb bu dil-nüvāzı
Tevāzu'lar kılub itdi niyāzı

1275 Zemīn öpüb du'ā kıldı firāvān
Şenālar eyledi bī-hadd ü pāyān

Şeh adına düzüb bir bār-gāhı
Anı kıldı şehüñ ārām-gāhı

Niçe gün şeh turub 'işretler itdi
Mehīn Bānū-y-ile sohbetler itdi

Yirinden 'ākıbet Pervīz usandı
Kemāl-i lutf-ı Bānūdan utandı

Haber gönderdi Bānūya şehen-şāh
Didi Bānū bu işden olsun āgāh

1280 Bize bir gayr yir tedbīrin itsün
Mekānından bu mihmānı göçürsün

(82b) Mehīn Bānū şehüñ hālını bildi
Yirüñ kaydın görüb fikrini kıldı

Meger bir bāğı varidi çü cennet
Sarāy u köşk idi sahnı tamāmet

İrem bāğı degüldi aña mānend
'Abīr u müşkidi yiri suyu kand

Ayıtdı gösterüñ ol bāğı şāha
Ser-ā-ser 'arz idüñ ol burcı māha

1285 Kabûl eylerse göcsün anda varsun
Safâ-yı hâtırı oldukca tursun

Çü Husrev gördi ol bâğı tamâmet
Begendi cânile dilden be-gâyet

Hemân ol dem buyurdı şâh Pervîz
Getürdiler kamu esbâbını tîz

İdindi niçe gün ol bâğı menzil
Oturdu ‘ayşile nûş itdi hoş-dil

Mehîn Bânū kılub lutfile tedbîr
Keremden kılmadı bir şemme taksîr

1290 Egerçi telhidi şāhuñ dehānı
Velî Şîrînidî vird-i zebānı

İçi yanub içerdî acı ābı
Gam-ı Şîrînidî nukl-ı şarābı

(83a) Sorardı hāl-ı Şîrînden müdāmî
Bilemezdi velî togru peyāmı

Gözi yoldaydı turmaz āh iderdî
Duhānı-y-ile çarha rāh iderdî

Añardı şevkile Şābūrı her dem
Dökerdi gözleri ol derdile dem

1295 Yanardı intizār odına cānı
Akardı dîdeden seyl-i revāmı

Resîden-i Şābūr be-nezd-i Husrev

Meger günlerde bir gün şâh Pervîz
Kılurdu yalañuz ‘ayş-ı safâ-rîz

Katında mutrib u sākî-yi meh-veş
Bir iki hāsekî dil-dār u dil-keş

Kılurken devr-i gerdündan şikâyet
İderken ser-güzeştinden hikâyet

Şehüñ der-bânlarından biri hurrem
Gelüb şāha didi ey şāh-ı ‘ālem

1300 Der-i ‘ālīye geldi şimdi Şābūr
Diler buluşmaga sen şāha destür

İşitdükde bu sözi şāh-ı gam-nāk
Safālar kesb idüb oldu ferah-nāk

(83b) Buyurdu şeh içerü girdi Şābūr
Şehüñ zībā cemālin gördi Şābūr

Yire yüzün sürüb itdi du’ālar
Hezār envā’ ile kıldı senālar

Didi Şābūra şeh sırruñ ‘ayān it
Bize tafsilile halüñ beyān it

1305 Didi şāhā benüm derdüm öküşdür
Ne var sâfī-y-istem dürdüm öküşdür

Mutavvel kıssamuñ pāyānı yokdur
Anı şerh itmegüñ imkānı yokdur

Velī fermān-ı şehdür çün mukarrer
Beyān eyleyeyin şāha ser-ā-ser

Didi nakşı nice kayd itdügini
O nakşile humā sayd itdügini

Şehi ne resme tasvīr eyledügin
Perīyi nice teshīr eyledügin

1310 Ne kim geçdi-y-ise şükr ü şikâyet
Şehe tafsilile kıldı hikâyet

Çü Şirīne irişdi āhir ihbār
Didi Şābūra Pervīz ey vefā-dār

Baňa cānum cevābından haber vir
Bu bīmāre cev ābından haber vir

(84a) Didi Pervīze Şābūr ey muzaffer
Cihān fermānuña olsun musahhar

Nigārīnile tenhā çok buluşdum
Dil ü cāndan anuñla hüb ilişdüm

1315 Okıdum cānına sihrile efsün
Anı Leylī-y-iken kıldum çü Mecnün

Dakub zencīr-i zer serv-i revāne
Medāyin mülkine kıldum revāne

Bu halk içinde deyri eyleyüb ad
Medāyin mülkine ‘azm itdi çün bād

Urub Şeb-dīze Şīrīn zīn-i zerrīn
Yetişdüirdi özin Meşkūya Şīrīn

Hudā fermānile ol serv-kāmet
Mukarrer andadur sag u selāmet

1320 Didüm ma’lūmumu ey şāh-ı ‘ālem
Kalanın bilmezem Allahu ya’lem

Kelāmın Husrevüñ niçe diyelüm
Biraz Şīrīn sözini söyleyelüm

Çü irdi Kasr-ı Meşkūya nigārīn
Karār eyledi anda husrev-āyīn

Oturdı gerçi kim anda niçe gün
Velī dün bigi görüñdi aña gün

(84b) Şehüñ bildi şikār ad itdüğünü
Atasından üşenüb gitdüğünü

1325 Bu endişeyle düşdi ıztırāba
İşi bu fikrile irdi harāba

Egildi tāsadan serv-i revānı
Tarılgandı bu kasr içinde cānı

Bu kızlardan utandı ‘ārlandı
Yatub gözi bigi bīmārlandı

Ayıtdı kızlara ben hasteyem zār
Gerekdür bu benüm derdüm tīmār

Bu kasruñ sevmədüm hergiz hevāsın
Suyınuñ dahı bulmadum safāsın

1330 Muhakkakdur bu sözüim sanmañuz lāg
Suyum değışmeyince olmazam sag

Benüm-çün fikr idün bir cāy-ı yaylag
Suyıyla gölgesi çok bir ulu tag

Binā eyleñ benüm-çün anda hālī
Sarāy-ı dil-keş ü hem kasr-ı ‘ālī

Bu işde eylemeñ ihmāl ü te’hır
Benüm hakkumda kılmañ nev’-i taksır

Didiler cümlesi baş üzre fermān
Kılalum müşkilüñ bu demde āsān

(85a) 1335 Senüñ-çün bulalum ey hūr cennet
Kim içinde mizācuñ bula sıhhat

Hemān ol demde buldılar bir üstād
Getürdiler anı Şırīne dil-şād

Didi bennāya Şırīn hāliyā tur
Benüm-çün sa’y idüb yaylaları gör

Şu yir kim hūb ola āb u hevāsı
Dahı mekşūf ola cümle fezāsı

Benüm-çün anda tertīb eyle bir cā
Sarāy-ı dil-küşā hem kasr-ı zībā

1340 Hüner kısmını cümle eyleyüb derc
Kamu san'atlarıñ heb anda kıl harc

Bir iş göster ki hüb ola dil-āvīz
Pesend ide anı gördükde Pervīz

Kumaş u sīm u zer la'l u cevāhir
Kamudan virdiler bennāya vāfir

Hemān ol dem gidüb bennā-yı üstād
Sarāyına nigāruñ urdı bünyād

Sehil müddetde düzdi ol mekānı
Ki sanurdi gören firdevs-i sānī

1345 Begendi göricek ol kasrı Şīrīn
Didi bennāya sad lutfīle tahsīn

(85b) Geyürdi egnine ol demde hil'at
Tesellī eyleyüb gösterdi ragbet

Karār eyledi Şīrīn anda hurrem
Çekerdı şeh firākından velī gam

Çü Husrev 'aşkına turmuşdı kāyim
Dökerdi dāyeye derdini dāyim

Diridi dem-be-dem ol bülbül-i cān
Baña şehsüz kafesdür bu gülistān

1350 Baña bu kasr-ı zībā bāg-ı hurrem
Gelür dīdār-ı Husrevsüz cehennem

Çi ger harc eyledüm bu kasr[a] sad genc
Velī ansuz baña biñ derdile renc

Der-hikāyet-i şeb

Çü bildük kıssa-i Şīrīni tekrār
Olalum hāl-i Husrevden haber-dār

Meger bir şeb ki çün nevrüzidi hüb
Şeb-i kadridi san ‘ālemde matlūb

Şehen-şeh Husrev-i Pervīz-i devrān
Şarāb-ı ‘aşkile olmışdı sekrān

1355 Nigāruñ ‘aşkile tutmuşıdı hū
Uyumazdı yatub bir lahza uyhu

(86a) Şehen-şeh ol gece fikr itdi hālī
Cihān agyārdan hem gördi hālī

Oturdı lā-cerem ‘ayş itdi tenhā
Kamu esbābını kıldı müheyyā

Gelüb sākī-yi meh-rūlar oturdı
Şarābuñ cümle esbābın getürdi

Mugannīler gelüb meclis bezendi
Buhūr eylediler ‘ūd u sipendi

1360 Dönerdi sīh-i zerrīnde kebābī
Tezerv ü kebkile murgān-ı ābī

Çü devr itdi biraz cāmile bāde
Şehūñ fikrini virdi cümle bāde

Gene Şīrīni añdurdı şehe mey
Gene arturdı efgānın şehūñ ney

Bu cūşile gene Şābūrı añdı
Sanasın kim Süleymān mūrı añdı

Hemān ol dem buyurdı şāh Pervīz
Didi Şābūrı buluñ getürüñ tīz

1365 Yasavullar yügürdüb kapucı hem
Bulub getürdiler Şābūrı ol dem

Çü Şābūruñ yüzini gördi Husrev
Gene köhne gamını eyledi nev

(86b)

Gene söyletdi Şîrîniñ kelâmın
Beyân itdürdi ahbâr u peyâmın

Ne kim gecdiyse başından ser-â-ser
Gene söyletdi Şâbüra mükerrer

Çü Husrev bildi Şîrîn-i dil-efgâr
Olubdur Kasr-ı Meşkûda giriftâr

1370 Çeker her dem belâ-yı intizârı
Firâkından kılur ney bigi zârı

Gene gelmege eyler ‘âr u gayret
Yakubdur cânını nâr-ı hamıyyet

Bizüm ahvâlümüzden dahı bilmez
Bu gamdan şâd olub bir lahza gülmez

Eger bilseydi kalmazdı karârı
Gene bunda gelürdi kordı ‘ârı

Bizüm hod anda varmamuz kalubdur
Bize gerdün ‘aceb bâzı kılubdur

1375 Medâyin mülkine gelsin yürü var
İrişdür bunda dil-dârı perî-vâr

Senün derdüñden oldı çünki bîmâr
Gene gel derdüñe sen eyle tîmâr

Çü biz hod olmazuz hâlî elemden
Halâs it bârî Şîrîni sitemden

(87a)

Yüz urub yire Şâbü-ı vefâ-dâr
Didi cânım fedâ yoluñda her bâr

Ne kim fermân iderseñ başum üzre
Yilem dâyim yoluñda başum üzre

1380 Hemân ol dem kayurdu kayd-ı râhı
Kamu esbâbını düzdi kemâhı

**Reften-i Şābūr u āverden-i Şīrīn
be-nezd-i Husrev**

Ol esnāda şeh-i sāhib-basīret
Mehīn Bānū-y-ile eyledi sohbet

Mey-i gül-reng içildi döndi bāde
Varurak oldu germiyyet ziyāde

Çü her yirden olundu söze bünyād
Şehen-şeh eyledi Şīrīn sözün yād

Didi Bānūya Husrev ey şehen-şah
Müdām itsün seni tahtuñda Allah

1385 Medāyinden gelüb şimdi bir ādem
Haber virdi bize handān u hurrem

Birāder-zādeñüz bī-renc ü zahmet
Medāyin mülkine varmış selāmet

Eger Bānū iderse emr-i fermān
Getürdelüm anı bu mülke āsān

(87b) Kemīne hāzır eyledüm bir ādem
Medāyinden yaña gitsün hemān-dem

Mehīn Bānū çü kıldı bu sözi gūş
Ciger kanı içinden eyledi cūş

1390 Yüzün sürdi şeh öninde kodı baş
Du'alar eyledi tahsīn ü sābāş

Didi kılduñ dil-i gam-gīnūmi şād
Seni kılusun Hudā 'ālemde dil-şād

Bu vīrān göñlümi kılduñ çün ābād
Harābuñ dāyimā yabsun ol ūstād

Olub dāyim cemālūñ bāğı sīr-āb
Olasın serv-veş ser-sebz ü şād-āb

Çü sen şâhun kudûmın fâl idindüm
Bu fâlı kendüme hoş-hâl idindüm

1395 Ben ol sâ'atde umdum vasl-ı mâhı
Ki gördüm tal'at-i Pervîz şâhı

Murâd-ı cānumı buldum ben ol dem
Ki sen basduñ kadem bu mülke hurrem

Eger salarsa Şîrîne şeh âdem
Haber-dâr eylesün bu kulı ol dem

Bir atum dahı var Gül-gün dinür ad
Kim irişmez anuñ reftârına bād

(88a) Bir at olmaya Şeb-dîzile hem-ser
Velî Gül-gündur anuñla ber-â-ber

1400 Helâk oldıysa ger Şeb-dîz ü şeb-gün
Yetüre sag esen ol mâhı Gül-gün

Didi Bânü yarandurdılar anı
Müheyyâ kıldılar esbâbın ânî

Getürüb kıldılar Pervîze teslîm
Didi şimden-gerü Şabûra ne bîm

Binüb Gül-güna Şabûr urdı pervâz
Medâyin mülkine gūyâ ki şehbâz

Gece gündüz dimeyüb sürdi gitdi
Otuz gün diyicek Meşkûya yetdi

1405 Varub bulmayıcak Şîrîni anda
Sorar hâdımlere kim mâh kanda

Didiler bellüdü mâhuñ nişanı
Yüce yirlerde tutmuşdur mekânı

Yapılmışdur o yirde kasr-ı 'âlî
Sarây-ı bî-bedel cennet misâli

Çü Şābūr oldı Şīrinden haber-dār
Yetişdürdi özin kasra perī-vār

Varub kasrı temāşā kıldı Şābūr
Kabül eyledi cāndan oldı mesrūr

(88b) 1410 Yetürdiler haber Şīrine ol dem
Ki geldi kapuya Şābūr-ı hurrem

İşitdükde nigārīn oldı handān
Haka şükr eyledi dilden firāvān

Çü gelsün diyu emr itdi nigārīn
Yüzi üzre gelüb Şābūr-ı miskīn

Nigārīni göricek oldı giryān
Nisār itdi gözi dür bigi bārān

Didi Şīrine Şābūr-ı dil-efgār
Eyā burc-ı letāfet māhı dil-dār

1415 Nitesin çarh-ı dūn zahmetlerinden
Bu dünyā-yı denī şiddetlerinden

Bu ‘ālemde bulunmaz kimse bī-gam
Umaruz kim yete pāyāne bu gam

Didi Şābūra Şīrīn ey vefā-dar
Baña zulm eylemişdür bu sitem-kār

Benüm bu gördüğüm şiddetleri ben
Bu yolda çekdiğüm zahmetleri ben

Dilüm yanar saña takrīr idersem
Tutuşur hāmeler tahrīr idersem

1420 Benüm bu hayfumuñ pāyānı yokdur
Cefā-yı gerdişüñ oranı yokdur

(89a) Çü Şīrīnüñ sözin gūş itdi Şābūr
Didi ey hāk-i pāyuñ gözüme nūr

Haka şükr it ki tâli' sa'd olubdur
Nuhüset şimdi tâli'den gidübdür

Saňa ikbâl-i şādī yüz tutubdur
Humâ-yı sa'dı şebbâzun tutubdur

Selâm eyler saňa şeh-zâde Husrev
Seni gözler göz[i] san kim meh-i nev

1425 Makâm oldı aña Ermen diyârı
Çeker anda senüñ-çün intizârı

Kimesne gözlemez sagile solda
Seni gözler iki gözleri yolda

Saçuñ dīvânesidür müyuñ ister
Dem-i bād-ı sabâdan büyun ister

Hemîşe devlet ü bahtile yâr ol
Getürdüm rahş-ı Gül-günı suvâr ol

Seni andak zamânda ey huma-fer
Yetişdürsün şeh[e] çün bād-ı sarsar

1430 Çü bu güftârı güş eyledi Şîrîn
Turugeldi yirinden ol nigârîn

Sefer kaydını gördi tutdı ta'cîl
Tamâm esbâb-ı rāhı itdi tekmiñ

(89b) Çü kalmadı dilinde zerrece gam
Suvâr oldı hemân Gül-güne ol dem

Öñine ardına bakmadı gitdi
Diyâr-ı Ermene 'azm itdi gitdi

Bu cānibde şeh-i Cemşid-i sānī
Yakardı intizâr odına cānı

1435 Gözi yollarda mähın gözleridi
Hesâb eylerd[i] rāhın gözleridi

Egerçi intizâr odı cefâdur
Velî soñı visâl olsa safâdur

Sürürü ‘âşikuñ olur ziyâde
İricek intizârile murâde

Gel imdi Ahmed-i Rıdvân nazar kıl
Firîbinden bu mekkârun hazer kıl

Öküşdür çünki balından belâsı
Bunuñ degmez cefâsına safâsı

Āgâh-yâften-i Husrev ez-merg-i peder

1440 Meger bir gün şeh-i hürşid-tal’at
Otagında oturmuşıdi halvet

Serinde tâc-ı zerrîn-i şehâne
Elinde câm-ı gül-reng-i mugâne

(90a) Geçürürdi neşâtile zamânın
Mey ü mahbûbile eglerdi cânın

Nedîmi-y-le olurdu hâtırı râm
Mugannîsüz dili kılmazdı ârâm

İderdi sâkîler meclisde devrân
Şehi kılmuşlarıdi nîm-sekrân

1445 Bu hâl içindeyiken şâh Pervîz
Medâyinden gelür bir kâsid-i tîz

Yüzün tobraka sürer şâh öñinde
Döker pervîni gözden mâh öñinde

Kılur ney bigi şâha karşı zârî
Akıdur çeşmeler çeşmi biñarı

Didi şâhâ felek döndükce var ol
Safayile cihânda pây-dâr ol

Atañdan döndürüb halkı yüzini
Gece itdiler anuñ gündüzini

1450 Çü sen şehden anı dūr eylediler
Gözine mīl çeküb kūr eylediler

Atañ bu hāneden devşürdi rahtı
Saña kaldı müselleme tāk u tahtı

Velī eyledi sen şāha vasiyyet
Didi Pervīzüm eylesün hamīyyet

(90b) Alub düşmenlerümden intikāmum
Benüm yirde komasun neng ü nāmum

Çıkardı nāmeler sundı mükerrer
Kamusında dimişler şāh-ı kişver

1455 Cihānuñ ‘ayş u nūşından geçesin
Gelüb ta’cīlile tahta geçesin

Eger ihmāl iderseñ bu arada
Yakīn bil kim varur ‘ālem fesāda

Düşer bīgāneye tahtı atañuñ
Virürsin bāde nāmūsın dedeñüñ

İresün tahtuña biş on güne dek
Katı tīz debrenüb turmayasun dek

Didi Husrev dirīgā çarh-ı gaddār
Gene kıldı bizümle turfe bāzār

1460 ‘Aceb nakş oynadı bu dehr-i nerrād
Ki saldı mihnete cānum bu bī-dād

Dil-i pūr-derdüme itmedi çāre
Bu fūrkatden ciğerdür pāre pāre

Dilüm bu gussadan rīş old[1] mecrüh
Kimesne idemez bu metni meşrüh

Ezelden böyledür bu çarh-ı nâ-sâz
Kılur dâyim gülile hârı dem-sâz

(91a) Safâsı-y-ile halt eyler cefâyı
Katar Nîle bakam bala belâyı

1465 Katar sâfî suya yüz biñ siyâhı
Nihân eyler bulutda mihr ü mâhı

Kime virdi cihân bir katre su serd
Ki kılmadı kedû bigi ruhın zerd

Gel ey Rıdvân kıl imdi seyr-i bālâ
'Urûc eyle semâya çün Mesîhâ

Bu murdârı kıl ehline sipâr sen
Eger yol ehlişeñ ehline kar sen

Dime dünyâ ta'âmına şekerdür
Ki kanına boyanmış bir ciğerdür

1470 Kime kılssa 'atâ bir katre âbı
Kılur cânına biñ dürlü 'azâbı

Kime virürse bir kaşugile aş
Niçe yıllar gözinden akıdur yaş

Çıkarur sapile âhir gözini
Göyündürür aña halkun özini

Aña yeksân gelür bîgâne vü hōş
Şarâbıdur serâb u nūşıdur nîş

Saña sihrile virmesün gurûrı
Ki bu gam-hänenüñ yokdur sürûrı

57b 1475 Bunuñ degmez 'arûsı mâtemine
Güli hârına şādîsi gamına

Sakın geyme olursa câmesi zer
Kim arkañdan ecel cellâdı soyar

Harîs olma sakın bu mâla zinhâr
Sokar bir gün seni âhir olur mâr

Beni bu odile sanma ötesin
Ya bu nerd oynamasında ütesin

Dil-i tengüm niçe bir kan idesin
Beni giryân seni handân idesin

1480 Hayâl itme bu fânîde turuşı
Ko bu gendüm-nümâ vü cev-fürüşı

Nice kurduñ ‘aceb bu âsyâbı
Döner dâyim görünmez hergiz âbı

Cev ü gendüm ne bulursa ögidür
Velî halkı gurûrile üyidür

Beşer dâmına gendüm düşdi dâne
Anuñ hırsıyla ugradı ziyâne

Kıl imdi nân-ı gendümden ferâgat
Cevüñ kursa’ına eyle kanâ’at

1485 Çü bir dâne yetişdi hoş içinden
Çıkardı Âdemi huld-ı berînden

58a Bu bugdaylar ki sen dünyâda yirsin
‘Aceb cennet yüzün görem mi dirsın

Nazar sal ey gönül çeşm-i derûndan
Güzer kıl hırmen-i dünyâ-yı dündan

Ögütsin dâne-i kâhın ‘alaf-hvâr
Yisün bu cîfeyi her kelb-i murdâr

Mesîhâ-veş gecersen bu hevâdan
Yiyesin mâyide ine semâdan

Matla'-ı dāstān

1490 Gel ey merd-i suhan kıl 'azm-i meydān
İrem tāvūsı bigi eyle cevlān

Düşür tūtī bigi şekker şikāre
Bu murdārı ko zāg-ı cīfe-h'vāre

Feleklerden añaru gec çü şebbāz
Meleklerden ilerü eyle pervāz

Çıkar cān murgını bend-i belādan
Halās eyle bu dām-ı ibtilādan

Behişt içre düzet bir āşiyāne
Seni sayd itmesün bu hırs-ı dāne

1495 Yüceldüb kadrüñi şād ol çü şimşād
'Alāyıkdan kesil çün serv-i āzād

58b Seher yili bigi her dem sefer kıl
Neye ugrariseñ andan güzer kıl

Tolu-y-iken dimāguñ nakş-ı agyār
Saña dīdārını 'arz ide mi yār

Dilirseñ kim me'ānī ide idrāk
Bu süretten gönül levhini kıl pāk

Ki tā pāk olmayınca kalb-i insān
Aña kılmaz tecellī nūr-ı 'irfān

1500 Bu nūrile bulub kurbını şāhuñ
Fezā-yı 'arş ola ārām-gāhuñ

Çü yokdur 'ālem-i 'ışka nihāyet
Bu deryāya bulunmaz hadd ü gāyet

Bu hāletden niçe şükr ü şikāyet
İdelüm hāl-i Hürmüze hikāyet

Neden döndürdi Hürmüzden yüzün il
Niçün çekdiler anuñ çeşmine mīl

Tevārîh ehli dimişler mufassal
Beyân eyleyelüm biz de mükemmel

1505 Çü Nüşîrvân yirine kaldı Hürmüz
Diyârını tutub şâh oldu dübdüz

Geçüb tahtında oturdu şehâne
Atası bigi ‘adl itdi cihâne

59a Velî bir yüzden itdi çok mezâlim
Kim itmezdi anı Đahhâk-ı zâlim

Denü’ n-nefsidi dün-perveridi
Murabbâsı kamu kem-terleridi

Anuñ devrinde mihter kihteridi
Kamu ser pâyidi pâlar seridi

1510 ‘Aceb gaddâridi çün çarh-ı ezrak
Kılurdu bir suça biñ hün-ı nâ-hakk

Ekâbirden asâgirden ‘adedsüz
Günehsüzler çoğ öldürmişdi hadsüz

‘Adûlardur bilürdi her cihetde
Kıyâmetler kopardı memleketde

Çıkub Çîn ü Hitâdan Saye hâkân
Niçe yüz biñ çerî-y-ile şitâbân

Horâsân haddine geldi oturdu
Gırîvini ‘Irâkeyne yetürdi

1515 Hurûc idüb ‘Ömer Azrak ‘Arabdan
Yakîn olmuşdı geçmege Halebden

Yürümişdi diyâr-ı Şâma Kayser
Anı almagiçün çekmişdi leşker

Meger andan alınmışdı ol iklim
Ki Nüşîrvân anı almışdı bî-bîm

59b Bu hâletden perîşân oldı Hürmüz
Her işine peşimân oldı Hürmüz

Bu gamlardan düşüb teşvîşe cânı
Yakîn oldı ki terk ide cihânı

1520 Bes âhir bu işüñ tedbîrin itdi
Sözüñ biñin işidüb birin itdi

Getürdi ‘âlim ü ‘âkilleri heb
Kıgırdı katına kâmilleri heb

Olaruñla tanışdı fikr ü râyı
Didi tafsilile her mâ-cerâyı

Egerçi kim denildi söz mükerrer
Velî âhir bu söz oldı mukarrer

Ki ba’zıyla ‘adūnuñ eyleyüb ceng
Kılalar ba’zınuñ sulhına âheng

1525 Vireler Kaysere iklîm-i Şâmı
Kim olaydı anuñ evvelde kâmı

‘Arab kavminüñ işidür çü gâret
Degüldür kasdı anlaruñ emâret

Virüb anlara da mâl ü hazîne
Gide anlar da varub illerine

Kılalar Sâye Hânile husümet
Anuñ cengine ideler ‘azîmet

60a Bu tedbîri begendi Hürmüz-i şâh
Didi budur müselleme eslem-i râh

1530 Ol iki düşmeni idüb tesellî
Ferâgat buldı anlardan çü gönli

Kılub tedbîrini hân-ı Hıtānuñ
Yaragını müheyyâ kıldı anuñ

Şurū' itdi çü dilden kâr-ı zâre
Çerî devşirdi Hürmüz aşikâre

Kıssa-i Behrâm firistâden-i Hürmüz-i vîrân-sâye

Meger varidi bir mîr-i mu'azzam
Melik Hürmüz katında key mükerrem

'Aceb dānā-y-idi hem ehl-i tedbîr
Dilîridi tüvānā merd-i şemşîr

1535 Katı su'b işlere eylerdi ikdām
Ki dinürdi anuñ ismine Behrâm

Kamu begler ayakdı ol seridi
Medāyin mülkine ser-leşkeridi

Zafer bulmak hemîşe pîşesiydi
'Adū basmak müdām endîşesiydi

Şecā'atde añā irmezdi Rustem
Sehāvetde harîf olmazdı Hâtem

60b Severlerdi anı halkı cihānuñ
İki olmazıdi bir sözi anuñ

1540 Belî Behrām-çün tafsîl-i tarîh
Beyân itmişdürür ehl-i tevārîh

Velî şerhi degül vakte münāsib
Bu ceng oldı hemîn maksūd-ı tâlib

Aradı çok ol arayı burayı
Velî âhir düzetti şeh bu rāyı

Ki Behrâm ola bu işe mübāşir
Vara ceng eyleye Sāyeyle vāfir

Bes andan soñra Behrāmı getürdi
Anı halvet sarāyına yetürdi

1545 Didi sensin cihān içinde bir merd
Sehāvetde şecā'atde bugün ferd

Faziletde saña irmeye Āsaf
Görüüb Rustem seni bağlamaya saf

Tur imdi vakt-i gayretdür revān ol
Yüri ceng it garīm-i Sāye Hān ol

Ne deñlü diriseñ al gencile māl
Murād oldukca leşkerden dahı al

Hemān eglenmeyüb hakane dek var
Anuñ çeşmine kıl bu 'ālemi tar

61a 1550 Nigeh-bānam senüñ ardunca ben de
Baña her hāli bildür düşme bende

Yire yüz urdu şāh öñinde Behrām
Didi şāhā gulāmam emrüñe rām

Ne kim fermān iderseñ cānum üzre
Kamu hükmüñ revāndur kanum üzre

Çü mahv olur güneş katında sāye
Nice bulur senüñ mülküñde māye

Bugün sensin çü hürşid-i münevver
Saña olmaz mukābil zıll u ahter

1555 Baña mihrüñden irişdi çü zerre
Muhīt olmaya 'aynumda çü katre

Kılam düşmenlerüñ başın şikeste
Müdām iltem huzūra dest-beste

Eger 'avn-i Hudā olursa hem-rāh
Esem bād-ı sabā bigi kesem rāh

Ben ol demde oluram vasl yāre
Ki çoğ ola benüm cismümde yāre

Ben ol günde toyaram yiyüb aşu
K'idem düşmenlerle çok savaşı

1560 Dil-i cāndan menem çün kane teşne
Diler düşmen kanıyla kane teşne

61b Çü hatm itdi sözin Behrām-ı çübîn
Didi Hürmüz gönüldeñ aña tahsîn

Dahı Behrāma hil'atler geyürdi
Anı gencile mālile toyurdi

Aña kırk biñ sipāhī virdi yoldaş
Ki birisi biñe tapaydı pā-daş

Aña virüb şehen-şeh yahşi atın
Bile virdi Horāsānuñ berātın

1565 'Atā-y-ile çerisin kıldı hoş-dil
Savaş esbābını heb virdi kāmil

Kemāli-y-ile heb kaydı kayırdı
Çeri halkına hil'atler geyürdi

Varub tekrār el öpüb ol dil-āver
Gene emriyle şāhuñ çekdi leşker

Tutub Belhuñ yolını sürdi gitdi
Kazā-yı nā-gehānī bigi yitdi

Bu cānibde gurūr içinde Hakan
Cihānı eylemiş zulmile vīrān

1570 Mogolıyla cihānı gāret itmiş
İl urmağı özine 'ādet itmiş

Felek hūrşidini saymazdı zerre
Gurūrından dimezdi bahre katre

62a Hisār idüb çerisi Belh şehrin
Horāsān mülkine saçmışdı zehrin

Didiler Sāyeye Behrām-ı çübīn
Saña geldi irişdi olma hod-bīn

İşitmezdi velī geh gāh öğürdi
Gurūrından gülüb gögsin döğürdi

1575 Yemeyen āherüñ muştın ‘ayāndur
Sanur yumrugını bir bozdogandur

Masāff-kerden-i Behrām bā-Sāye Hān

Meger bir subh kim bu kursa-i zer
Cihān sahnını kılmışdı münevver

Geyüb zerrīn zırılılar halk-ı leşker
Kamusı başına almışdı migfer

Çü saymışdı çerīsin zengbāruñ
Tagıtmışdı sevādın rüzgāruñ

Feleklerde eger olmayidi ceng
Görünmezdi semāda kan bigi reng

1580 Çü hakana yakīn vardukda Behrām
Didi kavmine konuñ eyleñ ārām

Çü leşker kondı yokladı çerīsin
Araşdurdı ilerūsin gerūsin

62b Yaraklarını halkınuñ yorındı
Kamu yitiklerini heb arandı

Çü leşker hālını gördi tamāmet
Gene kavmine kıldı istikāmet

Didi ey Hürmüzün nānın yiyenler
Binüb atına kaftānın giyenler

1585 Bugün gayret demidür erlük eyleñ
Gelüb serden geçüñ serverlük eyleñ

Benüm dahı bugün yoldaşlarumsuz
Kamu yârenlerüm yoldaşlarumsuz

Kamuñuzdan ilerü ben varayın
Varub sizden öñürdü baş vireyin

Nişân urmaga togru tîr olalum
Dil ü cāndan sizüñle bir olalum

Bitüb birlige yüz döndürmeyevüz
Yüzine düşmenüñ bir bir vuravuz

1590 Anuñ havf eylemeñ nerr ü ferinden
Ne gam kassāba koyun kesretinden

Çü leşkerde oniki biñ ‘adeddür
Eger zāyid gelürse bî-mededdür

Husūsā [kim] bular heb cimrilerdür
Kamu ac u harāmī ugrulardur

63a Harāmīler ‘aceb serden geçe mi
Ya merd olan harāmīden kaçā mı

Eger yüz biñ ise sürüsi kāzuñ
Yeter tagıtmaga birisi bāzuñ

1595 Gelüñ bāzūñuza kuvvet getirüñ
İçüñüzde olan za’fı götürüñ

Savaş eyleyelüm fırsat bizümdür
Hudā ‘avni-y-ile nusret bizümdür

Alayıyla baña koñ Sāye Hānı
Ya baş alam ya terk idem bu cānı

Bu sözleri diyüb kıldı nasīhat
Kamu gösterdiler kavline ragbet

Tamām etdi çü her tedbîr ü rāyı
Hemān ol demde bağladı alayı

1600 Vekārile gidüb Behrām-ı bī-bāk
Kavī kalbini kıldı korkudan pāk

Alayını düzetti cümle saf saf
Kamu sefile kūsa urdılar kef

Bes emr itdi döğüldikūs-ı harbī
Yüridi Sāye Han üstine darbı

Yaragile çerī halkı bezendi
Bahārile cihān san kim tonandı

63b Şebīh oldı çerī nakş-ı nigāra
Siper gül-zāra nīze lāle-zāra

1605 Çiçekler bigi yüz renge boyandı
‘Alemler tāk-ı zer geydi tonandı

Çü Behrāmuñ gelişin gördi hakan
Didi ser-leşkerine kıldı fermān

Ki Behrāmı tutuñ baña getürüñ
Diri gelmezise başın getürüñ

İki leşker savaş idüb uruşdı
Sanasın iki tagidi tokuşdı

Çerī deryā bigi kaydadı taşdı
Hurüş eyledi mevci başdan aşdı

1610 Meger su vermege bāgına cānuñ
Revān olmışıdi ırmağı kanuñ

Nefir āvāzesi kūsūñ sadāsı
Kıyāmetler kopardı sūr-ı nāsī

Süheyli atlarıñ çarha tayandı
Sadāsı Zallarıñ göge boyandı

Yirinden yir kopub agmışdı göge
Ya yirden toz uçub konmışdı göge

Erişmişdi gubârı mihr ü mâha
Göğüñ rengi boyanmışdı siyâha

64a 1615 Kûsûf irüb bu tozdan âfitâbe
Husûf irmişdi rûy-ı mâh-tâbe

Hevâ toz bahrına olmuşdi gark
Kim olunmazdı gündüzden gece fark

Yüzerdi kelleler deryâ-yı kanda
Sanasın sîbidi âb-ı revânda

Yaturdı gövdeler kane bulaşmış
Çü yahnî nârdeng aşında pişmiş

Ya bostândur bozulmuş ya çakıl taş
Yığılmışdı kavun karpuz bigi baş

1620 Meger baş almak isterdi gönüller
Uzatmışdı anuñ-çün nîze eller

Ecel kassâbı-y-idi sanki şemşîr
İçerdi kanları olmazıdır sîr

Çü fassadidi tîr alurdu kanı
Velî ma'nîde kabz eylerdi câmı

Çü gürz-i âhenîn magz isteridi
Müdâmî kelleler hurd eyleridi

Arada hidmet eylerdi teberler
Keserdi başı togrardı cigerler

1625 Tene tuydurmayub nîşin tutub ter
Reg-i cândan alurdu kanı hançer

64b Ecel sâkîsi devr eylerdi ol gün
Ki her şahsa sunardı câm-ı pür-hûn

İçenler mest olub cândan geçerdi
Cihânı terk idüb serden çıkardı

Savaş eylerdi Behrām-ı dil-āver
Keserdi bir kılıc salsa niçe ser

San aç kurdidi tūş olub sürüye
Tagıdurdı ilerüye gerüye

1630 Kıtālinden katı korkarlaridi
Sadāsından kaçub ürkerleridi

Eger Elburza gürzi erse nā-gāh
Anuñ darbıyla kūh olurdu çün kāh

Süñüsüyle ne kalbe kim giderdi
Açardı yirini meydān iderdi

Anuñ yir yarulurdu na'resinden
Kaçardı şır-i ner kümrenmesinden

Sadāsıyla kılub mürde diriyi
Kuru savtile sardı bir çerīyi

1635 Kılub Tātāri bu resme rezmi
Yimedi içmedi terk itdi bezmi

Gice gündüz komadı yire başı
Pey-ā-pey üç gün eyledi savaşı

65a **Küşten-i Behrām Sāye Hān-rā**

Çü kavmini kamu bilmişdi Behrām
İçinden biñ kişi almışdı Behrām

Kim anuñ her biri biñe deperdi
Felek təcını başından kabardı

Kenārından ırılmazlardı anuñ
Ururlardı alayın Sāye Hanuñ

1640 Üçinci gün sabāhile bozub kol
Bulurlar Sāye Han alayına ol

Çü Sāye gördi Behrāmı idüb ‘ār
Atın depdi mukābil turdı nā-çār

Didi bu it yamān urdı özini
Niçün kayturmagay bizden yüzini

Hemān ol dem çalındı oka yāye
Ele aldı kemān u tiri Sāye

Kirīşinde kodı bir agulı tır
Ki tokunsa yedi çarhı ide bir

1645 Anı Behrāma togru çekdi atdı
Garīmini nişān idüb gözetdi

Anı bir bāzī-y-ile savdı Çübīn
Oyun ehli-y-idi gösterdi āyīn

65b Bes andan soñra Behrām-ı cihān-gır
Ele aldı kemānı-y-ile bir tır

Çeküb yāyını boynını uzatdı
Gözetdi Sāyenüñ gögsin uz atdı

Siper kıldı aña Sāye mukābil
Kazā-y-idi siper olmadı hāyil

1650 Siper yaprakca turmadı o tīre
Tokundukda çü Sāye düşdi yire

Gözin yumdı bu dünyā kişverinden
Halās oldı cihān şūr u şerinden

Anuñ da defterin dürdi zamāne
Sanasın gelmemişidi cihāne

Bu dehr-i bī-vefā bir gürbedür pīr
Gene togurdugını ‘ākıbet yir

Budur devr-i zamānun işi güci
Kimi togurdı-y-ise yir soñ ucu

1655 Sehâvetde hemîn küdek gibidir
Virür dahı gene alur unıdur

Buña magrūr olub aldanma zinhār
Cihan olmuş degüldür kimseye yār

Bunuñ ‘ahd u vefāsına tayanma
Yalancıdur buña hergiz inanma

66a Çü Sāye rahtı devşürdi cihandan
Kodı mülkini geçdi hānmāndan

Düşince Sāye Han sındı çerīsi
Bilinmedi ölüsinden dirisi

1660 Ten-i bī-cān ‘aceb bir dem tura mı
Ya bir yırde turursa iş göre mi

Ecel bigi irişüb bād-ı sarsar
Kaçub tagıldılar ol demde leşker

Bu deryā leşkerüñ telh oldı hālī
Koyuben gitdiler esbābı mālī

Düşüb ol sankunuñ ardına Behrām
Niçe günler kovub virmedi ārām

Kaçanlara komadı bir sığıncağ
Kimin kırdı kimin eyledi tutsağ

1665 Tamām idüb savaşı döndi Behrām
Gene uğraş yirinde kıldı ārām

Çü bu yolda öküş çekmişdi renci
Getürdiler buyurdı māl u genci

Kumaş u sīm ü zer cevher dirildi
Gelüb öninde taglarca yığıldı

Ne kim varise mālūñ kısmı haddsüz
Eger sāmī eger nātık ‘adedsüz

66b

Araşdurub yaramazın eyüsin
Getürdiler huzūrına kamusın

1670 Bes andan soñra tutsakları gördi
Kamunuñ hālını aslıyla sordı

Bilindi kim biri han oğlıymiş
Bu tutsaklar içinde bileymiş

Egerçi şirimiş düşmiş tuzaga
N'ola şebbazise tutulmuş aga

Safā sürdi bu fethi gördi Behrām
Ki dünyāda kazandı bir ulu nām

Firistāden-i Behrām püser-i Sāye han-rā be-Hürmüz

Çü Behrāma bu feth oldı müyesser
Hudā bu devleti kıldı musahhar

1675 İrişdürdi nefisini kumaşuñ
Dahı hūbını kuluñ karavaşuñ

Dür ü yākūt u la'l ü sīmīle zer
Dıraht-i 'ūdīle miskīle 'anber

Bulardan niçe yük itdürdi hāzır
Dahı at u deve aksāmı vāfir

Düzüb bunları asliyle müretteb
Dahı tutsaklaruñ uluların heb

67a

Dahı ne buldısa māl u hazīne
Yazub virdi kamusın bir emīne

1680 Ulaşdursun diyu ol bār-gāha
Bile gönderdi han oğlını şāha

Beşāret-nāmeler yazub dil-āver
Şehe bildürdi fethini ser-ā-ser

İşitdükde Medāyin pādīşāhı
Sürürından göge atdı külāhı

Buyurdı şeh tonandı il u şehri
Bu fethile müzeyyen kıldı dehri

Ferah geldi zemīnile zamāne
Beşāret-nāmeler gitdi cihāne

1685 ‘Acebdür anesi şāh-ı cihānuñ
Meger kızkardeşiymiş Sāye Hanuñ

Egerçi zāhirā olurdu handān
Anası-y-çün velī olmışdı giryān

Sınuk göñlini gözlerdi ananuñ
Hem oğlını göricek Sāye Hanuñ

Yürekden cüş idüb ‘ırk-ı karābet
Şehe gösterdi biñ dürlü melālet

Velī han oğlına ‘izzetler itdi
Hezār ikrāmile hurmetler itdi

67b 1690 Diyarına gene gönderdi āhir
‘Atā kıldı ‘adedsüz genc-i vāfir

Bes andan soñra dīvān eyledi şāh
Bu fethiçün bezendi tāk u der-gāh

Ne gönderdise Behrām-ı dil-āver
Çekildi şeh huzūrına ser-ā-ser

Çü şāhuñ kevkeb-i ikbāli togdı
Biraz Behrāmı halk içinde öğdi

Meger varidi şāhuñ bir vezīri
Ki yogidi habāsetde nazīri

1695 Degüldi hāturu Behrāma māyil
Hasūdāne düzetdi bend-i müşkil

Didi şāhā anuñ gönderdiginüñ
Degül biñde biri ol alduginun

Şehe kıldı eser bu kavı-i mekkār
Ki tammā' idi gaddār u sitem-kār

Dahı han oğlu da gamz itmişidi
İçinden niçe remz[i] dimişidi

Vezīr ıgvāsile gaddār u bed-hū
Ocagina eliyle koydı çok su

1700 Kazā getürdi başına diliyle
Teber urdı ayagina eliyle

68a Dem olur kim özi düşünde aglar
Öñin añlamayan soñını tañlar

'İtāb-nāme nişişten-i Hürmüz be-Behrām ez-ser-i gazab

Buyurdı cehlile ol pür-hacālet
Ki Behrāma kılalar bir hakāret

Aña yazdurdı bir hışmile nāme
K'anı kıldı melāmet hās u 'āme

Bile gönderdi bir 'avret libāsın
Didi geysün kosun erlük hevāsın

1705 Dahı gönderdi bir çıkırık o nādān
Didi egirsün otursun çü nisvān

Çü hāyindür anuñ budur cezāsı
Budur katumda hāyinler sezāsı

Bu cānibde velī Behrām-ı dil-şād
Huzūrile oturmuş gamdan āzād

Yetişdi nā-gehān ol nāme-i şüm
Kamu mefhūmı oldu aña ma'lūm

Bilürdi Hürmüzüñ tab'ını key hām
Anuñ 'ayb itmedi fi'lini Behrām

1710 Geyüb zenler libāsını oturdı
Öñine çıkrığı dahı getürdi

68b Hemān ol demde dīvān itdi Behrām
Gelüb gördiler anı hāsile ‘ām

Bu hayretten kamusı oldı hāmūş
Ciger kanı yürekden eyledi cūş

Didi itmiş bize Hürmüz ‘atālar
Ne hoş kılmış bu ihsāna cezālar

Bize bu hizmetiçün kılub ikrām
Gene şāhāne hil’at kılmış in’ām

1715 Tahayyürden kimesne tñmadı hīc
Kamusı kıldılar başlarını pīc

Kimi agladı kimi kıldı zārı
Ta’accüb kıldılar bu resme kārı

Didiler ‘ākil u dānāsın ey şah
Ne lāzım saña göstermek bize rāh

Size bu hidmetüñ pā-dāşı bu_ola
Kıyās eyleñ bize in’āmı n’ola

Didi sizüñleyiz her hālile biz
Size yārız ne fikr eylerseñüz siz

1720 Kişi bundan hatādur eylük ummak
Gerekmez bāz olan murdāre konmak

Bu ‘ālemlü kişi şehlük başarmaz
Dıraht-i devleti hergiz yeşermez

69a Bu baht işinde ‘ākiller zebūndur
Anı cāhil başarmaz çünki dūndur

Umūr-ı saltanat dānālaruñdur
Bunuñdur key dil-i bīnālaruñdur

Olur devlet mukârin ‘akla dâyim
Sa’âdet olmaya mecnûnda kâyim

1725 Bu bî-’aklı aradan götürelüm
Bunuñ yirine oğlın getürelüm

Kemâl ehli yigitdür şimdi Pervîz
Anı şâh etmege eyleyelüm hîz

Didiler cümlesi fermân senüñdür
Fedâdur ten yoluñda cân senüñdür

Mutî’uz emrüñe her ne edersen
Senüñle giderüz kande gidersen

‘Âsî-şoden-i Behrâm be-Hürmüz ve ‘âciz-keşten-i Hürmüz der-kâr-ı ü

Bes andan soñra Behrâm-ı cihân-dâr
Hemân itdi şehe ‘isyânın izhâr

1730 ‘Adâvet yolını çün tutdı Behrâm
Anuñ tedbîrine gösterdi ikdâm

Horāsânı tutub şâh oldı mülke
Anuñ adına oldı hutbe sikke

69b Bunı Hürmüz işidüb düşdi rence
Kara bahtına başladı ilence

Bu endîşe kılub gönlin perîşân
Hatâsını bilüb oldı peşîmân

‘Acem kavmi dimişdür bu denî bûd
Nedâmet ide mi şimden-geru sûd

1735 Niçe def’a çeri saldı aña şâh
Velî Hürmüz çerisi sındı her gâh

Şehüñ gitmişdi şânından sa’âdet
Siyeh bahtına irmişdi nuhüset

Çü yüz tutmuşidi Behrāma devlet
İşi rif'at bulub bağladı şevket

Çü tedbīrin muvāfık buldı bahta
Aña magrūr olub kasd etdi tahta

Hal'-kerden-i Ümerā-yı 'Acem Hürmüz-rā ez-taht ve nā-bīnā-kerden-i o

Çü Kısra tahtına kasd etdi Behrām
Şehi öldürmege eyledi ikdām

1740 Aña halk-ı Medāyin uymadılar
Anuñ şāh olmasın götürmediler

Zarūrī bir yire cem' oldı begler
Tanışdılar bu ahvāli ser-ā-ser

70a Didiler gitdi Hürmüzden salābet
Bu zālimden yüzün döndürdi devlet

Bunuñ zulmı ucından oğlu mazlūm
Dede yurdından olur bigi mahrūm

Bunuñ zulmı añadur her cihetden
Ki sürmişdür anı bu memleketden

1745 Öz oğlına kılan bu resme zecri
Dege mi hīc anun bir şahsa hayrı

Eger nā-gāh irerse tahta Behrām
Bizi cebri kılıser hükmüne rām

Savāb oldur ki biz anı idevüz
Bu bed-bahtı aradan götürevüz

Kamu tedbirimüz vara yirine
Dikevüz Husrevi Hürmüz yirine

Bu vechile halel gelmeye bahta
Kolayına kişi geçmeye tahta

1750 Bes andan soñra bir gice o begler
Galiv eylediler şâh üzre yekser

Yüridiler sarây-ı şâha çün seyl
Tutub şâhuñ gözine çekdiler mîl

Mecâli yogidi k'ide tekellüm
Çü bî-rahmidi bulmadı terahhum

70b İyü yavuz bulur neylerse âdem
Bu resmile gelübdür hâl-i 'âlem

Çün itdiler bu fi'l-i şūma ikdām
Bu hâli kıldılar Pervîze i'lām

1755 Hemân-dem yazdılar Pervîze nâme
Ki kan agladı her harfinde hâme

Didiler kim yitiş tahta kılub hîz
Revân gönderdiler bir peykile tîz

Nişesten-i Husrev be-pâdişâhî

Çü bildi Hürmüzüñ hâlini Pervîz
Hemân 'azm itdi tahta irmege tîz

Didi gerçi bu fikri dimek olmaz
Velî kişver de elden gitmek olmaz

Suvâr olub revân ol demde şeh-zâd
Medâyin tahtına irişdi çün bād

1760 Geçüb tahtına kıldı 'adl ü dâdı
Re'âyâ buldılar andan murâdı

Kemâl-i 'adlile yabdı cihânı
Ki dendi aña Nüşîrvân-ı sâni

71a Egerçi tahtını kıldı musahhar
Vilâyet emrine oldı mukarrer

Velikin 'ākıbet kār eyledi 'ışk
Gözine 'ālemi tār eyledi 'ışk

Çü kördi hātırı teşvīşe düşdi
Bu sevdādan şikār u 'ayşa düşdi

1765 Şehidi zāhir egerçi bu meh-ten
Gulām-ı 'aşkidi līkin gönülden

Sorardı hāl-i Şīrinden müdāmī
Anuñ zikri-y-idi dilde kelāmı

Haber virürleridi hey'etini
Meh-i tábāna beñzer tal'atini

Ne vaz'ile bu yire geldigini
Gene yaylaga nice gitdigini

Bu yirde oluben göñli müşevveş
Binā itdüdüb anda kasr-ı dil-keş

1770 Niçe gün turduğun ol tag içinde
Sular değışdigin yaylag içinde

Şehi bulmayıcak zār olduğını
Şehüñ fikriyle bīmār olduğını

Gene geldüğini dil-dāre Şābūr
Anuñla gitdigin şādān-ı mesrūr

71b Ne kim gecdi-y-ise şükr ü şikāyet
Kamusın kıldılar şāha hikāyet

Velikin bīş-keş-i şāhiçün ol māh
Getürmişdi bir esb-i nīk u dil-hvāh

1775 Küheylānī vü tazī-[y-idi] Şeb-dīz
Geçer bād-ı seherden eylese hīz

Şehiçün sakladuk ol atı bunda
Eger gitdiyse kendü atı bunda

Buyurdu şeh getürdiler ol atı
Görince atını āh itdi katı

Didi dehrün benümle işi çokdur
Dil-i pür-derdümüñ teşvîşi çokdur

Te'accüb kıldı kim bu gerdiş-i dūn
Kılur merdumlaruñ hālin diğer gün

1780 Didi sabr idelüm bu işde nā-çār
Ki ter güller bitürür sabrile hār

Görelüm atını kendü yirine
Şebih bağlayalum lü'lü yirine

Olur Şeb-dīze hem-dem irte gice
Velī gündüz yirin tuta mı gice

Düzetmişdi felek rengine rengi
Yirine la'l hoş görmişdi sengi

72a **Bāz āverden-i Şābūr Şīrīn-rā**

Nigārīni çün aldı gitdi Şābūr
Diyārına iletdi şād u mesrūr

1785 Tolub Ermen diyārı 'ayş u şādī
Gene buldı Mehīn Bānū murādı

Gene çeşm-i darīri buldı nūrı
Dil-i gam-gīninüñ geldi sürürü

Mehīn Bānū kılub Şābūra ihsān
'Atālar eyledi bī-hadd ü pāyān

O kişverde komadı rāyigānı
Kamu illerden aldı müjde-gānī

Kenīzān u perestārān u hvīşān
Kim olmuşlardı Şīrīnsüz perīşān

1790 Görüb Şirini hoş geldün didiler
Yire yüzler sürüb şükr eylediler

Ayagina nisâr idüb cihânı
Kamusı virdiler şükrâne cânı

Mehîn Bânü görüb ol dil-sitânı
Bayâğından yek itdi mihribânı

Aña göstermedi nev'-i şikâyet
Dile almadı mâziden hikâyet

72b Bilürdi kim cünündür bu cevânî
'Ayân oldı nigârinde nişânı

1795 Sezerdi kıssa-i Pervîz şâhı
Anuñ hâlini bilmişdi kemâhî

Nigârînüñ bilürdi gamlarından
Haber tuymışidi mahremlerinden

Mehîn Bânü kılub Şirine ta'zîm
Gene ol kızları eyledi teslîm

Gene başladı ol kızlarla 'ayşa
Gene idindi Şirîn 'ayşî pîşe

Gehî eylerdi taglarda şikârı
Kılurlardı teferrüc küh-sârı

1800 Ol âhü gözlüler şirâne idi
Kamu cünbüşleri merdâne idi

Şikâr eylerleridi bebr u şiri
Peleng olmuşdı anlaruñ esîri

Girîhten-i Husrev ez-Behrâm

Çü Behrâm-ı bahâdır oldı âgâh
Ki Pervîz oldı Hürmüz yirine şâh

Hevâ-yı saltanat zikrinde idi
Anuñ tedbîrile fikrinde idi

- 73a Tamām itmişdi Īrānı musahhar
Yıkub gelmişdi Tūrānı ser-ā-ser
- 1805 İlüñ şehden yüzün döndürmişidi
Nihānī nāmeler göndermişidi
- Dimişdi nāmede ol fitne-engīz
K’atasın kasdile öldürdi Pervīz
- Bu der-gehde yaraşmaz merd-i bī-hüş
Ne lāyıkdur ki şāh ola peder-küş
- Anuñ bir kimseye degmeye hayrı
Atasına kıyan n’eyleye gayrı
- Dahı uymuş-durur gavgā-yı ‘aşka
Serin virmiş-dürür sevdā-yı ‘aşka
- 1810 Aña Şīrīn cihānı telh idübdür
Anı sihrile dīvāne kılubdur
- Enīsidür müdāmī cām-ı bāde
Virübdür cām anuñ ‘aklını bāde
- Komaz bir dem elinden nüş-ı cāmı
Mey ü nāya satubdur neng ü nāmı
- Kamu gencin bağışlar çeng ü ‘ūda
Virür bir memleket bāng-ı sūrūda
- Bu hāletle kişi şehluk başarmaz
Anuñ bahtı güli hergiz yeşermez
- 73b 1815 Bu yigdür kim anı bend eyleyevüz
Aña bir bend ile pend eyleyevüz
- Civāndur ‘aşık u mecnūn u nādān
Gerek dīvāneye bendile zindān
- Ola kim bendile gele salāhe
Şebī-i bahtı ire rüz-ı felāhe

Degül maksüdumuz anı yitürmek
Murād oldı anı bel kim bitürmek

Ki tahta kâbiliyyet ide tahsîl
Bu bendile kıla nefsini tekml

1820 Bu telbîse uyub ehl-i Medâyin
Kamusu oldılar Pervîze hâyin

Çü gördi kendüye râm oldı kişver
Vilâyet emrine oldı musahhar

Bes andan soñra leşker düzdi Behrâm
Yavuz kasdile tahta sürdi Behrâm

Bunu Pervîz işidüb kaldı hayrân
Revân oldı gözinden seyl-i bārân

Velî ceng eylemege oldı mâyil
Diledi ola Behrâma mukâbil

1825 Kıtâl itmege gerçi kıldı niyyet
Anı h'âcesile tanışdı halvet

74a Didi Pervîze h'âce ey cihân-gîr
Saña şimdi gerekdür sabr u te'hîr

Senüñ hâlüñde var şimdi nuhüset
Tahammül kıl irince hayr sâ'at

Re'âyānuñ yüzi senden dönübdür
Vilâyet cümle Behrâma dönübdür

Çü hatm itdi kelâmın pîr-i dānā
Kabül eyledi Husrev dimedi lā

1830 Hemân ol dem turub göc etdi Pervîz
Gene Ermen yolına gitdi Pervîz

Medâyinden gidüb devşürdi rahtı
Kodı Behrâma mülk ü tâc u tahtı

Bulam diyu gene baht-ı hümâyün
Binüb Şeb-dîze kıldı ‘azm-i Gül-gün

Gidüb ta’cîlile şâh-ı yegâne
Özin yetürdi Āderbāycāne

Resīden-i Husrev be-Şīrīn

Buyurmuşdur cihān-dīde suhen-gūy
Şeh-i genc-i me’ārif menzelet-cūy

1835 Meger bir gün ki rüz olmuşdı handān
Sa’ādet yılduzu togmışdı tāban

74b Şitā serdi gidüb germidi bāzār
Bahār eyyāmı-y-idi vakt-i gül-zār

Meger ol günde Şīrīn sanki şehbāz
Şikār itmeklige itmişdi pervāz

Bilesince gene ol meh-likālar
Perī-peyker semen-ber dīl-rubālar

Bu āhūlar şikār içinde çün şīr
Ururlardı peleng [u] şīre şemşīr

1840 Kaparlardı kemendile nehengi
Ururlardı hadengile pelengi

Velī ol günde pür-şevkidi Şīrīn
Şikār içre yürürdi husrev-āyīn

Be-gāyet ol gün olmuşdı ferah-nāk
Dilerdi kim ideydi cāmesin çāk

Gece h’ābında görmişdi habībin
Gönül derdine bulmuşdı tabībin

Yogidi gönli cāmında tonukluk
Virürdi her nefes hayra tanukluk

1845 Belürmişdi aña hayruñ nişanı
Dil-i pâkinde yogidi gümānı

Bu hālile şikārı tolanurdu
Görenler anı dīvāne sanurdu

75a Perī-peykerler itdiler gümānı
Gene pervāz ider sandılar anı

Kamusı düşdiler havf u hayāle
Kamer sūretleri döndi hilāle

Velī Şirīn bulardan fārig u pāk
Şikār içre yürür pür-şevk u bī-bāk

1850 Bu cānibde şeh-i hūrşīd-tal'at
Feridūn-menzilet Cemşīd-rif'at

Bu gaddāruñ görüb nekbetlerini
Çeküb ol yüklerüñ zahmetlerini

Diyārı-ı Ermene irmişdi rāhı
Gene kurmuşdı anda bār-gāhı

Çü Husrev gördi kim atları yorgun
Karār eyledi ol menzilde ol gün

Velī gönli şikāre oldı tālib
Gene 'aşkıını kıldı 'akla gālib

1855 Belürdi şehde de vuslat nişanı
Sabā virdi saçından armaganı

Olub Şeb-dīzine ol dem suvāre
Şehen-şāh-ı cihān gitdi şikāre

Şikār üzre giderken şāh-ı ferruh
İrer bir yire kim Şirīn-i gül-ruh

75b Şikār eylerdi ol duhterleriyle
Güneş sūretlü meh-peykerleriyle

Görür Husrev ki bir şîrîn-şemâyl
Olub sayd-ı gazâle gönli mâyl

1860 Düşüb bir âhû ardınca yügürdür
Biner bir ata kim bâdı öñürdür

Güneş görse yüzi ayın yaşınur
Cihana ni'met-i hüsnî taşınur

Şikâr eyler gözi âhûsı şîri
Peleng olur hadenginüñ esîri

Nigârîne olub Husrev mukâbil
Nazar kıldukca olur 'aklı zâyil

(51b) Gidüb 'aklı şaşurdu varmagını
Bu hayretten ısırdu barmagını

(52a) **Dîden-i Husrev Şîrîn-râ ve mükâleme
kerden bâ-o**

1865 Çü gördi yârinüñ dîdârını şâh
Yire sürdü yüzini eyledi âh

Nigârîni görünce 'aklı şaşdı
Ögi yayıldı şâhuñ yire düşdi

Ne âhûdur ki şîr efgendesidür
Ne mâh olur ki şehler bendesidür

Ögin derdi gözini açdı Pervîz
Görür cânlar yakan ol âteş-i tîz

Çerâg olub yanar karşuda turmuş
Ya Tûr üzre tecellî nûrı turmuş

1870 Görür Şîrîn de bir şâh-ı civân-baht
Güneş-tal'at melek-sîmâ felek-taht

Yüzinde Yûsufuñ hüsnî musavver
Ruhı âyînesi câm-ı Sikender

Gözidür fitnessi āhir zamānuñ
Anuñ sihidür aşıbü cihānuñ

Biri birini görüb iki fettān
Kalurlar bir zamān bī-hūş u hayrān

İki dil-ber biri birine ‘āşık
İki ‘Azrādur olmuşlar çü Vāmık

76a 1875 İki ‘āşık iki ma’şūk-ı zībā
Biri biri meyinden mest ü şeydā

İki oku urub dest-i kemāne
Biri birine kılmışlar nişāne

Biri tācile tonatmış serini
Biri tārāca virmiş kişverini

Biri müşkīn kemend itmişdi sāye
Biri gün farkına salmışdı sāye

İki cānan unutdılar cihānı
Yakın oldu ki virelerdi cānı

1880 Şu deñlü turdılar bī-hūş iki yā
Biribirin deñeyüb kaldılar zār

Aña dek tutdılar anda sebātı
K’akıtdı gözleri Nīl ü Fūrātı

Ne Şīrīnden gözini ırdı Pervīz
Ne Gül-gūnuñ özin şaşurdu Şeb-dīz

Biraz devşürdi Şīrīn kendözini
Deñedi bir dahı şāhuñ yüzini

Didi bu āfet ol şehdür mu’ayyen
Ki görmışdüm cemālin çeşmede ben

1885 Hem atıdur hakīkat ‘ayn-ı Şeb-dīz
Budur bildüm muhakkak Şāh Pervīz

76b

Şehüñ didârını gördi ganîmet
Hazer kıldı ki gide gine fırsat

Bu fikrile revân atından indi
Şehüñ öpüb elini gine bindi

Şehen-şâh da hakîkat bildi anı
Ol âteşdür bu kim yakmışdı cânı

Bu esnâda yetişdi ol perîler
Kamusı ‘ayb u noxsândan berîler

1890 Sorar bu kızlaruñ birine Pervîz
Ne bircik mâhdur bu şâh-ı gül-rîz

Nazîri yok beşerde bu melek mi
Zemîn üzre ‘aceb mihr-i felek mi

Didi şeh-zâdedür Şîrîndür adı
Velî yokdur bunuñ şekerde tadı

Çü Şîrîn adını güş itdi Pervîz
Gene kendü özinden gitdi Pervîz

Hemân atından ol dem indi yire
Yüzün dil-dâr öginde sürdi yire

1895 İnüb Şîrîn dahı vardı sücûda
Yetişdüirdi özin terk-i vücûda

İki şâhuñ gelüb halkı derildi
İki cânibde âdemler yığıldı

77a

Şehüñ çâkerleri bir kolda turdı
Melâyik leşkeri bir yolda turdı

İki şâhı görenler kaldı hayrân
Ki sanmışlardı Belkîs ü Süleymân

Gören fark eylemezdi birbirinden
Seçilmezdi şeh-en-şeh dil-berinden

1900 İlerü yürüyüb ŞİRİN-i gül-ruh
Şehen-şāha didi ey şāh-ı ferruh

Bu çarh-ı ‘āliden ā’li serīrūñ
Hezār ola benüm bigi fakīrūñ

Süleymān-ı zamānsın heft kişver
Senūñ fermānuña cümle musahhar

Egerçi şāhısın devr-i zamānuñ
Mutī’uñdur kamu halkı cihānuñ

Velikin umaram lutfuñdan ey han
Ki tobrakdan beni kaldura sultān

1905 Eger yogise ‘özrile bahāne
Bu ārāye yakīndür bende-hane

Kadem rencīde kılsa n’ola sultān
Tulū’ itse şeref burcında tābān

Bizi kılsa müşerref hāk-i pāyi
Anuñla gözümüz bulsa cilāyı

77b Çü gūş eyledi şeh ŞİRİN sözini
Sürürıñdan yire sürdi yüzini

Didi ey bāg-ı cānuñ tāze servi
İrem gül-zāruñ zībā tezervi

1910 Ne haddümdür benüm mihmānuñ olmak
Yeter şehlük baña der-bānuñ olmak

Benüm cānum benüm cānum senüñdür
Kamu peydā vü pinhānum senüñdür

Anı fikr itme kim mihmān ‘āmuz
Kabül eyleriseñ derde gulāmuz

Bu sözi işidüb şād oldı ŞİRİN
Gene şāha du’alar kıldı ŞİRİN

Mehîn Bânūya âdem salub ol mâh
Didi mülki müşerref eyledi şâh

1915 Revân eyledi peykin bār-gâha
Şehüñ geldüğünü bildürdi mâha

Çü bildi şâhun ikbâlini Bânū
Şeh istikbâline çıkdı kıvanu

Buluşub Husreve çok ‘izzet itdi
Bayagıdan dahı yek hurmet itdi

Gene kondurdi bir ‘âlî sarāya
Ki rif’atde yetişürdi semāya

78a Gene gönderdi envā’-ı ne’amdan
Gene toyladı Pervîzi keremden

1920 Şu deñlü pîş-keş gönderdi hadsüz
Kumaşile cevâhirden ‘adedsüz

Konadı zerrece hürmetde eksük
Dakıka kalmadı hidmetde eksük

Velî maksūdını şāhuñ bilürdi
Dimezdi sırrını pinhân kılurdi

Ekinci dānesin kim eyleye pāk
Biter ol dāne toprakdan gene pāk

Çü pākîze güherdür merdüm-i pāk
Anı âlūde kılmaz dāmen-i hāk

1925 Çü Bânū gevher-i pākidi kânda
Zarūrî gevherin saklardı cânda

Bilürdi şâh u Şîrîn ‘âlemini
Çekerdı ‘âlem-i ‘aşkuñ gamını

Hazer kılurdi kim ol iki dil-keş
Ola birbirine hāşāk u âteş

Nigārīnden cudā olmazdı Bānū
Sanurdı hayrını Şīrīne sanu

Didi aña [ki] ey ferzāne ferzend
Ki sensin cümle hūbāna hudāvend

78b 1930 Senüñ bir nāzuña biñ hūrī-yi ‘īn
Degür bir tār-ı müyuñ Çīn u Māçīn

Sa’ādetdür sehī kaddüñe sāye
Vücūduñdur salāh u hayre māye

Dahı nev-zādesisin bu zamānuñ
Sınamadun bed u nīkin cihānuñ

Sen ol gencīne-i pürsün mukaffel
Sakın düzd-i harāmī urmasın el

Virür kalbüm şehādet şimdi bu şīr
Senüñ sayduñ-çün eyler rāy-ı tedbīr

1935 Senüñ hod gözleriñ āhūsı çün şīr
Urur bebr u pelenge tīr u şemşīr

Şikībini görüb ol nev-civānuñ
Firībine sakın aldanma anuñ

Anuñ maksūdı vasluñdur cihānda
Senüñ ‘aşkuñ getürdi anı bunda

Visālūñdür garaz ol nev-civāne
Kalanımı idinmişdür bahāne

Budur havfum döküb şīrīn zebānı
Yeye şehd-i visālūñ rāygānī

1940 Süre zevkuñ çü senden bula vāye
Düşüre gönlini gayrı hevāye

79a Seni gül bigi bir kez kohulaya
Gene elden bıraga tutamaya

Sarâyında işitdüm varimiş çok
Perî-peyker güzeller onbiñ artuk

Bu dil-berlerden eyleyen ferâgat
Senüñle niçesi ide kanâ'at

Velî irürmeyicek vasluña el
Okur 'aşkuñ kitâbını mutavvel

1945 Seni âyînile isteye benden
Visâlüñ iltimâs eyleye benden

Ara yirde kılına 'akd-i şer'î
Kamu erkân ola aslıyla mer'î

Ulu toy eyleyüb seni virevüz
Murâduñ neyse aslıyla görevüz

Eger şâhise Husrev biz de şâhız
Ebâe'n-ced şeh-i 'âlem-penâhız

Ruh-ı Pervîzise çün şem'-i handân
Cemâlüñdür senüñ hürşîd-i tâbân

1950 Er oldur kim koya nefsi hevâsın
Kabül eyleye Ma'bûduñ rızâsın

Şol er kim nefsi yolına giderdür
Erenler didiler zenden beterdür

79b Gül ü reyhân ile hoş bû tamarlar
Kohulayub beyâbâne atarlar

Niçe meylar ki zevkile içerler
Velîkin cur'asın yire saçarlar

(91b) Seni men' itmezem şeh kapusından
Ayırmazam gulâmı tapusından

1955 Ne vaktin hâtıruñ olursa git var
Velî burasını yâd itme zinhâr

Eger bulmak dilerseñ ser-firāzī
İdin pīşe hemīşe pāk-bāzī

Ki ‘aşk işi cihānda pāklükdür
Ferāg-ı kalbile bī-bāklükdür

Bu güftarı çü Şīrīn eyledi gūş
Safāsından yüregi eyledi cūş

Nasīhat dūrleriyle oluben pür
Kulagina takındı sanasın dūr

1960 Şu kim Bānū şehūñ gönlinde idi
Bunuñ da hātırı hem öyle idi

Bu ‘ahd üstine Şīrīn içdi sevgend
Be-nām-ı pāk-i Kayyūm-i Hudāvend

Eger ‘aşkı mükedder kılrsa hālüm
Kabūl itmeyem olmazsa helālüm

İşidüb andını Bānū inandı
Dil ü cānile ‘ahdine tayandı

Rızā viridi ki Pervīzile geh gāh
Vara meydān u köşke ola hem-rāh

80a 1965 Velī şu şartile k’olmaya tenhā
Ne dinilse dinile āşikārā

Meger bir subh kim hūrşīd-i haver
Yire virmişdi nūrı zīb u zīver

O yetmiş kız ki her birisi anuñ
Sanasın māh-tābıydı cihānuñ

Derildiler gelüb Şīrīn katına
Kamu bil bagladılar hidmetine

Ne kızlar her biri mānend-i Rustem
Gazāluñ kanın içerler çü zaygam

1970 Eger bunlar kılaydı ‘azm-i meydân
Ururlardı felek topına çevgân

Kamusı takınub serv üzre terkeş
Ururlardı cihâna tîr-i âteş

Ara yirden getirüb her hicâbı
Giderdiler kamu yüzden nikâbı

Derildiler gene Şîrîn katına
Göneldiler_kamu şeh hazretine

Nigârîne turub şeh karşı geldi
Hezâr ikrâmile yanına aldı

1975 Görüb bu bütleri şeh cümle dil-bend
Dil ü cândan olurdu ârzü-mend

**Nişesten-i Husrev be-tāk-ı Kısra ve
şeniden-i vefāt-ı Behrām**

Meger bir subh kim bu mihr-i rüşen
Tonatmışdı cihânı hem-çü gül-şen

Cihanı ser-be-ser tutmuşdı nûrı
Zamānuñ gönli bulmuşdı sürürü

Güneş bigi virüb āfāka pertev
Oturmuşdı ‘Acem tahtında Husrev

Gelüb dīvānına cümle ekābir
Selātın-i cihān olmuşdı hāzır

1980 Oturmuşdı gelüb karşıda begler
Tururdu kapuda kullar nökerler

Bu der-gehde turan begler ne kim var
Kamu hāmüşidi san nakş-ı dīvār

Bu esnāda gelüb bir peyk-i çālāk
Şehe karşı yüzini kıldı pür-hāk

Didi şāhā hemīşe şād-mān ol
Tutub yir yüzini sāhib-kırān ol

92a Muzaffersin olub ‘ömrüñ ziyāde
Olasun dāyimā ‘ayş u safāda

1985 Tamām idüb işini devr-i eyyām
Cihāndan rahtını devşürdi Behrām

Çü devri ‘ömrinüñ encāma yetdi
Koyub çübını çöpān bigi gitdi

Bu der-gehden çü merdüddı mey-i şūm
Dirīgile cihāndan gitdi mahrūm

Bu güftarı işitdükde şehen-şah
Melül olub gönülde eyledi āh

Didi bugün āña oldıysa bu kār
Bize dahı olur yarın bu nā-çār

1990 Bu çarh-ı siflenüñ yokdur temīzi
Zelīl eyler soñunda her ‘azīzi

Eger Çübīn cihāndan dermese raht
Degür miydi ‘aceb Pervīze bu taht

Gülerken yüzine anuñ bu devrān
Süleymānam diyu söylerdi yalan

Çü döndürdi yüzini devlet andan
Yumuben gözlerin gitdi cihāndan

Kanı ol urduğı lāfile da’vī
Bu sūretten görünmez şimdi ma’nī

92b 1995 Arayu isteyü buldı getürdi
Nigārın kasrına anı yetürdi

Nigārīn perde asdurdı araya
Aña kürsī konuldu taşraya

Geçüben kürsîde oturdu Ferhâd
Karâr itdi sanasın küh-ı pülâd

O perdeyle çün olmamışdı hem-râz
Didi bu perdeden ne çıka âvâz

Anı bilmezdi kim perde açub baş
Kılaydı kendüyi ‘âlemlere fâş

**Mükâleme-kerden-i Şîrîn bâ-Ferhâd
der-bâr cüy-ı şîr**

2000 İçinden perdenüñ Şîrîn çü şehnâz
Şeker tengin açub gösterdi âvâz

Açıldı nâzile ol kufı-ı la’lîn
Karuşdurdı nebât u kande şîrîn

Sözi-y-ile kılurdu hanı bende
Olurdu murdeler lafzıyla zinde

Şeker güftâridi her kavli şîrîn
Dimişlerdi anuñ-çün aña Şîrîn

Şeker tengin ne yirde kim açardı
İşiden kişi kendüden geçerdı

93a 2005 İşidince sözini güş-ı Ferhâd
Hemân ol dem düşürdi cânê feryâd

Revân oldı başından su bigi hüş
Özini ol zamân kıldı ferâmüş

Sataşdı âteşe yandı yakıldı
Figân eyleyü kürsîden yıkıldı

Sanasın kühidi olmuşdı perrân
Yaturdu bîd-veş endâmı lertzân

Çü gördi nâzenin ol bî-nişânın
Yakın oldı ki teslîm ide cânın

2010 Çün olmuşdı kelāmından figende
Gene kıldı söziyle anı zinde

Didi Ferhāda Şirīn ey hüner-ver
Çü mūmimiş elūnde seng-i mermer

Sever şiri benüm gayet mizācum
Kamu zahmetlere oldur ‘ilācum

Makāmumdur velī pür-seng-i hāre
Gelüb gele yetişmez bu diyāre

Bu ma’niden çekerven şire killet
Çeker çöpānlarum da niçe zahmet

2015 Murād oldur ki bir tedbīr idesin
Kesüb bu taşu cūy-ı şir idesin

93b Sagalar dökeler olmaya te’hīr
Aka āb-ı revān bigi gele şir

Bu san’atda seni māhir didiler
Kemāle işe kādir didiler

Kamu san’atlarıñ bu yolda harc it
Ne varise kemālūñ bunda derc it

Bu maksūda kılursañ bizi vāsıl
Senūñ dahı murāduñ ola hāsıl

2020 Sözüne gerçi kim degmişdi gūşu
İşitmezdi velī yogidi hūşu

Sözini işidür bigi tururdu
Gehī ‘aklı giderdi otururdu

Cevābında nigāruñ oldu hāmūş
Vücūdını kamu kıldı ferāmūş

Dilinden gelmedi hergiz ‘ibāret
Hemīn itdi eli-y-ile işāret

Turugeldi yirinden taşra çıkdı
Ögini devşürüb dört yañe bakdı

2025 Varub âdemlerinden sordı hâli
Didi n'oldı bu güftaruñ me'âli

Didiler neyse maksûdını mâhuñ
Aña bildürdiler emrini şahuñ

94a Haber-dâr oldı buyrukdan çü Ferhâd
Yüridi şevkile ol taga çün bād

Çü mâhuñ göñlini bilmişdi nâzük
Şuru' itdi ol işe cüst ü çâbük

Ele alub külügin eyledi hîz
Hemân gösterdiler ol mevzi'i tîz

2030 İşe başlayub urdı tîşe senge
Ser-âgâz eyledi sengile cenge

İki kat taş döşedi kesdi bir cüy
Ki sıgmazdı o taşlar derzine mûy

Gubârından cilâ virdi çü çeşme
Gelüb suym ucında düzdi çeşme

Düzetdi çeşmenüñ öñinde bir havz
Kenârına bu havzuñ döşedi ravz

Niçe dürlü temâşâ-y-ile tasvîr
O havz u çeşmede itmişdi tahrîr

2035 Cilâ virmişdi ol havza ser-â-ser
Ki utanurdı anı görseydi kevser

Kamu zûrın çü bâzûya getürdi
Bir ay olunca işini bitürdi

Tamâm oldı çü havz u çeşme vü cüy
Sürerlerdi görenler taşına rûy

94b Hünerler gösterüb bu işde üstād
Bu cūy u çeşmeyi itmişdi ābād

Ki ol cūya salınsa āb u yā şır
Gelürdi çeşmeye olmazdı tagyır

2040 Bes ol dem küh-ken kıldı işāret
İrürdiler nigārīne beşāret

İşitdükde anı şād oldı Şırın
Turugeldi yirinden ol nigārīn

Suvār olub yetişdi cūy [u] havza
İrişdürdi boy-ı servini ravza

Varub seyr itdi ol cūyı ser-ā-ser
Leb-i la'lini virdi kūha zīver

Revān oldı çü havza āb-ı hayvān
Susuzlukdan ölenler buldılar cān

2045 Begendi işin üstāduñ nigārīn
Didi cān u gönülden aña tahsīn

Çü gördi kevser ü huld-ı berīni
Didi Ferhada yüz biñ āferīni

Nazar kıldukca bu geldi dilinden
Ki bu gelmez Benī Ādem elinden

Kıgırdı katına Ferhādı halvet
Aña tekrimile çoğ itdi hürmet

95a Didi her işüñe tahsīn ü sābāş
Velī bizden ne ola aña pā-dāş

2050 Müheyyā idüben kılmuşdı hāzır
Getürdiler buyurdı çok cevāhir

Şu gevherler ki her biri bahāda
Degürdi genc-i Husrevden ziyāde

Buña göre niçe dürr ü güherler
Nisâr itdi yükile sîm ü zerler

Virüb bunları Ferhâde nigârîn
Niçe ‘özrile didi aña Şîrîn

Senüñ ecrüñ degüldür çünki makdûr
Velîkin tut bu deñlü müzdi ma’zûr

2055 Ki şimdi bizde de el tarlıgı var
Bizümle kılletüñ çok yârlıgı var

Eger yoldan giderse bu ‘avâ’ik
İdevüz hizmeti üstâda lâyık

Nigârînüñ sözi olunca âhir
İşini küh-ken itmişdi âhir

Nigârîçün idüb medh ü senâlar
Devâm-ı ‘ömrine kıldı du’âlar

Tokunmayub gözine la’l ü gevher
Huzûrında bu şî’ri itdi ezber

95b **Gazel-hvânden-i Ferhâd münâsib-i hâl**

fâ’ilâtün fâ’ilâtün fâ’ilâtün fâ’ilün

2060 *Katre-i eşküm nigâr için baña gevher yeter
Gözlerim hod sîm olubdur rûy-ı zerdüm zer yeter*

*Çıkdı çeşmümden cevâhir dîde-i hûn-bâruma
Tütüyâ idinmekiçün müşt-i hâk-i der yeter*

*Fârigam serv-i çemenden kâmetüm besdür baña
Gönlüme cân ravzasında gözlerüñ ‘abher yeter*

*N’eylerem sensüz gerekmez baña Mısrûñ kandını
Sen ki Şîrîn-i cihânsun sözlertüñ şekker yeter*

*N'eyleyem la'lüñ meyinden cur'a virmezseñ baña
Gözlerüm yaşı şarāb u kāsesi sāgar yeter*

Mesnevī

2065 Bes ol cevherleriñ mergüb olanın
Şehen-şehler katında hüb olanın

Dahı her nesneniñ buldı nefisin
Araşdurdı kamu hās u re'īsın

Nigārīne virüb minnetler itdi
Ayagınuñ tozında kodı gitdi

Kalanın kapuda yagmāya virdi
Eliyle başını gavgāya virdi

96a Kamu gencīneden yig gördi 'aşkı
Bu 'ālemden gidince sürdi 'aşkı

2070 Dahı meyl itmedi dārile bāga
Dil ucından delürdi düşdi taga

Sahrā-giriften-i Ferhād der-'aşk-ı Şirīn

Çü Ferhād oldı Şirīn mübtelāsı
Dülendi kalb-i cānında belāsı

Gam-ı Şirīnidi her demde kārı
'Azābile geçerdı rüzgārı

Harābidi gam-ı 'aşkile hāli
Yogidi sabr u ārāma mecālī

Aña āsān gelürdi müşkil-i 'aşk
Dilini garka virmişdi gil-i 'aşk

2075 Şarāb-ı 'aşkile olmışdı sekrān
Gezerdi tagda vahşī bigi 'uryān

Akardı rûz u şeb çeşmi bîñarı
Kılurdu ney bigi her demde zârî

İçi pür-hünidi çün gonce-i gül
İderdi süzile efgân çü bülbül

Ne derdinüñ arardı çâresi ne
Ne bir merhem bulurdu yâresine

96b Dökerdi kanile eşk-i revânı
Cihânı lâle-zâr itmişdi kanı

2080 Bu dünyānuñ nebāt u şehd ü şîrin
Aña telh eylemişdi ‘aşk-ı Şîrîn

Kamu derdin öziyle hâlleşürdi
Ne sözi varise hem söyleşürdi

Didi kendüye ey bende düşdüm
‘Aceb dāma tutuldum bende düşdüm

Dil ucından sataşdum bu belāya
Yürürken fārig ugradum kazāya

Esîr olduñ dil-i nā-mihribāna
Yüzün düşdüñ belā-yı nā-gehāna

2085 Bu dünyāyı saña zindān sen itdüñ
Elüñle hāneñi vîrān sen itdüñ

Çekersin rûz u şeb rencile mihnet
Gene senden yetişdi saña nekbet

Bu resme söylenüb sagu sagardı
Yaşı yagmurı turmazdı yagardı

Eridürdi içi yağın çü be-süz
Bir odidi yanardı gice gündüz

Egerçi zāhir eyüyidi hāli
Velî kılmışdı yolunda kemāli

97a 2090 Kamu ‘aşıklarun ser-defteriydi
Çü ‘aşkidi buhūr ol micmeriydi

Cihānı toldurub savt-ı nefiri
Diyār-ı ‘aşkuñ olmışdı emīri

Vücūdı şehriñi yıkmışdı renci
Harāb oldığı-çün bulmışdı genci

Enīs olmazdı insāndan kaçardı
Beyābānda vuhūşile geçerdı

Bilesince sekerdi kebke_ıricek
Segirdürdi bile āhū göricek

2095 Harīfidi anuñla cins-i hayvān
Yalınurdı aña kablān u arslan

Yolın seçmezdi ögin gözlemezdi
Beyābāndan yolu fark eylemezdi

Aña yeksānidi yir yüzi dübdüz
Uyumazdı gezerdi gice gündüz

‘Aceb derde giriftāridi Ferhād
Gam-ı Şirīn anı kılmışdı nā-şād

İçi derd ü elemeler tolmuşıdi
Çü filiken teni mūr olmuşıdi

2100 Kamu endāmını sükmüşdi Şirīn
Kemān idüb belin bükmişdi Şirīn

97b İrişüb ‘ömrinüñ günü zevāle
Teni dönmişdi bedriken hilāle

Velī toymazdı bu renc ü belāya
Gece gündüz çekerdı ibtilāya

Eger zahm ursalardı ih dimezdi
Bu ten renci-y-içün āh eylemezdi

İderdi derd-i cānile velī āh
Keserdi göklere āhı-y-ile rāh

2105 Elif kaddini ‘aşk itmişidi lām
Tuyurmazdı anuñ cismine ālām

Çıkarmazdı çü Şīrīni dilinden
Gidermezdi müdām adın dilinden

İdinmişdi hayālin gerçi hem-rāh
Velī görmek dahı isterdi geh gāh

Diyārını dem-ā-dem yürinürdi
Sarāyını irakdan çevrinürdi

Figānile diyārın tolanurdu
İşidüb küh anı yañkulanurdu

2110 Çü yogidi şurū’ı lehv ü lu’be
Tavāf eylerdi kasrını çü Ka’be

Niyāz idüb kılurdu anda secde
Kıyāmıdi namāzı gāh ka’de

98a Hisārını penāh idinmişidi
Sarāyın kible-gāh idinmişidi

Kaşı mihrābına togru tururdu
Namāzını aña karşı kılurdu

Bu hālile gezüb aglariken zār
Zebānından gelürdi dāyim eş’ār

2115 Kamu ebyātı şīrīn çün ‘aselden
Ol eş’āruñ biri işbu gazelden

Gazel-hvānden-i Ferhād

mef’ülü mefā’ilü mefā’ilü fa’ülün

*Ol gamzeleri hançer ü çeşmeyni harāmī
Ger kare yire kanmazı kare revā mı*

*Nāzüklükile dāne-i hālını bürimiş
Dil murgını sayd itmek için saçları dāmu*

*Ebrūlaruñı gözlerüñile gören aydur
Mihrāb-ı musallānuñ iki esrük imāmu*

*Şeh-nāzile eyledi ‘uşşākı muhayyer
Virmedi hicāzında dile rāst makāmu*

2120 *Saçuñ bigi uzatmışiken sözini Ferhād
Şīrīn lebüñüñ yādile hatm itdi kelāmu*

Mesnevī

98b Gam-ı Ferhādı çün tuydı her ādem
Anı ‘aşk eyledi rüsvāy-i ‘ālem

Boyandı āhınuñ dūdı semāya
İrişdi nālesi ‘arş-ı ‘alāya

Tuyurdu na’resi rāz-ı dilini
Anuñ keşf eyledi her müşkilini

Bilürdi ‘aşkile ol şüh-ı tannāz
Gözi yaşı-y-idi āhıyla gammāz

2125 Çü Ferhāduñ sözi dünyāyı tutdı
Şehüñ ādemleri dahı işitdi

Didiler gamz idüb Pervīz şaha
Ki bir bī-dil hevā-dār oldu māha

Bu halk içre olan savt u sadāyı
Şehe ‘arz itdiler her mā-cerāyı

Didiler düzdigin havzile cūyı
Kamu bildürdiler ol goft u gūyı

Ki Şīrīni sevübdür şimdi Ferhād
Urubdur ‘aşkına gönlinde bünyād

2130 Yakubdur cânımı Şîrînüñ odı
Ki yokdur kimseden korkusu ödi

Belürdi ‘aşkile nām u nişānı
Kamu halkuñ dilinde dāstānı

99a Cihān u cânıçün çekmez melālet
Gezer ‘ālemde rüsvā vü melāmet

Komış būd-ı vücūdın cümle rehne
Özi müflis yürür ser-pā berehne

Anı şāh işidüb oldı mükedder
Sanasın bagrına sancıldı hançer

2135 Buhūr itdi tenini nār-ı hayret
Söyündürdi çerāğın bād-ı gayret

Velī bir nev’ile şādidi şebbāz
Ki hem-derdi bulundı aña enbāz

Be-āhir canına kār eyledi ‘ār
Şehüñ kıldı gözine ‘ālemi tar

Çü bāzārında yogidi rücū’ı
Anuñ tedbīrine kıldı şurū’ı

Kıgırdı hāsekī mahremlerini
Gamile şādīde hem-demlerini

2140 Bu āhvāli bularuñla tanışdı
Ne kim varise sanusı sanışdı

Didi evvel ne kişidür bu nāmerd
Kim ola Husrev-i Pervīze hem-derd

Nice begdür ne deñlü leşkeri var
Nedür hāli ne resme kişveri var

99b Didiler beg degül bir müflis ü ac
Kara mankūrı yok bir pūla muhtāc

Yürür iflās odına yane yane
Hasīri yok cihān içinde yane

2145 Mekānı yok cihānda lā-mekāndur
Bu halk içinde bī-nām u nişāndur

Yakışmaz ādeme ile karışmaz
Cihān halkı-y-ile alub virişmez

Bunı şāh işidüb kıldı ta'accüb
Buluşmasına gösterdi teraggub

Vücūdını basub kūh-ı tahayyür
Şehūñ göñline geldi çok tefekkür

Ne hālinde anı koyabilirdi
Ne tutub boynını urabilürdi

2150 Bu fikrile şehūñ cānı tarıkdı
Başından hūşile 'aklı yarıkdı

Şehūñ hālini çün ashābı gördi
Ayag üzre kamusı uruturdu

Didiler Husreve ferhunde bahtuñ
Feleklerden yüce der-gāh u tahtuñ

Ki dayanub da bir tedbīr idelüm
Anı bir lu'bile teshīr idelüm

100a Çü müflisdür aña dünyā virelüm
Anuñla göñlini ele alalum

2155 Eger dünyā-y-ile olmazise rām
O saydıçün kuravuz bir dahı dām

Anı yitüb Fırāta düşürevüz
Vücūdı keştisin garka virevüz

Dakalum boynına zencīr-i zerrīn
Ayagına uralum bend-i sīmīn

Kılalum zâhirâ rîşine hande
Bıragalum anı kûh-ı bülende

Külünginden anuñ yâ tag esile
Yahod ol nâkesuñ 'ömri kesile

2160 Araşdurub bulalum lâ-mekânı
Getürdelüm huzûr-ı şâha anı

Nazar kılsun anuñ şekline sultân
Anı görüb buyursun neyse fermân

Görüldükde çü ma'lûm ola 'illet
Mizâcına göre baglana şerbet

Bes andan soñra şehden oldı fermân
Tagıldılar niçe çävüş u der-bân

Arayu gitdiler her bir diyâre
Kimi sahrâlara kim kûh-sâre

100b 2165 Taga taşa yayub ilile sârî
Sanasın kim kılurlardı şikârî

'Aceb nahcîridi Ferhâd-ı şeb-hîz
Cihân Pervîzini itmişdi hûn-rîz

Velî gidenlere ısmarladı şah
Kamusını bu işden kıldı âgâh

Ki Ferhâde kılalar 'izzet ikrâm
Kimesne itmeye ikrâh u ibrâm

Getürürken aña cebr itmeyeler
Şikeste gönlini incitmeyeler

2170 Bile gönderdi bir esb-i hüner-ver
Ki zîniyle licâmı cümle ser-zer

Suvâr olub gele şeh der-gehine
Piyâde gelmeye bende şehine

Yâften-i kâsid-i Husrev Ferhâd-râ

Meger bir subh-dem gün togdı rüşen
Cihâni nûrile kıldı çü gül-şen

Sabâh olub seçildi kareden ag
Cihetlerde belürdi solile sag

Kara tonın çıkardı ferş-i gabrâ
Geyindi câme-i zer-beft ü dîbâ

101a 2175 Iraklarda turan ecsâm u eşbâh
Göründiler göze eyledi îzâh

Ol âdemler ki göndermişidi şâh
Birisinüñ gözi tüş oldu nâ-gâh

Görür bir merdüm-i matbû' u mevzûn
Gezer bir yaz[ıda] tenhâ çü Mecnûn

Teninde câmesi pîrâheni çāk
Yaşı âb-ı revân u çehresi hāk

Diyeydüñ hâridi cisminde bir kıl
Şukûhile yürürdi sanasın fîl

2180 Gehî çün ra'd ider savtile nālân
Gehî giryân olur çün ebr-i nîsân

Ne rāzın dimeye hem-rāzı vardı
Ne derdin dökmeye dem sâzı vardı

Bu hasretten ruhunuñ erguvānı
Sararmışdı çü reng-i za'ferānî

O sahrâda kılurken seyr-i reftâr
Bu şi'ri söylenüb aglaridi zâr

Gazel-hvânden-i Ferhâd

mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün

*Periştân sünbülü kıldı dil-i miskîni sevdâyî
Bu sevdâ-y-ile 'âlemde menem bed-nâm u rüsvâyî*

101b 2185 *Şu deñlü dökdü tûfânı şeb-i hicrinde bu çeşmüm
Ki taşurdu gözüm yaşı tamâmet bend-i deryâyı*

*Ne sengîn dildir ol zâlim yaturub gûşe-i gamda
Hayâlin dahı göndermez ki sora hâl-i tenhâyı*

*Kazâ-yı nâ-gehâniymiş kişinüñ başına bu 'aşk
Dilerven sevmesün kimse cihânda şüh u ra'nâyı*

*Bugün şol gamzesi kâfir kılubdur göñlümi gâret
İşdür türk-i hün-rizüñ kılur târâc u yagmâyı*

*Gözüm yaşını anuñ-çün revân itdüm eyâ ayagina
Ki gördüm hoş-hırâm olmuş ben ol serv-i dil-ârâyı*

2190 *Çü şür-ı 'aşkı Şirînüñ baña telh itdi dünyâyı
Sevelden düşdüm acıya ben ol lâ'l-i şeker-hâyı*

Mükâleme-kerden-i kâsid-i Husrev bâ-Ferhâd

Aña gitdi bakarak kâsid-i şah
Biraz müddet anuñla oldı hem-râh

Şuña cezm itdi kim Ferhâd-ı bî-kes
Eger varise 'âlemde budur bes

Bes evvel ibtidâ urdı selâmı
Selâm ardınca söyledi kelâmı

Söze başlayıcak ismini sordı
Çü bildi ismini resmini sordı

102a 2195 *Didi niçün kılursun böyle zârî
Neden düşdi saña bu bî-karârî*

Ne gamdandır ruhuñ bu vechile zerd
Nedendür germile bu nāle-i serd

Kanı kārūñ nedür destüñdeki bend
Kanı ol zūr-ı bāzū-yı hüner-mend

Hünerde pehlivānidüñ cihānda
Kemālūñ dāstānidi zebānda

Neden geldi saña şimdi bu zillet
Nedür bu çekdüğüñ derdile mihnet

2200 Turugel bu işüñ tedbīrin eyle
Bu h'ābuñdan uyan ta'bīrin eyle

Ney-i 'aşkuñ çü yokdur perdesi hīc
Erisen sen dahı bu perdeden gic

Çü şīrīn ola 'ālemde nigāruñ
Revā mı telh ola bu rūzgāruñ

Esirge kendüñi kurtul sitemden
Halās [it] cānuñı endūh [u] gamdan

Kılub sevdā-y-ile bir fikr-i fāsīd
Niçün kıldıñ bu 'ömrüñ böyle kāsīd

2205 Ele girmez bilürsin 'ömr-i refte
Gene gelmez dahı rūz-ı güzeşte

102b Hamākatdür bu sevdādan güzer kıl
Kazā-yı nā-gehānīden hazer kıl

Mebādā kim ecel yitüb ölesin
Murāduñdan dahı mahrūm olasın

Binüb rahş-ı hevāya itme yarış
Gene bayagı bigi halka karış

Bu vesvāsı gider bu pīşeden giç
Hüner-mend-i cihānsun işüñe giç

2210 Gider bār-ı gamı göñlüñden ol şād
Ser-efrāz ol gene çün serv-i āzād

Bu dünyādur ser-ā-ser çünki bātıl
Anuñ çekmez gamını merd-i ‘akil

İşidüb bu sözi bī-çāre Ferhād
Turugeldi yirinden şöyle kim bād

Didi ey merdüm-i pākīze-güftār
Çü tütīsün bugün güyā-yı esrār

Benüm hālüm ne sorarsın zebūnam
Bu devr-i gerdiş-i dūndan birūnam

2215 Gam-ı Şīrīnile acı dehānum
‘İzārı yādile göynür zebānum

Düşübdür nār-ı ‘aşkıñdan dile tāb
Dilüm pür-āteş ela gözlerüm āb

103a Baña dāyim cefā eyler bu gerdün
Bunuñ cevrenden olmışdur ciger hūn

Kelāmumda benüm yokdur yalanum
Ruh-ı zerdile āhumdur nişānum

Çü didi hālümü bu ‘aşk-ı dil-sūz
Degül hācet baña bunca ‘abes söz

2220 Çü ‘aşkıñdan yetişmişdür bu hālet
Ne lāzımdur bu bīmārı ‘iyādet

Velī tutdum seni bu sözde ma’zūr
Ki sensin ‘aşk-ı cānāndan bugün dūr

Eger ‘aşk āteşine yanmış olsañ
Muhabbet odına tutuşmuş olsañ

Benüm bu hālümü ‘ayb eylemezdüñ
Baña ta’nile bir söz söylemezdüñ

Bu sözi söylemez hüşyār [u] ‘akil
Meger ol kim bu işden ola gāfil

2225 Benüm hālümnden ol kimsedür āgāh
Kim ola ‘aşk-ı Şīrīn aña dil-hvāh

Bu ‘aşk odın ne tuysun dil-füsürde
Hayāt ābın ne bilsün cān-ı murde

Hakīkatdür çü rāh-ı ‘aşk-bāzī
Ne bilsün ‘āşikuñ hālin mecāzī

103b Benüm ‘ömrüm cihānum oldı çün bād
Bu gamlardan degüldür hātırum şād

İşini tīz tutub eglenmedüm ben
Niçe gündür yatub diñlenmedüm ben

2230 Hüner bābında gösterdüm çü şīrī
Kara taşdan akıtdum cūy-ı şīrī

Niçe gün seng-i hāreyle irişdüm
Bu san’atlar ki harc itdüm dūrişdüm

Düzetdüm çeşme vü havzı müretteb
Kamu san’atlarum pāk ü müzehheb

Anuñ misli görülmemişdi hergiz
Mühendisler kamu kalmışdı ‘āciz

Bu işlerden velī bu oldı behrem
Ki hāk itdüm ayaklarda bu çehrem

2235 Dahı telh eyledüm bu zinde-gānum
Gam-ı Şīrīnden acıtdum dehānum

Dönüb Ferhāda didi merdüm-i şah
Dahı şimden-gerü virme gama rāh

N’ola şimdiye dek çekdüñse zahmet
Yakın oldı bulursun genc ü ni’met

Gele nekbet yirine cūd u ihsân
Ola şimden-gerü düşvāruñ āsân

104a Şeh-i rūy-ı zemīn hūrşid-i āfāk
Senüñ dīdāruña gāyetde müştāk

2240 Seni ister yüzüñi göreyin dir
Bu gamlardan seni kurtarayın dir

Eger Şirīnise asl-ı bahāne
Senüñle gidelüm şāh-ı cihāne

Seni şāh eyleye maksūda vāsıl
Murādātuñ neyise ola hāsıl

İşidüb küh-ken kāsīd sözini
Gene andan yaña döndi yüzini

Didi gam bāhrına talmışdı göñlüm
Senüñ yüzüñ görüb gülmişdi göñlüm

2245 Dil-i gam-gīnümi şād itmişidüñ
Beni kaygudan āzād itmişidüñ

Velī şāhile gösterdüñ ‘alāmet
Anuñ yādıyla koparduñ kıyāmet

Kanı Ferhād-ı miskīn kande sultān
Kanı mūr u meges kanda Süleymān

Ne yirde kim añılsa nām-ı sultān
Olur cism-i gedā elbette lertzān

Gedā lāyık degüldür sohbetine
Beni gördüm dime şeh hazretine

104b 2250 Gulāmuñdur senüñ bī-çāre Ferhād
Bu buyrukdan anı lutf it kıl āzād

Gene Ferhāda kāsīd virüben pend
Didi lutfile ey merd-i hüner-mend

Şehen-şāhuñ murādıdur visālūñ
Seni ister gider dilden hayālūñ

Senüñ vehm itdüğüñ Husrevde yokdur
Velī eylük şehüñ gönlinde çokdür

Seni bir kārıçün ister şehen-şāh
Kim işüñden bula maksūdına rāh

2255 Niçe benüm bigi çavuş u der-bān
Husülūñ-çün ararlar çok beyābān

İdüb Ferhādile çok ‘ahd ü peymān
Bu ‘ahd üzre iñen çoğ itdi imān

Bu sevgendi işidüb güldi Ferhād
Yemīnile tesellī buldı Ferhād

Çü gördi küh-ken sevgendi tekrār
Bile gelmeklige togruldı nā-çār

Şehen-şeh at dahı göndermişidi
Aña Ferhādı binsün dimişidi

2260 Ol atı çekdiler ol dem öñine
Eyitdi binmezem ata kemīne

105a Aña çok dürlü ibrām eylediler
Suvār ol diyu ikdām eylediler

Eser kılmadı söz oldı ziyāde
Suvāre olmayub gitdi piyāde

Sanasın yilidi yolda eserdi
Ok atımı yir iletide giderdi

İrişdiler giderek kasr-ı şāha
İrürdiler murādın pādīşāha

2265 Haber bildürdiler Pervīze ol dem
İşitdükde be-gāyet oldı hurrem

Hemân ol dem huzûrına getürdi
Buyurdi kürsî kodılar oturdi

Didi evvel senüñ ismüñ işitdük
Nasîb oldı müsemmasın da gördük

Velî bildür bize ism-i mekânuñ
Didi ismi olur mı lâ-mekânuñ

Didi göster makâmuñdan ‘alâmet
Didi cāy-ı mihen kûy-ı melâmet

2270 Didi ol yirde n’olur pîşe vü kâr
Didi ‘aşk u muhabbet kâr-ı bî-kâr

Didi Şîrînile itdüñ mi birlük
Didi ansuz gerekmez baña dirlük

105b Didi yoluñ hatarludur gider ser
Didi pervâ-yı ser ider mi bî-ser

Didi kûyına varma dahı yir çok
Didi ol güşeden gayrî yirüm yok

Didi ol yirde yagar tîr u şemşîr
Didi bārânile sebze olur sîr

2275 Didi zülfi kılubdur magzuñı hüşk
Didi bu resmedür hâsiyyet-i müşk

Didi tîgi kılursa päre päre
Didi hükm-i kazâ-y-ise ne çäre

Didi anuñ rakîbî çokdur üşen
Didi dervîş olan korkar mı segden

Didi kılma saçile ‘akd ü pey-vend
Didi dîvâneler olur mı bî-bend

Didi kûyına sabr it bāsmagıl pây
Didi ben sabr idem mi aña vāy vāy

2280 Didi terk it benüm ol mihr ü māhum
Didi fikr it koyam mı anı şāhum

Didi kasruñ kılursañ Tūr yigdür
Didi dīvāne mehden dūr yigdür

Didi yirüñde otur dellenne dek tur
Didi ‘aşk ehli didi baña bek tur

106a Didi sofrā virür her tāb’a ŞİRİN
Didi ŞİRİN ider sevdāyı telyİN

Didi degmez ‘arūsı mātemine
Didi biñ şādī virdüm bir gamına

2285 Didi irmeyicek vasla ne hāsıl
Didi besdür gamı tahsİL-hāsıl

Didi yokdur senüñ işüñde encām
Didi āhir he gelse ol-durur kām

Didi sūd eylemez soñra nedāmet
Didi gam çekmezem kobsa kıyāmet

Didi olma hedef tūr-i belāya
Didi bu ten siperdür bu kazāya

Didi ‘ömrüñ virürsün bāde her gāh
Didi korku degül çün olmuşam kāh

2290 Didi cān virmegi fikr itme āsān
Didi ölmek dirilmek baña yeksān

Didi fesh it bu bāzāruñ ziyāndur
Didi ‘āşıklarūñ sūdı nihāndur

Didi ‘akluñ getirseñ başa yigdür
Didi işüm iletmek başa yigdür

Didi bir nūş içün mi bunca çekdüñ
Didi eyler kifāyet nīşi şehdüñ

- 106b Didi fikr it bu nâr u mancınîki
Didi odile korkutma harîki
- 2295 Didi yâd eylegil tûfân-ı Nûhı
Didi ‘âşık bulur andan fütûhı
- Didi neccârile gör aresini
Didi terk itmezem cân berresini
- Didi gitme yoluñda çokdur âfet
Didi âfet degüldür ‘ayn-ı lezzât
- Didi bîr pâre sözüñ aşaga ko
Didi ‘âşık dilin kesmez komaz hû
- Didi kayduñ senüñ kayurmuşidüm
Didi sanma beni kayurmuşidüm
- 2300 Didi koru yire sürme koyunı
Didi ‘aşk ehlinüñ budur oyunu
- Didi bu da’vîye ma’nî gerekdür
Didi ne ma’nî ne da’vî gerekdür
- Didi sayd-ı gazanferdür ol âhû
Didi çoğdan didük biz aña yâ Hû
- Didi şâhîn şikârıdır o keklik
Didi ‘arz eyleme ‘uşşâka beglik
- Didi vesvâsı ko geç bu hevâdan
Didi cānum usanmaz bu belâdan
- 107a 2305 Didi cān didüğüñ bustānda bitmez
Didi cānān yolına gitse yitmez
- Didi dāyim belādur itdüğüñ h’âst
Didi devlet kazā yanındadır rāst
- Görünmedi gözine tîg-i hûn-rîz
Didi şāha cevāb-ı âteş-engîz

Şehi kıldı cevâbında çü ‘âciz
Didi şeh görmedüm mislini hergiz

Bu devr içre bulunmaz evvel âhir
Bunuñ gibi suhen bâbında kâdir

2310 Çü gördi şeh özinden sözde bālā
‘İtâbı terk idüb kıldı müdürā

Didi yüz lutfile ey merd-pîşe
Musahhardur elüñde çünki tüşe

Külüngüñden kara taş un olurmuş
Taşı mûm itmek elüñden gelürmüş

Nazîrûñ yok cihân içinde üstād
Bugün bir dānesin adıyla Ferhād

Külüng ursañ dimezsın kāfa terre
Kııarsun zürile elburzı zerre

2315 Benüm cânlar degür bir menzilüm var
Velî yolında anuñ müşkilüm var

107b Ki yolında ulu bir tag vardur
Sanasın kim ciğerde dāğ vardur

Safāsın görmege cāy-ı şerîfüñ
Temāşāsına me’vā-yı lātifüñ

Bize ol tag olur her demde māni’
Gerek kim idüben ref ‘-i mevāni’

Anuñ taşın kesüb yol eylesün
Alāyile gidem bol eylesün

2320 Katārile şuturlar bî-tekellüf
Geçe ol tag içinden bî-tevakkuf

Eger bu işüme ikdām iderseñ
Murādumdur bunu itmām iderseñ

Saña hidmetler idem ben de hadsüz
Virem māl cevāhirden ‘adedsüz

Kamu envā’ını mālũ virevüz
Dahı her neyse maksūduñ görevüz

Didi şāhā budur şartum iderseñ
Nigārĩnũñ hevāsından geçerseñ

2325 Fakĩrũñ de elũmden geldũgince
Yilem bu yolda kudret yitdũgince

Ya ol seng-i siyāha yol bulam ben
Ya ol yoluñ belāsından ölem ben

108a Çü Şĩrĩn adını gũş itdi Pervĩz
Nihādında yakıldı āteş-i tĩz

Velĩkin sakladı itmedi izhār
Bu şart ũzre gene gösterdi ikrār

Bu peymānı işitdi çũnki Ferhād
Turugeldi yirinden hurrem u şād

2330 Du’ā-y-ile senālar kıldı şāha
Yetiřdũrdi du’āsın gũş-ı māha

Hemān ol dem yire yũz sũrdi Ferhād
Şehen-şāhuñ işine urdı bũnyād

Nivişten-i Ferhād sũret-i Şĩrĩn-rā der-seng

Kamu esbābile kaydını gordi
Serini Bĩ-sũtũn sengine urdı

Ele alub kũlũgin gitdi taşa
Kemāl-i kuvvetin sarf itdi taşa

Bes evvel başladı tasvĩre Ferhād
‘Aceb rengile nakş itdi ol ũstād

2335 Düzetdi Husrev [ü] Şeb-dîzi evvel
Dahı Şîrîn ü Gül-günü mükemmel

Temāsîl itdi anda ‘ibret-engîz
Hem ol sûretleri kıldı dil-āvîz

108b Rivāyetdür didi pîr-i kühen-sāl
Kim o târîhden soñra niçe sāl

Temāşā iderek bir tâlib-i yâr
Olur tîmsâl-i Şîrîne hevâ-dâr

Niçe yıllar o şekle karşı medhûş
Kalur hayrân u vâlih deng-i bî-hûş

2340 Anı sûret-perest itdi çü tasvîr
Anası da anuñ-çün kıldı tedbîr

Varub bir bebr kuyrugın getürdi
Anı ol sûret üstine yaturdı

O kuyruğı güneş çünkim eritdi
Yagını sûret üstine akıtdı

Anuñla sûretüñ şekli bozuldı
Anasınuñ velî işi düzüldi

Anadur oğlını gine avutdı
Bu tasvîrile sûretden sovutdı

2345 Tâbîb oldı çü dil derdine kuyruk
Cihân içre anuñdur hükm ü buyruk

**Meşgûl-şoden-i Ferhād be-küh-kenden
u zādî kerden-i ü**

Çü tasvîr işini hatm itdi Ferhad
Kaya kesmeklüge eyledi bünyād

109a Seher-gehden turub başlardı işe
Şebâ-hengāma dek ururdı tîşe

Gece gündüz huzûrın gözlemezdi
Müdâm işlerdi ârâm eylemezdi

Her engüştini çün kıldı sütünî
Zebûn itdi elinde Bî-sütünü

2350 Çü muhkem bağladı bendin miyānuñ
Bilini üzdi ol kûh-ı girānuñ

Ururdu tîşesin zûrile bî-bāk
Kılurdu bi-sütünüñ dāmenin çāk

Külüng urub iderdi taşile ceng
Olurdu sedd-i İskender kopan seng

Çü pûlâdın sınırdı seng-i hâre
Saçardı ‘āleme andan şerāre

Külüngi de görüb taş armagını
Tahayyürden ısırdu barmagını

2355 Külüngiyle çün ol tağı açardı
Anı iñletmege ağız açardı

Gece gündüz taşile ceng içinde
Kazardı gürünü ol seng içinde

Ne tag olsun o gür-çün kûh-kendi
Ki her bir pâresi bir renc-i tendi

109b Eli-y-ile düzüb seng-i mezārın
Nişān itmişdi aña nakş-ı yārın

Çü taşın nakş-ı yār itdi müzeyyen
Ne gamdur kûh-ken ölürse gamdan

2360 Özinüñ katli-çün Ferhād-ı bî-tāb
Sirişkiyle virürdi tîgine āb

Bu derdile kılurken āh u feryād
Hitāb idüb diridi kûha Ferhād

Benüm lutf eyleyüb ol dūr öñümden
Egerçi Tūriseñ de tur öñümden

Tur öñümden Hudāya virme endüh
Sebük-rüh ol girān-cān olma ey kūh

Çü tenhādur benüm bu dest-yārum
Dahı yokdur cihānda destārum

2365 Gam u şādīde ne yār u ne gam-hvār
Baña sāyemden özge yok-durur yār

Görürken sūret-i şīrīn-dehānı
Yakın oldu virem telhile cānı

İderdi taşile gündüz savaşı
Virürdi sīne-i kūha hırāşı

Gecelerde yatub uymazdı uyhu
Bunı idinmişidi ‘ādet u hū

110a Varurdu nakşına karşı tururdu
Ayagına bu nakşuñ yüz ururdu

2370 Diridi nakşa ey timsāl-i dil-dār
Niçün kıldıñ beni bu vechile zār

Egerçi sūret-i ārām-ı cānsın
Velī sengīn-dil ü nā-mihribānsın

Beşer hey’etlūsün ammā kaçarsın
Benüm göynüklerümden bī-habersin

Bu derdümden benüm hīc añlamazsun
Eyü yavuz baña bir söylemezsin

Bu resme sūrete dirdi niçe söz
Giderdi kible-i kūha tutub yüz

2375 Çıkardı kulleye yüzler sürerdi
Nigārīn kasrına karşı tururdu

Müdâm irsâl iderdi ol dil-efgâr
Sabâ-y-ile diyâr-ı yâre ahbâr

Diridi bâde ey peyk-i civân-merd
Sakın dâr-ı cinâni eyleme terk

Bu mâhîniñ mehe ‘arz it peyâmın
Süleymâna yetür mûruñ selâmın

Dil-i şûrîdeniñ râzın ‘âyan it
Kamu gördükleriñ anda beyân it

110b 2380 Varub cân şem’ine keşf eyle râzın
Dil-i pervâneniñ bildür niyâzın

Bugün peyk-i diyâr-ı lâ-mekânsın
Emânet-dâr-ı genc-i ‘âşıkânsın

Benüm şimdi çökübdür üstüme tag
Olur mı taguñ altında kişi sag

Çü tâbuñdan yakubdur dil çerâğı
Anuñ-çün yıkdılar üstüme tagı

Benüm çekdiklerüm sanma o yükler
Senüñ-çün çekerüm tag bigi yükler

2385 Senüñ Husrev fûrügıdur çerâğıñ
Dil-i pervânedenden vardur ferâğıñ

Çerâğıñla senüñ niçe demüñ var
Benüm çekdiklerümden ne gamuñ var

Bu hasretten yakan cânumda âzer
Ki şâhile gedâ olmaz ber-â-ber

Garîm olan kişi şâh-ı muzaffer
Benem bir müflis ü bî-zür u bî-zer

Re’âyâlar görürken şehriyârı
İderler mi gedâya i’tibârı

2390 Şehüñ de gerçi ili çerisi var
Gedānuñ da öziyle teñrisi var

111a Beni yakma cihānı odlara yak
Fakīri de gözet bir teñriñe bak

Fakīrūñ de cihānda cānı vardur
Gedāyise anuñ da hanı vardur

Anı dahı yaratmışdur hudāsı
Hudādandur anuñ cümle ricāsı

Fakīrūñ de du'āsı leşkeridür
Bu ma'niden dirilse şeh yiridür

2395 Hakikatde beşer heb pādişehdür
Vücüdı şehrine her kişi şehdür

Velī kılsa nazar dervişine mäh
Bu zūrumla dönerdüm kūha ben käh

İderdüm tişenüñ anı zebūnı
Koparurdum yirinden Bī-sütūnı

Alurdum küh-ı elburzı güzāfa
İrürüdümlü külingüm küh-ı kāfa

Velikin gayradur göñlüñde mihrüñ
Dil-i miskīne yokdur rahm u mihrüñ

2400 Dirīgā kim menem mahrūm u bī-yār
Gam-ı hecrile ser-gerdān u bīmār

Marīz olsam 'ıyādet eylemezler
Bu vīrānı 'imāret eylemezler

111b Ölürisem dahı gelüb yumazlar
Namāzum kıluben kabre komazlar

Benüm bigi dahı olmaya bī-kes
Gene derd ü gamumdan mūnisüm bes

Bunuñ bigi niçe sözler ciger-süz
Diriğ u derdile söylerdi tā-rüz

2405 Sabāh olsa gene taga gelürdi
Göñül bagladuğı bāga gelürdi

Şebā-hengām olinca taş keserdi
Sabā-y-ile bile her şeb eserdi

Niçe yıllar bu üslüb üzre geçdi
Külüinginüñ sadāsı Hinde geçdi

Çıkarmışdı cihān içinde bir nām
Temāşāya gelürdi hāsile ‘ām

Hikāyātı cihāna tolmuşıdi
Kamu dillerde destān olmuşıdi

**Reften-i Şīrīn be-kūh-ı Bī-sütūn
be-dīden-i Ferhād**

2410 Beşāret tablı toldurdı cihānı
Gene uruldı kūs-ı şād-mānī

Meger bir gün oturmuşıdi Şīrīn
Şeker-lebberile çün māh u pervīn

112a Kamu nā-süfte dürler gül-bedenler
Kamu lā’līn-leb ü gonce-dehenler

Kamu meh-peykerān u perniyān pūş
Kamu āşüb-ı ‘akl u āfet-i hūş

Kamu şekker leb ü şīrīn-tebessüm
Kamu gonce-dehen ü hoş-tekellüm

2415 Derilmiş bir yire niçe lebi kand
Velī ser-hayli Şīrīn-i şeker-hand

Dehānı goncesin ol verd-i handān
Açub bir gün didi bunlara yārān

Niçe bir eyleyem sabr u sükūnı
Diler gönülüm tavāf-ı Bī-sütūnı

Varayın göreyin Ferhād-ı evbāş
Nice tasvīr-i nakş itmiş kesüb taş

Dahı dūr eyleyüb zāgını bāguñ
Hırām ögredeyin kebkine taguñ

2420 Uyarayın gül-i surhuñ çerāgın
Urayın lālenüñ gögsine dāgın

Ayagumda hilāl olub çü halhal
Reyāhīni kılayın cümle pā-māl

Semendine buyurdı urdılar zīn
Suvār oldı hemān-dem husrev-āyīn

112b Virüb şem'-i cemāli māha māye
Hümā bigi cihāna saldı sāye

Velī gayrī semende bindi ol gün
Ki gayrī yirde bulunmışdı Gül-gün

2425 Güneş bigi yaluñuz gitdi ol māh
Bile uydurmadı bir kimse hem-rāh

Yola girdi revān yil bigi esdi
Ol uzak yolları bir demde kesdi

Gene Ferhāde virmege nümüne
Yetişdürdi özini bī-sütüne

Çü tag üsti aña olmuşıdı bāg
Cemālinden gülistān oldı ol tag

Sabādan küh-ken tuymışdı būyı
Nesīm-i cān iletmişdi kohuyı

2430 Nişān-ı hayrı deprenmişdi anuñ
Umardı sāyesin serv-i revānuñ

Sanasın Bî-sütün olmışıdi Tūr
Tecellî eyledi Ferhâda ol nūr

O mūrile bulub göñli sürūrı
Gene cānān yüzinde gördi nūrı

Nigārîni çü gördi çeşm-i Ferhād
Aña karşu segirdüb kıldı feryād

113a Düşüb serv-i bülendi ayagına
Yüzün sürdi semendi ayagına

2435 Yuvalandı depesi üzre turdı
Sevincinden yüzün tobraga sürdi

Didi ‘özü eyleyüb Ferhād-ı pür-süz
Benüm deycür bahtum eyledüñ rüz

Cemālūñle beni kılduñ tesellî
Te’ālallah zihî nūr-ı tecellî

Ten-i pejmurdeye virdüñ yiñi cān
Yetişdüdüñ Hızır-veş āb-ı hayvān

Baña mātemde-y-iken sūr virdüñ
Bu nā-bīnā gözüme nūr virdüñ

2440 Hacil düşdi gene hasm-ı siyeh-dil
Ayagını hacālet kıldı pür-gil

Bu resme i’tizār itdi ‘adedsüz
Nigārîne du’ālar kıldı hadsüz

Tesellî virmege Ferhâda Şîrîn
Giderdi burka’ın yüzden nigārîn

Çü ref ‘ itdi cemālinden nikābı
Ara yirden getürdiler hicābı

Söze girdi hevā-darıyla halvet
Dil-i üftādesine virdi selvet

113b 2445 Zamān-ı māzīden idüb hikāyet
Diyışdiler niçe şükr ü şikāyet

Velī şükr itdiler bu hāle bisyār
Didiler hayr ola müstakbel-i kār

Çü ‘azm-ı Bī-sütün itmişdi meh-tāb
Bilesince getürmişdi mey-i nāb

Bilürdi kūh-ken derdini şāfī
Revān sundı eline cām-ı sāfī

Didi nūş it elümden bārī bir cām
Demi hoş gör bilinmez çünki encām

2450 Sücūd idüb eline aldı cāmı
Murādına irişüb buldı kāmı

Hızır bigi içüb āb-ı hayātı
Hayāt-ı nev kazandı murde zātı

Ölü-y-iken dirildi çünki Ferhād
Bu tercī’i bedīhī kıldı bünyād

Tercī’-i Ferhād-ı zamāne

Fe’ilātün mefā’ilün fe’ilün

I

1 Gene cennetde sākī-yi kevser
Bize sundı eli-y-ile sāgar
İçeli ol şarāb-ı cān-bahşı
Geldi cism-i nāhīfe kuvvet ü fer

114a 2455 Beni [bir] hüşk giyāhiken ol mey
Çemen-i tāze bigi kıldı ter
Gerçi kandurdı su bigi cism[i]
Yakdı cānum içinde bir āzer
Der-i gaybı açaldan ol fettāh
Okuram yidi defteri ezber
Bu meyüñ tadı beñzemez ‘asele
Kande bulsun bu lezzeti şekker
Mey-i ‘ışkile mest idüb cānum

Beni kıldı gedā-y-iken server
 2460 Şöyle mestem bugün kim ‘aynumda
 Degül erzence kubbe-i ahdar
 Çemen-i cānda bülbül-i mestüñ
 Bu sadādur dilindeki ekser

Ne görünür yüzüñ bigi gül-zār
Ne hezāruñ nazīri bülbül-i zār

II

Çün irişdi ‘ināyet-i Yezdān
 Nazar itdi gulāmına sultān
 Ne sa’adet-dürür bu kim ol han
 Bu gedānuñ evindedür mihmān
 114b 2465 Birbiriyle buluşdı bülbül ü gül
 Gene cāna kavuşdı ol cānān
 Çün Züleyhā buluşdı Yūsuf ile
 Gene cem’ oldı Mısır ile Ken’ān
 Baña zindāniken bu dār-ı cihān
 Bugün oldı cinān-ı pür-reyhān
 Saçınun küfri düşmen-i İslām
 Gözinüñ bahrı āfet-i imān
 Niçe bir gonca bigi teng olalum
 Gül-i vashıyla olalum handān
 2470 Gül-i surhuñ tarāvetin görelī
 Dökülür ebr-i dīdeden bārān
 Şeker-i medhüñi alub diline
 Kafes içinde diridi tütī-i cān

Ne görünür yüzüñ bigi gül-zār
Ne hezāruñ nazīri bülbül-i zār

III

Gene lutfile şāh-ı ferhunde
 Gül-i ter bigi eyledi hande
 Lebi yākütünüñ şarābından
 Bize sundı katub meyi kande
 115a 2475 Mey-i gül-reng ol züccāc-ı rakīk
 Sanasın āfitāb-ı rahşende
 Ne mey olur bu mey ki sākīsi
 Yiridür olsa māh-ı tābende
 Beni kıldı bugün çü serv-i bülend
 Olmuşiken saçından efkende

Görüben servinüñ hırāmın[1]
 Niçe āzādeler olur bende
 Kanı lā'liñ kanı şekker tengi
 Gül-i ter kanı ruhlar[1] kande
 2480 Yürüriken ferāgāt u bī-kayd
 Düşürübdür beni saçuñ bende
 Ruh-ı verdüñ tarāvetin göricek
 Bülbül-i cān bigi dirüm ben de

Ne görünür yüzüñ bigi gül-zār
Ne hezāruñ nazīri bülbül-i zār

IV

Bu ne demdür bu ne sa'ādet olur
 Bu ne lutf u bu ne himāyet olur
 Ki gulām-ı fakīre mevlāsı
 Nazar itse ne hoş 'ināyet olur
 115b 2485 Nefesiyle ölüyi dirü kılır
 Bu ne mu'ciz bu ne velāyet olur
 Gözlerüñ kanımı iđer didüm
 Didi hünilere bu 'ādet olur
 Baña lutfuñ niçün şefī' olmaz
 Çü günāh ehline şefā'at olur
 Bu cihāndur belā olur geh bal
 Kime hürmet kime hakāret olur
 Gözi yaşı-y-ile yunur 'āşık
 Cigeri kanile tahāret olur
 2490 'Andelībüñ dilinde gül-şende
 Dem-i subhile bu 'ibāret olur

Ne görünür yüzüñ bigi gül-zār
Ne hezāruñ nazīri bülbül-i zār

V

Gene 'avn-ı Huda irüb cāne
 Nazar itdi yüzine cānāne
 Mey-i nāb üzre 'ahd ü peymānum
 Sıdı lā'l-i nigār u peymāne
 Gam-ı 'aşkuñla āşinā olalı
 Olmuşamdur cihāne bigāne
 116a 2495 Neden oldu açuk riyā kapısı
 Neye bağlandı bāb-ı mey-hāne
 Zekānı çāhına gönül düşdi
 Göz göre vardı girdi zindāne

Eyleyen kişi da'vî-yi 'aşkuñ
 Gele gire erise meydâne
 Bula sūfî safâyı halvetde
 Mey-i sâfî içerse rindâne
 Boyuñı ney-şeker sanub nâyî
 Neyini urdı nâr-ı sūzâne
 2500 Fûrkatüñde enîn ü nâle-y-ile
 Bu sözidi didügi Hannâne

**Ne görünür yüzüñ bigi gül-zâr
 Ne hezâruñ nazîri bûlbül-i zâr**

VI

Gene geldi nesîm-i gül-zâruñ
 Haberin virdi bûlbül-i zâruñ
 Rek-i cânuñ çü nâbzını tutdı
 Bildi derdin tabîbi bîmâruñ
 Dererisem n'ola gül-i vaslın
 Gitdi yoldan çü zahmeti hâruñ
 116b 2505 Dürlerini yire döker dâyim
 Göresin dîde-i güher-bâruñ
 Görmedüm dahı göñlümüñ yüzini
 Göreliden yüzini dil-dâruñ
 Kamu varum çü satmışam 'aşka
 Umaram sūdını bu bâzâruñ
 Suhenüñden bulur dehen lezzet
 Tutaguñdur çü tadı güftâruñ
 Dür-i dendânuñuñ letâfetidür
 Heves-i dilde nazm-ı eş'âruñ
 2510 Bu nevâdir-i firâkla şeb u rüz
 Didügi kumrı-[y1] dil-efgâruñ

**Ne görünür yüzüñ bigi gül-zâr
 Ne hezâruñ nazîri bûlbül-i zâr**

VII

Ten-i hâkîye ol boyı şimşâd
 Saluben gölgesini eyledi şâd
 Niçe bir adın almaya diline
 N'ola kılssa gulâmını şeh yâd
 Çemen-i cânê serv-i âzâdı
 Şalalı sâye olmuşam âzâd
 117a 2515 Nâzar idüb hizâne-i dilüme
 Kâdemin bâsdı eyledi âbâd
 Bize rüz-ı ezelde pîr-i mugân
 Meyl-i 'aşkuñ[1] eyledi irşâd

Kanı Cemşid ü kandedür Dahhāk
 Kanı kasr-ı İrem kanı Şeddād
 Kanı Hüşeng ü kanı Āfrīdūn
 Kanı Hūd Benī Semmūdile ‘Ad
 Kamusı geçdi biz dahı geçerüz
 Reh-güzerdür zamāne-i bī-dād
 2520 Bu sözidi dilinde söyledügi
 Otururken nigārile Ferhād

**Ne görünür yüzüñ bigi gül-zār
 Ne hezāruñ nazīri bülbul-i zār**

Tamām itdi çü tercī’ini Ferhād
 Derūnına nigāruñ düşdi feryād

Firār itdi özinden ‘aklile hūş
 Nigārīn kendüyi kıldı ferāmūş

117b Çü buldı fursatı vaktā münāsib
 Biraz Ferhādile düşdi musāhib

2525 Dili Ferhāda iderdi terahhum
 Anuñla bī-hesāb itdi tekellüm

Gehī cām-ı şarāb u geh terennüm
 Gehī ta’līm olurdu geh ta’allüm

Gehī bir va’ dile hursend iderdi
 Dil-i sad-pāresin pey-vend iderdi

Alurdu düşmişüñ her dem elini
 Sınardı kuvvetin tutub elini

Gehī nāz u kirişme dest-bāzī
 Gehī būs u kenār u dil-nuvāzī

2530 Nigārīn lutfinuñ kapusın açdı
 Ol üstāduñ işine saçu saçdı

Kerem bābını bī-endāze kıldı
 Dil-i pejmürdesini tāze kıldı

Bes andan soñra tutdı gitmege yüz
 Gene Ferhāduñ itdi bir gamın yüz

Semendine süvâr olub yürüdi
Dil-i Ferhâdı kaygular bürüdi

Nigârînüñ giderken sürçüb atı
Yakın oldu ki vire şâha mâtı

118a 2535 Atı lü'lü yükünden armışıdı
Cevâhir çekmeden yorulmuşıdı

Meges tagın çeken yorulmasın mı
Ayagı habt idüb ayrulmasın mı

İrerdî cānına taguñ niçe dāğ
Ol atuñ çekdügin çekseydi ger tag

Bu hālâtı görüb yügürdi Ferhād
Eser yilden öñürdi vardı Ferhād

Atuñ karnına özini yaturdı
Atı-y-ile nigârîni götürdi

2540 O yirden kim atıyile götürdi
Yire komadı kasrına yetürdi

Gene 'aşk ehli gösterdi kerāmet
Yetürdi yirine yārin selāmet

Çü 'aşk olmuşdurur 'ayn-ı velāyet
Niçün göstermeye 'aşık kerāmet

Hakikat 'aşık-ı sādık velīdür
Makām-ı **lī-ma'Allah** menzilidür

Çü dil-dārını kasrına iletdi
Du'ā idüb nigāra döndi gitdi

2545 Gene yüz derdile işine vardı
Bayagı köhne teşvîşine vardı

118b

Pire-zen firistāden-i Husrev be-Ferhād
vech-i hîle berāy-ı [firiften-i ũ]

Şehen-şāh-ı cihān turmaz giderdi
Nigāruñ hālını teftiş iderdi

Şehi sanmañ ki yârini komışdı
O yolda niçe âdemler komışdı

Bilürlerdi nigāruñ n'itdügini
Niçe turduğunu hem yatduğunu

Çü vardı Bī-sütün tagına ol mäh
Ol işden kıldılar Pervizi āgäh

2550 Didiler küh-ken buldı hayatı
İrişdi teşne cānuñ Füratı

Bu lezzetden bulubdur cismi kuvvet
Tolubdur gönline bu resme himmet

Ki küh-ı Bī-sütünü eyleyüb käh
Gide Elburzile Kāfa kese räh

İşitdükde bunu şāh oldı tîre
Sanasın kim özini urdı tîre

Şehüñ cānın çü yakdı nār-ı gayret
Tenin gark eyledi deryā-yı hayret

2555 Tanışdı bu işi 'ākillerile
Bunuñ tedbîrini kāmillerile

119a Bu fikr üzre dinildi sözler ekser
Velî āhir bu rāy oldı mukarrer

Ki varub diyeler Ferhāda nā-gäh
Düşüb Gül-gündan indi yire ol mäh

Bu dünyā-yı denînüñ terkin itdi
Çü hüridi gene aslına gitdi

Bu sözi işidüb terk ide işin
Ya bu acıyla alub gide başın

2560 Velî bu işe bir karı görelüm
Bu sözleri karıya didürelüm

Meger varidi bir cādū 'acüze
Ki çoğ eskitmişidi keş u müze

İşi telbîsidi tezvîr ü vesvâs
Ki mekrinden anuñ ürkerdi Hannâs

Bügü itse yire taşlar yagardı
Meh-i çarhı inek bigi sagardı

Kerîhidi be-gâyet ziŝt-çehre
Boyanurdu görenler anı zehre

2565 Görenüñ korkudan ödi sıdardı
Teninden cânı ürkerdi giderdi

Gözinüñ ŝiŝesi pür-semm-i kâtil
Tolu-y-idi içi zehr-i helâhil

119b Gözi tokundugı kalmazdı diri
Yüzini görenüñ güridi yiri

Başı tazlak saçı dökülmiŝidi
Bili sarsak iki bükülmiŝidi

Koca pisler bigi söylerdi sözi
Tolu dökmiŝ poha beñzerdi yüzi

2570 Toyurdılar karıyı cevherile
Yükin tutdurdılar sîm ü zerile

Bu tedbiri kamu tafsîli-y-ile
Siñirdiler karıya aslı-y-ile

Didiler karıya şimden-gerü tur
Bu söylenen sözi Ferhâda irgür

Velî Ferhâda yas tonı-y-ile var
Karalar geyinüb örtün kara çâr

Hemân turdı yirinden ol ‘acûze
Bu şer işe kuşandı geydi mûze

2575 Kara tonlarını egnine saldı
Kara tesbîhini eline aldı

Tama’dan yok yire bir kane girdi
Belâ-yı nâ-gehâni bigi irdi

Çü Ferhāduñ katına vardı karı
Bu sözile yüzine urdı karı

120a Didi Ferhāda ey merd-i habnak
Senüñ bigi cihānda yokdur ahmak

Çekersün yok yire bunca mihenler
Nedür cismüñdeki zahm-ı dikenler

2580 Didi Şiriniçündür bu belālar
Anuñ şevkinedür bu ibtilālar

Bu acılar kamu Şiriniçündür
Bu kan yaşlar leb-i la'liniçündür

Cevābını tamām idince Ferhād
Karı yırtub yüzini urdı feryād

Didi dil-dāruñı düşürdi Gül-gün
Sefer kıldı bu evden gitdi magbūn

Esüb bād-ı ecel tozudı yāruñ
Yire düşdi o serv-i sāye-dāruñ

2585 Ten-i pākin gül-ābile yudılar
Gülile yāsemin üzre kodılar

Kenārını semenle koşudılar
Kefen yirine güller döşediler

Düzüb tābütını serv-i çemenden
Pür itdiler içini nesterenden

Tolu kan yaşile kabri diyārı
Sanasın lāle-zāridi mezārı

120b Bu mātemden boyandı çarh-ı nīlī
Revān itdi deñizler çeşmi seyli

2590 Niçe söyledi bu resme dürüğü
Dürüğe çoğ eyledi dirği

İşidüb bu sözi Ferhād-ı gam-nāk
Girībān-ı vücūdın eyledi çāk

Eliyle kendözin bogdı ugundı
Açub gögsini taşlarla döğündi

Didi sagu sagub aglayuben zār
Kanı ol lāle-ten gül-pīreheñ yār

Dirīgā kandedür ol kadd-i mevzūn
Dirīgā kandedür ol hadd-i Gül-gūn

2595 Kanı ol nergis-i fettān-ı ‘ālem
Kanı ol sūnbül-i müşgīn ü pūr-ham

Kanı ol turre-i tarrār u müşgīn
Kanı ol gamze-i gammāz u pūr-kīn

Dirīgā āfītāb irdi kūsūfa
Meh-i bedrüm benüm vardı husūfa

Kanı ‘ayn-ı gazāl u çīn-i ebrū
Ecel şīri şikār itdi çün āhū

Biraz kendü-y-içün de itdi mātem
Dirīg u derdile agladı muhkem

121a 2600 Didi hayfā dirīgā bu belālar
‘Abes yire çekildi ibtilālar

Kanı ol kesdügüm taş u kayalar
Keserdüm taşı gelmezdi kıyalar

Kanı saldukларum her senge tīşe
Kanı gösterdügüm biñ dürlü pīşe

Kanı bu nakş u tasvīr-i temāsīl
Ki her biri yanardı çün kanādīl

Kanı ol cūy-ı şīr u havz-ı kevser
Kanı ol çeşme-i şīr-i mutahhar

2605 Kanı Şīrīn ki şīre olmadan sīr
Anı çarhuñ kemānı atdı çün tūr

Bu zārile yirinden turugeldi
Külünğın de bile eline aldı

Yürüyü bir kaya başına çıkdı
Nazar saldı aşagasına bakdı

Külüngiyle götürdi kendüy atdı
İnüb taşuñ dibine düşdi yatdı

Kucaklayub yiri Şirini sordı
Bu acı-y-ile şirin cânı virdi

2610 Fenâyı terk idüb irdi bekāya
Ulaşdı bu cefâlardan safāya

121b Virüb cânāniçün mülk-i cihānı
Hicābı cânidi terk itdi cânı

Velī dirler işitdüm bir hikāyet
Ki rāviler anı kılmış rivāyet

Meger atduğı demde dil-şikeste
Dıraht-i nārımıñ ol tışe-deste

Çü gömülmiş yire ol çüb-i mertüb
Dıraht-i nār olur soñında ol çüb

2615 Hakuñ emriyle kesb idüb mizācı
Olur sapı külüngüñ nār agacı

Hakuñ lutfıyla bitermiş enarı
Şifā-y-imiş anuñ her derde nārı

Çü ‘aşk içinde olmışdı melāmet
Ba’id olmaya bu deñlü kerāmet

Gazā-giriften-i Şirīn berāy-ı Ferhād

Çü Ferhād acısın güş itdi Şirīn
Revān itdi gözinden eşk-i pervīn

Kara geydi saçı bigi tutub yas
Göñül āyinesine irdi çok pās

2620 Nem itmişdi gözi yaşı türābı
Dökerdi gözleri lü’lü-yi nābı

122a Süründi yirlere kıldı tenin hāk
Yüzin yırtub yakasın eyledi çāk

Ölüsi defn olunmadan irişdi
Şehīd-i ‘aşkına vardı yetişdi

Gül-ābile ten-i pākin yudurdu
Hezār i’zāzile kabre kodurdu

Sagu sagub didi hayfā garībe
‘Aceb zulm itdiler bu ‘andelībe

2625 Ne gül-zāra ne bāga girmişidi
Ne ter meyve ne güller dermişidi

Hakīki-y-idi ‘aşkı kavli sādık
Yaraşurdu aña dirlerse ‘aşık

Sözi togruyidi işi yolu pāk
Şarāb-ı ‘aşkile mestidi bī-bāk

Severdi çün gönülden togru yārin
Getürdüb kabrini düzdü mezārın

Düzetdüirdi makāmın bī-çerā çün
Binā itdürdi bir künbed çü gerdün

2630 Çü bu resme yapıldı kabr-i Ferhād
Mezār-ı ‘aşıkān dindi aña ad

Olurdu tobragı derde kefaret
Anı ‘aşıklar eylerdi ziyāret

122b Cihān halkına bu olmuşdı ma’lüm
Mezārına varan kalmazdı mahrüm

Çü dil-dārı yolında virdi cānın
Hudā şād eylesün rüh-ı revānın

Matla’-ı dāstān

Hüner-mend-i suhen merd-i kühen-senc
Beyān itdi bize açub der-i genc

2635 Çü mâtem tutdı Ferhâdiçün ol mâh
İçi yandı göyüñdi eyledi âh

Gözi yaşı çü başdan aşdı mâhuñ
Yetürdiler anı sem'ine şāhuñ

Didiler acıyub Ferhāda Şīrīn
'Aceb mâtem tutubdur ol niğārīn

İlün devşürdi kiçisin ulusın
Utanmadı bile gömdi ölüsün

Niçe gün bekledi kabır ü mezārın
İrişdüñdi semāya āh ü zārın

2640 Bunı gūş idicek şāh oldı dil-rīş
Derūnına bu sözden toldı teşvīş

Gam-ı Şīrīniçün Husrev çeküb gam
Kıgırdı katına münşīsın ol dem

123a Didı tīz ol ele al rakk u hāme
Gazā-y-içün düzet Şīrīne nāme

Didi evvelde yaz nām-ı Hudāyı
Dahı yād eyle nām-ı evliyāyı

Ayıt Şīrīne cānā olma nā-şād
Ne gam sen çok yaşa öldiyse Ferhād

2645 Hemīşe hurrem ol 'ālemde sen gül
Gülistānuñdan eksilmeye bülbül

Lebüñden gelmesün āh-ı dil-efrüz
Şeker kısmın eridür nārise sūz

Unutma şem'-i handān sen gülüşü
Ne gam pervānenüñ ölmekdür işü

Gül-i zerdin yile virdiyse bāguñ
Çemende lāleler yaksun çerāguñ

Bu hasretten döşegüñ eyleme taş
Koma gam yadıgına derdile baş

2650 Sanavber kaddüñi idüb kemānçe
 Yüzüñe def bigi urma tabānçe
 Yitürdiyse ‘akiki n’ola dürcüñ
 Süheylile müzeyyenn ola burcuñ
 Su yirinden gene eksilmeye āb
 Sühā-y-içün ne gam tābende meh-tāb

123b Ne gam berg-i semen oldıysa nā-yāb
 Kıla serv-i çemen ser-sebz ü şāz-āb
 Kamu mahlük eger dervīş eger şāh
 Olur mürde kalur zinde bir Allah

2655 Çün olmazmış ölümde kimse āzād
 ‘Adū mevtine de olmayalar şād
 Anuñ-çün şād olan şād olmasun hīç
 Dili kaygudan āzād olmasun hīç
 Senüñ-çündür velī kaygumuz ey dōst
 Bu sağıçündür ol sayrumuz ey dōst
 Nedür bir yāriçün yüz biñ belālar
 Kılasun cānuña bunca cefālar
 Esirgersün garībi mihribānsın
 Velīkin cānuña rahm it civānsın

2660 Her işlerde çü soñın sanaruz biz
 Senüñ göyündigüñe yanaruz biz
 Ölü ardınca çün gūra girilmez
 Bu yaşıle ölü dahı dirilmez
 Gerekdür bu işe sabr u tahammül
 Kazāsına rızā Hakka tevekkül
 Niçe saklayasın sineñde zārın
 Niçe bekleyesin seng-i mezārın

124a Muhabbet ‘ālemin kılduñ muhakkak
 Tamām oldı hemīn ‘ışkise ancak

2665 Çü Şīrīnsūn cihānda görme acı
Rızā şehdiyle şīrīn it mizācı

Çü gündüzdür tapuñ ol şem'-i pür-süz
Çerāg olmaya zinde olıcak rüz

Eger Ferhāda hāk oldıysa menzil
Kılasın sen zemīn üstinde hoş-dil

Tamām itdi çü münşī nāmesini
Hemān elden bıraktı hāmesini

Şehe 'arz eyleyüb mektübı dürdi
Aña Pervīz eliyle mührin urdı

2670 Anı bir peyk eline virdi Pervīz
Didi Şīrīne yetiştür bunu tīz

Revān oldı hemān ol peyk-i hurrem
İrürdi nāmeyi Şīrīne ol dem

Çü Şīrīn nāme-i Pervīzi gördi
Yüzine gözine mührini sürdi

Sanasın 'ālemüñ aldı harācın
Neşātından göge dügdürdi tācın

Çün açdı mührini mektüb okundu
Velī ol nükteler māha tokundu

124b 2675 Didi bu nāme kanile yazılmış
Müdāmī dūd-ı zehrile düzülmiş

Bu halvāyı bişürmiş gerçi tatlu
Velī şekker içine katmış agu

'Özürler dir velīkin ta'ne-engīz
Şeker bigi kelām ammā sem-āmīz

Suhenlerdür çü penbe nerm ü dil-keş
Nihān itmiş velī içinde āteş

Bize gönli gerek şāh-ı cihānuñ
Belāsını sayalum bale anuñ

2680 Kırılmaz hâtırı varsun yirine
Yiyelüm zehrini şeker yirine

Gece gündüz gamıdır cânuma küt
Ne taş atsa görürven la'l ü yâküt

İş anuñdur çü kul didügi olmaz
Za'ifüñ de elinden nesne gelmez

İdelüm sabrile Hakka tevekkül
Kılalum cevrine yârüñ tahammül

Ola kim gönline Hak vire insâf
Kıla rahm eyleyüb bu dürdümüz sâf

**Vefât-kerden-i Meryem ü ta'ziyet-nâme-i
Şîrîn Husrev-râ**

125a 2685 Toyur h'ân-ı keremden karnuñ ey ac
Nazar kıl 'âleme 'ibret gözin aç

Çü Şîrîn cânını acıtdı Pervîz
Aña dahı yetişdi bir elem tîz

Zemîn aldı elinden Meryemini
Kodı tenhâ felek 'İsî-demini

Velî işbu cihetden şâdidi şâh
Ki yumulmuşdı Meryem kazduğı çâh

Çü olmuşdı şehen-şâh verd-i bî-hâr
Kamu gencînesi kalmışdı bî-mâr

2690 Egerçi zâhirâ giryân olurdu
Bu ma'nîden velî handân olurdu

Halâs itdi özin gam rûzesinden
Başın kurtardı Meryem rûzesinden

Dem-i 'İsî yetişdi 'ıyda irdi
Çü İdrîs-i nebî firdevse girdi

Velîkin kayseri idüb ri'âyet
Bir ay mikdârı yas itdi tamâmet

Kara geydi kara sarındı sultān
Gazā tonın geyüb oturdı giryān

2695 İnüb tahtından oturdı ferāgat
Ne av itdi ne ‘ayş itdi ne sohbet

125b Bunu Şirīn işidüb oldu hurrem
Ki götrüldi yolından sedd-i Meryem

Bu ma’niden velī gam-nākidi māh
Ki her şahsa gelür bu h’āh nā-h’āh

Velī şeh hātırı-y-çün tutdı yası
Nigārīn de kara geydi giyesi

Gazāyiçün eline aldı hāme
Ki Pervīze revān eyleye nāme

2700 Beyān idüb mufassal fasl u bābın
Yaza hem nāme-i şāhuñ cevābın

Didi ser-nāmede nām-ı kadīmi
Kerīm ü Hayy ü Rahmān u Rahīmi

Kim oldur Hālīki cümle cihānuñ
Çü odur Rāzīki insile cānuñ

Anuñ emriyle gerdāndur bu eflāk
Hem andandur sükūn-ı merkez-i hāk

Kamu mevcūd olur elbette ma’dūm
Kalur bākī vücūd-ı Hayy u Kayyūm

2705 Kaçan bende şükürden olsa hālī
Hemān ider kulına gūş-mālī

Eger sagise eyler anı haste
Kılur bayise yohsul-ı şikeste

126a Geh eyler māhile hūrşīdi bī-nūr
Süleymānlar olur kahrı-y-ile mūr

Gehī lutfı-y-ile yogı çoğ eyler
Gehī kahr idüben çoğı yog eyler

Tagayyüirdür çü hâli muhdisātuñ
Bekâ-y-ile kıdem vasfı o zātuñ

2710 Döner turmaz bu çarh-ı ābnūsī
Gehī mātem getirür geh ‘arūsı

‘Arūsına şehūñ irdiyse āfet
Cihān içinde şāh olsun selāmet

Gülistānuñdan eksilmiş çü bir gül
Melül olma anuñ-çün aglama gül

Şeh olanlar gerekdür şād u hurrem
Selāfıne yaraşmaz zerrece gam

Eger devşüirdise rahtını Meryem
Şeh otursun gene tahtında hurrem

2715 Ganīmet bil bugün ‘İsī-demini
Getürme göñlüñe Meryem gamını

Irag idüb göñülde zahm-ı hārı
Gider rüşen zamīrūñden gubārı

Varub gül-şenlere ‘arz-ı cemāl it
Mey-i sāfī içüb def’-i melāl it

126b Müdām idüb çemende nüş-ı bāde
Cihān kaygusını vir cümle bāde

Muganniler gene kılsun ser-āgāz
Nevālar eylesün murg-ı hoş-āvāz

2720 Gene mutriblerūñ itsün nevālar
Gene ‘üdüle ney virsün sadālar

Gene kavlı ü ‘ameller ter terāne
Gene rengīn gazeller ‘āşıkāne

İşidilsün güzeller dillerinden
Usūlile görülsün ellerinden

Gene raks eylesün ol lāle-tenler
Çemenlerde salınsun nārvenler

Gene cān micmerinüñ 'üdü yansun
Buhūruñ dūdı eflāke boyansun

2725 Çü dānāsun kemāl-i fitnatuñ var
Kamu illerce 'akl ü devletüñ var

Neden kim hātırūñ gam-gīn idesün
Kemān ebrūlaruñı çīn idesün

Cihānuñ şāhısun 'ālem musahhar
Murād idindigüñ olur müyesser

Felek bendeñ bigi turmaz dürişür
Neye sunariseñ elüñ irişür

127a Süleymān-ı zamānsun ben de çün mūr
Benüm bigi degülsin 'āciz ü hūr

2730 Cihān içre garībem zār u bī-kes
Bu gurbetde gamuñdur mūnisüm bes

Ayaguma elümle balta urdum
Kamu görgüleri heb bunda gördüm

Yile virdüm suvardum baht u rahtum
Kamu tārāca virdüm tāc u tahtum

Dil ucından esīr oldum belāya
Giriftāram kemend-i ibtilāya

Baña rahm ide sandum yāre geldüm
İlüm günüm koyub dil-dāre geldüm

2735 Velī ancak nasībimiş mukadder
Konug umduğı olmazmış müyesser

Ciger tograndı yārüm aғlayayın
Gene kutsuz sitārum aғlayayın

Senüñ koltuguña geldüm sığındum
Bunu kendözüme eylük sagındum

Bu işümden perīşānam perīşān
Dil ü cāndan peşīmānam peşīmān

Velîkin soñ peşimānluk cihānda
Ziyānemiş yogimiş assı anda

127b 2740 Garîbine yazub nāme şehen-şāh
Dimiş ta'rîz idüb elfāz-ı kütāh

Velî her birisi bir tîg-i hûn-rîz
Yakar cān u ciğerler āteş-i tîz

O güftāruñ gönülde rîşi vardur
Ki bir nüşında yüz biñ nîşi vardur

Çerāga hod yeterdi püf dimeklük
Ne maksüd idi sarsar istemeklük

Ne lâzım saydıçün tihūya şemşîr
Ya āhūya ne hācet pençe-i şîr

2745 Yaraşmazdı dili āzār ideydüñ
Diyāruñdan bizi bî-zār ideydüñ

Çü gelmezmiş elüñden merhem itmek
Ne lâzım yārem üstine tuz ekmek

Cihān şāh u gedāyı çok görübdür
Niçe efsānelerde işidübdür

Gurūr itme ki bu dünyā-yı fānî
Kimesne-y-çün degüldür cāvidānî

Eger şem'-i gedā ger meş'al-i şāh
İkisi de söyinürler seher-gāh

2750 Ne bānuñ gūşesi kalur cihāna
Ne mazlūmuñ figānı yane yane

128a Sakın bu dehr-i ser-keşden birāder
Ki ne ser kor bu 'ālemde ne efser

Ne yohsuluñ kalur peşmin külāhı
Ne hakanuñ başında tāc-ı şāhî

Velî ben şāha incinmiş degülven
Helāl itdüm ne itdiyse şehe ben

Gene bayagı bigi bendesiyem
Kemend-i ‘aşkınuñ efkendesiyem

2755 Bu sözlerden garaz hālüm dimekdür
Şehen-şāha murādum söylemekdür

Hemīşe devleti pāyende olsun
Ruh-ı bahtı meh-i tābende olsun

Cemāli ferruh u ferhunde fālı
Safā-y-ile geçürsün māh u sālı

Irag olsun cenābından mesāyib
Yetişmesün vücūdına nevāyib

Çü ŞİRİN nāmesin hatm itdi dürdi
Gene mektübına mührini urdı

2760 Anı bir kāsıde teslīm idüb yār
Didi bu nāmeyi şāha ilet var

Çü Pervīze yetişdi nāme-i māh
Açub mührini sürdi yüzine şāh

128b Okundu nāme mefhūmı bilindi
O verhemden şehūñ bagrı delindi

Didi hakdur bu söz togru keleci
Gelür hak söz velī her tāb’a acı

Ne deñlü oldısa göñli şikeste
Yiñilendi gene ‘aşk-ı güzeşte

**Firistāden-i Husrev Şābūr-rā be-ŞİRİN ü
‘itāb-kerden-i ŞİRİN**

2765 Çü yārüñ ‘ādeti vardı yirine
Oturdı her kişi yirlü yirine

Gene tahtına geçdi şāh-ı a’zam
Oturdı saltanat tahtında hurrem

Cemāliyle bezendi tāk u der-gāh
Gene oldı müzeyyen hayme hār-gāh

Çü dūr oldu yolından sedd-i hāyil
Huzūr idüb neşāta oldu māyil

Gene her gün kuruldı meclis-i hās
Mugannīler çalub raks urdı rakkās

2770 Çü kalmamışdı havfile müdārā
Şehüñ kıldı nihānın āşikāra

Irag idüb gönülden ters u bīmin
Gene yād eyledi yār-ı kadīmin

129a Didi Şābūra ey yār-i vefā-dār
Demi geldī yetişdi yāre dek var

Selām eyle nigārīne du'ālar
Fakīrinden tahiyyāt u senālar

Nihān esrārımı yāre 'ayān it
Tefāsīliyle āhvālüm beyān it

2775 Benüm 'arz eyle a'zārüm nigāre
Haber vir bu geçen peymānı yāre

Dilüm derdini şerh eyle tabībe
Garībiyem devā kılsun garībe

Çü emr oldu yirinden turdı Şābūr
Mühimmātuñ kamsın gördi Şābūr

Revān olub çepār bigi yügürdi
Nigārīne bu ahbārı degürdi

Makāmına çü māhuñ irdi nākkāş
Huzūrına irişdükde koyub baş

2780 Söze girdi nigārīnile Şābūr
Diyişdiler niçe telh u niçe şūr

Be-āhir sözleri Pervīze irdi
Söze fırsat bulundı söze girdi

Nigārīne didi şükr it Hudāya
Ki tüş olduñ gene 'ayş u safāya

129b Bugün Pervîz olubdur verd-i bî-hâr
Safâ sür yârile çün gitdi agyâr

Irag oldı çü yoluñdan rakîbuñ
Şikâr eyle gene tenhâ habîbün

2785 Vefâ gül-zârınuñ kalmadı hârı
Safâ gencînesinüñ gitdi mârı

Çü mâni kalmadı şimdi arada
Gene olmak gerek siz bir arada

Çog olduñ güşe-i tenhâda halvet
Gerek şimden-gerü şâhile sohbet

Çü kalmadı ara yirde tekellüf
Gerekmez şimdiden soñra tevakkuf

Kadem rencide kıl şâha varalum
Şikeste hâtırın şâhuñ soralum

2790 Müdâm aglar firâkuñdan kılur âh
Gözi yolda seni gözler şehen-şâh

Bu sözlerden katı telh oldı Şîrîn
Didi Şâbüra hışmile nigârîn

‘Aceb mekkâr u pür-vesvâsimişsün
Beşer kısmı degül Hannâsimişsün

Baña kılduñ hezârân mekr ü telbîs
Beni başdan çıkarduñ olduñ İblîs

130a Senüñ idlâlünüñle çıkdum ilden
Ayaklara düşürdüñ gitdüm elden

2795 Kanı şehlük kanı iklim-i Ermen
Senüñ nakşuñ çıkardı kamusından

‘Aceb nâkkâş-ı jeng-âmûzimişsün
Nazîrünüñ yok belâ-engîzimişsün

Özümi sanma kasrumdan iram ben
Ya bir kimse ayagına varam ben

Nice nâ-mihribândur ol cefâ-kâr
Dil-i sengînine âh itmedi kâr

İlüm terk eyleyüb geldüm iline
Ayagumla gelüb düşdüm eline

2800 Katında degmedüm kuru selâma
Tüş olmadum ta'âma ne kelâma

Eger bende safâsı varımışse
Garîbile gönülden yârimişse

Beni bir kez gelelden yâd iderdi
Garîbümdür diyu dil-şâd iderdi

Seni sevmeyeni görmeklük olmaz
Gücile üstine düşmeclük olmaz

N'ola şâhise olmazven zelîli
Kulagından çıkarsun ol fetîli

130b 2805 Komaz mısun kolayında fakîri
Bucagında otura bir esîri

N'ola şebâzisem düşmezem aga
Humâyam konmazam degme budaga

Hîç añmadı bize geldüklerini
Ya Bânünuñ turub yildüklerini

Kanı ol hürmet u iclâl ü ta'zîm
Kanı ol 'izzet ü ikbâl ü tekrîm

Kanı envâ'ile zevk u safâlar
Huzûruñda turan ol meh-likâlar

2810 Kanı her gün şikâr u 'ayş u 'işret
Arasda olunan giceyle sohbet

Kanı rengîn meseller kîssa-i şîr
Kanı şîr öldüğü bî-tîr u şemşîr

Şehe bunları añmamak düşer mi
Hakını nânüñ unutmak düşer mi

Benüm hod hecridür şimdi enisüm
Gece gündüz hayâlidür celisüm

Şeh adıdur benüm virdi-i zebānum
Geçer 'älemleri söyler lisānum

2815 Bu yād itdüklerüm 'işretlerle
Bu başumdan geçen mihnetlerle

131a Hayâliyle bularuñ eglenürven
Gehî giryān olub geh diñlenürven

Eger şehde olaydı katre-i 'aşk
Ya mihrinden geleydi zerre-i 'aşk

Habîbiyle gelürdi görüşürdi
İki taş arasında buluşurdi

Bu tül-ı hasrete olmazdı kāyil
Bulunmazdı aña bir nesne hāyil

2820 Mecāzidür şehüñ 'aşkı hebādur
Hayāl-i fāsıd ü bātıl hevādur

Kuru āvāzedür bang-ı ceresdür
Hakikatden habersüz bü'l-hevesdür

Benüm togru yolumda şimdi 'āşık
Kelāmumdur müsellemler cümle sādık

Çü terk itdüm bu şevkile cihānı
Budur kasdum virem bu yolda cānı

Görünmedi gözüme mülk-i şāhī
Yire urdum bu derdile külāhı

2825 Bu sevdādan tağıtdum raht u bahtum
Yile virdüm bu gamdan tāk u tahtum

Çü māhuñ cānına çakmak çakıldı
Ol odile biraz yandı yakıldı

131b Kamu göyntüklerini heb göyüñdi
Giderek odı fi'l-cümle söyüñdi

Gazâb dîvi gidüb geldi firişte
Didi Şâbüra ol nûr-sirişte

Şehen-şâha yûri bizden du'â it
Hezâr eltâfile biñ biñ senâ it

2830 Garîbiyüz diyârında mukîmüz
Velî 'aşkı-y-ile yâr-ı kadîmüz

Bizi bu derdile kosun yanalum
Bu bûdile vücûdı yok sanalum

Felek hod cevrini çoğ eylemişdür
Kamu varluklarum yog eylemişdür

Ne lâzım yoga cebr itmek şehen-şâh
Revâ mı bizi incitmek şehen-şâh

Bi-hamdillah degüldür şâh muhtâc
Dih-i vîrânededen istemesün bâc

2835 Bu güftârı diyüb gönderdi şâha
Özi göyüندی Şâbüruñ da mâha

İçi yandı biraz agladı nâkkâş
Fürât oldı gözinden dökülen yaş

Hikâyet-kerden-i Şâbûr mu'âtebe-i
Şîrîn bâ-Husrev

132a Bu acıyla gidüb yetişdi şâha
Kamu gördüklerin 'arz itdi mâha

Şehen-şâhuñ dahı özi göyüندی
Ol odile biraz Husrev de yandı

Didi didükleri heb 'ayn-ı hakdur
Nigârînüñ sözi cümle seabakdur

2840 Bize bizden gelübdür bu melâlet
Kuru gayret çeküb itdük cehâlet

Dönüb şeh didi Şâbüra gel ey yâr
Nigârîne yûri var gine tekrâr

Bu kuldan māha ‘özl eyle firāvān
Ne deñlü oldise bizden perişān

Bize lutf eyleyüb merdümlük itsün
Bizi kosun kerem yolına gitsün

Çi ger başdan ayaga pür-günāhuz
Velī lutfın umaruz ‘özl-hāhuz

2845 Hatā bizden ‘atā dil-berden olsun
Mürüvvetler gene serverden olsun

Ol itmesün biz itdügümüz işi
Bize itsün kişilik gine kişi

Bu vechile nice ‘özl itdi Pervīz
Didi Şābūra dil-dāra iriş tīz

132b Revān oldı gene Şābūr-ı nākkāş
Velī gamdan dökerdi gözleri yaş

Nigārīnden be-gāyet utanurdı
Velī şehden dahı key üşenürdi

2850 Dil ucından belāya ugramışdı
Ara yirde kazāya ugramışdı

Utanurdı gene Şābūr-ı nākkāş
Varub Şīrīn kenārına kodı baş

Sücūd itdi gelüb karşuda turdı
Nigārīn de gene nākkāşı gördi

Su’āl idüb didi Şābūra Şīrīn
Neye geldüñ gene ey yār-ı dīrīn

Didi geldüm du’āyile senāya
Yüzüm sürmeklüge hem hāk-i pāye

2855 Hemīşe gelegeldügüm kapudur
Nigārīne murādum bir tapudur

Biraz tururak öğretti gözini
Gene söyledi dil-dāra sözini

‘Ayân itdi mufassal saklu rāzı
Tazarru’lar kılub itdi niyāzı

Figān itdi döğündi kıldı zārī
Yaşı-y-ile suvardı lāle-zārī

133a Gene rahm itmedi ol şüh-ı tannāz
Didi ser virürüm ben virmezem rāz

2860 Bu didüğüñ işi sen şimdi umma
Göñül mihrini benden şimdi umma

Olur bu didüğüñ sabrile hāsıl
Eger sabr olmaya tahsıl ne hāsıl

Cevābını alub Şābūr-ı nākkāş
Revān oldı bu sırrı itmedi fāş

Yola düşdi figān u zārī-y-ile
Gene gitdi hacālet bārı-y-ile

Dahı kalmadı tevbire mecāli
Şehen-şāha varub ‘arz itdi hāli

2865 İşidüb şeh dahı kaldı perīşān
Kamu efgānile oldı peşimān

Vücūdında şehüñ kalmadı kuvvet
Harāb oldı göñül şehri tamāmet

Didi sabr idelüm bu işe nā-çār
Tahammüldür bize şimdi sezā-vār

Velikin hātırı gāyet yıkıldı
Bu āteşden katı yandı yakıldı

Göñülde bağlayub terkin nigāruñ
Bunu fikr itdi tevbirin bu kārūñ

133b 2870 Ki Şīrini koyub şāh āşikāre
Göñül bağladı bir gayrī nigāre

Sıfat-1 pādīshāhī-[yi] Husrev

Çü şāh itdi hükümet mülk-i bahta
Şehūñ misli dahı geçmedi tahta

Ulu hanidi Pervīz-i yegāne
Nazīri gelmemişidi cihāne

Selātınler virürdi cümle bācı
Gelürdi yidi iklīmūñ harācı

Kaçan dīvān ideydi ol mü'eddeb
Gelürdi penc saff anda müretteb

2875 Saf-ı evvel tüvāngerler tururdu
Saf-ı sānīde yohsullar olurdu

Saf-ı sālīs tururdu hasteler zār
Saf-ı rābī'de tutsag u güneh-kār

Saf-ı hāmisde heb kanlu tururdu
Siyāset olacak bed-hū tururdu

Bu süretten velī maksūd-ı sultān
Hudā şükriyle tolmagıydı dīvān

Tüvāngerler fakīri göreydi
Hudā virdüğine şükr ideydi

134a 2880 Bu yohsullar da bīmārı göreydi
Teni sag oldugına şükr ideydi

Bu sayrular da bend ehlin göreydi
Esīr olmadugına şükr ideydi

Bu bend ehli de kanluyı göreydi
Ricā idüb halāsın şükr ideydi

Bu kanlular da şükre varelerdi
Niyāz idüb Haka yalvarelerdi

Çü şākirdi severdi şāh şükri
Gece gündüz Hudā şükriydi fikri

2885 Anuñ-çün ni'meti bulub ziyāde
Yidi iklīme hüküm itmişdi adı

Çekilürdi iki nevbette şîlân
O h'ânile toyardı şehr ü dîvân

Şehiçün günde bir biryân olurdu
İşidenler anı hayrân kalurdu

Bulurlardı yiñi togmış kulunu
Anasından ayırurlardı anı

Koyun südiyile beslerleridi
Şehe biryâniçün saklarlaridi

2890 Velî her kulunu almazlaridi
Çakırdan gayrısın bulmazlaridi

134b Gözi çakır kulun isterleridi
Anı biryâniçün beslerleridi

Gümüş tennür iderlerdi zer-endüd
Yakarlardı içinde 'anber u 'üd

Bişerdi ol tenür içre bu kürre
Ta'am-ı hâsidi şâhuñ çü nerre

Bu resme bişürtüb iltürleridi
Huzûrında şehüñ tograrlaridi

2895 Şeh andan bir niçe lokma yiridi
Soñını kalduruñ gine diridi

Kime gönli turursa şâh-ı hoş-kâm
Anı tennürile eylerdi in'am

Buyururdu hemân ol tal'ati nür
Düzerlerdi gene bir yiñi tennür

Bu-y-idi 'âdeti şâhuñ meh ü sâl
Bu vaz'ile olurdu mâzî vü hâl

Giderdi harcına bir kürrenüñ genc
Velî yogidi gönlinde şehüñ renc

2900 Harâc-ı Hindidi çün harc-ı micmer
Yakarlardı çü hîme 'üd u 'anber

Kalanın da buña göre kıyās it
Çü gördüñ şimdiki evzâ'ı pās it

135a **Kıssa-i Şeker-i İsfehānī bā-Husrev**

Meger bir gün şeh idüb 'ālī dīvān
Huzūra geldiler mecmū'-ı erkān

Selātīn-i zamāne kāf tā kāf
Gelürlerdi şehen-şāha ser-etrāf

Çü dīvān tagılub şāh itdi sohbet
Gene hem-demleriyle kıldı 'işret

2905 Gene devr eyleyüb la'līn tutaklar
Sunarlardı ele altun ayaklar

Çü sākīler tolandurdı şarābı
Şehüñ gitdi utanması hicābı

Buyurdı meclis ehline şehen-şāh
Kamusı oldılar emrinden āgāh

Didi kankı yirüñ mecnūnı çokdur
Memālikde ne şehriñ hūnı çokdur

Kimi Rūm u 'Arab didi kimi Rey
Kimi Çm ü Hatā sözdür pey-ā-pey

2910 Kimi Belh u Semerkand u Horāsān
Kimi Keşmīr u Türkistān u Tūrān

Biri turdı yirinden didi ey şāh
Bu devr içre togubdur yirde bir māh

135b **Nazīrini felek görmüş degüldür
Meh-i gerdün aña irmiş degüldür**

Anuñ vafında kāsırdur lisānum
Yanar şerh eylesem hadden zebānum

Sipāhān şehrinüñ içinde ol māh
Velī nāmı Şekerdür lāyık-ı şāh

2915 Sipāhān mülkinüñ şeh-zādesidür
O bāguñ serv-veş āzādesidür

Velī her-cāydur yil bigi ol māh
Tolanur bāgile gül-zārı her gāh

Çemenlerde varur mānend-i lāle
Urur her şahsile cām-ı piyāle

Kim eylerse anı bir şeb der-āgūş
Ölince ol şebi itmez ferāmūş

Budur ‘aybı hemīn ol meh-likānuñ
Ve ger ne lā-nazīridür cihānuñ

2920 Bunı gūş idicek şāh oldı māyıl
Şeker tadın bilürdi bagladı dil

Velī sabr eyledi itmedi ta’cıl
Bu hālile tahammül kıldı bir yıl

Emīn u mu’temed gönderdi tekrār
Anı bilmeklige sa’y itdi bisyār

136a Çü ma’lüm itdi tahkīkin şehen-şāh
Sipāhāna düzetdi gitmege rāh

Medāyinden çıkub oldı revāne
Şeh-i devrān göneldi İsfahāne

2925 Şeker şevkı-y-ile her gün kesüb rāh
Sipāhān mülkine irdi şehen-şāh

Şeker yimeklüğe tütisi şāhuñ
Öküş zahmetlerin çekmişdi rāhuñ

Sipāhānda kuruldu çünki har-gāh
Nüzül itdi otagında şehen-şāh

Hemān a’yān-ı şehri cem’ idüb tiz
Şeker hālını teftiş itdi Perviz

Didiler añladı tafsīli-y-ile
Şeker hālını bildi aslı-y-ile

2930 Bes andan soñra bir gice şehen-şāh
Süvār oldı Şeker kasdına nā-gāh

Binüb tenhā öñince gitdi bir peyk
Şeker kasrına irdi şāh çün peyk

Varınca gördiler kapuyı beste
El urdı kapuya peyk-i huçeste

İşidince yetişdi bir şeker-rīz
Şeker sandı anı gördükde Pervīz

136b Görür kapu içinde bir süvāre
Velī sīmāsı beñzer şehriyāre

2935 Didi Husrev [size] mihmān olalum
Kabül itmezseñüz girü dönelim

Didi biz kaçmazuz hergiz konukdan
Husūsā kim sizün bigi konukdan

Hemān ol dem atından indi Pervīz
Revān oldı sarāyuñ içine tīz

Şehen-şāhı gelüb karşıladılar
Ayagina ağır bīz döşediler

İletdiler şehi bir hoş mekāna
Cülūs itdi şehen-şāh husrev-āne

2940 Hemān ol dem getürdiler şarābı
Müheyyā kıldılar nukl u kebābı

Çü devr itdi biraz cām-ı safā-rīz
Su'al itdi Şekerden şāh Pervīz

Didi kanı Şeker n'oldı belürmez
Gelüb mihmānile niçün oturmaz

Diyince şeh kığırdılar hemān-dem
Revān oldı Şeker handān u hurrem

Çıkageldi elinde cām-ı cüllāb
Tolu şekker dehānı nergisī h'āb

- 137a 2945 Şeker kâni-y-idi şîrîn zebânı
Nebâtidi velîkin İsfahânî
- Dökülürdi saçından nâfe-i Çîn
Saçılurdu lebinden kand-ı şîrîn
- Cülâbını şehen-şâha yetürdi
Şehüñ öñinde baş kodı oturdu
- Kenîzi çoğidi Rûmî vü Çînî
Semen-berler cihânuñ nâzenîni
- Tururlardı kamusu dest-beste
Oturmuşdı şehile ol huceste
- 2950 Gül ü bülbül kalub gitmişdi hâr
Şehile gencidi bî-renc ü bî-mâr
- Şeker bigi nigârîn hâne hâli
Katuşdurdu şehen-şeh kande balı
- Oturmuşdı şehen-şeh mehter-âne
Şeker söylerdi şî'rile terâne
- Sunub pür şîşeler şâha semen-ber
Kuru su-y-ile virdi âteş-i ter
- Şehüñ cüş eyleyüb şevkile kanı
Sebük nüş eyledi ritl-i girânı
- 2955 Tolu tolu 'adedsüz kâse-i mey
Şeker 'aşkıyla şâh içdi pey-â-pey
- 137b Çü şâhuñ gözleri uyhuya vardı
Şeker şem'i alub kapuya vardı
- Kenîzi varidi anuñla boydaş
Anı kendü yirine itdi pâ-daş
- Aña dakdı zerini zîverini
Tonın geydüirdi tonatdı serini
- Bu nakşile düzüb şekl-i müzevver
Kenîzi şâha gönderdi füsün-ger

2960 Şeker sanub kenîzi şâh-ı medhûş
Sabâh olunca kılmışdı der-âgûş

Şehüñ gelmezdi bir sâhir ögine
Velî ugradı kendüden yigine

Şeh uyurken kenîz uyandı gitdi
Şeker h'âb itdügi otaga yetdi

Şeker geydügi tonlardan soyundu
Kenîze virdügi tonın geyindi

Zerini takınub zîver urundu
Gene ol vaz'ile şâha göründi

2965 Oturdılar Şeker şâhile halvet
Söze girişdiler bir nice müddet

Söz içinde hitâb idüb şehen-şâh
Didi Husrev şeker kânına ey mâh

138a Size mihmân işitdüm çok gelürmiş
Hezâr ikrâm u 'izzetler bulurmuş

Benüm mislüm kişi geldügi var mı
Sizüñ mihmānuñuz oldugı var mı

Cevâbında Şeker didi kim ey han
Senüñ mislüñ bize gelmedi mihmân

2970 Nazîrüñ yok cihânda hüb rüşen
Sözüñ tatlu şekerden nagz-güsen

Velî bir 'aybuñı buldum nühüfte
Diyeyin göñlüñ olmaya şikeste

Didi incinmezem Vallah beyân it
Baña ol 'ayb-ı pinhānum 'ayân it

Didi vardur dehānuñda senüñ büy
Yaraşmazdı nemek kânında ol büy

Didi büyüñ 'ilâcına ne tedbîr
Didi lâzım-durur bir yıl yemek sîr

2975 Hemân ol dem şehen-şeh turdı gitdi
Kimesne görmeden har-gâha yetdi

Bu hâl üstine geçdi nice eyyâm
Yıl olunca şehen-şâh kıldı ârâm

Çü sâl oldı tamâm ol kasra sultân
Gene evvelki bigi oldı mihmân

138b Şeker dahı gene hizmetler itdi
Bayagıdan eyü hürmetler itdi

Şeker sanmañ ki odını udadı⁴⁹
Gene şâhı kenîziyle boyadı

2980 Sabâhile şehe geldükde ol mâh
Gene evvelki sözi söyledi şâh

Şeker didi geçen yıl bize ey cân
Saña beñzer kişi olmışdı mihmân

Velî ol kişinüñ agzı kokardı
Dehânından yire sular akardı

Senüñ bûyuñ misâl-i müşk ü ‘anber
Dimâg-ı ‘âlemi eyler mu’attar

Şeker kânına döndi didi Husrev
Cihânüñ ‘aybını dirsün kühen nev

2985 Kelâmuñda gönül hâtır dimezsün
Niçün sen kendü öz ‘aybuñ dimezsün

Didi ben bilmezem ‘aybum beyân it
Baña ‘ayb-ı nihânum gel ‘ayân it

Didi ‘aybuñ seniñ ma’rûf u meşhûr
Yakıniken olursun sâye-veş dūr

Felek bigi zemîni devr idersün
Cihân halkıyla oynarsun gülersün

139a Kim ayagın salarsa baş olursun
Ki bir günde biñe oynaş olursun

⁴⁹ Kaynaklarda bu kelimeye rastlamadık. Metnin gelişine göre bu şekilde anlamlandırdık.

2990 Agaclarda kebüter-veş dönersün
Budaklardan budaklara konarsun

Sad u heftād degüldür saña kāfī
Olursun günde biñ tıguñ gılāfı

Şeker didi dönüb Pervīze ey şāh
Beni böyle hayāl itme ol āgāh

Dür-i nā-süfteyem ‘ālemde bī-bāk
Akar su bigiyem pākīze vü pāk

Gümānum yok sözümdə bī-gümānam
Anamdan togdugum bigi hemānam

2995 Çi ger her kişile yiyüb içerven
Velī soñında nāzūklük geçerven

Ben ol gendüm-nümā vü cev-fürüşam
Beni her kişi-y-ile sanma hoşam

Misāl-i su öñini akıdurven
Velī soñın keserven bakıdurven

Menüm mührüm kimesne açmamışdur
Meges dahı yöremden geçmemişdür

Şekerden bu sözi güş idicek şāh
Didi togru dimişdür bu sözi māh

139b 3000 Eger egri olaydı söylemezdi
Bu da’vāyı katumda eylemezdi

Turugeldi çü Husrev kasra irdi
Sipāhānuñ gene halkını derdi

Şeker da’vāsın itdi halka tafsīl
Beyān itdi ne varsa kālile kīl

Şehādet kıldılar heb ‘iffetine
Şeker da’vāsınuñ hem sıhhatine

Karılar gönderüb dahı aratdı
Sipāhān yolını halka taratdı

3005 Karılar dahı heb kızdur didiler
Bu söz üzre yemîn de eylediler

Bes andan soñra şeh dahı inandı
Hamâkatden ‘abes yire güvendi

Çü bildi ‘iffetin şâh oldu tâlib
Kuru gayret düşürdi şahı râgıb

Ki zîrâ katı kakıtmuşdı Şîrîn
Şehüñ cânını acıtmışdı Şîrîn

Bu acıyı savam diyu şehen-şâh
Şeker tengine urdı kendüyi şâh

3010 Velî ol dahı olmadı ‘ilâcı
Bayagıdan ziyâde oldu acı

140a Hezâr ikrâmile ‘izzetlerle
Niçe ta’zîmile hürmetlerle

Çü her âyîni yirine yetürdi
Şeker-kânın kenârına getürdi

Ulu toy eyleyüb şâh-ı yegâne
Döküldi gine ni’metler cihâne

O ‘asr içinde olan ‘âdet üzre
O resmile o kîş-i millet üzre

3015 Anı kâbînile ile aldı şehen-şâh
Şeker sabrile oldu hem-ser-i şâh

Açub teng-i Şeker mührini Pervîz
Şeker tadın tuyub oldu şeker-rîz

Delüb elmâsile şeh dürrin anuñ
Sürer ol demde zevkini cihânuñ

Şeker dahı olub kavlinde sâdık
Olur Pervîze dil-dârı-ı muvâfık

Bes andan soñra şâhile şeker-rîz
Medâyinden yañaya itdiler hîz

3020 Gelüb şehr-i Medāyinde niçe gün
Safā-y-ile geçindiler dün ü gün

Velī āhir Şeker tadın azıtdı
Şehüñ şîrîn dehānını acıtdı

140b Gene eski hevāsıyla barışdı
Başı çizgindi sofrası karışdı

Gam-ı Şîrîn gelüb dilde dolandı
Şehüñ göñli dönüb içi bulandı

Dehānına Şeker telh oldı şāhuñ
Dili köhne gamıyla toldı şāhuñ

3025 Şeker Şîrîn yirin hergiz tuta mı
Ya hod Şîrîni oyunda üte mi

Dil-i şāhı gam-ı Şîrîn bürüdi
Suya düşdi Şeker gitdi eridi

Şeker Şîrînile ola mı yeksān
Kanı cān ma'deni kanda neyistān

Çü tutdı yükini Husrev Şekerden
Şeker dilden çıkub düşdi nazardan

Gene köhne gamını eyledi nev
Gene Şîrîn deyu cān virdi Husrev

Bāz-dāştēn-i Şābūr-rā ez-Şîrîn u zārī-kerden

3030 Çü Husrev bildi kim gurbetde dil-ber
Dil-i tengini Şābūrile egler

Gam-ı gurbet kişiye olsa gālib
Anuñ eglencesidür bir musāhib

141a Güzer kıldı bu ma'nī kalb-i şehden
Ki Şābūrı ırag eyleye mehden

Anı bulmayıcak Şîrîn tarıka
Kala vahşetde yārinden yarıka

Žarūrī meyl ide yār-ı kadīme
Gene pür-şevk ola nāz u nā'ime

3035 Yasag idüb buyurđı ŝāh Pervīz
Didi Ŝābūra sözler ta'ne-engīz

Ki bu cānibden olmayınca destūr
Niğārīnden yaña varmaya Ŝābūr

Çü bulmadı niğārīn yār u hem-dem
Ziyād oldı gene göñlindeki gam

Bu fūrkatden taraldı agladı zār
Nisār itdi gözi lü'lü-yi şeh-vār

Garīb olan kişi bī-yār u hem-dem
Yiri firdevs ise olur cehennem

3040 Husūsā nāzenīn ola çü Ŝīrīn
Anı gam-gīn idende ola mı dīn

Ender-sıfat-ı şeb-i firāk-ı tenhāyī

Meger bir gice tārīdi be-gāyet
Cihān etrāfı bağlamıŝdı zulmet

141b Kara tonını geymişdi zamāne
Kabā-yı nūrı atmıŝdı yabane

Zülāl-i dehre gelmişdi küdüret
Cihān tīb'mı tutmıŝdı kasāvet

Siyāhidi çü müy-ı 'anber-āmīz
Dırāzidi çü zülfeyn-i dil-āvīz kısaydı.

3045 Uzun geldi niğāra ol şeb-i tār
Taralgındı be-gāyet anda dil-dār

Diridi giceye zārile Ŝīrīn
Niçün kıldıñ beni bu resme gam-gīn

Ŝeb-i mev'ūda beñzersin tamāmet
Koparursun bigi āhir kıyāmet

Kararuben turursun yok sabāhuñ
Meger kim odı söyünmiş sabāhuñ

‘İtāb idüb gece kaydını gördi
Anı koyub niğārīn çarha sordı

3050 Didi gerdūna diñlendüñ mi ey çarh
Veyā mihile mihlendüñ mi ey çarh

Ferāmüş eyleyüb seyrānuñı sen
Bu gıce añmaduñ devrānuñı sen

Yorulmuşsun çi ger devr eylemekden
Yorulmaduñ velī cevri eylemekden

142a **Hikāyet-kerden-i Şirīn bā-şem’**

Çü bulmadı felekden dahı çāre
Yanan şem’e yürüdi aşikāre

Didi şem’e eyā dem-sāz u pür-süz
Neden düşdi saña bu derdile süz

3055 Bugün dil-teşnesün turmaz yanarsun
Bu tañdur gine odile kanarsun

Didi Şirīne bu şem’-i dil-efrüz
Anuñ-çün yanarum ey mäh-ı fırüz

Firākı odile yanmış çerāgam
Enīsüm şehd-i Şirīnden iragam

Didi gerçi senüñ rüşen delīlūñ
Velī derdini bilmezsun ‘alīlūñ

N’ola düşdüñse şirīnden cudā sen
Görürsün dahı şirīnler niçe sen

3060 Benüm dil-dāruma beñzer bulunmaz
Anuñ mānendi bir dahı görünmez

Hitâb-kerden-i Şîrîn be-pervâne

Bu hâlile geçerken şem'ile mäh
Düşer bu bende bir pervâne nâ-gâh

142b Nigāruñ şem'ine yakub per ü bāl
Yanar pervâne miskîn fārigu'l-bāl

Bunı görüb nigārîn didi tahsîn
Saña lâyıq virürseñ cān-ı şîrîn

Buluşduñ yārüñe olduñ yüze yüz
Yiridür saña virürseñ bire yüz

3065 Visāl içre çü sen cān virdüñ āsān
Kolaysuz baña fūrkatde virem cān

Velī bu acıyı götürven āhir
Gene bu derdile ölürven āhir

Sıfat-ı düz u münâcât-kerden-i Şîrîn be-Bārī Te'ālā

Bu derdile çekerken renc ü bîmi
Dimāgına irer subhuñ nesîmi

O bû-y-ile bulur çün rûhı rāhat
Gelür cismine de bir istirahat

Bu hâlile kılur Hakka tazarru'
Gider gönlindeki kibr u tereffu'

3070 Niyāz idüb Hudāya tutdı yüzün
Didi Hakdan yaña döndürdi yüzün

İlāhî pâdişāhā bî-niyāzā
Hudāvendā Kerīmā kār-sāzā

143a Kamu kürbetlerüñ keşşāfı sensün
Marîz olanlara hem şāfî sensün

Çü sensün cümle nev-mîdüñ ümîdi
Kamu baglu işüñ lutfuñ kilîdi

Garîb ü bî-kesüñ sensün zahîri
Eli irmezlerüñ hem dest-gîri

3075 Benem bir gūşede derde giriftār
Garīb u zār u ser-gerdān u bī-yār

Eliyle kendözin salmış kemende
Ayagıyla gelüb düşmiş bu bende

Esīr-i dil-ber-i nā-mihribānam
Giriftār-ı belā-yı nā-gehānam

Gözi sihri-y-ile āşufte kārūm
Saçı bigi perīşān rūzgārūm

Tolu sevdā-yı ‘ışkile mizācum
Ne bīmāram ne bulunmaz ‘ilācum

3080 Gam-ı hecriyle gerçi bī-karāram
Visāline velī ümmīd-vāram

Dil ucından sataşdum bu belāya
Dil ugratdı beni bu ibtilāya

Bu bī-dāduñ Hudāyā dād elinden
Dil-i şūrīdenüñ feryād elinden

143b Çü serv āzādiken bustān içinde
Esīrem şimdi sengistān içinde

Rikābumda yürürken bunca yoldaş
Benem şimdi karataşda kuru baş

3085 Bu ‘arıçūn dökerven rūz u şeb yaş
Özümi haniken kıldum karavaş

Gece gündüz huzūrum yok bu gamdan
Ecelsiz ölmeli oldum elemden

Hudāyā ben kula irgür ‘ināyet
Benüm bu gamlarum bulsun nihāyet

Benüm bu cānumı cānāne irgür
Dükenmez gussamı pāyāne irgür

Halās eyle men-i miskīni gamdan
Dil-i bī-çāreyi kurtar sitemden

3090 Boyum servin Hudâyâ ser-firâz it
Beni halk-ı cihândan bî-niyâz it

Îlâhî mu'ciz akvâlûñ hakıy-çün
Sıfât [u] zât u ef'âlûñ hakıy-çün

Hudâyâ Âdeme ihsānuñiçün
Anuñ 'isyânına gufrānuñiçün

Nebîlerden olan envāruñ-içün
Halîle gül-şen olan nāruñ-içün

144a **Fidānile** zebîhe fazluñ-içün
Kamu ehl-i zünûba 'adluñ-içün

3095 Gam-ı Ya'küb-içün beytü'l-hazanda
Gözi yaşı-y-içün dāru'l-mihende

Cemāl-i Yūsuf-ı Ken'anî-y-içün
Anuñ çāhı-y-ile zindānı-y-içün

Kelîmüñ hüccet ü bürhānı-y-içün
Yed-i beyzâ-y-ile su'bānı-y-içün

Tuş oldugı-y-çün Eyyubuñ belāya
Anuñ sabrı-y-içün bu ibtilāya

Dem-i Dāvūdile elhānı-y-içün
Süleymānuñ hevā seyrānı-y-içün

3100 Mesîhüñ da'vet-i cān-bahşı-y-içün
Anuñ gerdün-ı gerdān-rahşı-y-içün

Hudāvendâ 'ibād-ı hāsuñiçün
Gece gündüz dönen rakkāsuñiçün

Esîr olanlaruñ gözi yaşı-y-çün
Giriftār-ı gamuñ bagrı başı-y-çün

Güneh-kāruñ seherde āhı-y-içün
Sa'âdetlü kuluñuñ rāhı-y-içün

Gülistānda 'anādil zārı-y-içün
Gül-i hoş-büyile ol hārı-y-içün

144b 3105 Çemende kumrınıñ nālānı-y-içün
Seherlerde hezār efgānı-y-içün

Kabül it hācetüm yā Rab keremden
Beni kurtar bu derdile elemden

Çü vakt-i subhidi bu ‘arz-ı hācet
Bulurdu anda da’vetler icābet

Du’āsını kabül idüb Hudāvend
Anı kıldı sehil müddetde hursend

Aña virdi Hudā lutfı kilīdin
Ki buldı nā-ümīdiken ümīdin

3110 Çü lutfıdur Latīfün ‘ām u şāmil
Seher-gehde du’ādan olma gāfil

Virür matlübını her kulına Hak
Zihī feyz [ü] zihī feyyāz-ı mutlak

Matla’-ı dāstān

Dilā seyr it bu ‘ibret-hāneyi sen
‘Abes fikr itme bu vīrāneyi sen

Bu vīrānda Hakuñ genci nihāndur
Dil-i binālara līkin ‘ayāndur

Göñül gözine bu dünyā sebeldür
Anı gözden gidermezseñ haleldür

145a 3115 Anuñ gözden gidermege belāsın
Getür gerd-i kanā’at tütüyāsın

Irak gitme yakīn bil sendedür genc
Anı sanub irakda çekmegil renc

Özüñi tanuyı bilseñ bilürdüñ
Gene ol genci cānuñda bulurduñ

Kusūruñ çok velīkin himmetüñ de
Katı tasvīr idersün tā’atüñde

Eger bu tâ'atüñ yolın varayduñ
Saña ma'būduñuñ lutfın göreydüñ

3120 Neden dūr olduguñ sen de bilürdüñ
Bu taksīrātiçün zārī kılurduñ

Gel imdi sen de 'aşkile namāz it
Varub Şīrīn bigi Hakka niyāz it

Çü Şīrīn istedi irişdi 'ıde
İrersün sen de isterseñ ümīde

Çü Şīrīni Hudāvend eyledi sāf
Düşürdi Husrevüñ kalbine insāf

Meger bir gice yaturken şehen-şāh
Seher-geh gönline düşdi bu nā-gāh

3125 Didi kendözine idüb cehālet
Çekersün cehlüñ ucından melālet

145b Bu hālile çekersün kuru nāmūs
Nigāruñdan kalursun zār u me'yūs

Gider bu fikr-i fāsıdın güzer kıl
Gene cānān diyārına sefer kıl

Hemān ol dem buyurdı şāh Pervīz
Şikār itsem gerek kaydum görüñ tīz

Bir ay mikdārı av itsem gerekdür
Şikār içinde eglensem gerekdür

3130 Bugün cümle umūra kādir oluñ
Yarun binsem gerekdür hāzır oluñ

Şehen-şeh gerçi av itmişdi adı
Velī sayd-ı humā-y-idi murādı

Sabāh oldı gene sultān-ı hāver
Tonatdı yir yüzün zerrīn 'alemler

Süvār oldı şikāriçün şehen-şāh
Çemenlerde tutuldu gine har-gāh

Nefir ağırdı sūrnālar çalındı
Dögüldi kūs uruldı tabl-ı Hindī

3135 Çeri deprendi sancaklar çözüldi
Melikler bindi alaylar düzüldi

Yedültürdi yedekler cümle tāzī
Cihān toldı piyāde tag u yazı

146a Çeri halkı geyindi cümle cevşen
Ki sanurdı gören deryā-yı āhen

Bu leşkerden cihāna yanku düşdi
Selātīn-i zamāne korku düşdi

Her iklīmüñ egerçi korkusu çok
Velī şehde[n] bular havf itdügi yok

3140 Kolayında yürürse fāriḡu'l-bāl
Ne mülk eksügi Pervīzūñ ne hod māl

Anuñ dünyā degül maksūd-ı cānı
Virübdür 'ışk-ı cānāne cihānı

İderdi zāhir egerçi şikārı
Velī gönlindeki gayridi kārı

Şikār eylerdi gündüz şāh Pervīz
İderdi giceler 'ayş-ı safā-rīz

Kırarlardı peleng ü şīr u āhū
Alurlardı kuleng ü kebk ü tīhū

3145 Şu deñlü itdiler sayd u şikārı
Ki hālī kıldılar her merg-zārı

Hevā yüzinde kuşlar uçmaz oldı
Yöresinden kolanlar geçmez oldı

Şikār eyleyürek şāh-ı yigāne
Nigārīn semtine oldı revāne

146b Çü yaklaştı nigārīne şehen-şāh
Ki fersahca yogidi menzil-i māl

Nüzül itdi o mevzi'de şehen-şâh
Kuruldu haymeler tutuldu der-gâh

3150 Oturdu şevkile şâh-ı yigâne
Gene meclis kuruldu husrev-âne

Yürüdüb sâkîler zerrîn ayagı
İçürdiler şarâb-ı şeb-çerâgı

Mugannîler gene depretdiler sâz
İrürdiler felek güşına âvâz

Figân itdi gene çeng ü çegâne
Gene söylendi eş'âr u terâne

Gene raks urdu ol zöhre-cebînler
Yuvalandı gene dürr-i semînler

3155 Salındı nâzile ol nâzenînler
Behişt içre diyeydüñ hür-ı 'ınler

Huzûr itdi biraz ol demde Pervîz
Velî eglenmedi turdu gene tîz

Ameden-i Husrev-i ser-mest be-der-i kasr-ı Şîrîn

Sabâhile cihân çün kim tonandı
Kara tonı gecenüñ oda yandı

147a Bu şevkile gelüb 'âlem hurûşa
Çemenlerde 'anâdil geldi cûşa

Sabâ 'arz itdi bûyını çü yârüñ
Yüzi güldi gene bu rûzgâruñ

3160 Tuyınca bûy-ı cânânı dimâgı
Ziyâlar buldu çeşminüñ çerâgı

Revân açdı gözini şâh Pervîz
Gene kıldı neşât-ı hande-engîz

Buyurdu şeh düzüldü gine meclis
Derildiler gene dem-sâz u mûnis

Gene bünyād-ı ‘ayş itdi şehen-şāh
Şehi sayda düşürdi kurbet-i māh

Biraz meclisde ārām itdi Pervīz
Hicāb idüb kararan götdi Pervīz

3165 Velī āhir şarāb açdı hicābın
Götürdi şermi yüzinden nikābın

Dahı sabr itmege kalmadı hālī
Muhāl oldu tahammül ihtimālī

Süvār oldu revān Şeb-dīze Pervīz
Yüridi yārine togru dil-āvīz

Karīb oldu çü māhuñ kasrına şāh
Ol işden kıldılar Şīrini āgāh

147b Didiler tapuña şeh geldi ser-mest
Sen āhūya sakın şīr urmasun dest

3170 Bu güftārı tuyub güldi nigārīn
Kudūmından safālar sürdi Şīrīn

Velī bir ma’nīden ögi yayıldı
Şehūñ ser-hoşlugından çok bayıldı

Biraz gerçi şaşurdu kendözini
Velī soñında devşürdi özini

Bunı fikr itdi tedbīr ü tedārik
Ki hāzır eyleye şāha teberrük

Kapusın bağlada kasr u hisāruñ
Kim irmeye eli ol şeh-süvāruñ

3175 Velī kasruñ öginde düzdiler yir
Gül-ābile o yiri kıldılar sīr

Zemīn üzre tutuldu sāye-bānlar
Kuruldu haymeler şād oldu cānlar

Döşendi kālī-yi zer-beft ü dībā
Konuldu mesned-i zerrīn ü zībā

Getürdiler ‘adedsüz micmer-i zer
Çü hîzem yakdılar ‘üdle ‘anber

Gene saff bağlayub pākîze kızlar
Döşediler şehüñ yolına bîzler

148a 3180 Elinde kamunuñ pür-zer çanaklar
Tolu la’l ü güher zerrîn tabaklar

Bu tertübüñ kayırub cümlesin mäh
Özi bāmında kasruñ gözedür rāh

Bu duhterler tururlar iki kolda
Nigārînüñ velî gözleri yolda

Bakarak Husrevüñ tozu görüñdi
Gelürek gün bigi yüzi görüñdi

Nigārînüñ görince usı gitdi
Ayag üzre tururken düşdi yatdı

3185 Gene kendözini derdi nigārîñ
Görür şāhı gelür bir husrev-āyîñ

Özi başdan ayaga āfet-i cāñ
N’ola sultānise çeşmeyni fettāñ

Kemāl-i hüsnine Yūsuf yetişmez
Süleymāñ mülki haddine irişmez

Şeh-i sāhib-kırāñ Cemşîd-i devrāñ
Kim irmez kadrine rif’atde keyvāñ

Melek-leşker felek-hayme kamer-tāc
Hired mülkin kılur gamzeyle tārāc

3190 Bilesince şehüñ zerrîn-kemerler
Tutarlar elde tîgile teberler

148b Öñince yidilür tāzî yedekler
Yiderler ol yedekleri melekler

Yasavullar yürürler sagda solda
Gelür begler olurlar iki kolda

Şehen-şāh-ı zamāne şevketile
Bu vaz'ile bu tavr u hey'etile

Nigārīn kasrına karşı yürüdi
Deñiz leşker ol etrafı büridi

3195 Şeh-i devrān yürüdi kasra tenhā
Bilesince bir iki hās u ra'nā

Görünce şāhı Şirīn-i şeker-rīz
Didi bu ş'i'ri matbū' vü dil-āvīz

Gazel ez-zebān-ı Şirīn

fe'ilātün mefā'ilün fe'ilün

Gene bu burca mihr ü māh gelür
Şems-heykel kamer-külāh gelür

Nazar itdi çü bende hānesine
Ele almış yolını şāh gelür

Olıser cevri eli gene kütāh
Şeh-i 'ādil harem-penāh gelür

3200 Bu gönül savletine nice döye
Çü salābetlü pādīşāh gelür

149a Cigerümden firāk odı tütünü
Depeme çıkdugınca āh gelür

Gün yüzinsüz baña gece gündüz
Gözlerüme cihān siyāh gelür

Hıdmet itsem tapusına yüz yıl
Tālī'ümde kamu gün āh gelür

Gazel-i mesnevī-yi diger

fe'ilātün fe'ilātün fe'ilātün fe'ilün

Olmuşam derdüñile zār elümden ne gelür
Tutuşur sinedeki nār elümden ne gelür

3205 Cigerüm togra gamuñ tığile bagrum hün it
Yüregüm hasretile yâr elümden ne gelür

Dile cân gül-şenini hâr idüben derd ü gam
Baña agyâr olur ol yâr elümden ne gelür

Gene meh-tâbumı kabladı bulut bigi rakîb
Tutdı gül dâmenini hâr elümden ne gelür

Çü nasîbimiş ezelden dilüme bâr-ı gamuñ
Çekeyin mihnetile bâr elümden ne gelür

Fürkatinde gam-ı derdiyle geniş dünyâyı
İdiser gözlerüme dâr elümden ne gelür

3210 Āteş-i āhumile tutuşuben kevn ü mekân
Tâñ degül yanarise dâr elümden ne gelür

149b **Mesnevî**

Tefekkür bahrine talub nigârîn
Diridi kendüye kalbinde Şîrîn

Eger bir meste varursam n'idem ben
Eger varmazisem ölüb gidem ben

Varursam 'āleme bed-nām olur-men
Cihân içre ebed rüsvā kalur-men

Gene varmamaga sabrum dahı yok
Varursam illerüñ teşnî'i de çok

3215 Öküş tedbîrile fikr itdi ekser
Velî bu fikrini kıldı müyesser

Ki kapusı hisâruñ tura beste
Kona taşrada Pervîz-i huceste

Hisâr içre otura gine dil-dâr
Irakdan göstere Pervîze didâr

Çıkub taşraya görmeye yüzini
İçerden söyleye cümle sözünü

Bu esnâda yetişdi şâh Pervîz
Semen-berler anı karşuladı tîz

3220 Nisâr eylediler la'l ü cevâhir
Dür ü mercân güher kısmını vâfir

150a Döşediler yolu üstine kemhâ
Harîr ü atlas-ı nâ-senc ü dîbâ

Gelürek şeh yetişdi bir hisâra
Görür baglu kapusu âşikâre

Bu evzâ'ı görüb hayrân olur şâh
Bulunmaz halline bu 'akde nek râh

Bu hayretten ne bunda konabilür
Ne şerminden dönüben gidebilür

3225 Bir uslusın kıgırdur kızlaruñ şâh
Sorar bu vaz'uñ aslını shehen-şâh

Didi biz hod ilüz yagı degülüz
Çalavuz mı sizi agı degülüz

Çü bizden görmedi acı vü nefrîn
Bize niçün kapu açmadı Şîrîn

Suçumuz bilmezüz yâ Rabb 'aceb ne
Kapu baglanmaya şimdi sebeb ne

Yüri Şîrîne var bizden selâm it
Tahiyyât u senâlarla kelâm it

3230 Ayıt kapuñda bir miskîn du'acı
Senüñ zehr-i gamuñdan agzı acı

Kabül eyleriseñ mihmānuñ olsun
Eger merdüd olursa gire dönsün

150b Bahîlüñ kapusu dâyim yapukdur
Kerîm olanlaruñ bâbı açukdur

Çü lutfidur Hakuñ her fethe miftâh
Kerem destiyle aç a bünü Fettâh

Eger kapusını açmazsa mâhum
Beyân itsün baña bārî günâhum

3235 Şehüñ zārîlîgin işitdi tekrâr
Nigārîn de içerde agladı zâr

Humâyûna didi ol demde dil-dâr
Yûri ta'cîlile sen şâha dek var

Bu tâkuñ karşusındagı mekânı
Düzetdür de kur anda sâye-bânı

Döşetdür anda kâlîler müzehheb
Kamu esbâbı tekml it müretteb

Bes andan soñra tur şeh katına var
Bu 'âcizden şehe 'arz eyle ahbâr

3240 Bunı di kim kenîzüñ ya'ni Şîrîn
Şehe eyler du'âlar medh ü tahsîn

Adı Şîrîn velî acı dehâni
Firâkuñ odile yanmış zebânı

Didi şeh hanumuz sultânumuzdur
Nice mihmân bedende cânumuzdur

151a Eger mihmânise kibri götürsün
Nice yir görsetürlerse otursun

Biraz teşvîşi gönülden getirüñ
Size didükleri yirde oturuñ

3245 Gelür karşıñuza şimdi du'acı
Size söyler sözini tatlu acı

Gene biribiriñüzi bulursız
Kalan ahvâlüñüzi siz bilürsüz

Bunı didi humâyün gitdi mâha
Ki mâhını mukâbil ide şâha

Şehe Şîrîn idüb evvel ziyâfet
Müheyâ eyledi envâ'-ı ni'met

Mey-i nâb u şeker nuklile cüllâb
Nefâyisden 'adedsüz cümle nâ-yâb

3250 Öñürdü şāha gönderdi nigārīn
Ta'āmīle niçe 'özr itdi Şīrīn

Bes andan soñra düzdi kendözini
Şehe 'arz itmeye zībā yüzini

Çü hūrīdür ne hācet zīver ü zer
Eger ziynet virürse dahı cevher

Şehi teshīr içün ol ruhları al
Düzetdürdi gözi cādūsına āl

151b Hezār efsün idüb ol çeşmi sehār
Şehe mekr itmege kasd itdi tekrār

3255 Şehi pervāne-veş yakmagiçün zār
Yüzi şem'ini rüşen kıldı dil-dār

Şehe görünmek içün ol şeker-leb
Kamu zīverlerin kıldı müretteb

Cevāhir kısmını cümle takındı
Murassa' yünlerin dahı sokındı

Bir āyīnile göstermişdi ziynet
Ki sanurdı görenler hūr-ı cennet

Çü ziynet kaydını gördi nigārīn
Turugeldi revān ol serv-i sīmīn

3260 Yüridi nāzile kebk-i hırāmān
Sanavber-veş salındı serv-i bustān

Şehe karşı kaşını kıldı mihrāb
Tulū' itdi ufukdan sanki meh-tāb

Bilesince alub yüz dāne cevher
Ki her biri degürdi yükile zer

Nisār itdi şehi gördükde Şīrīn
Revān oldu gözinden eşk-i la'līn

Kimesne kalmayub ol yirde deyyār
Hemīn kaldı şehen-şāhile dil-dār

152a 3265 Velî bu kapu yapulmaga suç ne
Çü ‘ādilsün bize bu zulm ü güç ne

Size yağılug üzre gelmedük biz
Ya kapuñuz niçün bağlayasuz siz

Sizi eylük diyu geldük yañılduk
Velî beñzer size yağı añılduk

Çü yüz ü göz güler kaşuñuz açuk
Ne lâyıkdur kapuñuz ola yapuk

Güneş bigi felekde taht-gāhuñ
Yüce kadrüñ bigi ārām-gāhuñ

3270 Hakîrüñ zerre-veş rüy-ı zemînde
Tapuñ hürî bigi huld-ı berînde

Süreyyā da tapuñ bende serā da
Zemîn üzre fakîrüñ sen semāda

Bize ‘arz eyleme bālā-fürüşî
Olur pestüñ dahı cüş u hurüşı

Cevāb-dāden-i Şîrîn Husrev-rā

Cevābında didi ol lāle-ruhsār
Saña devlet harîf ola zafer yār

Sa’ādet hem-demüñ ‘izzet enîsüñ
‘İnāyet hem-rehüñ rif”at celîsüñ

152b 3275 Cemālüñden ne göz kim ola mehcūr
Ola dār-ı cihān içinde bî-nür

Ne gönül kim ola senden nüfūrî
Ebed görmeye ‘ömrinde sürürî

Senüñledür tüvānāluk bu tende
Basîret dîdede kuvvet bedende

Kişi cānından ister mi cudāluk
Ya çeşminden ıra mı rüşenāluk

Didüñ ta'nile ben tobraga ey şāh
Ki yükselmiş cenābuñ bigi der-gāh

3280 Düzetmişün yüce menzilde tahtuñ
Cihān içre yücelmiş kadr u bahtuñ

Kenīz oldum saña yüceldi bahtum
Feleklerden yüce kuruldı tahtum

Çü 'ıškuñla 'alem-veş şöretüm var
Kamu serden anuñ-çün rif"atüm var

Gubār-ı pāyuñam çıkdum yukaru
Çıkar hāk-i kadem başdan yukaru

Du'ā-gūyam fakīrem nā-tüvānam
Velī der-gāhuña bir pāsbānam

3285 Çün oldı pāspān olan yiri bām
O ma'nīden idindüm meskenüm tam

153a Dahı biz kula mihmānuz didüñüz
Kapu yapılduğın ta'n eyledüñüz

Bu def"a aviçün çıkdunuz evden
Çün avcısuz ne biter söz ü savdan

Bu āhū-y-ile sayd itmek dilersüz
Düşüb soyına soylayub bilirsiz

Bu āhū da çü bilmişdür şümārı
Düzetmişdür bu korkudan hisārı

3290 Eger mihmāniseñ vācibdür i'zāz
Velī mihmān gerekmez kim ide nāz

Dinilen yirde oturmak gerekdür
Turuñ dinilse hem turmak gerekdür

Kapu yapuldise aslı dahı var
Ki hüşyār eylemez mestile bāzār

Beni sevseñ baña ayuk gelürdüñ
Bu mey h'ābından uyanuk gelürdüñ

Budur fikrũñ beni dil-rĩş idesũn
Şeker bigi baña bir iş idesũn

3295 Beni nukl-ı mey ü cām eylesesũn
Cihān içinde bed-nām eylesesũn

Bu Şĩrĩndür şehā Şekker degũldür
Ya hod bũyın tuyasın sanma gũldür

153b Bu Şĩrĩn olmaya mestile mũnis
Kamu yirde şekerdür nukl-ı meclis

Alur şehd ü şeker benden çü lezzet
Benũmle olunur anlara ragbet

Kılursun da'vĩ-yi 'ışk-ı mahabbet
Urursun lāf-ı tekmił-i meveddet

3300 Velĩ da'vā-yı bĩ-ma'nĩ idersũn
Niřānuñ yok kuru da'vĩ idersũn

Eger da'vāda sıdkuñ varimişse
Baña 'ahdũñ dũrũst ikrārimiřse

Beni ayukla da bir yād iderdũñ
Haberler gönderũb dil-řād iderdũñ

Velĩ nefsiñ hevāsıdır murāduñ
Bu bey'ũñde anuñ-çũndür fesāduñ

İdersũn gũnde bir hũbile sohbet
Güzellerle sũrersũn 'ayş u 'işret

3305 Şekerdür dem-be-dem nukluñ gehĩ şehd
Kamusıyla yalandur itdũgũñ 'ahd

Baña hod tapuñ olmuşdur muhakkak
Murād-ı cān u maksũd-ı dil ancak

Visālıũndür d[u] 'ālemde ũmĩdũm
Cemālıũndür benũm nev-rũz-ı 'ĩdũm

154a Anuñ hakkı ki halk itmişdür eflāk
Anuñ fermānile sākĩn-dũrũr hāk

Bu eşyâyı ‘ademden kıldı mevcüd
Kamu mevcüd aña sâcid o mescüd

3310 Yaratdı ‘ışkile cümle cihānı
Düzetdi kendü emrinden bu cānı

Baña ‘arz itseler hür-ı cinānı
Ya gılmān-ı behişt-i cāvidānı

Gözüm çıksun bakarsam yüzlerine
Ya hod güşum tutarsam sözlerine

Ya insile melek yā mihrile māh
Gerekmez bunları mihrüñsüz ey şāh

Menem dāyım gam-ı hecrüñle nā-şād
Kul idindi firākuñ itmez āzād

3315 Visālüñle cihānı eyledüñ şād
Beni sehvile de hıç itmedüñ yād

Ne hüyuñdan beni hoşnüd kıldıñ
Baña şehdüñ de zehr-ālūd kıldıñ

Şeker nüşı-y-ile agzum acıtdüñ
Baña o yükile yavuz acg_ıtdüñ⁵⁰

Bāz lābe-kerden-i Husrev Şırın-rā

154b Dönüb Şırıne didi şāh Pervīz
Ki ey dil-dār-ı matbū’-ı dıl-āvīz

Gülistānuñ hemīşe pür-gül olsun
Sena-h’ānuñ seherde bülbül olsun

3320 Müdām itsün du’ālar bülbül-i zār
Irag olsun gülüñden zahmet-i hār

Ne sözler kim didüñ mecmū’ısı hak
Şifālardur dıl-i bīmāre mutlak

Velī şırın sözüñ içindeki şūr
Devādur tatalum telhini ma’zūr

⁵⁰ Buradaki “acπ (acı)” kelimesi □aslında “acıπ” şeklinde yazılmalıdır, ancak biz vezin gereği böyle kaydettik.

Dile kahruñ semümü küt-ı cāndur
Tene ta'nuñ belası perniyāndur

Bugün zehr-āb-ı hıřmuñdur baña mül
Rutabdur hār-ı düşünāmuñ ya hod gül

3325 Bülend itdi senüñ řānuñ çü Mevlā
Güzer-gāhuñ anuñ-çün oldı bālā

Ne var bālā-y-iseñ peste nazar kıl
İrer dūdum süreyyāya hazer kıl

Ne deñlü alçag eylerseñ furūnı
Boyanur çarh-ı nīlīye dütünı

Çıkar dūd-ı dilüm bu kasa nā-gāh
Siyāh olur sakın dāmānun ey māh

155a Bize gösterme nāzile tekebbür
Çü dānāsun saña düşmez tehevür

3330 Yaraşmaz ādemī-zāde tereffu'
Gerekdür hāk-i miskīne tevāzu'

Terahhum kıl bize ādemlik eyle
Çü merdümsün gene merdümlük eyle

Sen eylük san yaramaz yola gitme
Kerem göster biz itdügümüz itme

Yoluñda sehvile eksüklük itdük
Eyü sanduk yaramaz yola gitdük

Güneh-kār olmışuz estagfirullah
Bizüm taksīrümüz 'afv eyle ey māh

3335 Kusūrile denā'et bizden olsun
'Atā-y-ile mürüvvet sizden olsun

Kadīmīdür çü insānuñ günāhı
Kanı cūd u mürüvvet 'afv-ı řāhī

Bizüm noksānumuz lutf it bağışla
Kiřisün aduña göre iş işle

Yakın oldum ırakdan bārī geldüm
Saña yüz süreyü yalvarıgeldüm

Bugün der-gāhuna geldüm çü mazlüm
Terahhum kıl bizi gönderme mahrüm

155b 3340 Dil-i dīvāneyi iñen şaşurma
Gözüñden savma ayaga düşürme

Dil-i şūrīde miskīnūñdür ey dōst
Esīr-i zūlf-i müşgīnūñdür ey dōst

Firākuñ derdile bīmār olubdur
Gamuñdan ney bigi zārī kılubdur

Göñül ‘ışkuñ odına yanmışuñdur
Firākuñ nāzile göyünmişuñdür

Niçe kılsun işgüñde tazallum
Dil-i miskīne lāzımdur terahhum

3345 Eger rahm eylemezseñ n’ola hālī
Çeke gam gūşesinde çok zevālī

Yoluñda ger kusūr itdümse ma’zūr
Ki zīrā şāh idüm ‘ālemde meşhūr

Degüldüm bir edebsüz hām u evbaş
Kim ideydüm senüñle kendümi fāş

Varaydum kūyuña ‘ışkuñla meşhūr
Mahallüñde çalaydum çeng ü tanbūr

Şehidüm şehler āyīnin gözetdüm
Bu ‘ışk ipini anuñ-çün uzatdum

3350 Cihān içinde her yaña bakındum
Senüñle kendü nāmūsım sakındum

156a Bu gayretten velī mehcūr düşdüm
İşgüñden anuñ-çün dūr düşdüm

Cevāb-dāden-i Şîrîn Husrev-râ

Telattuf gösterüb sözinde ol mâh
Cevābında didi Pervîze ey şâh

Cemāl-i devletiñ olsun mutarrâ
Ruh-ı bahtuñ cevābına mücellâ

Yüziñden mihr ü mâh olsun münevver
Felek fermānuña olsun musahhar

3355 ‘Arabdan Çîne dek tevkî’-i nāmuñ
Kemīneñ Kayser ü Sencer gulāmuñ

Sikender-veş şehā çākerleriñ var
Eşiginde niçe kem-terleriñ var

Bu miskīne niçe bir ta’n idesün
Revā mıdur garîbi incidesün

Şenâ’atdır bu kim haddin geçesün
Zebānuñdan müdām agu saçasun

Sarâyundan çıkub sayda gidersün
Gelüb Şîrīne minnetler idersün

3360 Gözetmedüñ çü bu yolda tuz etmek
Nedendür yāreme dāyım tuz ekmek

156b Bize verhemleriñ izhār idersün
Bu dünyādan bizi bî-zār idersün

Zebānuñla urursun cāne yāre
Kamu sırruñ kılursun āşikāre

Seherlerde yigitsün āhdan kork
Utan ilden dahı Allahdan kork

Niçe niçe bu miskīne sitemler
Buña yetmez mi çekdügi elemeler

3365 Hayālile ba’id itme karîbi
Yakub yandırma bu suçsuz garîbi

Bu gamdan turmadum bustān içinde
Yir idindüm bu sengistān içinde

Beni ko derdile zārī kılayın
Bucagumda yanayın yakılayın

Çün olmadı mekânım bāg içinde
Yatayın dāgile bu tag içinde

Gül-i tersün sen ol gül-zār içinde
Turayın ben gamuñla hār içinde

3370 Bu sengistānı idindüm çü mesken
Yiridür kılmasam pervā-yı gül-şen

Gamuñ tā kim benümle yār olubdur
Baña seng-i siyeh gül-zār olubdur

157a Karār itdüm bu sengistān içinde
Ki saklar gevherüm bu kân içinde

Tuyukmasun diyu sırrımı nāşī
Hisār idinmişem bu kare taş

Ko ŞİRİN şehdin acıdur şekeri
Sipāhānuñ nebātın hüb u teri

3375 Susaduñsa Şekerden şerbet eyle
Çü mey nüş it gönülden ragbet eyle

Çü ŞİRİN tāb'ı issidür zarardur
Şeker germā mizāca hüb-terdür

Hayālünle çün itmişem kanā'at
N'ola kılsam visālünden ferāgat

Tutayın rüze-i hicrānı ben zār
Tuş olsun 'ıyduña her nākes ü h'ār

Karībini yakar çün nūr-ı hürşīd
Irag olmak diler senden bu nevmīd

3380 Baña sāyeñ virübdür çün tesellī
Olursa gam degül gayra tecellī

Beni 'ıškuñ sataşdurdı bu bende
Düşürdi gönlümi müşgīn kemende

Esîr oldum bugün dâm-ı belâya
Giriftâram kemend-i ibtilâya

157b Kabûl idüb gönülden ibtilâyı
Elümle bulmuşam ben bu belâyı

Senüñ derdüñ benüm cânında çokdur
Öküşdür gamlarıñ oranı yokdur

3385 Çü 'ıŝkuñda gamuñdur yâd-gârum
Fırâkuñdur gamuñla gam-güsârum

Değişmişdür gönül bale belâñı
Vefâdan yig görür cânım cefâñı

Tañum yokdur cinân u hür-ı 'îne
Makâmum virmezem huld-ı berîne

Bu sengistân olubdur baña bustân
Yeter vasluñ hayâli hür u gilmân

Senüñ mihnetleriñ ni' metdür ey döst
Fırâkuñ duzâhı cennetdür ey döst

3390 Baña bu güşe-i gurbet cinândur
Hayâlüñle behişt-i cavidândur

Velî olmazmış ılduzı garîbüñ
Şeb olurmuş kamu rûzı garîbüñ

Garîb olana-y-imiş cümle korku
Senüñ-çün şâh-ı 'âlemsün ne kaygu

İrer mülküñ Medâyinden çü Hinde
Geçer hükümüñ Hitâ vü Çîn ü Sinde

158a Gulâmuñdur senüñ evlâd-ı Âdem
Musahhardur saña hübân-ı 'âlem

3395 Çü h'ânuñda öküşdür kefce-lîzüñ
Niçe Şîrîn bigi vardur kenîzüñ

Bañadur gussa ki mislüñ bulunmaz
Cihân içinde mânendüñ görünmez

Zamānuñda hümāsun ferd ü yektā
Çü hürşīd-i felek bī-misl ü hem-tā

Melāhat çarhınuñ bedr-i münīri
Sabāhatde cihānuñ lā-nazīri

Bu gūşemde beni ko diñleneyin
Hayālūñle geçeyin egleneyin

3400 Beni ko yanmaga öğrenmişiken
Tutuşayın yanayın yanmışiken

İ'āde-kerden-i Husrev iltimās-ı sohbet-rā ez-Şīrīn

Nīgārīni çü gördi şāh Pervīz
Yakar tokundugın çün āteş-i tīz

Koyub şükür içine ba'z-ı şikāyet
Nīgārīne didi ey serv-kāmet

Senüñ bālāñile düşdüm belāya
Beni tuş eyledi bu ibtilāya

158b Müselsel zülfüñe dīvāne oldum
Çerāg-ı hüsnüñe pervāne oldum

3405 Şikār itdi beni 'ıškuñ 'ukābı
Çü sayd oldum çekerven [hem] 'ikābı

Nīgārīnā garībem mustemendem
Yanaram micmer-i gamda sipendem

Yakar cānum firākuñ odı çün 'ūd
Figān itsem baña āheng ider 'ūd

Baña rahm it çog urma ta'ne taşın
Bu kan olmuş dilüñ arturma başın

Salarsun cāne verhemler çü şemşīr
Atarsun nüktelü sözlerle çün tūr

3410 Niçe ceng ü cidāl ü kibrile hūn
Niçe bugz u husūmet niçe nefrīn

Gele sulh idelüm virme sudā'ı
Götürelüm ara yirden nizā'ı

Niçe yağı olasun illük eyle
Yaramazluk yirine eylük eyle

Benüm hoşdur seniñ 'ışkuñla başum
Senüñle yok-durur hergiz savaşum

Eger yagsa gamuñdan tır-i bārān
Yüzüm döndürmezem ben senden ey cān

159a 3415 Çü cānumdur hedef tır-i belāña
Teni kıldum siper tīg-i kazāña

Niçe tursun kapuñda ac u muhtāc
Eger yağı degülsek kapuñı aç

Çü hūrīdür tapuñ kasruñ çü cennet
Yaraşmaz kim ola der-beste cennet

Püriken hüsnüñüñ bāğı yemişler
Yemiş diyu görenler gam yemişler

Yazıkdur zāyi' olmasun yemişüñ
Cihān içre bulunsun bir yemişüñ

3420 Cemālūñ bāğı pür-meyve resīde
Suyı terlükden olmışdur çekīde

Kenārında turam teşne ciger-hün
Revā mıdur olam mahrūm u magbūn

Tolu-y-iken tutaguñ āb-ı hayvān
Niçün virmeysesün ben mürdeye cān

Çü kānuñdur tolu la'lile gevher
Nedendür kim kala bu bende bī-zer

Bizi lutfuñla yād itseñ n'olurdu
Dil-i gam-gīni şād itseñ n'olurdu

3425 Konuldıysa n'ola şānuñda 'iffet
Saña lāyık mıdur bu resme hisset

159b Sakın fikr itme bu gencüñ sebātın
Fakīrem vir baña hüsnüñ zekātın

El irdükce düriş redd-i belāya
Bahīl olma tasadduk kıl gedāya

Dinürse tapuña şīrīn yaraşur
Velī hüyuñ dahı şīrīn yaraşur

Çü Şīrīnsün bugün ‘ālemde meşhūr
Saña lāyık mıdur bu haslet-i şūr

3430 Çü tatlusun gider acılığı ko
Dahı çekme cihān içinde korku

Cevāb-dāden-i Şīrīn Husrev-rā

Gene ol tütī-yi gūyā-yı esrār
Leb-i la'l [ü] nigārīn-i şeker-bār

Şeker tengin açub yagdurdı güftār
Gene şīrīn-lebin kıldı dürer-bār

Didi gerdün-ı gerdān turduğınca
Bu tās-ı nīl-gün devr itdüğince

Şehen-şāh-ı cihān hūrşīd-i ‘ālem
Süleymān-ı zamān Cemşīd-i ādem

3435 Zemīnile zamānuñ hanı olsun
Bu yidi kişvertüñ sultānı olsun

160a Çü devletdür sarāyı pās-bānı
Zafer olsa yiridür hem-’inānı

Şehā çokdur gamuñdan dilde gerdüm
Senüñ germüñledür bu āh-ı serdüm

Bize gerçi mahabbet gösterürsün
Velī zāhirde şevket gösterürsün

Kanı ‘ışk u mahabbet kanı şevket
Kanı şevk u meveddet kanı rif’at

3440 Gerekmez ‘āşika nāzile ‘izzet
Ki ‘ışk içinde ‘ār olur hamıyyet

Gerekdür meskenet 'uşşâka her bār
Niyâzile tazarru' gayret-i yār

Velî fehm eylemez bu 'ışkı bî-derd
Gerek 'âşık cihânda merd u hem ferd

Ben ol ŝehbâzidüm pervâz iderdüm
Zemînile zamâne nâz iderdüm

Göñül sıgmaziken kevn ü mekâne
Bu taş içre düzetdi âŝiyâne

3445 Dil ucından tağıtdum raht u bahtum
Yile virdüm elümle tâc u tahtum

Kanı mülk-i Medâyin kanı Ermen
Velî takdîr ider Rustemleri zen

160b Ayagumla gelüb bu gūra girdüm
Cihân görgüsini heb bunda gördüm

Gamile derd ü mihnetler enîsüm
Gece gündüz meŝakkatdür celîsüm

Senüñ 'ıŝkuñ belâsıdur bu gamlar
Bu tatlu cânuma acı sitemler

3450 Gece gündüz çü yâduñdur dilümde
Saña kul oldı cânım da dilüm de

Velî sen bendeñi yâd eylemezsün
Anı bir lutfile şâd eylemezsün

Göñül hâlin bilür itmezse de âh
Her işde hâzır u nâzırdur Allah

Tutayın ben kodum Hakdur koya mı
Alur senden soñ ucı intikâmı

İder bir gün saña da ir ü ger gic
Komaz kimse hakın Hak kimseye hîç

3455 Revâ mıdur bu şimşâd-ı kabâ-püş
Bu sengistân içinde kala bî-hüş

Benüm hüsniyle yanmışdur çerāgum
Ser-ā-ser şīvedür nāzıyla bāgum

Gülistānum tolu ufağ irisi
Açılmazdı gülün biñde birisi

161a Henüz gül-şenlerümde nā-şüküfte
Dahı çok gonceler vardur nühüfte

Bu gül-zārum dahı pürdür gülile
Müşerrefdür nevā-yı bülbülile

3460 Dahı sünbüllerümüñ tābı vardur
Leb-i la'īnümüñ nūş-ābı vardur

Henüz ol gamzeler āşüb-ı cāndur
Bu müjgānlar sinān-ı cān-sitāndur

Dahı peykānlarum fettān u hūn-rīz
Yire kanlar döker çün hançer-i tīz

Leb-i kevser du'ā-gūy-ı lebümdür
Bih-i cennet gulām-ı gabgabumdur

Dehānum gonceyi dil-teng idübdür
Lebüm la'lüñ yirini seng idübdür

3465 Peleng āhūmuñ olmuşdur esīri
Kul itmişdür saçum müşk ü 'ābīri

'Akīkumdur çün asl-ı zindegānī
Virür Hızra hayāt-ı cāvidānī

Zenahdānum henüz gösterdi sībi
Dahı kalmadı hālüm dil-firībi

Henüz eyler ruhum 'ālem-fürüzī
Çerāg-ı 'arızum pervāne sūzı

161b Dahı zülfüm kemendi dām-ı cāndur
Dahı la'l-i lebüm şekker-feşāndur

3470 Dahı āb-ı zülāle cān bağışlar
Tutagum çeşme-i hayvān bağışlar

Dahı gīsūlarum teshīr ider dil
Dakar cān boynına müşkīn selāsīl

Çü servüñ kāmētümdendür kıyāmı
N’ola şimşāda gösterse hırāmı

Çü Şīrīnem zamānuñ kām-kārı
Benem mülk-i halāvet şehriyārı

İrişmez taduma halvā-yı terde
Olmaz çāşnīgīrüm Şeker de

3475 Lebüm kandı alub Mısrūñ harācın
Saçum Çīn ü Hitānuñ aldı bācın

Beni bālā yaratdı çünki Mevlā
İrişmez kāmētüm servine tübā

Ser-efrāzam yaraşur nāz idersem
Yiridür şīveye āgāz idersem

Zamānumda ferīdem nāzenīnem
Nazīrüm yok çü reşk-i hūr-ı ‘īnem

Şehā var Şekkere ‘arz eyle şevket
Bu Şīrīndür götürmez kibr ü rif’at

162a **Bāz lābe-kerden-i Husrev Şīrīn-rā**

3480 Gene kıldı müdārā şāh Pervīz
Nigārīne didi olma iñen tīz

Beyān itme baña hüsnüñüñ aslın
Anuñ şerh eyleme bābıyla faslın

Kim evrāk-ı gönül andan toludur
Kamu tafsīli anda yazıludur

Meger āyīnede gördüm cemālūñ
Anuñ ‘arzıyla söylersün kemālūñ

Ben ol nūrı bilā-isbāt gördüm
Yogidī vāsita bi’z-zāt gördüm

3485 Ezel nakkāşı nakş itdi gönülde
‘Iyān oldu anuñ tasviri dilde

Kulağ işitmedin gördi bu dide
Şinide ola mı mānend-i dide

Şikarīdür gözün āhū senün dil
Gamuñ kılmışdur anı pāy-der-gil

Mu’anber sünbülün dīvānesidür
Yañaguñ şem’inün pervānesidür

Görelen leblerün cān oldu teşne
Susamışdur gene cānına teşne

162b 3490 Zuhūr eyleyli servün nihāli
Çeker andan sanavber infi’āli

Cemālünden hacildür bāg u gül-şen
Çemen şehrinde dīdāruñ görelen

Gül-i hamrā düşübdür infi’āle
Kızarmışdur hayādan rüy-ı lāle

Çü tagıldı yüzünde zülf-i miskīn
Kesād oldu Hitāda nāfe-i Çīn

İrelden hüsnünün māhı kemāle
Varubdur mihri gerdünuñ zevāle

3495 Çü virmez kimse agzuñdan nişānī
Nice vasf eyleyem ben bī-nişānı

Mütün-ı hüsnün erkān-ı me’ānī
Bedī’ ola anuñ şerh ü beyānı

Bize tafsīl idüb hüsnün ögündün
Anı şerh eyleyüb neye degindün

Kişi kendüsin ögmekdür şenā’at
Beyān-ı vāki’ itmekde ne hācet

Gider dilden bu fikri ey huçeste
Bu vasfile dönersün büt-pereste

- 3500 Gerek mahbûb olana lutf u leynet
Melîh olur melîh-i nerm-tıynet
- 163a Virür hüsn ehline gâyetde zîştî
Ne deñlü hûbise hûy-ı dürüşti
- Münâsibdür ki hûb ola mülâyim
Ki anuñla bulunur ân-ı dâyim
- Benî Âdemde erkekden dışiden
Kişilükdür murâd olan kişiden
- Beşer hakkında söz çendân didiler
Velî ünsî-y-içün insân didiler
- 3505 Eger insâniseñ sen de enîs ol
Bizümle bir nefes yâr u celîs ol
- N’ola âhû-y-iseñ eyleme vahşet
Bilişden itme vahşî bigi nefret
- Bizi hod şimdi görmedüñ cihânda
Senüñle yâridük geçmiş zamânda
- Saña biliş bigi yalınmışiduk
Senüñle bir zamân salınmışiduk
- Ola mı lâyıık-ı şân-ı kerîmi
Ferâmüş eylemek hakk-ı kadîmi
- 3510 Virür lezzet nemek gerçi ta’âma
Haleldür lîkin ifrâtı nizâma
- Tamâm olur her iş erkânı-y-ile
Nemek de hûb olur oranı-y-ile
- 163b ‘Abîd olur çün ihsânile insân
Gerekdür Âdemî olanda ihsân
- Çü gelmezmiş mürüvvet bî-keremden
Ne umarsun kerem sen bî-kademden
- Bunı söyler melek de Âdemî de
Ki merdümlük gerekdür Âdemîde

3515 Senüñle gel bu cengi koyuşalum
Gene bayagı bigi öpüşelüm

Kapuñı aç tapuñla buluşalum
Konuguñuz senüñle görüşelüm

Nikābile bürime meh cebīni
Gider gönüñdeki kibrile kīni

Eger cevrise de pāyāni buldı
Veger nāzise de oranı oldı

Ne deñlü hūbiseñ kendün taşurma
İñende nāzuñı başdan aşurma

3520 Egerçi nāzenīnden hūb olur nāz
Velī ol demdedür hūbı k'ola az

N'ola nāz ehlişeñ çoğ itme nāzı
Bu kanunı götürmez 'ışk bāzı

Ki nāzuñ çoğile 'aşık usanur
Harāb olur cihān iller yasanur

164a Ne var ma'şükise nāzında çāpük
Olur 'aşıklarun da gönli nāzük

İñende 'āşika taş atmag olmaz
Yazukdur şışeyi uşatmag olmaz

3525 Aña kaldı ki biz de hem-çü Ferhād
Ölevüz de olavuz gamdan āzād

Ve ger ne kapu açmazsañ dönevüz
Gene geldüğümüz yola gidevüz

Varavuz bir sñarumuz bulavuz
Anuñla yār olub hem-dest olavuz

Dil ehline çü dil-dār eksük olmaz
Saña sen yāriseñ yār eksük olmaz

Benüm köhne gamuñdur gözledüğüm
Gene eski iziñdür izledüğüm

3530 Senüñ-çündür bu çekdügüm mezellet
Kapuñda gördüğüm nice hakâret

Veger ne çoğ olur dil-ber cihānda
Ne cevherdür ki bulunmaya kānda

Cevāb-dāden-i Şīrīn Husrev-rā

Gene Şīrīn-i hoş-güftār u māhir
Nisār itdi dehānından cevāhir

164b Gül-ābile eziüb kand u nebātı
Revān itdi lebi āb-ı hayātı

Didi Pervīze ey şāh-ı cihān-dār
Ferīdün-memleket Cemşīd-girdār

3535 Ebed tursun başuñda tēc-ı devlet
Mukīm olsun kapuñda baht u şevket

Belā bed-h'āhuñuñ olsun karīni
Kazālar kablasun dāyim serini

Müdāmī devletüñ bulsun devāmı
Safā-y-ile geçür 'ayş-ı müdāmī

Olasun dāyimā feth ü zaferde
Yite düşmenlerüñ tīg u teberde

Şehen-şehsün kılursun da'vī-yi 'ışk
Velī bilmiş degülsün ma'nī-yi 'ışk

3540 Senüñ yokdur dilüñde 'ışk-bāzī
Eger varise hāletdür mecāzī

Eger 'ışkuñ hakīkī oladı saht
Görünmezdi gözüñe tēcile taht

Hakīkat 'ışkuñ olsaydı muhakkak
Hemīn dil-dāruñı görürdüñ ancak

Dahı gayruñ yüzine bakmazidüñ
Ki her yire su bigi akmazidüñ

165a Baña ta'n itme Ferhādile ey şāh
Bilür pinhānları dānādur Allah

3545 Anuñ yogıdı kalbinde sakatluk
 Karındaşıdı baña āhiretluk

Deñeyü yüzüme bakmış degüldi
 Beni ‘ālemlere çakmış degüldi

Öküş gördüm anuñ hidmetlerini
 Baña envā’ile hürmetlerini

Katuñda degmedüm kuru selāma
 İrişmedüm ucuñdan bir merāma

Hemān ancak senüñ mihnetlerüñ var
 Kuru bühtānile töhmetlerüñ var

3550 Ölürsem de benüm-çün dimegil vay
 Beni şimden-gerü sen öldiye say

Ölüm yohsullaruñ oñmaklugıdur
 Bu dirlükden ölüm yüz aklugıdur

Saña çok yaş ölürsem gam yime sen
 Cefāsından cihānuñ kurtulam ben

Bu sengistānı idindüm çü ben gūr
 Kapu yapılduğın tut sen de ma’zūr

Çü geldüñ gūruma itdüñ ziyāret
 Ölüyi dahı incitmek ne hācet

165b 3555 Ölü cānı-y-içün geldüñ du’ā kıl
 Ve ger ne turuben gıtmek ‘atā kıl

Baña Şirīnlügüm telh itdi bu dil
 Gamuñ kıldı beni zehr-i helāhil

Toyar tadum gören kişi cihāna
 Sem-i telhum boyanur tatlu cāna

Beni çün tanıduñ benden hazer kıl
 Hevā-yı şūr-ı Şirīnden güzer kıl

Yakın olma baña kanuña susma
 Binüb dahı deveye yāre busma

3560 Dil ucından başuñ gavgāya virme
Özüñ sevdā-y-ile yagmāya virme

Senüñ gerçi yoluñda yildüm ardum
Soñı yilden yānaya turıvardum

Bu sevdādan degişdüim taşa yurdum
Bu taş oldı yoluñda dest-burdum

Gamuñ meydānına merdāne girdüm
Ayagumla gelüb zindāne girdüm

Ne ma'nīden diyem çün ü çirāyı
Çü 'arz eylerisem her mā-cerāyı

3565 Yeter da'vā-yı 'ıškuñda güvāhum
Gözüm yaşı-y-ile dūd-ı siyāhum

166a Beni mest eyleyelden cām-ı şevkuñ
Safāsın bulmadum 'ālemde zevkuñ

Göñül cüş eylemez āvāz-ı neyden
Ne sohbetden bulur lezzet ne meyden

Gözümden yirile dünyā çıkubdur
Senüñ yāduñla hem 'ukbā çıkubdur

Yücelmez 'aynuma serv-i çemenler
Nazar salmaz salınsa nārvenler

3570 Ne şevkum var gülistān güllerinden
Ne haz eyler göñül bülbüllerinden

Ne süsenden semenden yāsemenden
Ne reyhān u benefş u nesterenden

Çemende lāleden ne erguvāndan
Safā sürmez göñül āb-ı revāndan

Beni hālümde ko derdüimle tenhā
Bu şeydā bī-sere besdür bu sevdā

Bes andan soñra Şīrīn-i dil-efgār
Yemīn itdi Haka tekrār u tekrār

3575 Didi anuñ hakı-y-çün kim Ehaddür
Hudāvend-i cihān ferd ü Sameddür

Kim oldur Hālīki kevn ü mekānuñ
Kadīm ü Rāzıkı insile cānuñ

166b Dönen bu kubbe-i ahdar hakı-y-çün
Yanan kandil-i heft-ahter hakı-y-çün

Hakuñ zātıyla esmāsı hakı-y-çün
Sıfātıyla müsemması hakı-y-çün

Mukaddes Mescid-i Aksā hakı-y-çün
Makām-ı Ka'be-i 'ulyā hakı-y-çün

3580 Aramızda senüñle 'akd-i şer'ī
Ulu kâbīnile kânūn-ı mer'ī

Bu didüklerüm olmayınca olmaz
Senüñ göñlüñ murādın şimdi bulmaz

Bunu didi turugeldi yürüdi
Şehüñ göñlin melâletler bürüdi

Etegin silkerek yire bakarak
Su bigi geh turub gāhī akarak

Tolayısın gözedüb bakınurak
Gidüb nāzile hātır sakınurak

3585 Bu nev' ile biraz şāhı avutdı
Velī āhir yirinde kodı gitdi

**Bāz-geşten-i Husrev-i mahzūn
ez-kasr-ı Şīrīn ve şikāyet-kerden-i ū**

Çü tolundı gözinden mäh-ı Şīrīn
Revān itdi gözinden şāh Pervīn

167a Biraz turdı yirinde kaldı hayrān
Velī gayret odından bagrı biryān

Tahayyür bahrına gark oldı cānı
Hayāsından unutdı bu cihānı

Ne yirinde kalub oturabildi
Ne hacletden turuben gidebildi

3590 Bu fikrile biraz eglendi Pervîz
Velî yakdı vücûdın âteş-i tîz

Çü kat' oldı ümîdi işi bitdi
Gene geldügi yola düşdi gitdi

Giderdi hışmile şol resme Pervîz
Ki meş'allar yakardı nâ'l-i Şeb-dîz

Giderken yolda âh eylerdi zârî
Revân olmışdı çeşminüñ bînarı

İrişmişdi süreyyâya figânı
Boyanmışdı göge âhı duhânı

3595 İçi taşı tolub öykeyle tasa
Değişmişdi gamından 'ursı yâsa

Bu hâlile yetişdi leşkerine
Gidüb har-gâha oturdı yirine

Mukarribler sözine tutmayub güş
Dökerdi göz yaşın bî-'akl u bî-hüş

167b Yüzün burtardı başın eyledi pîç
Kimesnentüñ yüzine bakmadı hiç

Hemân ol dem otağı itdi halvet
Buyurdı kıldılar Şâbüri da'vet

3600 Ne kim oldı-y-ise pinhân u peydâ
Didi Şâbüra şâh oldukda tenhâ

Şikâyet bahrına şâh oldı keştî
Beyân eyledi cümle ser-güzeştî

Didi ol Teñriden korkmaz u kansuz
Benî Âdemden utanmaz hayâsuz

Şu deñlü eyledi cevr ü cefâyı
Getürdi cânuma biñ biñ belâyı

Cefâ resmini yitürdi yirine
Biñ itdi itdügüm cevruñ birine

3605 İşigine sürinüb vardugumca
Yüzüme bakmadı yalvardugumca

Dil-i şürıdeyi āvāre kıldı
Cefâ tıgiyle yüz biñ pāre kıldı

Belā şemşirile bir yāre urdı
Velī cān u cigerler yāre urdı

Be-cidd yolum çevirdi gitdügümce
Kabül eylemedi ‘özr itdügümce

168a Bu cevri yār olan yārine itmez
Kerīm olan kişi bu yola gitmez

3610 Egerçi ‘ādeti hūbuñ cefādur
Velī oranile olsa revādur

Bu def’ a cevriñi pāyānsuz itdi
Cefāsını ‘azīm oransuz itdi

İzin göstermedi bizden yavıtdı
Bizi cebrile kendüden soıtdı

Bu cevriñe gönül yigrendi cānı
Usandı tenden unıtdı cihānı

N’ola hūrīse de gitsün yüzümden
Ve ger nūrīse de çıksun gözümden

3615 Beni zār eyledi bī-zārem andan
Usandurdu dil-i miskīni cāndan

Yüzini görmeyem meh-tāb olursa
Anı nūş itmeyem ger āb olursa

Bahāmı saymadı bir çüb samane
İlüm aldı beni itdi yabāne

Gönül dīvārınıñ yıkdı yapusın
Yüzün göstermedi yabdı kapusın

Gönülden gitmeye ko nice sâ'at
Bize bu def'ada olan hacâlet

168b 3620 Olacag iş kişiye olsa yigdür
Zene maglûb olunca ölse yigdür

Kabûl itmez dil-i 'âkil cünûnı
Er olan 'avretüñ olmaz zebûnı

Ol inkârı koyub ikrâre geldük
Hatâmuz bildük istigfâre geldük

Tesellî-dâden-i Şâbûr Husrev-râ

Biraz yandı tutuşdı âteş-i tûz
Tamâm itdi hikâyâtını Pervîz

Şehen-şâha tesellî virdi Şâbûr
Didi tutmak gerek Şîrîni ma'zûr

3625 Olur tatlularuñ germâ mizâcı
Ol issinüñ tahammüldür 'ilâcı

Bu cevri sanma kim ide gönülden
Hevâ-dâruñ-durur cânile dilden

Taralmışdur otag içinde cânı
Çıkarmışdur gözinden bu cihânı

Şehen-şâha murâdı söylemekdür
Lisân-ı hâlile halin dimekdür

Rızâ-yı şâhiçün terk itdi tahtın
Yele virdi tagıtdı baht u rahtın

169a 3630 Karâr itdi la'l-veş kân içinde
Makâm idindi sengistân içinde

Eger Şîrînde olmasa mahabbet
Şehe yüz cânile kılmasa ragbet

Eliyle ilini terk itmezidi
Diyârını koyuben gitmezidi

Garaz bundan şehe nāz eylemekdür
Gönül derdini şiveyle dimekdür

Çekilmez nāziçün dil-berden eller
Ezelden böyle gelmişdür güzeller

3635 Egerçi zāhirā bir nāzı vardur
Velī sūz-ı dili biñ şehce vardur

Çeker derd ü mahabbet yüklerini
İçinde geçirür göynüklerini

Kamu derdini ısmarlar diline
Getürmez gönlinün rāzın diline

Gönülden katlanur cānı cefāya
Kılur sabr u tahammül her belāya

Gamından kimseye itmez şikāyet
Ne bir şahsa ider hālin hikāyet

3640 Bakub devrān işine gayret eyler
Çeker yük yük belālar gayret eyler

169b Şehen-şāhı sevübdür cān u dilden
Şehün 'ışkı gulāmıdur gönülden

Seher yili bigi esüb savurmaz
Şehen-şehden yiriyle yüz çevirmez

Gelür devr iderek āhir tolayu
Huzūrına şehün 'özrin dileyü

Nigārīnün sözün söylerdi Şābūr
Şehen-şāhı kılurdu şād u mesrūr

3645 Bu resme sözleri söylerdi haylī
Virürdi gönline şāhuñ tesellī

Şehi bu va'dı-y-ile şād iderdi
Harābın gönlinün ābād iderdi

**Peşimân-şoden-i Şîrîn ez-bâz-geşten-i
Husrev ve reften-i ũ**

Bu cânibde nigārîn-i şeker-rîz
Görür hâtır-perîşân gitdi Pervîz

Bunuñ da hâtırı kalur perîşân
Kapu yapdugına olur peşimân

Kılur itdikleri işe nedâmet
Dögünüb kendüyi eyler melâmet

3650 Ögini devşirüb bilür suçını
Yüzini yırtuben yolar saçını

170a Kalur medhûş u vâlih deng u hayrân
Garîb-i zâr u ser-gerdân u nâlân

Tahayyürden bilemez n'idesini
Ne turasın bilür ne gidesini

Çü Şîrînüñ diğeri-gün oldı hâli
Dükendi kalmadı sabra mecâli

Zarûri eyledi tedbîr u niyyet
Şehüñ ardınca gitmeye 'azîmet

3655 Hemân ol dem ayag üstine turdı
Şehüñ âdemleri vaz'ına girdi

Kemân u tîr u şemşîrin takındı
Şehüñ mahremleri şeklin takındı

Libâsını kamu geydi kuşandı
Revân Gül-günına bindi boşandı

Giderdi yalañuz yolda şitâbân
Geçerdi tag u sahrâ vü beyâbân

Yoluñ zahmetlerin çekdi düriüşdi
Sabâh olmadın orduya irişdi

3660 Görür uyhuda cümle h'âce vü kul
Çeri halkı uyurlar bay u yohsul

Yüridi lâ-cerem har-gāha togru
Yüzin tutdı gene der-gāha togru

170b İlerü varurak gönli hoş oldı
Hudā ‘avnıyla Şābūra tüş oldı

Nigārini görüb Şābūr-ı nākkāş
Didi yüz cānile ahsent⁵¹ ü sābāş

Ne hūb itdūñ ne hoş geldūñ yetiştūñ
Hayāt ābına Hızır olduñ iriştūñ

3665 Gene kadrūñ irürdüñ āsmāne
İriştürdüñ murād okın nişāne

Nigārīn de kılub Şābūra ta’zīm
Hezār eltāfile gösterdi tekrīm

Didi tafsīlile her mā-cerāyı
Şehūñ cānına itdüğü cefāyı

Şehūñ kendüye gönli kaldugını
Turub ‘özrin dileyü geldüğünü

Didi Şābūra her hālını Şīrīn
‘Ayān itdi kamu rāzın nigārīn

3670 Didi katuñda var iki murādum
Velī olmasıdur gāyet murādum

Biri budur beni sen gizleyesün
Velī unutmayasun gözleyesün

Şehen-şāh ‘ayş ide karşumda tenhā
Irakdan eyleyem şāhı temāşā

171a Görem dīdārını şāhuñ toyunca
Biraz seyrān idüb gidem suyınca

Biri budur kim olmayınca kābīn
Kemālıyla kamu erkān u āyīn

3675 Baña kasd itmeye idüb bahāne
Beni incitmeye şāh-ı yigāne

⁵¹ “Ahsent” yazmada “ahsend” şeklindedir.

Bu iki şartum iderseñ tururven
Ve ger ne dönüben gîne giderven

Murâdını çü mâhuñ bildi Şâbür
Safâ sürdi sözinden güldi Şâbür

Didi baş üstine fermânuñ ey mâh
Kabül ider ne emr itseñ şehen-şâh

Hilâf itmez senüñ hergiz sözüñe
Saña karşı gelüb turmaz yüzüñe

3680 Didi Şâbüra çün şartını dil-dâr
Yemîn eyledi ol şart üzre tekrâr

Yeminiyle inandurdı nigârı
Akıtdı kendüye ol cüy-bârı

Bes andan mâhı uydurdı getürdi
Alub Gül-gümü Şeb-dîze yetürdi

Çü Gül-günüñ kamu kaydın bitürdi
Alub Şîrîni har-gâha getürdi

171b Şehüñ varidi bir har-gâh-ı hâsı
Ki bulmuşdı kemâl-i ihtisâsı

3685 Nigârîniçinde kıldı pinhân
Sehâb içre sanasın mâh-ı tâbân

Murâdına yetişdi çünki Şâbür
Şehe togru yürüdi şâd u mesrûr

Çü devlet tîrini şastında buldı
Sürürile şehüñ yanına geldi

Görür şâhı yatur uyhuda hāmüş
Velî düşinde bu işe olur tüş

Gezerdi har-gehüñ içinde nâkkâş
Diridi tâli’-i pîrûza sâbâş

3690 Sığışmazdı derîsine safâdan
Huzûr itmişdi bu mâ-cerâdan

Bu esnâda uyandı şâh Pervîz
Neşâtile yirinden sıçradı tîz

Görüb Şâbūrî şâh itdi sitâyiş
Gene kıldı harîfin âzmâyiş

Didi ben uyhuda tapuñ uyanuk
Uyurile bir olur mı uyanuk

Uyanuklar bulurlar hazz u behre
Uyurlar behre bulmaga ne zehre

172a 3695 Velî bu gice gördüm bir güzel düş
Sa'âdet görünür ger düş ola tüş

Görürven kendümi bir bâga girdüm
Sanasın kim varub uçmaga girdüm

Safâ-y-ile tolanurken o bâğı
Ele getürdüm ol zerrîn çerâğı

Yire irdi felekden baña meh-tâb
Söze girdüm o meh-tâbile her bâb

Çü bînâsın bunuñ tedbîrin eyle
Bu h'âb-ı hûbumuñ ta'bîrin eyle

3700 Bes andan soñra Şâbūr-ı tarab-nâk
Yüzün Pervîz öñinde eyledi hâk

Didi ta'bîri budur h'âbuñ ey şâh
Kılur nûrıyla rüşen göñlüñi mäh

Sa'âdetle bulursun baht-ı pîrüz
Olur bu tîre şeb sen şâha çün rüz

Cihân kayguların idüb ferâmüş
İdersün mäh-ı Şîrîni der-âgüş

Bu h'âbiçün kıl imdi nüş-ı bâde
Gam-ı dünyâyı vir bâdeyle bâde

3705 Buyur bugün gene meclis düzülün
Yıkılsun dâr-ı âhzânlar bozulsun

- 172b Gene devr eylesün zerrîn kadehler
Boşalsun gamlar u tolsun ferahlar
- Mugannîler gene kılsun ser-âgâz
Yetişdürsün felek gūşına âvâz
- Gene bezmüñde raks ursun güzeller
Gene kavlıle söylensün ‘ameller
- Bezm-ârâsten-i Husrev be-yâd-ı Şîrîn**
- Sabâh oldı ufukdan togdı hürşîd
Tonatdı çetr-i zerrîni çü Cemşîd
- 3710 Cihânı eyleyüb nûrıyla rüşen
Zemîn etrâfını kıldı çü gül-şen
- İrişüb pertevi aktâr-ı arza
Ziyâ virdi yayıldı tül u ‘arza
- Sabâ gelmişdi zülfinden mu’anber
Dimâg-ı dehri kılmışdı mu’attar
- Sürürü h’âbinuñ kaldırdı şâhı
Tonatdılar buyırdı bâr-gâhı
- Virildi der-gehe ol resme ziynet
Ki görseydi anı tañlardı cennet
- 3715 Tamâm oldı çü her âyîn ü erkân
Derildiler kapuya ehl-i dîvân
- 173a Ulu begler mukarreb pehlevânlar
Yetişdiler gelüb şâh-ı cihânlar
- Çü her tertîbile dîvân tonandı
Gene cennet bigi eyvân bezendi
- Geçüb tahtında otırdı şehen-şâh
Şeref buldı yüzinden tāk-ı der-gâh
- Konuldu kürsiler şehler otırdı
Ekâbirler ulu begler saf urdı
- 3720 Kamu âyînile çün turdı dîvân
Buyırdı şeh cekildi h’ân u şîlân

Şu deñlü h'ân-ı ni'metler döküldi
Ki tartan kullaruñ kolı söküldi

Getürdi gîne sākīler şarābı
Bilesince meyüñ nukl u kebābı

Gene devr itdiler hūbān-ı dil-keş
İçürdiler şarāb-ı nāb u bī-gış

Gene geldi niçe biñ micmer-i zer
Buhūr eylediler 'ūdile 'anber

3725 Tamām oldı çü meclis yendi şılān
Du'ā-y-ile kılındı şükr-i Yezdān

Hemān ol dem virildi halka destür
Tagıldılar ser-ā-ser mest u mestür

173b Kamusı gitdiler ashābı kaldı
Yirinde şāhile ahbābı kaldı

Kadīmī yāri Şābūr-ı vefā-dār
Bile Şābūrile bir niçe dil-dār

Buyurdı şeh kuruldı bezm-i hālī
Şeh ol gün de düzetdi 'ayş-ı 'ālī

3730 Gene 'ūdın düzüb 'Avvād-ı dil-keş
Sanasın kim ururdı 'ūda āteş

Ser-āgāz itdi derdile her āvāz
Ki çıkdı perdeden ol sūzile sāz

İdince Bārbed sūzile āheng
Mehesī de ururdı çengine çeng

Şehen-şāh Ermene vardukda tekrār
Mehesīyi şehe virmişdi dil-dār

Ne yirde kim ikisi olsa dem-sāz
Felek gūşına ilterlerdi āvāz

3735 Kaçan depretseler çengile 'ūdı
Virürlerdi meşāma būy-ı 'ūdī

Yakardı cânları ol iki dil-keş
Neyistâna ururlardı san âteş

Şu har-geh kim nigâr olmuşdı pinhân
Aña Şâbüridi her demde der-bân

174a Tolanurdu o har-gâhı müdâmî
Nigârîne yetürürdi peyâmı

Didi Şâbüra ol demde nigârîn
Düzet har-gâh öninde çeng yirin

3740 Mehestîyi getir dem-sâzum olsun
Disün râzum benüm hem-râzum olsun

Yakın olsun işitsün her makâlüm
Beyân itsün benüm evsâf u hâlüm

Gelüb çengîyi Şâbür aldı gitdi
Nigârîn didügi yire iletđi

Didi bu perdeden ne çıksa âvâz
Düzet sen de ol âvâze göre sâz

Düzet her perdede âvâzuñı râst
Muhâlif gelmesün cehd eyle der-h'âst

3745 Bu meclisde figân itdükce 'Avvâd
Mehestî de kılurdu anda feryâd

Bu evzâ'ı görüb şâh oldu hayrân
Velî gördi bu yüzden şekl-i dermân

Şehen-şeh tañladı devr oldugını
İki mutriblerüñ ayrıldugını

Velî Husrev bu hâli fâl idindi
Bu fâlî kendüye hoş-hâl idindi

174b Nigârîn de içerden eyleyüb zâr
Mehestîye didi bu sırrı tekrâr

Gazel ez-zebān-ı Şīrīn

mefā'ilün fe'ilātün mefā'ilün fe'ilün

3750 Yeter çü nār-ı gaddāruñ bugün çerāg baña⁵²
Bu āteş urdı ezelden yürekde dāg⁵³ baña

Rakībile çün idersün teferrüc-i gül-şen
'Aceb ta'nlar iderler hezār u zāg baña⁵⁴

Gamuñla kūh-ı beyābānda kalmışam hayrān
Müyesser olmadı bir gūşe-i ferāg baña

Düşürdi gam döşegine beni kılub bīmār
'İnāyetiyle nazar kılmadı o sag baña

Tapuñsuz oldı cehennem çü cennet-i me'vā
'Aceb mi külhen olursa bu kasr u bāg baña

3755 Beşāret irmedi cāna n'idem visālūñden
Hadīs-i derd ü gamuñdur gelen belāg baña

Gözüm karasile düşdüm çü zülfüñ agına
Kara göründi bu baht-ı siyehden ag baña

Mesnevī

Dilinde āhir olmadan bu güftār
Didi bu mesnevīyi ol dil-efgār

175a Hitāb idüb didi çeşmine dil-dār
Eyā devlet gözi h'āb itme zinhār

Gözet zülf-i siyāh u hatt u hāli
Temāşā kıl cemāl-i bā-kemāli

3760 Teferrüc kıl gülistānı toyunca
Temāşā eyle bustānı toyunca

Suc itmişdi katuñda çākerüñ dün
Saña 'özrin dileyü geldi bugün

⁵² Bu mısraın vezni bozuktur.

⁵³ "Dâp" kelimesi, yazmada "†aπ" şeklinde.

⁵⁴ Bu mısraın vezni bozuktur.

N'ola dün serv-veş oldumsa ser-keş
Bugün düşdüm ayaga ben karavaş

Saña bakmadı-y-ise çeşm-i hindü
Anı öz yaşına gark eyledi su

Saña çin eylemiş şeklini ebrü
Ol egriyeye anuñ-çün virmedüm rü

3765 Eger zülfüm saña virmedise ham
Anı kıldum bugün ben pıç u derhem

Irag oldısa koluñdan miyānum
Anı kodum hemīn bir kılca cānum

Çü şebāzam bugün tutuldum aga
Ya āhūyam gelüb düşdüm tuzaga

Çü şānuñ 'ālīdür rahm eyle dūna
Şikār oldum saña kıyma zebūna

175b Ayagumla gelüb düşdüm koluña
Bugün en'āmuñi 'ām it kuluña

3770 Baña rahm eyleyüb suçum bağışla
Yoluña her ne sığarsa anı işle

Tüvān-gersün nazar kıl bu fakīre
Süleymānsun yetiş mūr-ı hakīre

Şehen-şāhsun şehā sen ben gedāyam
Fırākuñla ezelden āşināyam

Giyāh olur mı servile hem-āgūş
Gedālar şāhile ola mı hem-düş

Hevāñ odı benüm cānum yakubdur
Kamu peydā vü pinhānum yakubdur

3775 Benüm cānumsun ey cānāne-i dil
Gamuñdur şāh-ı halvet-hāne-i dil

Yüzüñdür cān gözine çeşme-i nūr
Ruhuñ bāğından olsun çeşm-i bed dūr

Cemālūndür baña gül-zār-ı hurrem
Hayālūndür dil-i tenhāya hem-dem

Esīr-i turra-i müşgīnūñ oldum
Terahhum kıl baña miskīnūñ oldum

Gözūñ cādūları yoldan şaşurdu
Zenahdānuñ beni çāha düşürdi

176a 3780 Niçe yilem yoluñda bī-ser ü pā
Niçe geşt eyleyem bī-hūş u şeydā

Velī dil derdile düşdüm belāya
Dil ugratdı beni bu ibtilāya

Belā-yı ‘ışkile bī-çāre kıldı
Beni ilden ile āvāre kıldı

Yile virdi benüm nāmūs u nengüm
Şükūfemde komadı būy u rengüm

Niçe bu dil cefāsın yād idem ben
Dil ucından kime feryād idem ben

3785 Bugün dād isteyü sultāne geldüm
Harāb oldum gamından hane geldüm

Eyā sultān-ı ‘ādil dād elinden
Dil-i şūrīdenūñ feryād elinden

İdince Mehseti⁵⁵ bu sözi takrīr
Şehen-şāhuñ kılur bālāsını zīr

Tazarru’lar kılub ‘Avvāde Pervīz
Didi sen de ele al ‘uduñı tīz

Sūhan cūyında çün āb-ı revān ol
Cevābında bu nazmuñ dür-feşān ol

3790 Benüm bu vāsf-ı hālūmden beyān it
Derūnum derdini halka ‘ayān it

176b Hemān āgāz idüb ol demde ‘Avvād
Bināsına bu şi’rūn urdı bünyād

⁵⁵ Bu kelimenin doğru telaffuzu budur. Ancak metinde, burası dışında, vezin kaygısıyla “Mehesti” şeklinde okunmuştur.

Gazel ez-zebân-ı Husrev*fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün*

Cân mıdur şîrîn lebûñ yâ la'l-i cânân ola mı
 Çeşme-i kevser mi yâ hod âb-ı hayvân ola mı

Ruhlaruñ şem'ine nisbet zerredür çün âfitâb
 Alnuña beñzer felekde mâh-ı tâbân ola mı

Çarh-ı hüsnüñ âfitâbısın benem kem zerresi
 Zerreye kılsa nazar hürşide noksân ola mı

3795 Düşmüşem gam pisterine gamzenüñ mecrûhıyam
 Leblerüñ emsem 'aceb derdüme derman ola mı

Fürkatinde dişlerüñ lü'lüsinüñ gevher-feşân
 Gözlerüm yaşı bigi deryâ-yı 'ummân ola mı

Çeşm-i hün-rîzüñden ister cân u dil gerçi amân
 Cādū-yı hün-h'âreden bu rahme imkân ola mı

Zülf-i müşğînüñ kemendinde esîr-i bend-i gam
 Husrev-i Pervîze beñzer dil-perîşân ola mı

Mesnevî

Çün eyler Bârbud şî'rini itmâm
 İder bu mesnevî nâzmına ikdâm

177a 3800 Ebed hamrın ezelden nüş kıldum
 Hurüş idüb o demden cüş kıldum

O meyden mest olub bir bâga girdüm
 Hayâl itdüm ki ben uçmaga girdüm

O bâguñ lâle-zâr olmış bahârı
 Kılur murg-ı çemenler anda zârı

Kamu gencîneyi koymış nişâne
 Karuşdurmış gül-i sad-bergi hâre

Kapusı âhenîn baglu hisâruñ
 Bilenmiş hançer-i ser-tîzi hâruñ

3805 Bihiştî meyveler cümle erişmiş
Nebâtı çeşme-i câne karışmış

Ben ol gencinenüñ mārını gördüm
Gül-i ter yirine hārını gördüm

Bañā ol meyvelerden geldi hanzal
Cevābı oldu Şirīnūñ çü hardal

Bize hamrın diyu sundı humārın
Enārı yirine gösterdi nārın

Egerçi dünki gün misl-i sakardı
O düzah āteşi cānı yakardı

3810 Velī bugün hevā cān-perver ancak
Nesīmiyle cihān pür-'anber ancak

177b Sabā-y-ile meger kim nāfe-i Çīn
Gelüb kıldı dimāg-ı dehri müşgīn

Meger bāg-ı cihāne bād-ı cennet
Alub feyz eyledi bārān-ı rahmet

Bu feyzile bulub 'ālem hayātı
Yire gösterdi ihyāyı mevātī

N'ola bu mürde dil de irse cāne
Karīn olsa hayāt-ı cāvidāne

3815 Ba'id olmaya cūduñdan bu ni'met
Bu tobragı suvare āb-ı rahmet

Bu süretten bu ma'nī oldu ma'lūm
Kim ol sengi bu āteş eylemiş mūm

Ya seyl-i yaşum ol kasrı götürdi
O servi koparub aldı getürdi

Nāsibimiş meger kim bu gulāma
Ayagıyla ol āhū düşdi dāma

Bi-hamdillah bugün ferhundedür fāl
Gene bu mukbile yüz tutdı ikbāl

3820 Gene irsem gerek rûz-ı sa'ide
Tutaş olsam gerek nevrûz u 'ide

Şeb-i bahtum irtüb kadr ü berâta
Dil-i Hızrum yeter âb-ı hayâta

178a Baña yigdüir bu devlet mülk-i cāndan
Bu fethi yig görür gönüm cihāndan

Baňa mülk-i cihān cānāndan ayru
Görünmezdi gözüme cāndan ayru

Baňa dār-ı cihān daridi ansuz
Bu taht u saltanat bāridi ansuz

3825 Gönül hazzı yogidi saltanatdan
Görünmezdi gözine bir cihetden

Dölenmezdi gönül taht üzre bir dem
Degüldi ser de bu te'cile hurrem

Bu taht u saltanat bu il ü leşker
Bu baht u memleket bu yidi kişver

Görünmezdi gözüme hāk-i rehce
Yogidi kıymeti bir berg-i kehce

Bu cānuñ matlabı yāridi ancak
Gönül maksūdı dil-dāridi ancak

3830 Bulur beñzer murādına gönül rāh
Virtür bigi anuñ maksūdın Allah

Tamām idince güftārını 'Avvād
Mehesti de ider bu nazma bünyād

Urub çengine çengin depredür sāz
Bu şi'rile kılur āvāze āgāz

178b **Gazel ez-zebān-ı Şirīn**

mefā'ilün mefā'ilün mefā'ilün mefā'ilün

Çü çeşm-i dil kamaşmışdur yüzüñ hürşid-i tābından
'Aceb midür gözüm yumsa bu çarhuñ mäh-tābından

Ruhuñ gül-zārını gördüm visālūñ bāgına girdüm
Bi-hamdillah halās oldum bugün fürkat ‘azābından

3835 Cemālūñ bāgına girmek yañağūñ güllerin dermek
Diler dil çāşnī görmek tutaguñ la’l-i nābından

Safāñ olursa hāzırdur nüzül it hāne-i cāne
Şarāb-ı eşk-i sürhumla dil-i bagrum kebābından

Mey-i engürden sanma bugün ser-hoşlugın cānuñ
Ezelden mest ü ser-hoşdur senūñ ‘ıškuñ şarābından

Cemālūñ mushafın gördüm baña hall oldı müşkiller
Umaram feth-i bāb ola gene hüsnūñ kitābından

Bu gönülüm tūruna nā-geh göründi nārı Mūsīnūñ
Gene bu devlet-i hufte uyandı turdı h‘ābından

Mesnevī

3840 Mehestī çün tamām itdi makālin
Didi bu mesnevīyle vaf-ı hālın

Ayıtdı ey gül-i gül-zār-ı cennet
Hatuñ reyhān-ı bustān-ı mahabbet

179a Dehānuñ gonce-i gül-zār-ı şāhī
Lebüñ yākūt-ı kān-ı pādīşāhī

Hadüñ sīb-i direht-i kām-yābī
Zenahdānuñ irem bāgında ābī

Melāhat mülkinūñ lutfıyla şāhı
Sa’adet burcınıñ mihriyle māhı

3845 Baña sensüz gerekmez bu cihānī
Cemālūñsüz bihişt-i cāvidānī

Bu gönülüm kuflına sensün kilīdüm
İki ‘ālemde vasluñdur ümīdüm

Benüm bu cānumuñ cānānı sensin
Dil-i pür-derdümüñ dermānı sensin

Hayālũndür enisüm gice gündüz
Baña mihr-i ruhuñsuz gice gündüz

Hevāñilen çün âteş bî-karârem
Yüzüm suyını tobraga karârem

3850 Bu gam çengini ‘ıřkuñ cāne_uraldan
Dahı řādî yüzini görmedüm ben

Eger yagmā-yı ten ger kasd-ı cāndur
Tenile cāne de hükmũñ revāndur

Göñül gam-hānesi pürdür sitemden
‘Aceb mi ‘arz-ı hāl itsem bu gamdan

179b Beni ‘ömrüm içinde itmedũñ yād
Dil-i gam-gīni bir dem kılmadıñ řād

Vücüdum şehrini yıkdı gamuñ çün
Dahı endişe çekmezven gamuñ-çün

3855 Firākuñdan ciger çün nāy olubdur
Anı nergislerũñ tıgi delübdür

Baña çün tāli’üm kılmadı yārī
‘Aceb midür kılursam āh u zārī

Firākuñdan senũñ ey māh-pāre
Döker bu gözlerüm her şeb sitāre

Gözüm hecrũñde çün ebr-i bahārī
Nisār eyler sirişk-i bî-řumārī

Ruh-ı zerdümle sīnemdeki yāre
Kılur rāz-ı nihānum āřikāre

3860 Dili müy-ı firāk itmişidi bend
Hayāliyle velī cānidi hursend

Anuñ-çün kılmışam güftile pey-vend
Ki dīvāne yaraşmaz bî-resen bend

Nāsībümdür ezelden bî-nevāluk
Kadīmĩdür anuñla āřināluk

Yüzümle gözlerüm nâkd-i revândur
Velî ol sîm ü zer baña ziyândur

180a Benüm cānānile hālüm ‘acebdür
Firākında kamu rūzum çü şebdür

3865 Baña gösterme ey meh-ru ferāguñ
Irag itme kenārumdan çerāguñ

Gam-ı hecrūñde çok gördüm melālūñ
Velî gönüm ricā eyler visālūñ

Sürür-ı vasluña irmek diler dil
Gamūñ defterlerin dürmek diler dil

Düşürdüñ gözden üftāde fakīri
N’ola vasluñ olursa dest-gīri

Çü gördüm tal’atūñ fālını rüşen
Hasen gördüm bu fālı tutdum ahsen

3870 Olursa gerçek ol fāl-ı mübārek
Zihī vakt-i hoş u hāl-i mübārek

İrişüb tārek-i gerdūna kadrüm
Firāz-ı pāye-i ‘arş ola sadrum

Hudāyā ben kuluñ āsūde-hāl it
Huçeste-tāli’ ü ferhunde-fāl it

Müyesser kıl baña vasl-ı niğārı
Yüz ü gözden sakın ol gül-’izārı

Beni hicrānile bīmār kılma
Dil-i şūrīdeyi gam-h’ār kılma

180b 3875 Nasīb itdūñ çü ‘ışkile cevānī
Müyesser kıl safā-yı cāvidānī

Gönül Ya’kūbını kurtar mihenden
Halās eyle beni beytü’l-hazenden

Züleyhā-veş beni kadre irişdür
Cemāl-i Yūsuf-ı Mısra yetişdür

Çü sūz-ı Mihseti yakdı cihānı
Düşürdi āteş-i sūzāne cānı

Çü düşdi cānına Pervīzüñ āteş
Anı yandurdı çün 'ūd-ı belā-keş

3880 Didı ey Bārbed oduma su seb
Sipend itdi beni bu āteş-i teb

Dimezven sāzuñuñ sūzıyla yandur
Beni 'ūduñ zülālī-y-ile kandur

Egerçi sāzuñuñ sūzı 'ayāndur
Velī yanmışlara āb-ı revāndur

Hemān-dem Bārbed aldı ele sāz
Gene sūz-ı cigerden virdi āvāz

Revān idüb bu şı'r-i vāsf-ı hāli
Düzetdi tāb'-ı şāh üzre makāli

Gazel ez-zebān-ı Husrev

fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

181a 3885 Gamze-i bī-rahm dün girdiyse 'āşık kanına
Uş garībine bugün rahm itdi rahmet cānına

Cānile göstermişüz yārūñ kazāsına rızā
Her ne kim gelse kaderden turmuşuz fermānına

Kılmışuz cismi nişāne kirpigi ohlarına
Virmişüz cānı kemān ebrūsınuñ kurbānına

Kapusında asmışuzdur hem-çü halka cānumuz
Başumuz tob itmişüzdür kaşları çevgānına

Şerbet-i la'lüñ gönül derdine dārū dir tabīb
Derdümüñ derdā ki bir dem irmedüm dermānına

3890 Niçe bir cevri eylesün dil derd-mendüñ cānına
'Ākıbet kıldı nazar lutfile ser-gerdānına

Mesnevî

Gazel sahbâsmuñ çün irdi dürdi
Bu nazm-ı mesnevî ol dürdi dürdi

Didi bu mesnevîyi çün mey-i nâb
İçürdi Husrev-i Pervîze cüllâb

Didi ey bâg-ı dilde serv-i âzâd
Şebîh olmaz boyuñ servine şimşâd

Virtür 'ıškuñ cihâne âşinâluk
Bulur 'âlem yüzüñden rüşenâluk

181b 3895 Lebüñ tiryâkıdur her derde emsem
Savardum ben dahı bu derdi emsem

Felek kasruñ melekler päs-pâni
Virürsün nür-ı a' zamdan nişâni

Bulur cennet yüzüñden zîb ü ziynet
Boyuñ servi virtür tübâya rif'at

Çü dâm oldı ezelde zülf-i cânân
Tutuldı dâne-i hâlile bu cân

İderse gözlerüñ ger tîr-i bārân
Aña bu cân siperdür bende-fermân

3900 Dil ü cānum gamuñla āşinādur
Baña kahruñ kerem cevrüñ 'atādur

Göñül sanma ki kahruñdan usana
Ya cevrüñden tenüm are uşana

Çeker göñlüm gamuñ bārın ölince
Tenüm kaygularuñ toprag olınca

Müdām it nāzuñı ey serv-i hoş-nāz
Ki 'ādetdür ezelden hüblara nāz

Göñül nāzuñ çeker çün nāzenīnsün
N'ola pür-nişiseñ sâf engübīnsin

3905 Garaz gencise mārından kayurma
Gül-i verdise hārından kayurma

- 182a Çü bezmüñde ezelden bâde-nüşam
Hum-ı mey bigi pür-cüş u hurüşam
- Bu şevkile nice hāmüş olam ben
Gerekdür kim bugün pür-cüş olam ben
- Cemālün gül-şenin idüb temāşā
Olam bülbül bigi handān u gūyā
- Şeker-güftār olub çün tūtī-yi Hind
Yiyem halvā-yı şīrīnün olam rind
- 3910 Velī çokdur kusūrum hazretüñde
Şefī' ümdür gözüm yaşı katuñda
- Yoluñda hanum eksüklük çoğ itdüm
Hatā idüb yaramaz yola gıtdüm
- Güneh-kāram bugün a'zāre geldüm
Saña 'özrile istigfāre geldüm
- Kerem göster şehā 'afv it günāhum
Kabül eyle hatāmuz pādişāhum
- Hatādur kullaruñ resm-i kadīmi
Gerek mevlīleriñ lutf-ı 'amīmi
- 3915 Bugün Īrān-zemīne pādişāham
Dimezven tapuña ammā ki şāham
- Egerçi Husrevem şāh-ı be-nāmem
Eşigüñde velī kem-ter gulāmem
- 182b Benüm fahrüm saña kul olduğumdur
Baña dirlik yoluñda öldüğümdür
- Gel imdi şimdiden girtü keremden
Safalar sür bizümle gic geçenden
- Bilürsin kim cihān bir reh-güzerdür
Gider turmaz bu nās ehl-i seferdür
- 3920 Hakīkatde cihān dār-ı kafesdür
Derāzīde bu 'ömrün bir nefesdür

Kamu 'ömrüñ günüñ eyyâm-ı gamdur
Ganîmet gör bu vakti dem bu demdür

El irdükce huzûr eyle safâ sür
Mey-i şādî-y-ile dilden gamı sür

Bu lü'lü dehrile itme değişme
Ziyândur nesneye nakdi değişme

Benüm bigi niçe olsun degül gam
Cihân içre sen ol pâyende hurrem

3925 İrerse 'ömrümün bâğı hazâne
Ne gam kalsun bahāruñ cāvidāne

Olursam 'ışkum içinde melāmet
Cihân içre kalasın sen selāmet

Çü saldı Bārbed āfāke āteş
İçürdi cānlara sahbā-yı bî-gış

183a Şarāb-ı 'ūdile mest oldı cānlar
Eridi odile tende revānlar

Nigārīne çün āteş eyledi kār
Eritdi cānını zer bigi ol nār

3930 Mecālī kalmayub kıldı figānı
Boyadı Husrevi āhı duhānı

Çün işitdi nigāruñ āhını şāh
Bir āh itdi ki yandı taht u der-gāh

Nigārīn niçe kim olurdu nālān
Şehen-şeh de kılurdu āh u efgān

Nigārīn āh idüb inlerdi çün çeng
İderdi āhına Husrev de āheng

Sadālardan cihān yankulanurdu
Bu rāzı bilmeyen yanku sanurdu

3935 Nigārīni görür Şābūr-ı nākkāş
Ki rāzını cihāna eyledi fāş

Şehe 'arz eyledi ol demde Şâbûr
Şehen-şeh de bu halka virdi destûr

Çü şâhuñ kalmadı sabra mecâli
Dükendi tâkati teng oldu hâli

Yüridi lâ-cerem har-gâha togru
Çü hürşîd-i münevver mâha togru

183b İlerü yüreyüb Şâbûr-ı hem-râh
Nigârîn[i] öñürdü kıldı âgâh

3940 Didi ivme yirüñ bekle karâr it
Şehen-şeh dâmuña düşdi şikâr it

Dahı şimdi yetişdüñ sen murâde
Bülend olur senüñ kadrüñ ziyâde

Getürme gönlüñe sehvile korku
Saña şimden-gerü mâhâ ne kaygu

Resîden-i Husrev u Şîrîn be-yek-dîger

Der-i har-gâhı açdı çünki Şâbûr
Şehe kıldı tecelli Tûr-veş nûr

Hezâr i'zâzile ol serv-i semîn
Yüridi Husreve togru şeh-âyîn

3945 Gözini süzerek oynadarak kaş
Şehen-şâhuñ ayagında kodı baş

Çü şâhuñ devleti ayaga geldi
Înüb gökden hümâsı aga geldi

Tuzagına düşüb âhû-yı Çînî
Şehüñ şâdile toldurdu içini

Çü devlet tîrini yanında gördi
Sa'âdet başını pâyında gördi

184a Ayagından o servi kaldurub şâh
Beline girdi ol demde şehen-şâh

3950 Der-āgūş eyleyüb muhkem sarıldı
Şikeste hâtır şāhuñ sarıldı

Şehen-şeh hoş görüb hürmetler itdi
Nigārīn de şehe ‘izzetler itdi

Biri birine ‘arz itdi mahabbet
İderlerdi hezār ikrām u ragbet

Çü girdi pençe-i şire ol āhū
Ya düşdi çengine bāzuñ çü tihū

Şehi sanmañ ki Şirīne toyaydı
Anı bulsaydı cānına koyaydı

3955 Nigārīnūñ düşüb gönline ‘illet
Görür Şirīni Husrev ekşi süret

Bu süretten çeker gāyet melālet
Ki bu demde neden düşdi bu süret

Çü bu süret götündi şāha mestür
‘Ayān itdi anuñ sırrını Şābūr

Didi korkar ki nā-geh şir-i ser-mest
Ura dürc-i cevāhir mührine dest

Ola şimden-gerü ma’lümü şāhuñ
Husūfına sebep budur bu māhuñ

184b 3960 Murādını çü māhuñ bildi Pervīz
Geçürdi māhını ol vartadan tīz

Nigārīle idişdi ‘ahd ü pey-vend
O pey-vend üstine çog itdi sevgend

Ki olmayınca erkānile āyīn
Ara yirde kılınmayınca kābīn

Şehen-şāh itmeye ol dürri süfte
Tura mühriyle gonce nā-şüküfte

Bu ‘ahdi işidüb şād oldu Şirīn
Huzūrile oturdu ol nigārīn

3965 Gülüb gül bigi şād oldı açıldı
Dehānından gene dürler saçıldı

Bayağı bigi tatlu oldı Şīrīn
Zebānından akıtdı şehd ü şīrin

Gene başladı şūh olmaga çeşmi
Gene ol cādū añdı nāz u hışmı

Gene düşdi özi ‘ayyārluga
Getürdi turrasın tarrārluga

Gene ol gamzeler yagmācıluga
Gene başladılar gavgācıluga

3970 Gene yād eyledi kaddi hırāmı
Giderdi serv tūbīden kıyāmı

185a Gene ‘arz eyledi kā’küllerini
Düşürdi ayaga sūnbüllerini

Çü Pervīze inandı ol dil-ārām
Özin teslīm idüb oldı şehe rām

Pür eyledi revān ol la’l cāmı
Şehe nūş itdi Şīrīn dōst-ı kāmı

Şehen-şeh de yeyüb nukl-ı şekerden
Pür itdi agzını cüllāb-ı terden

3975 Girüb derdi gülistān güllerini
Kohuladı biraz sūnbüllerini

Virürdi hūsninüñ bāğına ābı
Dererdi sīb ü şeftālū vü ābī

Severdi çün nigārīni gönülden
Şehen-şeh nergisin ırmazdı gülden

Gehī būs u kenārıdı geh āgūş
Olurlardı iki şeh dūş-ber-dūş

Sıgardı sā’id-i sīmīnini māh
Tolardı Husrevüñ boynına her gāh

3980 Sunardı toldurub altun ayaklar
Virürdi agzına la'lîn tutaklar

Gehî mâzîden olurdu hikâyet
Geçerdi arada şükr ü şikâyet

185b Cihân ahvâlini añlarlaridi
Bu hâl-i vasla şükr eylerleridi

Gehî müstakbelüñ tedbîri-y-idi
Velî zâhir Hakuñ takdîri-y-idi

Bu hâlile oturdılar yedi gün
Velî 'ayş itdiler her gün dün ü gün

3985 Arasın kesmeyüb hafta tamâmı
Dün ü gün kıldılar 'ayş-ı müdâmî

Velî 'ahd üzre-y-idi bunca sohbet
Tamâmı-y-ile olmamışdı vuslat

Yedinci gün nigârîne didi şâh
Tulû' eyle gene burcuñda ey mâh

Karâr eyle bitince 'ars u âyîn
Aramuzda olunca 'akd ü kâbîn

Nigâr ol dem turub kasrına gitdi
Şehen-şeh de yüzün tahtına tutdı

Küc-kerd-i Husrev be-Medâyin

3990 Seher-geh kim bu bād-ı subh-gâhî
Götürdi rüy-ı gerdünda[n] siyâhı

Şeh-i hâver çü debrendi yirinden
Siyâh-ı Zengi kaldurdu yirinden

186a Bezendi gine bu firûze eyvân
Kuruldı şâh-içün çetr-i zer-efşân

Seherden turdu göc itdi şehen-şâh
Medâyinden yaña tutuldı har-gâh

Gidüb ta'cîlile şâh-ı yigâne
Medâyin tahtına irdi şehâne

3995 Geçüb tahtında oturdı mukarrer
Cihâmı dādile toldurdı yekser

Irag oldı çü şehden zahmet-i rāh
Şurū' itdi düğün tedbîrine şâh

Meger bir gün gene bu zāl dünyā
'Arūs olub düzetdi 'ars-ı zībā

Sefîd-i âc sabāh itdi yüzün ag
Irag oldı yüzünden kisvet-i zāg

Urundı başına tâc-ı zerini
Kemâliyle dakındı zîverini

4000 'Arūs olmaga düzündi kuşandı
Kızıl yaşmagını gine yaşındı

Geçen günler degüldür gün bugündür
Kişi sag olıcak her gün düğündür

Meger bir dün uyanmışıdı Pervîz
Kalan dünlerden öñ turmuşıdı tîz

186b Seher-gehden buyurdı oldı dîvân
Derildiler gene der-gāha erkân

Çü her âyîni yirine yetürdi
Şehen-şeh tahtına geçdi oturdı

4005 Mukarribler ulu begler gelüb heb
Oturdı yirlü yirinde müretteb

Medâyin mülkinüñ ulularını
Özi togru yüzi sulularını

Kamu 'âlimler ü 'âkillerini
Hakîm ü fâzıl u kāmillerini

Kamusın cem' idüb ol gün şehen-şâh
Bularuñla tanışdı bu işi şâh

Didi şeh-zâdedür 'âlemde Şîrîn
Mehîn Bânü soyıdur ol nigârîn

4010 Eser yilden geçer çâlâklükde
Akar sudan turudur pâklükde

Anasından nice togdise ol nür
Gene ol hâliledür bîkr ü mestür

Kimesne izine irmiş degüldür
Anuñ mührine dest urmuş degüldür

Anı almak dilerven var mıdur yol
Yaraşur mı baña çift olmaga ol

187a Bu dānālar didiler cümle ey şāh
Münāsibdür yaraşur mihriyle māh

4015 Kamusı didiler sâbâş u tahsîn
Karîn olsa mülâyim şāha Şîrîn

Mübârek bād-içün mecmû'-ı dîvân
Du'âlar kıldılar şāha firāvân

Çü bu kavmuñ sözün güş eyledi şāh
Nücüm ehline buyurdu şehen-şāh

Ki sa'y idüb bulalar hayr-sâ'at
Ola ol sâ'at içinde sa'âdet

'Arūsüñ kaydına başlana ol dem
Ola 'ars-ı mübârek sūr-ı hurrem

4020 Çün ol didükleri sâ'at bulandı
Bu kâr-ı hayr için ikdām olundu

O sâ'atde hemân başlandı düğün
Kamu gencîneler açıldı ol gün

Döküldi su bigi akdı hezâyin
Boyandı mālâ gark oldu Medâyin

Sıfat-ı rûz u 'arûs-kerden-i Husrev
ve sıfat-ı hezâyin-i ũ

Şehüñ varidi saklanmış çihil genc
Şehen-şâha nasîb olmuşdı bî-renc

187b Kamu gencînentüñ varidi adı
Olunmuşdı tevârih içre yâdı

4025 Birisine dinürdi genc-i bādī
Kimi gāvī kimisi Keykubādī

Birinüñ adına dirlerdi kânī
Birisine dinürdi şâygānī

O bādīnüñ sorarsañ aslını bil
Getürmişdi o genci Husreve yil

Meger kim feth-i Rūmiçün şehen-şâh
Hisâr itmişdi İstanbul şâh

İçinde kasrı itmişdi mahsūr
Zebün olmuşdı Kayser 'âciz u h'âr

4030 Görür Kayser karadan bulımaz yol
Şürü' eyler deñizden kaçmaga ol

Direr Kayser kamu genciyle mālın
Özinüñ halkınuñ māl ü menālin

Gemiler götürür koyar bu mālı
Girer halkuñ dahı cümle 'ıyālī

Gemīnüñ haddi yogidi 'adedsüz
Cihānuñ mālını koymuşdı hadsüz

Buları gönderür Kayser önürdü
Gide bunlar dahı ardınca kendü

188a 4035 Gidemez o gemiyi karşılar yil
Buları Husreve togru sürer yil

Getürür bunları Şāma virtür bād
Anuñ-çün dinilür bādī aña ad

Bu genc-i gāvīnūñ aslın sorarsañ
Anuñ da sırrını bilmek dilerseñ

Meger ol demde bir dihkān giderdi
Varub bir yazıda çiftin sürerdi

Giderken çiftiniñ ardınca bī-rāh
Sabānına geçer bir halka nā-gāh

4040 Görür ol halkayı muhkem ayardur
O halka bulduğı yiri deberdür

Kazar ol yiri ka'rına irince
Yatub diñlenmez ol genci görince

Bulur anda nihāyetsüz hazīne
Kim ol mevzi'de çoğimiş define

İçinde bulunur şatranc-ı cevher
Kimi elmās⁵⁶ kimi yākūt-ı ahmer

Bulurlar hem dahı envā'ile zer
Yevākīt ü le'ālī la'l ü cevher

4045 Kamusınuñ mübeyyen oldı adı
Kimi Şeddādī-y-imiş kimi 'Ādī

188b Çü gāv almış hakīkīde ol avı
Bu ma'nīden dimişler aña gāvī

Kalanın dahı bunlara göre bil
Degül hācet ziyāde şerh ü tatvīl

Bu emvāli şehen-şeh harca sürdi
Kamu gencīnenüñ kaydını gördi

**Sıfat-ı taht-ı Husrev ger der-tevārīh-i
Tab[e]ri mezkūrest**

Düzerler şāha bir taht-ı mücevher
Ki mecmū'-ı suver anda musavver

4050 Bu mahlūkuñ ser-ā-ser hey'etini
Kamu yazmışlar anda sūretini

⁵⁶ Yazmada bu kelimedenden sonra "u" bağlacı geliyor. Vezin gereği bu bağlacı metnimizden çıkardık.

Yazılmış anda sūretler mübeyyen
Temāsīl ü nukūşile müzeyyen

Tokuz çarhile kevkebler ne kim var
Burūcile sevābit necm-i seyyār

Mevālīd-i selase çār-'uñsur
O taht olmuş bularuñ nakşile pür

Dahı komışlar anda çok 'alāmet
Kim anlardan bilinür hāl-i sâ'at

4055 Dinilse nakşına Çīnī hatādur
Kim ol āyīne-i gītī-nümādur

189a Sikender-veş o tahta geçdi Husrev
Cihān buldı yüzinden ziyet-i nev

Konuldu kürsiler sagile sola
Döşediler döşekler 'arz u tūla

Velī tahta yakīn dört kürsī-i zer
Murassa' cümlesi pür-la'l ü cevher

Dime bu kürsiler mihmān-içündür
Ki her birisi bir sultān-içündür

4060 Birinde şāh-ı Çīn oturdu Fāgfür
Şeh-i Hindī birinde rāy-ı pür-nür

Birinde Kayser-i Rūm-ı tüvānā
Birisinde Bozorg Ümmīd-i dānā

Yemen şāhı şeh-i Mısr u şeh-i Şām
Şehüñ kulları-y-idi emrine rām

Oturdılar bular da şād u mesrūr
Şehen-şehden velī kürsileri dūr

Sıfat-ı h'ān-ı zerrīn-i Husrev

Bu heft eflāki idinmişdi sufere
Hayāl itme bu sözde hezl u sihre

- 4065 Ni'am yağmışdı gökden sanki hāke
Erişmişdi semekden tā simāke
- 189b Yinür kısmı ne kim var bahr u berde
Luhūm aslı ne-y-ise huşk u terde
- Müheyyā-y-idi ol h'ānda kemāhī
Toyurmuşdı vuhūş u murg u māhī
- Anuñ vasfın[1] bilmiş şeyhden bil
Sagirurdı saña ki peşşeyi pīl
- Nice şerh eyleye vasfını Rıdvān
Ki çoğidi nā'am envā' u elvān
- 4070 Şehūñ ni'metleri hod vasf olunmaz
Anuñ şerh ü beyānı vasfa sıgmaz
- Velī biñde birini yād ideyin
Şehūñ rühın anuñla şād ideyin
- Tuyūr aksāmı olmuşdı müheyyā
Tezervidi kimi kim **menn ü selvā**⁵⁷
- Kimi keklik gügercīn kimi dürrāc
Kimi tihū kimi tāvūs-ı ser-tāc
- Kimi turna kimi ördek kimi kaz
Uzatmagıl sözüñi eyle icāz
- 4075 Kulunile geyik tafşan 'adedsüz
Bakar cāmūsile çoğidi hadsüz
- Kuzunuñ yahnīsi-y-ile kebābı
Bilinmezdi keçi koyun hisābı
- 190a Kebābidi bularuñ ba'zı yahnī
Dırāzında sözüñ olmaya ma'nī
- Ta'am-ı hāsını şāhuñ diyeyin
Nice bişdüğini şerh eyleyeyin
- İki gözi çakır kulun bulurlar
Koyun südiyle perverde kılurlar

⁵⁷ Menn ü selvā: "Üzerlerine kudret **helvası ve bildircm eti** indirdik." Kur'ân-ı Kerim. Bakara, 2/57; A'raf, 7/160; Tâhâ, 20/80.

4080 Anuñ-çün bir gümüş tennür düzerler
Gül-âb u misk ü ‘anberle bezerler

Yakarlar hîme bigi sandal u ‘üd
Boyanur cānına çarhuñ çıkan dūd

Cevāhirlere ki virür kuvvet [ü] küt
Ten ü cāna misāl-i lal ü yākūt

Buları un idüb dökerleridi
Nemek bigi aña ekerleridi

Degüldi ‘ādeti miskāl-i cevher
Saçarlardı aña batmāndan ekser

4085 Tenürile getirürlerdi anı
Şehüñ öñinde tograrlardı anı

Bir iki lokma şāh andan yiridi
Gene mihrile kalduruñ diridi

Su’āl ehli ki şāh anı görürdi
Anı ālātile aña virürdi

190b Anuñ misli gene biryān-ı nādīr
Sabāh olunca eylerlerdi hāzır

Bunu sanma ki ‘ürs-içün olaydı
Şehüñ şīlānile dāyim bileydi

4090 Ta’am-ı hāsidi Pervīz şāhuñ
Müdām işi-y-idi ol pādīşāhuñ

Bu söz yukarıda dinilmişidi
Şehüñ vasfıyla zikr olunmuş-idi

Bunuñ yanına envā’-ı garāyib
Nefāyisden nihāyetsüz ‘acāyib

Kimi zerde kimi dāneyle tutmac
Kimi mavtancana bugrā vü zünnāc

Muhallebī-y-ile Me’münī zırvā
Tavuk şorbāsı kolkazı müheyyā

4095 Kimi nârendenk ü kim aş-ı basaldı
Kimi halvâ-y-ile sâfî ‘aseldi

Bularuñ gibi envâ’-ı ni’amlar
Çekilürdi şehe h’ân-ı keremler

Çanagile tabak tebsî sahanlar
Bakır kısmı degül heb sîmidi zer

Kimüñ önine konsa ol yemekden
Halâs eylerdi ol şahsı emekden

191a Toyururdu işini bitürürdi
Ta’âmın yir de kâbın götürürdi

4100 Bu resmidî o devrüñ şehirinde
Konulmuşdı bu ‘âdet içlerinde

Velî âhir bu esbâb oldı zâyi’
Hudâ takdîrine olmadı mâni’

Şeref virtür kişiye lutfile cüd
Velî bulmaz vücüd olmasa mevcüd

Kerîm olur kişi olsa der-âmed
Olur müflislerüñ sîmâları bed

Bahâruñ cüdüdur ebrüñ hayâtı
Anuñ feyziyledür arzuñ nebâtı

4105 Bu begler kim alurlar meks ü bâcı
Gelür her mülküñ anlara harâcı

Kimin dahlî bigi hoş-harc iderler
Kimin gencînelerde derc iderler

Gerek kim ideler ol mâlı isâr
Ve ger ne hod alurlar çâr u nâ-çâr

Gerekdür şehlere cüd u sehâvet
Yaraşmaz mümsike mülk ü ‘imâret

Çün olur ‘âkıbet her kapu yapuk
Gerekdür şehirüñ kapusu açuk

191b 4110 İlencile kişi cem' eylese genc
Olur gencineler āhir aña renc

**Āverden-i Husrev Őirĭn-rā
be-devlet -hāne-i Medāyin**

Nigārĭne Şehen-Őāh idüb i'zāz
Cihāzĭnı düzetdi hüb u mümtāz

Buyurdi deh-hezār esb-i revende
Murassa' tāzĭler çāpük devende

Őüttür de deh-hezār ammā civān-sāl
Ayakları murassa' cümle halhal

Dahı on biñ katır mergüb Şeb-reng
Ki dorı yüriyişleri kılar leng

4115 Hezār ola kız oylan nār-pistān
Ki her biri çerāg-ı büt-perestān

Dahı biñ nāzenĭn mihr-i kabā-pūř
Kamu zerrĭn külāh u halka-der-gūř

Tavarlarıñ yūki cümle cevāhir
Dahı miskile 'anber 'ūd vāfir

Bile gitmişdi on biñ ulu hatun
Kamu Őirĭn-řemāyil kadd-i mevzūn

Çerĭ de varidi yüz biñ dil-āver
Bile Fāgfür-ı Çĭn Hakan u Kayser

192a 4120 Medāyinden velĭkin menzil-i māh
Mu'ayyen varimiş bir heftelük rāh

Bir āyĭnile ol yollarda tezyĭn
Düzetmişler misāl-i ziynet-i Çĭn

Medāyinden nigāruñ kasrına dek
Yedi günlük yolıdi gerçi bĭ-çek

Velĭ yollar sığışmaz leşkerıdi
Kimi hatunlar u kimi erıdi

Hamel burcında san mihridi Şirîn
Tulû' itmişdi nâzile nigârîn

4125 Süvâr olub gelürken hüb-ı nâdir
Saçarlardı her âdımda cevâhir

Şu deñlü saçu saçdılar firāvân
Ki toldı sîm ü zer cevher beyâbân

Dahı şimdi zer ü sîm ü cevâhir
Bulnur dirler ol yirde vâfir

Çü vardı yirine her resm ü âyîn
Medâyin şehrine geldi nigârîn

Görüb şeh de nisâr itdi hezâyin
Tolu genc oldı etrâf-ı Medâyin

4130 Çü girdi Kasr-ı Meşkûya nigârîn
Şehüñ kıldı sarâyın hâne-i Çîn

192b Sanasın cāmına tüş oldı Cemşîd
Ya irişdi hamel burcına hürşîd

Gelüb gösterdiler mübedler âyîn
Nigâra kıldılar ol demde kâbîn

Tezvîc-kerden-i Husrev Şirîn-râ

Bişürdür aşını şâh-ı cihân-bahş
Sa'âdet ehline eyler anı bahş

Diker tâc-ı keyânı dest-i devrân
Anı vaktinde bulur fark-ı şâhân

4135 Me'âdinden çıkar bir la'l-i fâyık
Olur husrevlerüñ tâcına lâyıık

Müheyyâ eyleyüb la'lini Şirîn
Salâdur didi Pervîze nigârîn

İdüb şevkile Şirîn cāmını nüş
Geçen acıları kıla ferâmüş

Şehen-şâh eyleyüb ‘ayş-ı şehâne
Gene bezmin düzetdi husrevâne

Bu cânibde nigâr-ı mâh-tal’at
Oturmuşdı semen-berlerle halvet

4140 İşidüb Husrevüñ bezmini cânân
Haberler gönderür Pervîze pinhân

193a Niçe bir idesün gayrile ‘işret
Benümle eylegil bu gice sohbet

Mey-i telhi koyub şîrîn-perest ol
Mey-i Şîrînile bu gice mest ol

Neye ugrarise ser-hoş urur dest
Eyüden yavuzı fark eylemez mest

Gece ser-mest ola bir lezzete tüş
Sabâhile ider anı ferâmüş

4145 Zârîfidi nigârîn çâbük ü cüst
Sezerdi Husrevüñ her işini süst

İşidüb şeh didi fermân-pezirüz
Nigârîne gulâmuz halka mîrüz

Nigârînüñ sözün Husrev begendi
Pesend itdi dil ü cândan bu pendi

Velî devrân-ı ‘ayşidi ol evkât
Karîb olmuşıdi yâre mülâkât

Müfîd olmadı ol demde nesâyih
Ki mest itmişıdi Pervîzi nâsîh

4150 Mugannîler sürüdü şevk-i bâde
Şehüñ virdi karârın cümle bâde

Şu deñlü içdi şâh ol şeb şarâbı
Ki virmişıdi şehüñ çeşmine h’âbî

193b Çü nısfâ leyl irişdi turdı Pervîz
Sarâyından yañaya eyledi hîz

Hırāmān seyr idüb irdi sarāya
Gül ü gonce irişdi bir araya

Görür ŞİRİN ki mest olmuş şehen-şāh
Geceden gündüzü fark eylemez şāh

4155 Zārāfet harc idüb ol dem nigārİN
Şehe gösterdi bir vaz'ile āyİN

Nigāruñ varidi bir pİR ebese
Ki virmişdi anasına dedesi

Yüzi gözi egilmiş hem buruşmuş
Biribirine sarmaşmış kırışmış

Bozulmuş agzı dendānı dökülmüş
Boşanmış bendi a'zāsı sökülmiş

Bicikleri sogulmuş çün kuru hİK
Teninde gerdeni san müy-ı bārİK

4160 Yüzinde bir burun kalmış sövelür
Avurtlarına yel gitmiş kovalur

Yiri agzı ten-i nā-pāki kende
Vücūd-ı köhnesi olmuş çü jinde

Tutakları açuk agzı bulaşuk
Eli tutmaz ayakları tolaşuk

194a Didi PervİZ olubdur mest-i bİ-tāb
Ki yeksāndur katında tüt u 'ünnāb

Görüb fark eylemez Rūmīyi Kürdden
Mizācı añlamaz sāfīyi dürdden

4165 Düzer koşar karıyı dil-ber-āyİN
Şehen-şāha viribir ol nigārİN

Bu lu'bile deñer ser-hoşlugını
Velİ şāhuñ uçurur taşlugını

Şehen-şāhı sınar ŞİRİN tarabdan
Ki fark idüb bilür mi rüzı şebden

Çü geldi yanına şāhuñ ‘acūze
Ayagina şehüñ teng oldı müze

Gazabdan Husrevüñ beñzi sarardı
Tagıldı beynisi gözi karardı

4170 Ne deñlü mest ise bilmişdi anı
Kim añlardı dikenden gül-sitānı

Didi Şīrīn degül bu telh zehr-āb
Kanı ebr-i siyeh-gün kande meh-tāb

İrem tāvūsını virdüm mi zāga
Değişdüm mi hümā kuşın kelāga

Boyanmışken dimāg-ı cān ‘abīre
Neden düşdi yolum katran u kīre

194b ‘Aceb yolum şaşurdu itdi mey rīv
Güzel Şīrīnümi degşürdi mi dīv

4175 Yapışdı kariya şāh ol belādan
Ki pertāv eyleye evc-i serādan

Figān idüb ‘acūze kıldı feryād
Nigārīne çağırdı gördi bī-dād

Didi tīz ol iriş kurtar ebeñi
Halās eyle beni şād it dedeñi

Bu feryādı işitdi çün nigārīn
Hemān ol dem yirinden turdı Şīrīn

Gülerek Husreve gösterdi dīdār
Şehen-şeh de karıdan oldı bī-zār

4180 Çü Husrev gördi dil-dāruñ yüzini
Hīrāmān servine dikdi gözini

Didi minnet Hudāya cāne irdüm
Bu cānı virmeden cānāne irdüm

Yüzi mähı dişi pervīni buldum
Çeküb acıların Şīrīni buldum

Gene tüş oldum ol verd-i behište
Giderdüm dīvi getürdüm ferişte

Leb-i Şirine degşürdüm nebāti
Karışdurdum meye āb-ı hayāti

195a 4185 Didi Husrev düşüb bu lu'ba gam-gīn
Niçün geçdi bize bu bendi Şirīn

Çü Pervizüñ gamını tuydı dil-dār
Zarūrī Husreve keşf itdi esrār

Didi kasdum her işde tañlamakdur
Şehen-şāhuñ mizācın añlamakdur

Bu reftārı tuyub şād oldı Husrev
Gene kıldı nigāra mihrini nev

Kucagina gelüb şāhuñ semen-ber
Karışdılar sanasın şir ü şekker

4190 Gene cādū gözi başladı sihre
Şurū' itdi lebi efsūn u mekre

İrişdüirdi şehūñ çeşmini h'āba
İşini Husrevüñ virdi harāba

Sabāh irüb şehen-şāh oldı bī-dār
Görür girmiş yatur koynında dil-dār

Turub cānānesin cānında buldı
Murād-ı cānını yanında buldı

Gül-i vaslın dirüb unutdı hārın
Mey-i şādī-y-ile yazdı humārın

4195 Leb-i Hızırı irüb āb-ı hayāta
Şehūñ tütisi tüş oldı nebāta

195b Dakub sünbüllerine yāsemenler
Güli yastandı döşendī semenler

Yatub dil-dārile sīne-be-sīne
Safādan kalmadı gönlinde kīne

Güle karşı kılub bülbül terennüm
Kebüter çağırub iderdi kum kum

Sabāhı Husrevüñ irüb sabūha
Gene cānını tūş itdi fütūha

4200 Saçı-y-ile sınık göñlini sardı
Basub bagrına dil-dārını sardı

Çü girdi bāgına derdi yemişler
Zenahdānı bīhine urdı dişler

Gehī şeftālūsın gāh almasını
Bilürdi cānına cān almasını

Eliyle sünbülün çözüb tarardı
Turuncile enārını dererdi

Hisārına biraz kim virdi eklik
Depindi sanki bāz altında keklik

4205 Çü keklik gerçi bāz önince kaçdı
Velī şeh kal'anuñ kapusın açdı

Ser-i engüşt irişüb la'l-i mey-gün
Ser-i engüşt-i şāhı kıldı pür-hün

196a Çü buldı riştesin sūrāh-ı sūzen
Açıldı şāh-içün bir 'ālī revzen

Çü mīl-i şeh koyuldu sürme-dāne
Yetişdürdi ziyālar çeşm-i cāne

Bulut bigi şehen-şāh dökdi çün dür
Dürile oldı ol sīmīn-sadeş pür

4210 Çün oldı gonçe-i ra'nā şüküfte
Şehüñ elmāsı kıldı dürri süfte

Açıldı hokka-i yākūt u mercān
Şehen-şāhuñ katıldı cānına cān

Murād-ı cānını buldı şeker-rīz
Erişdi göñlinüñ kāmına Pervīz

Bilüb her günlerin bayram u düğün
Biribirinden ayrılmadı üç gün

Bu ni'met şükri-çün idüb 'atâlar
Hudāya kıldılar hamd ü senâlar

4215 Nigārīnūñ tulū' itdi çü bedri
Bu vakte irmege çogidi nezri

Üleşdürdi dür ü yākūt u gevher
Sebīl itdi cihāna sīmīle zer

Toyurdı müflis ü muhtāc u acı
Cihānı kendüye kıldı du'acı

196b Çün irmişdi murada şāh Pervīz
Nigārīle olurdu 'işret-engīz

Çü bulmışdı ferāg-ı dil talebden
Degüldi hālī bir lahza tarabdan

4220 Gece gündüz iderdi 'ayş u 'işret
Kılurdu yārīle nūşīnī halvet

Degüldi Husrevūñ maksūdı adı
Leb-i Şīrīnīdi ancak murādı

Meger bir gün kılub 'ayş u safā-rīz
Oturmuşdı nigārīnīle Pervīz

Buyurdı geldiler ashāb-ı meclis
Ol on dem-sāz u mahrem yār-ı mūnis

Şehen-şeh gösterüb cūdīle ihsān
'Atālar kıldı bunlara firāvān

4225 Hümāyūnı kılub Şābūra hem-ser
Nisār itdi 'adedsüz sīmīle zer

Mehesti dil-beri 'Avvāde virdi
Çü servi sūsen-i āzāde virdi

Kalan dil-berleri de ol muzaffer
Kılur yārānmuñ hāsına hem-ser

Mehîñ Bânûnuñ iklîmin tamâmet
Virüb Şâbüra gösterdi ‘adâlet

197a Ol iklîmüñ berâtın virdi menşür
Diyâr-ı Ermene mîr oldu Şâbü

4230 Çü teslîm oldu Şâbüra emâret
O kişverde düzetdi çok ‘imâret

Görenler didiler ol yirde tekrâr
Binâsından dahı şimdi eser var

Sen eylükden kesilme ey karındaş
Bulursun ‘âkıbet elbette pâ-daş

Çün oldu tâli’-i Pervîz pîrüz
Neşâtile geçinürdi şeb ü rüz

Murâd-ı cân ola şâhî cevânî
Zihî ‘ayş u safâ vü kâm-rânî

4235 Bilürdi ‘âlemüñ ahir fenâsın
Sürerdi ‘ömr-i fânîñüñ safâsın

Meyile ‘ayşını terk itmezidi
Eyü günin yavuza satmazidi

Çü bulmuşdı cihânda iştiyâkın
Komazdı devletüñ dilde firâkın

Îlâhî ‘âlemüñ Rezzâkı sensin
Bu mahlûkuñ kamu Hallâkı sensin

Bu eşyânuñ saña vardur sücûdı
Senüñ feyzüñle bulmuşdur vücûdı

197b 4240 Çü virdüñ Husrev-i Pervîze matlûb
Nasîb itdüñ aña Şîrîn bigi hûb

Îrür Rıdvânı da yâ Rab murâda
‘Atâ kıl şâhına ömr-i ziyâde

Hudâyâ devletin pâyende eyle
Îlâ-yevmi’l-kıyâme zinde eyle

Cihān içre çıkar ‘adlile adın
Yetiştir dayıma gönli murādın

Cihānı emrine kılsun musahhar
Yedi iklīme han olsun muzaffer

Matla’-ı dāstān-ı āgāz-ı su’ālāt-ı Husrev

4245 Gel ey merd-i musāfir sālik-i rāh
Hatardur gitdüğüñ yollar ol āgāh

Hevā-y-ile heves hırsile şeytān
Keserler yolu çün gül-ı beyābān

Kılub ‘azm-ı hatā olduñ çü güm-rāh
Nicesi bulasun sen Mekke’ye rāh

Sakın çokdur yoluñda ehl-i vesvās
Saña mekr itmesün ālile Hannās

Yalan yañlış haberler söylemişdür
Niçe nihriri zındık eylemişdür

198a 4250 Çü keskindür kılıcdan kıldan ince
Sakın yoluñda çok-durur sorunca

Uzaktur menzilüñ muhkem yarag it
Hidāyet nūrını cāna çerāg it

Dilerseñ cānile cismüñ felāhın
Bu yollarda dakın şer’üñ silāhın

Süvār olub riyyāzet düldüline
Bu bī-zādı irişdür menziline

Bu dār-ı fāniye evvel kādem bas
Varub dār-ı bekāya terkeşüñ as

4255 Cihān terk itmeyince cān bulunmaz
Hevā-yı cānile canan bulunmaz

Olursañ ‘İsī-veş pāk ü mücerred
Tarīküñde olasun merd u müfred

Bu dehr-i süfle-perverden hazer kıl
‘Alāyıkdan Mesihā-veş güzer kıl

Gel imdi ‘āleme sırruñ ‘ayān it
Bize ahvāl-i Pervīzi beyān it

Nice_ oldı Husrev emrinüñ me’āli
Neye yetişdi āhir demde hāli

4260 Fenā dārında Husrev niçe müddet
Safā-y-ile sürerdi ‘ayş u ‘işret

198b Gehī oynaridi nerdile şatranc
Gehī bahşış kılurdi ‘āleme genc

Gehī tāvūs-veş cevlān iderdi
Binüb Şeb-dīzine seyrān iderdi

Gehī eylerdi Şīrīni der-āgūş
İderdi la’linüñ sâfī meyin nūş

Figān-ı Bārbed [u] sūz-ı Mehesti
Virtürdi Husrevüñ cānına mestī

4265 Nigār u saltanat ‘Avvād u Şeb-dīz
Çehārın da görür yanında Pervīz

Añar h’ābını ol demde şehen-şāh
Anūşirvān didügin yād ider şāh

Çü devletde kemālin añladı tīz
Düşürdi gönline korhuyı Pervīz

Bilürdi kim irişenler kemāle
Güneş bigi irerlerdi zevāle

Gelür subhuñ soñunda çün mesāsı
Rebī’ ü sayfuñ ardınca şitāsı

4270 İrişür çün kamer bedri kemāle
Husūf irer döner yāhod hilāle

Yile varma tayanma hāk ü ābe
Fenā nārı virtür āhir harābe

199a Şehi bu fikr iderken teng ü bī-dil
Görür nā-geh sakālında bir ak kıl

Didi hayfâ dirîgâ eyledi âh
Gözine karañu oldu bu der-gâh

Getürür agiken kara haberler
Yakar nâr-ı firâkile cigerler

4275 Şehüñ beñzini ol ak kıl sarartdı
Melâletler virüb gönlin karartdı

Hazân olsa döker yabragını bāg
Harîm-i bāg olur hengāme-i zāg

Düşer tobraga sîb-i al u Gül-gün
Ser-i keşte misâli garka-i hün

Enâr olur gönül oduyla bed-hâl
Kılur kanlu kabarcuk cāmesin al

İrişdükte hazân-ı berg-rîzân
Olur gamdan çenâruñ desti lertzân

4280 ‘Arūsân-ı reyâhîn menzili hāk
Bu kaygudan sanavber oldu gam-nāk

Çü buldı erguvân rengi tebeddül
Kara geydi tutıldı mâtem-i gül

Sakālında çü Husrev gördi agı
Söyüñdi çeşminüñ ol dem çerāgı

199b Didi hayfâ ki merg oldu ‘atiyye
Bize gönderdi ilinden hediyye

Bizüm gitdi bu dirlikden safāmuz
Karîb oldu zevâlile fenāmuz

4285 Fenâ virdük bedel bu bî-sebâta
Hayât-ı cānı degşürdük memâta

Olur her düğünüñ soñunda yâsı
Gelür her gündüz ardınca gecesi

Olur her bir gınâ-y-içün bir iflâs
Tutar seyf-i musaykal ‘ākıbet pās

Kılurken şeh bu endişeyle fikret
Şehi gark eyledi deryâ-yı hayret

**Su'âl-kerden-i Husrev Bozorg
Ümmîd-râ ez-keyfiyyet-i Bârî**

Çü Husrev kamudan kesdi ümîdi
Kıgırdı yanına Bozorg Ümîdi

4290 Didi ey 'âkil ü dānā vü fāzıl
Ki sensün 'ilmile hikmetde kāmîl

Beni gāyetde cehl odı yakubdur
Göñül şehrinî ol gayret yıkubdur

Dil ü cānum gözine tūtyā vir
Ten-i hāküm çümüşdür kīmyā vir

200a Baña bildür nedendür çarh gerdān
Sükūnile mukarrer arz-ı hayrān

Dahı göñlümde var bir niçe şübhem
Çeker ol şübhe ucından dilüm gam

4295 Biri budur ki Hakkı bilemedüm
Hakı bir dem tasavvur kılamadum

Vücūdına çü dinür gerçi Vācib
Ki mümkindür kamu maglūb o gālîb

Kalur 'aklum benüm bunda perîşān
Baña zāhir görünmez nūr-ı Yezdān

Beyān eyle baña sırr-ı İlāhı
Hakikat rāzını keşf it kemāhî

**Cevāb-ı Bozorg Ümmîd der-ma'rifet-i
Bârî Te'ālā**

Didi pîr ü hakîm ey şāh-ı devrān
Dırāz itsün senüñ 'ömrüñi Yezdān

4300 Bu 'ilme âdemüñ 'aklı irişmez
Beşer nev'iyle bu fikret barışmaz

Niçe ‘âkil niçe dānā-yı kāmīl
Olubdur Halıkuñ ‘ilminde cāhil

Niçe bilsün kadīmi fikr-i hādīs
Çü muhdesden degül hālī hevādis

200b Hakuñ yokdur cihān mülkinde zıddı
Ne bu mahlūk içinde misl ü n’iddi

Çü her şeydür mübeyyen zıddı-y-ile
Ya hod olur mu’ayyen n’iddi-y-ile

4305 Bu ‘ibretdür kim ol Hallāk-ı ekber
Buyurmuşdur kelāmında mükerrer

Beni bilsün diyu halkı yaratdum
Bu halka ma’rifet şehrin yir itdüm

Budur dāyim hıred-mende sezā-vār
Hakı bilmeklige cehd ide bisyār

Hakı derk eylemekde zihn-i derrāk
Kemāl-ı ‘aciz olurmış ‘ayn-ı idrāk

Çü zātı bilmeden ‘aciz kala kul
Bulur ol dem sıfātın bilmege yol

4310 Sıfātınuñ bilür selb ü sübütin
Nice resmiledür añlar nu’ütin

Olur cān gözile eşyāya nāzır
Kemālını görür her şeyde hāzır

Hakı tahkiki-y-ile bilmedi kes
Gene kendi bilür māhiyyetin bes

201a **Su’āl-kerden-i Husrev mahlūk-ı evvel-rā**

Dutub Husrev didi ey pīr-i dānā
Çü kıldur göñlümüñ gözini bīnā

Ne hācetdür kelām olmak mutavvel
Beyān eyle nedür mahlūk-ı evvel

Cevāb-dāden-i hakīm [der]-sıfat-1 ‘akl-1 küll

- 4315 Cevābında hakīm aydur ki ey şāh
Bu ‘ilmüñ aslına dānā bir Allah
- Hakı tahkikile kim kıla idrāk
Didi çün ‘akl-1 evvel **mā-’arafnāk**⁵⁸
- Degül bir kimseye bu nükte ma’lüm
Nedür halk itdügi evvelde Kayyüm
- Velī keşf eyleyen hikmetden esrār
Beyān itdi bu deñlü remz ü güftār
- Ki yogidi bu dār içinde deyyār
Bu kesretten belürmemişdi āsar
- 4320 Hakuñ vardı vücūd-1 pāki ancak
Vücūdı yogidi gayruñ muhakkak

Ender-sıfat-1 ‘akl-1 küll

- 201b Bu mahlūkāt önince bilgil ey şāh
Münevver bir güher halk itdi Allah
- Vücūd itdi anuñla ‘āleme cūd
Hem olmuşdur vücūd-1 asl mevcūd
- Ol itmişdür bu mevcūdātı inşā
Aña muhtāc olubdur cümle eşyā
- Mesāhifde anuñ ismi kalemdür
Melāyik hayline ‘ālī ‘alemdür
- 4325 Kimi ismine aydur ruh-1 a’zam
Kimisi dir melekdür key mu’azzam
- Dem-i ‘İsī dimiş ba’z-1 ekābir
Meşāyihden işitmişler asāgir
- Ger eylerseñ hakīmüñ kavlini yād
Dinür hikmet içinde ‘akl-1 küll ad

⁵⁸ **Mā ‘arafnāke** hakka ma’rifetik: “Yâ Rabb, seni zâtına yakışır yekilde **bilmedik**.”

Şunuñ kim dīni olmışdur muhalled
Diye ol gevhere nūr-ı Muhammed

İrer Hakdan benīye vahy u ilhām
Kılur nūrı velīye cūd u in'ām

Sıfat-1 nefis-i küll

4330 Özin bilmeklük-içün bir güher-pāk
Yaratdı nefis-i kül adıyla bī-bāk

202a Kılur göklerde tahrīkile tedbīr
Nüfūs andan düzetdi emr-i takdīr

Bu şāhuñ dahı 'ālīdür cenābı
'Ukūl ider aña dāyim hitābı

Bunuñ vasfı dahı gāyet uzundur
Kimesne aslını bilmez ki çündür

Bu çarhuñ hokkasıdur beste her dem
Derūnını nice fikr itsün ādem

4335 Beşer 'aklı yetişmez irmez efkār
Kim icāduñ kıla sırrını izhār

Nicesi kılduğın ma'dümü mevcūd
Bu mahlūka vücūd itdüğini cūd

Bu söz besdür saña hāl-i felekden
Yakīn oldur kalanı vehmile zan

Su'āl itme tabī'atden de ey şāh
K'anuñ kılmaz beyānın gayr-ı Allah

Irag ol bu hevā-y-ile hevesden
Ki murg-ı cān uçar bir gün kafesden

Der-sıfat-1 Şirüye

4340 Şehüñ varidi bir ferzend-i hāmı
Katı şirrīr idi Şirüye nāmı

202b

O bed-bahtın anası **Meryem**idi
Velî sanmañ anı ‘İsî-demidi

Aña her dem şeyâtîn hem-demidi
Gıdâsı dâyim ol kelbûñ demidi

Özi har-magzidi sîmâsı har-çeng
Ki kılmaşdı cihân halkını dil-teng

Çepel çehre gözi ezrak hem aşkar
Çü dîv-i gec-nazar mekrûh-manzar

4345 İştüm kim dimiş ol gül-ı güm-râh
‘Arûs itdükde Şîrîni şehen-şâh

N’olaydı ol[sa]dı Şîrîn baña cüft
Dahı deh-sâlimiş dindükde bu güft

Anuñ mihriyle kînin mi diyeyin
Veyâ ‘ilmiyle dînin mi diyeyin

Sarâyını şehûñ kılmaşdı pür-dûd
Hısâlından degüldi şâh hoşnûd

Meger bir gice yaturken tarab-nâk
Görinür Husreve h’âb-ı hevl-nâk

4350 Görür düşde vücūdından çıkub mâr
Tolaşur boynına şâhuñ resen-vâr

Urur şâhı hemân-dem sînesinde
Küdûret kor gönül âyînesinde

203a

Figâmile uyanur korkudan şâh
Yanar süz-ı dilinden tâk u der-gâh

Getürdüb ol zamân Bozorg Ümîdi
Didi ey kal’a-i hikmet kilîdi

Bu gice korkulu bir h’âb gördüm
Döşegümden bugün havfile turdum

4355 Ne kim gördi-y-ise şâh itdi tekrâr
Mu’abbirden bu h’âba sordı ta’bîr

Didi senden gele bir 'āsī oğlan
Zararlar irgüre saña çü su'bān

Bu h'āb ardınca togdı ol cevān-merg
İrürdi Husreve hem 'ākıbet merg

Şehüñ cānı o segden korkaridi
Vücūdından be-gāyet ürkeridi

Velī korkduğına ugradı āhir
Şehen-şāhuñ düşi tüş oldı zāhir

4360 Müdām andan şehen-şeh kocunurdu
Yüzün görse be-gāyet incinürdi

Bozorg Ümmīde didi ey hıred-mend
Degüldür gönlüme göre bu ferzend

Bu bed-ahter püserden uyalurven
Fesād-ı tali'in zīrā bilürven

203b Yavuz fi'lini tāk idüb serine
Çü gurg inmiş degüldür māderine

Bu nā-hoşdan ne gelsün haslet-i hoş
Ki hākister virür ferzend-i āteş

4365 Dimez bir söz ki hūb u dil-keş ola
Budur maksūd kim göñli hoş ola

Ne Şīrīne ne baña mihrībāndur
Ne ol duhterlere şīrīn-zebāndur

Görür Şīrīni ol dīv-i bed-ahter
Nitekim gözedür pālān-geri har

Bunı h'ābumda ben görüb tururven
Bu kelbüñ düşini yorub tururven

Ne her zen ādemī-zāde zen olur
Ne her toğan kişiye ogul olur

4370 Ne her gülden biter bir meyve-i ter
Ne her neyden gelür kand-i mükerrer

Niçe bigâneler yâr-ı vefâ-dâr
Niçe kavm ü kâbîle olur agyâr

Niçe oğlan togar senden olur yâd
İder dâyim çün âhen senge bî-dâd

Didi h'âce şehen-şâha ki ey şâh
Eyüden yavuza gönlüdür âgâh

204a Tutayın bu püser derd-i serüdüdür
Senüñ bir pâre cüz'-i gevherüdüdür

4375 Yaraşmaz itme oğluñla husümet
Kesüb pey-vendi gösterme huşünet

Leked görmez anuñ-çün bîh-i 'ar'ar
Ki ferzendir tutar çün tâc-ber-ser

Direht-i tüt anuñ-çündür leked-h'âr
Ki ferzendir kılur dâyim nikû-sâr

Çü her battîh olur tohmına mânend
Şeh-i nîke neden zîşt ola ferzend

N'ola tevsenise bu demde ol hâm
İder bu devrânı âhir saña râm

4380 Yigitlükde 'aceb mi eyleye cüş
İder pîr olıcak anı ferâmüş

Bes andan soñra Husrev itdi tedrîr
Ki âteş-hâneye varub tuta yir

Olub tâcile tahtından müsâfir
Ola âteş civârında mücâvir

Yata bir köşede itmeye sohbet
İde halk-ı cihândan cümle 'uzlet

Sarâyında çü şeh devşürdi rahtı
Gelüb gasb eyledi Şîrûye tahtı

204b 4385 Bulub Şîrûye Husrev tahtına râh
Medâyin mülkine oldı şehen-şâh

Geçüb tahta iderdi 'ayşile nüş
Velî Pervîzi itmezdi ferâmüş

Şehen-şâhı katı hıfz itdürürdi
Müdâm evzâ'ını gözletdürürdi

Dil-i Şirüyede çogidi telbîs
Komışdı şâhuñ üstine cevâsîs

Bunuñla komayub bend itdi şahı
Geçürdi pâyına kayd-ı siyâhı

4390 Hayâtından kılub Pervîzi me'yūs
Anı bir genc içinde itdi mahbūs

Egerçi Husreve çoğ itdi acı
Velî Şirînile kıldı 'ilâcı

Anı dūr itmedi Husrev yanından
Ayırmadı şehüñ cānın teninden

Ruh-ı Şirînile şādidi dil-hoş
Şehe gül-zāridi anuñla âteş

Kılurdi göñlini Şirînile şād
Diridi bendile çün servem āzād

4395 Nigārîne ferahlük gösterüb şāh
Diridi dāyimā gam çekme ey māh

205a Bu dünyā-yı denî dār-ı mihendür
Gehî 'ayş u safā gāhî hazendür

Biledür balile dehrüñ belāsı
Mukārindür cefāsına safāsı

Sen eldesün ne gam gitdiyse devlet
Yetersün sen baña devlet sa'ādet

Çü sen varsun kamu varum benümle
Ne gamdur baña gam-h'ārum benümle

4400 Kılub Şirîn dahı her dem niyāzı
İderdi Husreve çok dil-nuvāzı

Nigārīn ol ŧehi eglardi haylī
Virürdi göñline ŧāhuñ tesellī

Diridi çoğ olur dünyāda iŧler
Bu devrān gösterür niçe revişler

Geh eyler ādemi derdile bīmār
Geh olur kim kılur rencine tīmār

Cihānı sanma kim bir ferde kalur
Senüñ yāsuñ tutanlar da heb ölüñ

4405 Açuk tut çehreñi yevm ile ŧāde
Umaruz kim ola bendüñ küŧāde

Dil-āzār olmaga gösterme zūruñ
Kenārından döner çok haste gūruñ

205b Kılur rūŧen ŧeb-i deycürü mısbāh
Açar bir gün mukaffal babı miftāh

Çü bir ādem bulunmaz haste olmaz
Velī sayru olanlar da heb ölmez

Çü dānāsun gider hüznü dilüñden
Götür gam bārını āb u gilüñden

4410 Ne gam ŧāhā yirüñ tutdıysa bed-h'āh
Niyāzuñ cāhını anuñ ider çāh

N'ola bahtuñ yirin tutdı-y-ise āb
Anı āhir soguldur sendeki tāb

Karañudur bu devr içinde çün rā
Siyeh kāfūr olubdur kūr bīnā

Kabül itmek gerek her nā-pesendi
Sıgar dahı degür bir_rīŧ-handī

Felek ŧerm eylemez mūra kılur kīn
Bu zālîmden sakın dād umma miskīn

4415 Bu dünyāda iki ŧahs oldı āzād
Biri mürde birisi merd-i nā-zād

Bu dār-ı fānīde kalmaz bir ādem
Çü sen de bunda kalmazsun yime gam.

Eger bu saltanat tursa mukarrer
Degür miydi ‘aceb her şahsa kişver

206a Göñül viren bu dünyā gül-şenine
Güler gül-şen bigi öz hirmenine

Türāb olduñsa kurtulduñ elemden
Halāş olduñ safā sür bār-ı gamdan

4420 Alur cānuñ ya hod māluñ bu devrān
Bes ol yig kim gide mālun kala cān

Felek su’bāmı çün Đahhāk-ı hūn-h’ār
Çıkarur āhir arkañdan senüñ mār

Çü sırtuñda oguldur bār-ı mihnet
İrar senden yüküñ bir pāre şehvet

Şular kim kıldılar bunda selāmet
Kabül itmediler bār-ı melāmet

Olardur kim bu bārı görmediler
Bu mihnet yüklerin götürmediler

4425 Hired-mend-i cihān itmeye pey-vend
Ne rüy-ı zen göre ne cevr-i ferzend

Bu dünyānuñ işi şürīdelükdür
Ferāgat bir nefes āsüdelükdür

Ser-efrāz ol çü serv-i rāst-ahvāl
Olur āzādeler ‘ālemde hoş-hāl

206b Şu zāhid kim tutubdur dāmen-i gār
Anuñ tutmaz yakasın dest-i agyār

Şu ‘ābid kim kılubdur meskenin kūh
Anuñ kalbinde kalmamışdur endūh

4430 Çü ef’īdür bu dünyā piç-der-piç
Tokundurma elüñ sen ef’īye hic

Elüñden ko bu merdüm-küş cihānı
Biregüler eliyle tut ilanı

Çü sen genc-i cihānsun itdiler bend
Esîr-i bend olur genc ey hîred-mend

N'ola çāh oldise sen husreve cāh
Olur Yūsufıarun dāyim yiri çāh

Seni kıldı kamudan Hak güzîde
Cihān oldu senüñ-çün āferîde

4435 Saña kıldı 'atā Hak yüce kadri
Bu dünyānuñ senüñdür cümle sadrî

Sakın görme şehā sen kadrüñi hurd
Tapuñ cām-ı musaffîdür cihān dürd

Bu gamlardan kılursañ göñlüñi şād
Olasun saltanat tahtından āzād

Ger olursañ bu taht u tāca muhtāc
Zemîn ola şehā tahtuñ güneş tād

207a Gece gündüz bu pend ābıyla Şîrîn
İderdi Husrevüñ sūzını teskîn

Āmeden-i Şîrûye be-bālîn-i Husrev ve küşten-i ū

4440 Meger bir şeb mehüñ gitmişdi nūrı
Bu dehrüñ yogidi göñli sürürı

Şeb-i deycüridi 'ālem karañu
Cihān āvāzelerden añu yañu

Zamānuñ tāb'ına gül eyleyüb rîv
Azıtmışdı cihānı rîvile dîv

Şehen-şeh pister-i devletde huftē
Şikeste hātırı derdi nühufte

Ayagında tururdu bend-i zerrîn
O bend altında sîmîn-sāk-ı Şîrîn

4445 Nigārīn şāh-içün koyub cihānın
Şehūñ ‘ışkına bend itmişdi cānın

Gönülden cānile idüb mahabbet
İderdi Husreve rif’atle şefkat

Süzerdi bendini sākın ovardı
Mahabbetden ayakların öperdi

Hikāyetler kılurdı şefkat-engīz
İderdi kıssalar hūb u dil-āvīz

207b Çü her güftarı mergübidi rengīn
Dehānından akardı şehd [u] şīrīn

4450 Anı Husrev çü mül nūş eyleridi
Sözi gevherlerin gūş eyleridi

Çü Husrev yatdı āz oldı cevābı
Nigārīne sirāyet kıldı h’ābı

Uyurlardı huzūrile iki yār
Velī çeşm-i şehen-şāhidi bī-dār

O haletde gelüb ol dīv-reftār
Aşaga indi revzenden perī-vār

Elinde hançeri çün mār-ı ser-tīz
Özi bī-merhamet kattāl u hūn-rīz

4455 Eli kassāb-veş kanlar dökerdi
Dili ejder bigi odlar saçardı

O uğru seyyidi dört yañe bakdı
Şehen-şāhuñ serīri üzre çıkdı

Urınca gögsine şāh işi bitdi
Söyündürdi çerāğı çıkdı gitdi

Ciger-gāhına şāhuñ urdı bir tīg
Çıkardı kanını çün āteş-i mīg

Cüdā kıldı güneşden māh-tābı
Dil-i māha düşürdi sūz u tābı

- 208a 4460 Çü şâm irişdi terk itdi şikârı
Tagıldı avcılar ser-cümle varı
- Otagından yaña tutub yüzini
Yetişdürdi otaga kendözini
- İşitdük çünki Şîrinden rivâyet
Diyelüm diñle Husrevden hikâyet ⁵⁹
- 210a Çü zahm irdi şehen-şâh açdı gözin
Ümîd üzdi özinden kesdi sözin
- Şehüñ kanı akardı câme h'âbe
Yürek yankun be-gâyet teşne âbe
- 4465 Diledi kim kıla Şîrîni bî-dâr
Aña su buldura şâh-ı zahım-h'âr
- Esirgerdi velî Şîrîni her gâh
Uyarmadı anı ol dem şehen-şâh
- Didi bî-dâr idersem mâh olur zâr
Bu dünyâdan kılur cânını bî-zâr
- Benüm bu hâlümü görüb yakar cân
Kılur cismin firâk odıyla biryân
- Bu hâlile şehen-şâh virdi cânı
Bu acı-y-ile terk itdi cihânı
- 4470 Uyarmadı nigârın ol vefâ-dâr
Bu şîrîn cânını terk itdi nâ-çâr
- Gülistânidi san güller şüküfte
Yaturdı gonceler zârı nühuftu
- Gelür tutmuş elinde bād-ı sarsar
Çiçekler kanını dökmeye hançer
- Yagar bādile bir tolu çü bārân
Kılur gül-şenlerüñ bergini rîzân
- 210b Komaz gül-zâr içinde berg [u] ne şâh
İder bülbüllerüñ bagrını sūrâh

⁵⁹ (t.t):Yazmada, bu beyitten sonra gelen, 208a ile 209b'de kayıtlı 41 beyit, metindeki olayların sırası göz önüne alınarak 335. beyitten sonra kaydedilmiştir.

4475 Yaturken bāg-bān olur çü bī-dār
Bu bāg içre ne gül götür ne gül-zār

Saçub gül-şen firākile gül-ābı
Döker nergisleri kanile ābı

Uyanur bāg-bān bigi çü cānān
Görür gül-zārınuñ bergini rīzān

Figān idüb kılur feryād u zārı
Döker deryāları çeşmi bīñarı

Görür Pervīzi kim kanile yunmuş
Anuñ kanına kendü de boyanmış

4480 Ser-i şāhı görür kim tācı gitmiş
Çerāguñ revganı tārāca gitmiş

Hazīne kalmamış yagmāya varmış
Sipeh gitmiş sipeh-sālārı ölmüş

Nigārīn agladı cedden geçince
Gözinüñ yaşını dökdi toyınca

Bes andan soñra Şīrīn-i semen-ber
Karuşdurdı gül-āb u müşk ü ‘anber

Gül-ābile şehüñ kanını yurdu
Şehüñ zahmın görüb derdi büyürdi

211a 4485 Gül-ābile yuyub katmışdı kāfūr
Ten-i pāki şehüñ berk urdu çün nūr

Geçen şehlerde ne oldıysa āyīn
Ziyād itdi şehen-şāha nigārīn

Ne ārāyiş ki Pervīze iderdi
O resme kendözin dahı düzerdi

Katuşdurdı gül-āb u müşk ü kāfūr
Yudı kendüyi de ol çeşme-i nūr

Garaz bundan o halkı aldamaydı
Dil-i Şīrüyeyi hem bağlamaydı

4490 Bunı gerçek sanub Şîrûye nâ-dân
Nigârîne haber gönderdi pinhân

Didi bir hafte katlansun baña mâh
Anı mülk-i cihâna ideyin şâh

Yedi mülküñ kılaysın şehriyârı
Bayagıdan yig olsun i'tibârı

Melâlet kalmasun hergiz dilinde
Kamu gencîneler olsun elinde

Bu güftârı çü Şîrîn eyledi güş
Çiger kanı gazabdan eyledi cüş

4495 Velîkin cebriyle itdi şekîbi
Gene kıldı nigârîn dil-firîbî

211b Aña nermile gönderdi haberler
Çü Şîrînidi gösterdi şekerler

Didi tutsun ne dirsem sözüm ol şâh
Benüm süz-ı dilümden olsun âgâh

Zamânlardur ki 'ışkı-y-idi dilde
Velî mihrini saklardum gönülde

Kapusında turayın olayın kul
Katında sözlerüm olursa makbül

4500 Bu sözler kim didüm ol mâ-cerâda
Diyem çok nükteler vakt-i safâda

Didi evvel yıkılsun kâh u eyvân
Bozulsun ne ki var esbâb-ı dîvân

Harâb olsun şehüñ kasr u sarâyı
Tagılsun kalmasun tahtıyla câyı

Derilsün bir yire mecmû'-ı rahtı
Oda yansun kamu rahtıyla bahtı

Süvâr olmaz çün ol şeb-reng[i] Pervîz
Bu mâtemde kesilsün pây-ı Şeb-dîz

4505 Eger varursa bu sözler yirine
Kılam ben dahı biñ hıdmet birine

Nasīb olub varursam bār-gāha
Diyem bu işleriñ sırrını şāha

212a Çü Şirūye bu ahbārı işitdi
Niğārın didügi üzre iş itdi

Kamu buyrugını kodı yirine
Rızā virmedi kim Şirīn yirine

Anuñ-çün kıldı Şirūye bu kārı
Umardı kim niğār olaydı yāri

4510 Çü gördi sözleri tutuldı Şirīn
Bu kaygular içinde güldi Şirīn

Şu tonlar kim anı geymişdi Husrev
Koyub gitmişdi ger köhne vü ger nev

Ne varise dahı esbābı şāhuñ
Uleşdürdi eli irdükce māhuñ

Yogidi çünki kalbinde ta'alluk
Kamusın kıldı şāh-içün tasadduk

Başın kaldurdı h'ābından çü devrān
Sabāhile bezendi çarh-ı gerdān

4515 Hemān ol demde emr itdi niğārın
Şeh-içün düzüle bir mehd-i zerrīn

Döşetdi 'anber ü müşk-i tatarı
Düzetdi mehdini 'ūd-ı kumārı

Hulā pür-zer murassa' eylediler
Ruh-ı Pervīze bürka' eylediler

212b Kadīmī şehler erkānınca şāhı
Bu mehde koydılar ol pādīşāhı

Getürdiler anuñ mehdini şehler
Kenārında yürüdi pādīşehler

- 4520 Selâtîn-i cihân oldı piyâde
Kamu mâtem tutan da ser-küşade
- Uvatdı Bârbed ‘ūdını o dem
Kalem mânendi kesdi barmagın hem
- Ferîd-i ‘asrken ol Bozorg Ümmîd
Bu mâtemde dinildi hord ümmîd
- Nigârîn-i şeker-leb zâr u giryân
Hazîn âvâzile eylerdi efgân
- Diridi kanı Pervîz-i yegâne
Kanı bezm ü neşât-ı husrev-âne
- 4525 Kanı şâhân-ı ‘âlem pâdişâhı
Kanı ol şehlerüñ puşt u penâhı
- Kanı rüy-ı zemînüñ şehriyârı
Kanı Cemşîd ü Kısra yâd-gârı
- Geh olur husrev-i dünyâ dinürdi
Gehî Pervîz ü geh Kısra dinürdi
- Eyâ devrân-ı merdum-h’âru hün-rîz
Niçün Pervîze kıyduñ kanı Pervîz
- 213a Niçün rahm itmedüñ âhir baña sen
Gülünc itdüñ beni düşmenlere sen
- 4530 Dirîgâ ol kad-i bâlâ dirîgâ
Dirîgâ ol ruh-ı zîbâ dirîgâ
- Kanı şekker-dehân u pür-tebessüm
Niçün bu pisteler itmez tekellüm
- Gulâmân [u] kenîzân ser-küşade
Bularuñla gider Şîrîn piyâde
- Kamusı rüy [u] pîrehen-derîde
Sütürân-ı şehen-şeh dem-bürîde
- Kamu ser-pâ bürehne pây kûpân
Giderlerdi şehüñ ardında raksân

4535 Çeküb nergislerine şâh sürme
Hilâl ebrûsına urmuşdı vesme

‘Arûsâne düzünmiş ol nigârîn
Hınâyile eli ayagı rengîn

Kulagına takınmış niçe halka
Ser-i zülfin düzetmiş halka halka

Harîr-i sûrhı egninde çü hürşîd
Perend-i zer serinde hem-çü nâhîd

Giderdi mehd-i şâh ardınca ser-mest
Özin bilmezdi yok mıydı ya hod hest

213b 4540 Giderdi sûrile Şîrîn şeh-âne
Düşürmüşdi cihân halkın gümâne

Kamu dirlerdi kim Yâ Rab bu Şîrîn
Şeh-i devrân-içün olmadı gam-gîn

Aña Şîrûye de olmuşdı hoş-dil
Nigârı kendüye sanmışdı mâyil

Bu hâlile gidüb halk içre Şîrîn
İrişdi günbed-i şâha nigârîn

Çü mehd-i şâhı günbedde kodılar
Oturdılar hakimler okıdılar

4545 Ayagın turdılar kamu ulular
Şehi agladılar ol bahtlular

Ele cârüb alub ol dem nigârîn
Yüridi günbedüñ içine Şîrîn

Çü girdi günbede yâr-i vefâ-dâr
Görüb halkı kapusın yabdı nâ-çâr

Şehüñ yolında virmege serini
Ele aldı yüridi hançerini

Şehüñ zahmını açub yüzün urdı
Nigârîn de o yire hançer urdı

4550 Yatub şâhile günbedde uyudu
Şehiñ zahmın gene kanile yudu

214a Niğârını kenâre çekdi Husrev
Gene Pervîze irdi yâre-i nev

Şehen-şâhı nigâr idüb der-âgûş
Yüzün sürdi yüzine dūş-ber-dūş

Bülend âvâzile âh itdi bî-dād
Yetiştürdi cihân halkına feryād

Zihî Şîrîn ki şîrîn virdi cânı
Kodı ‘âlemde bir nām u nişānı

4555 Çü bu acıları döymedi Şîrîn
Nisâr itdi eliyle cân-ı şîrîn

Egerçi ‘âdetâ bir serdlük itdi
Velî ‘uşşâk içinde merdlük itdi

Rek-i cāndan çü kasd itdi o dem zen
Aña ser-bāz-ı ‘âlemdür dimeñ zen

Fedâ-yı cân idüb meydâne geldi
Mahabbet yolına merdâne geldi

Çü bu acı-y-ile cân virdi Şîrîn
Didi halk-ı cihân sâbâş u tahsîn

4560 Kodı bir sikke-i ‘ālî zamānda
Kim adı dāstān oldı cihānda

Rivāyetdür haber pâyân bulınca
Hikāyetdür kıyāmetler kopınca

214b Çü Şîrîniñ şifâdur dāstānı
İşidenler tuyarlar bûy-ı cânı

Ta’âlallah nedür bu ‘ışk-bāzî
Egerçi adına dinür mecāzî

Zihî ‘ışk u zihî yâr-i vefâ-keş
Ki bu yolda hemîn ol işledi iş

4565 Şehen-şāhın görüb cān virdi cānān
Ki kavuşdı tene ten cānına cān

Kişi cānān yolında ölse yigdür
Velī bu vechile cān virse yigdür

Dimeñ Şīrīne zen k’oldur civān-merd
Zen ol nā-merde dīrler k’ola bī-derd

Çün irdiler bu iller sırr-ı kāre
Figān itdiler ol dem āşikāre

Tanışdılar kamu eşrāf u a’yān
Derildiler ser-ā-ser ehl-i dīvān

4570 Didiler lāyıkı budur k’idevüz
Şehūñ kabrinde Şīrīni koyavuz

Yata bir yirde ma’şūk-ile ‘āşık
İki sādık iki yār-i muvāfık

Çü bu kavli biriküb söylediler
Şehi Şīrīn-ile defn eylediler

215a Gene şāhile Şīrīni yudılar
İki ser-tācı bir yirde kodılar

İki şāhuñ derildi çünki rahtı
İkisinüñ dahı bir oldı tahtı

4575 Çü bunlaruñ yirini kıldılar hāk
Tagıldılar halāyık zār u gam-nāk

Bu işden ‘ibret aldılar bu eşhās
Bu hayretten taraldı ‘āmile hās

Bu söz irdi semekden çün simāke
Bunu nakş itdiler her seng ü hāke

Bularuñ hālını yazdı her ādem
Ki tarīh oldı ‘ālemde mu’azzam

Cihān içre olub ulu ‘alāmet
Bu halk anları idindi ziyāret

4580 Mezârın görmeye her kişi müştâk
Kim olmuşdur ziyâret-gâh-ı ‘uşşâk

Beyt-i çend der- mev’ize

Göñül virme cihâna key sakın sen
Vefâ bulmuş degüldür kimse bundan

Kime her ne bağışlarsa bu devrân
Gene soñra alur olur peşimân

215b Kime gehvâre düzdiyse bu neccâr
Düzer tâbütını soñında her bâr

Rivâyetdür ki Eflâtün şeb u rüz
Olurdu her nefes giryân u pür-süz

4585 Didi ol ‘ârife bir merd-i bî-derd
Nedür h’âce bu süz-ı nâle-i serd

Didi bu girye bî-hüde degüldür
Bu evde kimse âsüde degüldür

Velî budur sebep cismümdeki cân
Olaldan bu ten-i hâkîde mihmân

Çog olmuşdur arada âşinâyî
Anuñladur bu tende rüşenâyî

Bilürsün çün muhakkakdur cüdâluk
Olur bîgânelük bu âşinâluk

4590 Anuñ-çündür bu girye her şeb u rüz
Geceler subha-dek âh-ı ciger-süz

Senüñ de varise cismüñde cânuñ
Bu ayrılmakda yogise gümânuñ

Tefekkür kıl müdâm ol iftirākı
Getür dâyim dile rüz-ı firākı

Oturma sen dahı ol günü yâd it
Bu menziller uzakdur kesb-i zâd it

- 216a Bunı fikr eyleseñ gülmez-idüñ sen
 Cihāmı bir pūla almaz-idüñ sen
- 4595 Senüñ bu cān-iledür zinde-gānuñ
 Kamu mi'rāca oldur nerdübānuñ
- Ne cehdüñ varise cān-içün eyle
 Kemāl-i sa'yuñ imān-içün eyle
- Ko bu hāki gene hākile kalsun
 Yola girsün müsāfir menzil alsun
- Velī merdümlerüñ oldur güzīni
 Ki kurtare ta'allukdan özini
- Ne kim māluñ metā'uñ cevherüñdür
 Evüñ barkuñ dahı sīm ü zertüñdür
- 4600 Şu kim oğluñ kızıñdur kardeşüñdür
 Senüñ kabre varınca yoldaşuñdur
- Kalur bunlar gidersün sen gamile
 Kalursun sen bu köhne hem-demile
- Gene sensün saña hem-dem bilürsüñ
 Gamuñdur mūnis ü mahrem bilürsüñ
- Saña sen yāriseñ yār isteme hīç
 Özüñden gayrı dil-dār isteme hīç
- Bu gerdūnuñ tayanma cünbişine
 Nazar kıl dāyimā līkin işine
- 216b 4605 Bu dünyānuñ budur āyīn ü kīşī
 Virüb dahı gene almakdur işi
- Gehī virür gehī alur bu der-kār
 Velī hergiz bu işden eylemez 'ār
- Bunuñ virdüğine aldanma zinhār
 Gene aldugımı fikr eyle her-bār
- Bu evde kimsene gülmiş degüldür
 Gönül maksūdını bulmuş degüldür

Yaradılmış kamu ehl-i seferdür
Gelen geçer bu dünyâ reh-güzerdür

4610 Kanı Cemşîd ü Āfrîdûn u Đahhāk
Bu gerdûn bunları itmedi mi hāk

Hakîkatde cihân bir ejdehâdur
Yakîn olmak buña ‘ayn-ı hatâdur

Yutar togurdugın itmez muhâbâ
Gene toymaz müdâm eyler tekâzâ

Seni dahı yutar zâd-ı sefer kıl
Eger yoluñ bilürseñ key hazer kıl

Cehennemdür sakın bu hırs-ı dünyâ
Yakar merdumları a’lâ vü ednâ

4615 Velî bir kimse tuymaz yakışını
Urur nâzûklük-ile âteşini

217a Eger togru-y-iseñ bu oda yanma
Yile varub dahı suya tayanma

Niçe söz Ahmed-i Rıdvân hāmûş ol
İñen çok söyledüñ bir pâre güş ol

Bu devrândan niçe şükr ü şikâyet
Zamân-ı mâzîden niçe hikâyet

Sükût idüb biraz göñlüñi şâd it
Hamûş olacaguñ eyyâmı yâd it

4620 Gene ol der-gehe döndür yüzüñi
Lisân-ı hâlile söyle sözüñi

Zebân-ı cānile idüb münâcât
Kerîm Allahuña ‘arz eyle hâcât

Kim oldur Hâlık u Rezzāk ma’bûd
Kerîm ü mün’im u feyyâz-ı her-cûd

Budur cûdı bize kim itdi mevcûd
Bizi kıldı cihânda nesl-i mescûd

‘Atā itdi bize tevhīd ü tahkīk
Kamu mürsellere ikrār u tasdīk

4625 Husūsā ol nebīler hātemine
Resūl-ı sādıku’l-kavl u emīne

Kamu gönderdüğüñ mu’ciz kitāba
Kirām-ı kavme itdüğüñ hitāba

217b İlahī ‘izzet-i şānuñ hakı-y-çün
Kamu āyāt u bürhānuñ hakı-y-çün

Kelīme virdüğüñ āyātuñ-içün
Aña gönderdüğüñ Tevrātuñ-içün

Zebūr-içün ki Dāvūd oldı evvāb
Anuñ elhānı kıldı halkı tevvāb

4630 Mesīhe feyz olan incīlūñ-içün
Aña rūhum diyu tebcīlūñ-içün

Hābībe menzilūñ Kur’ān hakı-y-çün
Muhammed mu’cizi Furkān hakı-y-çün

Dilüm tasdīk ü iz’āndan ayırma
Beni soñ demde imāndan ayırma

Me’ārif bahrını bu hāke neşr it
Beni yarın mukarreblerle haşr it

Benüm çokdur günāhum ‘afvuñ işle
Muhammed yüzi suyına bağışla

Der-encām-ı rüzgār-ı Husrev u h’āb-dīden-i ü

4635 Gel ey dil rāz-ı pinhānuñ ‘ayān it
Bu Husrev hālīnūñ sırrın beyān it

Neden düşdi buña bunca mezellet
Niçün geldi bunuñ başına mihnet

218a Bu vechile didi rāvī-yi şeb-hīz
Budur bā’is zelīl olmağa Pervīz

Meger bir ŧeb ki meh-tāb-ı ŧeb-efrūz
Cihāna rūŧenā virmiŧdi çün rūz

Yaturken ol gece h'āb içre nā-gāh
Görür Husrev gelür tābende bir māh

4640 Bir esb-i tāziye olmiŧ süvāre
Yürür Pervīze togru āŧikāre

Buña hıŧmile dir ey merd-i dil-gīr
Gider küfri müselmān yolına gir

Bu bātıl yolını terk eyle tīz ol
Kabül it dīn-i islāmı 'azīz ol

Didi Husrev yolundan ıkmazam ben
Eger baŧum giderse dönmezem ben

İŧidince bu sözi nūr-ı Yezdān
Be-'avn-i Kādir ü Kakhār u Deyyān

4645 Yüridi Husrev üstine yegāne
Yetiŧdüirdi āña bir tāziyāne

Bu korku-y-ile uyhudan uyandı
Bu āteŧden içi tutuŧdı yandı

Üç ay ol korkudan zār oldu bīmār
Zelīl ü 'āciz ü hayrān u gam-h'ār

(219a) O heybetden gece h'āb eylemezdi
Gamından gündüzün lokmā yimezdi

Meger bir gün ŧeh-i Cemŧīd-rif'at
Niğārīnile oturmıŧdı halvet

4650 Didi ŧīrīne Husrev tur varalum
Senüñle hāne-i genci görelüm

Bize kābil olanlardan alalum
Kalanın yohsula bahŧ eyleyelüm

Getürdiler buyurdı hāzini ŧāh
Kilīdin istedi gencüñ ŧehen-ŧāh

ü hāzin bildi Pervīzün ümīdin
Kamu gencīnenün buldı kilīdin

Getürdi cümlesin şeh tapusına
Nazar kıldı şehen-şeh kamusına

4655 Görür Husrev ki bir miftah-ı pür-zer
Mefātihüñ içinde hüb u enver

Bu miftāhı şehen-şeh çünki gördi
Anuñ ta'cīlile aslını sordı

Didi vardur bu genc içinde bir der
Kim anuñ kuflın itmişler-dürür zer

Yir altında velī medfündür ol genc
Anuñ açılmasıdur zahmet ü renc

218b Nişānın sordı şeh didiler anı
Buyurdı ol zamān kazdılar anı

4660 Görürler anda bir sandük-ı mermer
Kim itmişler anuñ kuflın dahı zer

Buyurdı açdılar kuflı şehen-şāh
Nazar kıldı o sandük içine şāh

Görür sandūguñ içi tobtolu hāk
Buyurdı kıldılar ol dem anı pāk

Görür Husrev ki bir tāk oldı peydā
Tılısm itmişler anda āşikārā

O seng üzre turur bir tahta-i zer
Kim itmişler anı levh-i musavver

4665 Zeri levhüñ velī sīme sirişte
Görürler anda bir satrı nivişte

Meger varidi ol 'asr içre bir pīr
Hutūtuñ kamusın eylerdi tahrīr

Getürdiler buyurdı anı Pervīz
Şeh emriyle o hattı okıdı tīz

O levhi Erdşir itdürmiş-imiş
O satrı dahı ol yazdurmış-imiş

Bilürmiş encüm ü gerdün işinden
Hâbîrimiş bu çarhuñ cünbişinden

219b 4670 Nebîler hatminüñ ikbâl-ı nûrı
Anuñ ma'lûmı olmuş-muş zuhûrı

Anuñ 'ilmi yetişmiş sûretine
Kemâl-i hüsnine hem sîretine

Anuñ tasvîrini itdürmiş-imiş
Kamu ahkâmını yazdurmış-imiş

Dimişler kim kamer devrinde çün mâh
Zuhûr ide 'Arabdan bir ulu şâh

Vire nûrı nübüvvetden nişânı
Ola yir yüzünüñ sâhib-kırânı

4675 Sühan-güy u dilîr u hûb-girdâr
Emîn-i Hak resûl-ı râst-güftâr

Anuñ hükmi geçe 'arz u semâya
Ola hâtem cemî'-i enbiyâya

Kıla 'âciz cihânı mu'cizâtı
Tuta rüy-ı zemîni beyyinâtı

Ziyân ide kim itmez-ise hoşnûd
Anı tasdîk idenler bulalar sûd

Görince sûreti şâh oldı mahzûn
Yüregi oynadı oldı diger-gün

4680 Didi bu ol düşümde gördüğümdür
Anuñ havfıyla zecre irdüğümdür

220a 'Ayân itmiş bu remzi 'âlemü'l-gayb
Anuñ tasvîridür bî-şekk ü bî-reyb

Şehüñ pâyına târ geldi gelîgi
Kemiklerinde su oldı iligi

Resûlî görmüş âdemler getürdi
Bu tasvîr aslını anlara sordı

Didiler bu Muhammed süretidür
Resül-ı Hâşimîniñ hey'etidir

4685 Nebîdür Mekke şehrinde Muhammed
Ki dîni mahşer olunca muhalled

Vücûdı **rahmeten li'l-'âlemîndür**⁶⁰
Resül-ı sâdiku'l-va'd u emîndür

Bunu Pervîz işidüb oldı dil-teng
O gevherden tokundı başına seng

Çü Şîrîn Husrevi gördi perîşân
Şehen-şâhuñ gamına oldı hayrân

Didi şâha ki_ey dâna-yı râdî
Tırâz-ı tâc u taht-ı Keykubâdî

4690 Gam-ı cânı ne ma'nîden çekersün
Sebeb n'oldı ki kendüñden geçersün

Nebîler serveri katında hâs ol
Aña îmân getir gamdan halâs ol

220b Çü dimişler gelenler bizden öñden
Muhammed 'âleme gelmezden öñden

Kamu ahvâlini tafsîli-y-ile
Hısâlini dimişler aslı-y-ile

Niçe biñ yıl öñürdiden dimişler
Bizi kurtarmaga sa'y eylemişler

4695 Husûsâ biz de güş itdük sıfâtın
Niçe def'a işitdük mu'cizâtın

Bize şâh-ı rüsûlden şûr u şer ne
Aña îmân getürmekden zarar ne

Bu sözler belki bî-hüde degüldür
Diken bigi teber ammâ ki güldür

Nebîdür hak degüldür işi bâzî
Aña şehden gerekmez ser-firâzî

⁶⁰ Ve mâ erselnâke illâ **rahmeten li'l-'âlemin**: “Biz seni ancak **âlemlere rahmet olarak** gönderdik.”
Kur'ân-ı Kerim. Enbiyâ, 21/107.

Didi Şîrîne Husrev râst dîrsün
Sözün şîrîn gene levzîne yîrsün

4700 Velî halk eyleyelden kulın Allah
Bizi ‘âlemde kılmışdur şehen-şâh

Ebâ ‘an-ced bizi bir millet itdi
‘Azîz idüb bize çok ‘izzet itdi

Bu hâlile kamu geçdi ötemüz
Bu yoldaydı dedemüz hem atamız

221a Ölince ben de bu yolu tanurven
O şehlerden dönersem utanurven

**Nâme-nivîştên-i peygâm-ber ‘aleyhi’s-selâm
be-Husrev u pâre-kerden-i ü nâme-râ**

Didi ol pîr-i hoş-güy u nikû-rev
Bu gird-âba anuñ-çün düşdi Husrev

4705 Meger ol dem ki bu devridi râmı
Bu dünyâyı anuñ tutmuşdı nâmı

Muhammed gösterüb bürhân-ı kâhir
Nübüvvet da’vîsin itmişdi zâhir

Gehî meh-tâbile eylerdi bâzî
Gehî senge beyân eylerdi râzî

Geh olurdı aña söylerdi biryân
Geh eylerdi dırahtı zâr u nâlân

Anuñ emrine râmidi bu eyyâm
Cihân içre iderdi da’vet-i ‘âm

4710 Çün irdi da’veti hâsile ‘âma
Selâtine kamu gösterdi nâme

Necâşîyi çün evvel itdi da’vet
Soñında eyledi Pervîze niyyet

Buyurdı yondılar ol demde hâme
Düzetdiler ‘Acem şâhına nâme

- 221b Didi ser-nāmede nām-ı ilāhı
Kim anuñdur bu hüküm ü pâdişāhı
- Bir evveldür ki matla'dan müberrā
Bir āhirdür ki makta'dan mu'arrā
- 4715 Hudāvend-i ebed Hallāk u ma'būd
Ki cūdından olubdur cümle mevcūd
- Kemāl-i zātına efkār irişmez
'Ukūl anuñ sıfātına yetişmez
- Şu zāhid kim güneş bigi 'ayāndur
Koyarsa dūzaha hükmi revāndur
- Şu 'āsī kim anuñ 'isyāmı çokdur
Behişte gönderürse zulmı yokdur
- Çü a'rāze degüldür fi'li mülhak
Ne dilerse ider muhtārdur Hak
- 4720 Gehī kılur ba'üzı pīl-şevket
Gehī mūra virtür tēc-ı nübüvvet
- Eyā Husrev emīr-i tēc-dārān
Ser-i gerdān-keşān-ı mülk-i Īrān
- Eger varise sende dāniş ü rāy
Müselmān ol müselmān olma hod-rāy
- Ko küfri dīn-i islāmı kabūl it
Gider kibri özüñ ma'būda kul it
- 222a Ger eylerseñ benümle rāst pey-vend
Vücūduñ ercmenid ide Hudāvend
- 4725 Ger itmezseñ bizümle 'ahd ü peymān
Olursun rüz-ı mahşerdde peşimān
- Bu genc ü leşkere hīç olma magrūr
Gurūrile olursun Tenğriden dūr
- Saña bu leşker ü her genc-i mevcūd
Ecel yetişecek hīç eylemez sūd

Zırh-püş-ı ‘Acem eylerse nâzî
‘Arab dahı ider nîze-yle bâzî

Dinür çün nâmuña ‘âlemde Husrev
Sakın togru yola git olma kec-rev

4730 Degül Husrev tutam Key-Husrev olduñ
Saña halk-ı cihâmı bende kıldıñ

Ne hâsıl ‘âkıbet ölseñ gerekdür
Gene hâk-i siyâh olsañ gerekdür

Gerekdür hâke hilm-ile mezellet
Yaraşmaz tobragı kibrile rıf”at

Tanukluk vir ki birdür Rabb-ı Hâlık
Bu mahlûkuñ viren rızkını Râzık

Hudâdur ki virüb ‘abdine ‘izzet
‘Atâ kıldı baña nür-ı nübüvvet

222b 4735 Gel ey âteş-perest Yezdân-perest ol
Hakuñ yolına togru git Hakı bil

Çü tâvüs ol temâşâ eyle bâgı
Dile pervâne bigi urma dâgı

Müselmân ol özüñ kurtar hazerden
Halâs it cānuñı nâr-ı sakardan

Tamâm oldı çü nâme dürdi kâtib
Resûl emri-yle mührin urdı kâtib

Resûl-ı Hak bilâ-te’hîr ü ihmâl
Anı bir kâsid-ile itdi irsâl

4740 Çü Pervîze yetişdi nâme-i⁶¹ nev
Ter oldı kakıyub hışm itdi Husrev

Çü gördi nâmede va’d u va’îdi
Gazabdan Husrevüñ yâs oldı ‘îdi

Tehevürden ururdı nâ’re çün şîr
Teninde her kılı olmuşdı şemşîr

⁶¹ Bu kelime yazmada “«âme” şeklinde yazılmış.

Görür hattıñ sevādın heybet-engīz
Muhammeden yazılmış şūy-ı Pervīz

Tutardı kendözin ol cāhil a'lā
Muhammed nāmını gördükde bālā

4745 Yañıldı nāmeyi yırttı ol ahmak
Eliyle hānesin yıkdı ol ahmak

223a Gurūrından diridi ol tarabsuz
Niçün düşdi ‘Arab böyle edebsüz

Benüm nāmum çü sıgmaz her dehāna
Benüm yādum yaraşmaz her zebāna

Baña Kayser gulām-ı kem-terīndür
Kemīne çākerüm hakan-ı Çīndür

Ger eylersem ‘Arab mülkine āheng
İdem Bathā zemīni anlara teng

4750 ‘Arab kavmine var mıdur tecemmül
Kim ide Husreve böyle tafaddul

Bu resme niçe söz didi hayāsuz
Velī bir derde ugradı devāsız

Kamu mülk-i Medāyin tāk-ı Kisrī
Du’āsından nebīnüñ buldı kesri

Resūlı-y-çün Medāyin mülkini Hak
Ki temzīk eyledi külli mümazzak

Resūluñ nāmesin yırttı çü bāgī
Yıkıldı tākı söyüندی ocagı

4755 Çü mektüb emrin işitdi peyām-ber
O küstāhuñ soñını kıldı ebter

Meger bir gün resūluñ hazretinde
Yigirmi varımış müşrik katında

223b Añılmış kıssa-i Pervīz ü mektüb
‘Ayān olmuş ne kim varise matlūb

Bu müşrikler içüb dürdile sâfın
Dimişler Husrevüñ lâf-ı güzâfın

Dimiş müşriklere ol hayru'l-eşrâf
Bu sözi söylemeñ urmañ dahı lâf

4760 Dün anı oğlu öldürdi bilün siz
Dürügından anuñ gam çekmezüz biz

Çü müşrikler iştdiler bu sözi
Hemân ol demde yazdılar bu sözi

Bunuñ üstine geçdi bir niçe dem
Medâyinden yañadan geldi âdem

Didi mevtini Pervîzüñ muvâfık
Resülüñ didügi vakte mutabık

O müşrikler kamusı oldu müslim
Cehennemden emîn ü cānı sâlim

4765 Gene kıldı nebî bir mu'ciz izhâr
Nübüvvet nürını gösterdi tekrâr

Dahı bir mu'cizi budur nebînüñ
Resül [u] seyyidu'l-kavm [u] emînüñ

Yüzün döndürdi Husrevden diyârı
Aña oldu muhâlif il ü şârı

224a Anuñ varidi şehlükden ferâğı
Yir itmişdi özine künc-i bâğı

Vulâtuñ zulmı olmuşdı ziyâde
Memâlik cevriyle varmışdı bâde

4770 Vezîri varidi bir zulm-pîşe
İşi hayfidi 'âlemde hemîşe

İle zulmile uzatmışıdı dest
Kamu serverleri itmişıdı pest

Yıkılmışdı ser-â-ser mülk-i İrân
Ki şehri ü rüstâ olmuşdı vîrân

Sipâhiyle ra'yyet cümle nâ-şād
Yogidi bunlara in'ām ile dād

Reme ser-geşte kalmışdı şubānsuz
Sarāy açuk tururdu pās-bānsuz

4775 Ulular cümlesi kalmışdı bī-tāb
Bu hayretten kamu bī-hord u bī-h'āb

Didi Şirūyeye begler nihānī
Ki ey ser-māye-i emn ü amānī

Atañda kalmadı pervā-yı şāhī
İrişdi kişvere andan tebāhī

Cihāndan göñli olmuşdur remīde
Mey ü Şirīni kılmışdur güzīde

224b Bu vaz'ile olursa şeh mukarrer
Çıkar elden hakikat belki kişver

4780 Bu evzā'ı tuyub bağladı kīne
'Arab kıldı tama' İrān-zemīne

Usañ olma bunuñ tedbirin eyle
Be-cid tut 'ālemüñ teshīrin eyle

Velī budur devā ey şāh iderseñ
Tarīk-i eslemi tutub giderseñ

Ara yirden atañı götüresün
Ugurlayın işini bitüresün

Yire kanın dökesün öldüresün
Tuta nāmuñ cihānı toldurasun

4785 Velī bu işi tiz tutmak gerekdür
Kimesne tuymadan itmek gerekdür

Bu igvā-y-ile habs itdi atasın
Velī fikr itmedi hergiz ötesin

Dönüb soñında katl itdi hatāsuz
Gerekmez işidi fikr-i revāsuz

Velî kendüsi dahı turmadı berk
Yılına varmadan oldu civân merg

Cihân içre sekiz ay beglük itdi
Soñı tã'ün çıkarub öldi gitdi

225a 4790 Dahı on yidi kişi itdi bağı
Kimi kardaş kimi kardaşı oğı

Kamusın katl idüb kanını dökdi
Eliyle neslinüñ bilini bükdi

Soñını sanmadı ya'nî iş itdi
Öñin dahı soñında yıkdı gitdi

Bu işler cümlesi Hak kudretidür
Velî hatm-i risâlet himmetidür

Anuñ kahııyla gitdi mülk ü şâhî
Başından düşdi Kısranuñ külâhı

4795 Çün irdi çarh-ı gerdünuñ tırākı
Yire düşdi kamu eyvân u tākı

Varidi köbrisi âhenle beste
Gelüb bir seyl anı kıldı şikeste

Hubüb idüb semüm-ı âteş-engîz
Ne Gül-gün kaldı âhürda ne Şeb-dîz

Varub Bulgârda sındı çerisi
Bir oldu ölüsü-y-ile dirisi

Hak emriyle öküş kudretler oldu
Bunuñ bigi niçe 'ibretler oldu

4800 Egerçi gördi bu işleri tahkîk
Velîkin itmedi îmân u tasdik

225b Bidâyetde yogidi çün hidâyet
Anuñ-çün irmedi Hakdan 'inâyet

Münîridi egerçi şem'-i bî-dūd
Velî a'mâ gözine itmedi sūd

Zihî peygam-ber-i sâhib-kerâmet
Kim anuñdur nübüvvet hem velâyet

Nebîler şâhı sultân-ı rüsüldür
Ki hem rûhu'l-kudüs hem 'akl-ı küldür

4805 Dinilmişdür ezelden aña levlâk
Hem olmuşdur temâşâ-gâhı eflâk

Çü kılmışdur musahhar heft hayli
Semekden tâ semâ anuñ tufeyli

Zihî ser-hayl-i ser-haylân-ı esrâr
Zihî ser-çeşme-i ahyâr u ebrâr

Meger bir gice yaturken mutahhar
Sarây-ı Ümmühânide o meh-ter

Çün itmişdi Hudâvend aña tebcîl
Hakuñ fermânile gelmişdi Cibrîl

4810 Getürmişdi Burâk-ı berk-seyri
Uçurmuşdı hevâda san ki tayrî

Kavî-puş u girân-nâ'l ü sebük-hîz
K'aña yitmez ne sarsar ne âteş tîz

226a Humâ-veş oldı Yesribden⁶² perîde
Makâmına yetişdi ol güzîde

Makâmıdur anuñ aksâ-yı gâyât
Mekânı âhir-i cümle nihâyât

Anuñ kadrin Hudâ itmişdi a'lâ
Makâmı Sidreden olmuşdı bâlâ

4815 Çün olmuşdı peyam-berler hümâmı
Kamu mürsellerüñ oldı imâmı

Muhammeddür nebîler pîşvâsı
Kamunuñ reh-beri hem muktedâsı

Aña virmişdi ma'bûdı fazîlet
'Aceb mi itdise anda emânet

⁶² Hz. Peygamber'in Mi'râc hadisesi Yesrib'de (Medine civarı) değil, Mekke'de cereyan etmiştir.

Revânidi çü vehm tîz-hûşân
Rikâbında yürürdi sebz-pûşân

İki dilmişdi kursın mâh-tâbuñ
Çıkarmışdı külâhın âfitâbuñ

4820 Çü bâz olmazıdi hem-h'âbe-i zâg
Çekilmişdi gözine kuhl-ı mâ-zâg

Rikâbından anuñ kaldukda Cibrîl
Anuñ yirine gelmişdi Mikâyil

O kaldukda irişmişdi Sirâfîl
Aña Refref yetürmişdi Sirâfîl

226b Pes andan menzilin itmişdi tûbâ
Makâmı Sidreden olmuşdı a'lâ

Serîr-i 'arş aña olmuşıdi ferş
Anuñ gelmişdi istikbâline 'arş

4825 Gidermişdi cemâlınden nikâbı
Götürmüşdi ara yirden hicâbı

İrişmişdi mekân-ı bî-mekâna
Tuş olmuşdı nişân-ı bî-nişâna

Hudâyı bî-cihet görmüşdi tahkîk
İşitmişdi sözün irmişdi tevfik

Çü kurb-ı Kirdgâr itmişdi hâsıl
Dilindeydi gözi gözinde hem dil

Hîtâb idüb dimişdi aña ma'bûd
Dile benden Muhammed neyse maksûd

4830 Çü bulmuşdı peyam-ber vakti hâlî
Hudâsına dimişdi cümle hâlî

Haka 'arz eyleyüb ol demde hâcât
'Usât-ı ümmetin itmişdi der-h'âst

Aña yârî kılub fazl u 'atâsı
Revâ kılmışdı hâcâtın Hudâsı

Çü geymişdi Hudâdan hil'at-i hâs
Virilmişdi gnâ-yı genc-i ihlâs

227a Şeb-i isrā aña kadr olmışıdı
Hilāliken gidüb bedr olmışıdı

4835 Getürmişdi berāt-ı şādī halka
Sakardan nāme-i āzādī halka

Der-hatm-i kitāb gūyed

Gel imdi Ahmed-i Rıdvān hurūş it
Gene deryā gibi ‘ālemde cūş it

Çü meh-tāb-ı felek tābende ol sen
Velī yükselmeyüb efgende ol sen

Hüner tahtuñ yüceldüb urma taşa
Ki dür üftādelükden çıkdı başa

Düşerseñ dür bigi gevher viresün
Eger ser-keş olursañ ser viresün

4840 Müdārā kıl ki çarhuñ hūy-ı tünddür
Seher-hīz ol ki ‘ömrüñ pāyı kündür

Ayaguñda sakın keş olmasun teng
K’ider ol merdümüñ ayakların leng

Hayāl it kim yüzini görmedüñdi
Tasavvur kıl izine irmedüñdi

Eger ‘ayşise yüz tīmārı vardur
Ki bir berg-i gülüñ biñ hārı vardur

227b Çü sevdā-y-ile sofradur civānluk
Olur ekşi geh acı zindegānluk

4845 Çü hūrşīd-i felek varma zevāle
İtile key sakın girme çuvāle

Bu dār-ı bī-vefā bir kūç-gehdür
Hakikatde hemīn zindān u çehdür

Eger yāy ola kendümden geçerven
Yürek sovutmaga berf-āb içerven

Direm sermâ göricek hây germâ
Eger berfî be-bârid vây be-ser-mâ

Dirîgâ gelmedi bizden eyü kâr
Sitem-kâruz cihân içre sitem-kâr

4850 Eger mûra sitem kılsañ bulursun
O zulmı bil ki kendüñe kılursun

Giderken gözlerüm oldı buña tuş
Ki tutdı nâ-gehân bir mûrı bir kuş

O kuşın olmadın ol mûr hordı
Gelüb bir bâz anı ol demde urdı

Hatar çokdur bu yollardur pür-âfet
Bulur her kişi fi'line mükâfât

Eger 'attâriseñ 'âlemde mevcüd
Yakarsun cānuñı āhirde çün 'ūd

228a 4855 Eger 'ilmile olursañ Felātün
Olursun sen de bu bey'ünde magbün

Bu yigdür kim nāsihat güş idesün
Tenüñ hāk olmadan ölüb gidesün

Bu devr āhir libāsuñ boga baglar
Ki bir gözün güler bir gözün aglar

Degülsün sen bu evde cāvid-āne
Ki bir cāy-ı güzerdür çār hāne

Çü evkātı kişinüñ ola āhir
Olur mahfileri ol demde zāhir

4860 Giderseñ ac anı sanma toyasun
Azık bundan götürgende yiyesün

Gel ey Rıdvân kıl imdi şükr-i Yezdān
Nasīb itdi murāduñ saña Sübhān

Beyān idüb hadīs-i dü-sitānı
Tamām itdüñ bu şīrīn dāstānı

Ne gamdur yogise ‘âlemde mâluñ
Ne deñlü azise mülküñ menâlüñ

Gider bu ‘âlemüñ sîm ü zerini
Nisâr eyle kelâmuñ gevherini

4865 Çü cānuñdur senüñ gencîne-i zer
Dil-i deryâ-feşānuñ kân-ı gevher

228b Nisâr it ‘âleme var olduguñca
Güher-bâr ol cihānda turduguñca

Çü mür vārîd ile dil bahri pürdür
Senüñ heb sözlerüñ nâ-süfte dürdür

Direng-i dehrile bu güne-i gerd
Kılur ruhsârımı incülerüñ zerd

Düşürme kendözüñ fikr-i dırāza
Çıkar cevherlerüñden tâze tâze

4870 Cihān içinde āvāzuñ çü kūs it
Kamu ebkâr-ı efkârüñ ‘arūs it

Şunuñ kim ma’nîden vardur nasîbi
Bu sözden fehmi ider tarz-ı garîbi

‘Adūsıdur çü seg merd-i garîbüñ
Nazardan salma hâlin bil garîbün

Geyür mihr-i felek çün dır’-ı zerrîn
Aña kâr eylemez ta’n-ı sühan-çîn

Kitābuñdur çü bir gencîne-i zer
Ne genc-i zer tolu yâkût u gevher

4875 Hasūd-içün çıkarma çarha düdi
Olur genc ehlinüñ ‘âlem hasüdi

Çü bulunmaz cihānda genc-i bî-renc
Kayurma renc-içün çün eldedür genc

229a Çü genc olmaz alandan hiç hâlî
Alanından anuñ çekme melâlî

İrem tāvūsı olursa bedīdār
Kapusında anuñ halka olur mār

Çü verd olmaz gülistānda dikensüz
Olur mı ādemī-zāde mihensüz

4880 Çü düzdüñ kıssa-i Şīrīn ü Husrev
Kühen destān-ı çarhı eyledüñ nev

İdüb sihrile tecdīd-i ibāret
Gene buldurduñ ol söze tarāvet

Bu bāg-ı köhneye virdüñ gene āb
Gene kıldıñ dırehtin sebz ü şāzāb

Bu bāguñ gül-şeni ter güller olmuş
İçi reyhānile sünbüller olmuş

Dırahtı meyve-i hūbile tolmuş
Enār u sīb ü şeftālūsi gelmiş

4885 Huzūrında şehūñ olursa makbūl
Olam şāhuñ katında hāsekī kul

Bülend ola ser-i bahtum semādan
Süreyyāya ire kadrüm serādan

Ola kalbüm mücellā gide pāsum
Zer-i hālis kıla işbu nuhāsum

229b Çü şāhuñ feyzidür fazlu kemālūñ
Du'ā-yı şāhile hatm it kelāmuñ

Şeh-i 'ālī-'alem şeh Bāyezīd Han
Meh-i çarh-ı semāhat han biñ han

4890 Süleymān-memleket hürşīd-tal'at
Ferīdūn-menzilet Cemşīd-rıf'at

Dür-i yektā-yı deryā-yı me'anī
Şehen-şāh-ı diyār-ı kām-rānī

Şeh-i devrān cihān turdukca tursun
Sa'adet topını çevgānı ursun

Hemîşe çehre-i ahbâbı gül-gün
‘Adûsı dâyimâ makhûr u mahzûn

Cihân-ı bahr u ber bu heft-kişver
Kamu fermānuña olsun musahhar

4895 Tamām oldı çü sözüüm fasl-ı gülde
Bu mısra’ düşdi tarîhi gönülde

İlâhî ahirüm hayr u sa’id it
Dilümden sehv ü noxsânı ba’id it

Bu nazm-ı dil-küşâ çün rişte-i dür
‘Adedde altı biñ üç yüz sekizdür

230a **Der-medh-i Sultân Bāyezīd Han ebbede’llāhu
devletehu ilā-inkırāzi’d-devrān⁶³**

fā’ilātün fā’ilātün fā’ilātün fā’ilün

Devlet ü ikbāl ü ‘adlūñle mübārek māh [u] sāl
Ey Süleymān-ı zamān tal’atūñ ferhunde-fāl

Husrevā mi’mār-ı ‘adlūñ mülki ma’mūr eyledi
Tab’ı şirīndür zamānuñ halkdur āsūde-hal

4900 Lutfile hulkuñ nesīmi ‘āleme virdi hayāt
Cūd u ‘adlūñ bu cihāna oldı cārī çün zülāl

Şemme-i lutfuñ yetişdür bendeye kim bu nāhīf
Güşe-i gurbetde kalmışdur za’if ü bī-mecāl

‘Ömri vardı başa eyyāmı yetişdi gāyete
Gussa-i devrān elinden gönli līkin pür-melāl

Rūmilinde olunursa bendeye sancak ‘ata
İrişe gönli murāda bula şādī-yi visāl

Bendeye ol memleketde lutf olunmuşdur mekān
Ārzūsı Rūmilidür andadur fikr ü hayāl

4905 İrmişem eyyām-ı ‘adlūñde niçe devletlere
Bulmuşam feyz-i kefüñden devlet-i māl ü menāl

⁶³ Bu kaside şairin divanında sayfa kenarına kayıtlıdır (332b-333a). Bkz. İsmail Ünver (1986). “Ahmed-i Ridvan”. *TTK-Belleten*. L/196. 79.

Gerçi yogidi liyâkat bendede eltâfuña
Dâyimâ cüduñ virübdür bendeye maksüd u bâl

Umaram bu def'ada gönlüm bulub maksüdını
Bendenüñ şeh devletinde bula maksüdü kemâl

230b Bir kader-kudret kazâ-fermân sipeh-sâlârsun
Saña bu eflâk olubdur tob u çevgânuñ hilâl

Ol mahalde kim ola kadrüñ şehâ bälâ-niñin
Kulle-i eflâkuñ ola meskeni saff-ı ni'âl

4910 Şîr-i ner tîguñ işitse çâk iderdi zehresin
Havf-ı tîrüñden dökerdi nesr-i tâyir per ü bâl

Râm olubdur emrüñe bu dehr-i tevsen bî-cedel
Hükmüne mülk-i cihân oldı musahhar-ı kıtâl

Tuymasun gül-zâr-ı ikbâlün şehâ büy-ı hazân
Devletüñ bāgın mutarrâ eylesün bād-ı şimâl

Didi bahtuñ hûb u tâze şevket ü 'ömrüñ mezîd
Tal'atüñ çün bedr-i kâmil devletüñ zîbâ-cemâl

Vir murâd-ı cānını Rıdvâne Yâ Rabbü'l-enām
Hâsıl it maksüdın anuñ yâ Mu'înü [u] Zü'l-celâl

.....(?)